

ALICE MUNRO

Firar

Çeviri: ROZA HAKMEN

can
öykü

ALICE MUNRO

FİRAR

Runaway, Alice Munro
© 2004, Alice Munro
© 2014, Can Sanat Yayınları Ltd. Şti.
Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Mart 2014, İstanbul
Bu kitabın 1. baskısı 5000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Seçkin Selvi

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Tasarım (www.lom.com.tr)
Kapak resmi: © Shutterstock

Kapak baskı: Azra Matbaası
Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2
Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul
Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Ayhan Matbaası
Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. Gelincik Sokak No: 6 Kat: 3
Güven İş Merkezi, Bağcılar, İstanbul
Sertifika No: 22749

ISBN 978-975-07-1965-3

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33
www.canyayinlari.com
yayinevi@canyayinlari.com
Sertifika No: 10758

ALICE MUNRO

FİRAR

ÖYKÜ

2009 MAN BOOKER ULUSLARARASI ÖDÜLÜ
2013 NOBEL EDEBİYAT ÖDÜLÜ

İngilizce aslından çeviren

Roza Hakmen

can

Alice Munro'nun Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Bazı Kadınlar, 2011
Çocuklar Kalıyor, 2012
Nefret, Arkadaşlık, Flört, Aşk, Evlilik, 2013

ALICE MUNRO, 1931'de Ontario'da doğdu. Kanadalı eleştirmenlerin "Bizim Çehov'umuz" diye tanımladıkları usta hikâyecinin *Dance of the Happy Shades* (Mutlu Gölgelerin Dansı, 1968); *Something I've Been Meaning to Tell You* (Sana Söylemek İstediğim Bir Şey, 1974); *The Beggar Maid* (Fakir Hizmetçi, 1978); *The Moons of Jupiter* (Jüpiter'in Ayları, 1982); *The Progress of Love* (Aşkın Gelişimi, 1986); *Friend of My Youth* (Gençlik Arkadaşım, 1990); *Open Secrets* (Aleni Sırlar, 1994); *Çocuklar Kalıyor* (1998); *Nefret, Arkadaşlık, Flört, Aşk, Evlilik* (2001); *Firar*, (2004); *The View from the Castle Rock* (Castle Rock'tan Görünüş, 2006); *Bazı Kadınlar* (2009); *Dear Life* (Sevgili Hayat, 2012) dışında *Lives of Girls and Women* (Genç Kızların ve Kadınların Yaşamı, 1971) adlı bir romanı yayımlandı. Munro, yazarlık kariyeri boyunca, Kanada'da Governor General, Uluslararası Man Booker, Marian Engel, Trillium Edebiyat, Rea Öykü, PEN/Malamud, Giller, Libris ve O. Henry gibi birçok ödüle layık görüldü. Ayrıca 2013 Nobel Edebiyat Ödülü'nün de sahibi oldu.

ROZA HAKMEN, 1956'da İzmir'de doğdu. 1974'te İzmir Amerikan Kız Koleji'ni, 1979'da ODTÜ Ekonomi Bölümü'nü bitirdi. Bugüne değin, başta Cervantes, Marcel Proust, Oscar Wilde, Carson McCullers, Ernest Hemingway, Juan Benet, Nina Berberova, Anthony Burgess, Mircea Eliade, Tama Janowitz, Anne Rice, Mario Vargas Llosa, Marguerite Duras olmak üzere dünya edebiyatının önde gelen yazarlarının yapıtlarını dilimize çevirdi.

Dostlarım,
Mary Carey
Jean Livermore
Melda Buchanan
anısına

İçindekiler

Firar 13
Şans 59
Yakında 99
Sessizlik 139
Tutku 173
Hatalar 213
Entrikalar 251
Güçler 285

FİRAR

Araba buralarda tepe dedikleri küçük tümseğin henüz aşağısındayken Carla gelişini duydu. Geldi, diye düşündü. Mrs. Jamieson –Sylvia– Yunanistan tatilinden döndü. Ahırın kapısından –ama dışarıdan hemen görülemeyecek kadar içeride durarak– Mrs. Jamieson'ın mecburen geçeceği yolu gözledi; evi Clark'la Carla'nın eviyle aynı yolun üzerinde, yedi-sekiz yüz metre ilerideydi.

Onların bahçe kapısına doğru dönmeye niyetli bir araba olsa şu anda yavaşlaması gerekirdi. Ama Carla hâlâ bir umut taşıyordu. *Lütfen o olmasın.*

Oydu. Mrs. Jamieson başını bir kez, hızla çevirip baktı –çakılların üzerinde yağmurun açtığı çukurların ve su birikintilerinin arasında manevra yaparken epeyce zorlanıyordu– ama direksiyonu bırakıp el sallamadı, Carla'yı görmemişti. Carla omuza kadar çıplak bronz bir kol, rengi eskisine göre iyice açılmış, şimdi platin sarısından çok, beyaz görünen saçlar ve kararlı, öfkeli, kendi öfkesine gülen bir yüz ifadesi görebildi – yani Mrs. Jamieson'ın böyle bir yolda araba sürerken takınacağı ifade. Başını çevirdiğinde gözlerinde bir ışık –bir soru bir umut ışığı– çaktı sanki; Carla ürkerek geri çekildi.

Hadi bakalım.

Clark henüz farkında değildi belki. Bilgisayar başın-

da oturuyorsa pencereye ve yola sırtı dönük olurdu.

Ama Mrs. Jamieson arabayla tekrar geçebilirdi. Havaalanından arabasıyla gelirken alışveriş yapmamıştı belki – önce eve uğrayıp ne ihtiyacı olduğuna bakmak istemiş olabilirdi. O zaman görürdü Clark. Hem hava kararıktan sonra evinin ışıkları da görülecekti. Ama aylardan temmuzdu, hava geç kararıyordu. Belki yorgunluktan ışıkları falan açmayıp erkenden yatardı.

Fakat telefon da edebilirdi. Şu andan itibaren her an.

O yaz yağmur yağdıkça yağıyordu. Sabahları duyulan ilk ses gezerevin[1] çatısına patırtıyla yağan yağmurun sesiydi. Yollar çamura batmıştı, uzun otlar su içindeydi, yağmur yağmazken, bulutlar dağılacakmış gibi göründüğü zaman bile tepedeki yapraklar rasgele sağanaklar yağdırıyordu. Carla dışarıya her çıkışında geniş kenarlı eski bir Avustralya fötr şapkası takıyor, kalın saç örgüsünü gömleğinin içine sokuyordu.

Clark'la Carla bütün kampingleri, kafeleri dolaşmış, turizm bürosunun panosuna, akıllarına gelen her yere ilan asmışlardı ama atlı trekking müşterisi çıkmıyordu. Ders almaya gelen birkaç öğrenci vardı sadece, onlar da devamlı öğrencilerdi, geçen yazı geçirmelerini sağlayan tatildeki okul çocukları, yaz kamplarından otobüs dolusu çocuklar değil. Bel bağladıkları devamlı öğrenciler bile bir yerlere tatile gidiyor, hatta bazıları hava çok moral bozucu olduğundan derslerini iptal ediyordu. Eğer haber vermekte çok gecikirlerse Clark iptal edilen dersin parasını alıyordu. Birkaçı buna itiraz edip temelli ayrılmıştı.

Pansiyondaki üç at hâlâ biraz gelir getiriyordu. O

1. Bir yere kalıcı olarak park edilen, elektriği ve suyu olan, konut olarak kullanılan büyük karavan. (Y.N.)

üçü ve kendilerine ait dört at o sırada otlaktaydılar, ağaçların altını eşeliyorlardı. Yağmurun şimdilik dindiğini fark etmeye bile mecalleri yokmuş gibi görünüyorlardı; öğleden sonraları yağmur bir süreliğine diniyordu böyle. Tam insanı umutlandıracak kadar – bulutlar ağarıp inceliyor, bir türlü gerçek bir güneş ışığına dönüşemeyen yumuşak bir aydınlık aralarından süzülüyor, genellikle akşam yemeği saatinden önce de geçip gidiyordu.

Carla ahırı temizlemeyi bitirmişti. Acele etmemişti – günlük işlerin ritmi, ahırın yüksek tavanı, içerideki kokular hoşuna gidiyordu. Sonra olur da beşteki öğrenci gelir diye, manejde toprağın ne kadar kuruduğuna bakmaya gitti.

Sürekli sağanakların hiçbiri fazla kuvvetli ve rüzgârlı değildi ama geçen hafta ağaç tepelerinde aniden bir kıpırtı, ardından bir patlama olmuş, yağmur neredeyse yatay, gözü kör edercesine yağmıştı. Fırtına on beş dakika sonra dinmişti. Ama yollara ağaç dalları savrulmuş, elektrik telleri kopmuş, manejin üzerindeki plastik çatının koca bir parçası yerinden sökülmüştü. Trekking parkurunun o ucunda göl gibi bir su birikintisi oluşmuştu; Clark akşam hava kararıktan sonra da çalışmaya devam ederek suyu boşaltabilmek için kanal kazmıştı.

Çatı onarılmamıştı henüz. Clark atlar çamura girmesin diye tel çit çekmiş, Carla daha kısa bir trekking parkuru çizmişti.

Şimdi de Clark internette çatı malzemesi satın alabileceği bir yer arıyordu. Keselerine uygun bir ucuz satış mağazası ya da elindeki malları ikinci elden çıkarmaya çalışan biri. Kentteki yapı markete, Hy and Robert Buckley's Building Supply'a[1] gitmeye niyeti yoktu; oraya Highway

1. High ve Robert Buckley İnşaat Malzemesi. (Y.N.)

Robbers Buggery Supply[1] adını takmıştı; çünkü adamlara hem çok borcu vardı hem de onlarla kavgalıydı.

Clark sadece borçlandığı kişilerle kavga etmezdi. Başlangıçta karşısındakine ilginç gelen cana yakınlığı ansızın hınca dönüşürdü. Kavgalı olduğu için asla ayak basmadığı çeşitli yerler vardı, oralara hep Carla'yı gönderirdi. Eczane bunlardan biriydi. Yaşlı bir kadın kuyrukta Clark'ın önüne geçmişti – daha doğrusu, unuttuğu bir şeyi almaya gitmiş, döndüğünde sıranın sonuna gireceğine öne geçmiş, Clark itiraz ettiğinde kasiyer, "Hanımın amfizemi var," deyince Clark, "Ya, öyle mi? Bende de basur var," demiş, eczacı çağrılmış ve münasebetsizliğe gerek olmadığını söylemişti. Karayolunun üstündeki kafede reklamı yapılan kahvaltı indiriminden sabah saat on biri geçtiği için yararlanamamış, o da tartışmaya girmiş, sonra elindeki karton kahve bardağını yere atmıştı – onların dediğine göre, pusette oturan bir bebeğe kıl payı isabet etmemişti. Clark ise bebeğin beş yüz metre ileride olduğunu ve sıcaktan koruyucu karton verilmediği için bardağı elinden bıraktığını söylüyordu. Koruyucu karton istemediğini söylemişlerdi. Clark da istenmeden verilmesi gerektiğini.

"Bir anda parlayıveriyorsun," demişti Carla.

"Erkekler parlar."

Carla ona Joy Tucker'la kavgasını hatırlatmamıştı. Joy Tucker kent kütüphanecisiydi, atı onların pansiyonundaydı. At asabi küçük bir doru kısraktı, adı da Lizzie'ydi; Joy Tucker şakacı bir ruh hali içinde olduğu zamanlar ona Lizzie Borden derdi. Bir gün önce hiç de şakacı olmayan bir ruh hali içinde arabasıyla gelip çatı henüz onarılmadı diye şikâyet etmiş, Lizzie'nin perişan göründüğünü, üşütmüş olabileceğini söylemişti.

1. Yol kesenler kulampara malzemesi. (Ç.N.)

Aslında Lizzie'nin bir şeyi yoktu. Clark –kendince– kadını sakinleştirmeye çalışmıştı. Ama bu sefer Joy Tucker parlamış, pansiyona mezbelelik deyip Lizzie'nin bundan iyisine layık olduğunu söylemiş, Clark da, "İşine gelirse," demişti. Carla'nın tahmininin aksine Joy, Lizzie'yi pansiyondan almamıştı – ya da henüz almamıştı. Ama Clark daha önce gözdesi olan küçük kısrağa küsmüştü. Sonuçta Lizzie'nin gururu incinmişti – yürütmeye kalktıklarında huysuzlanıyor, toynakları temizlenirken kıyameti koparıyordu; mantar oluşmasın diye bu işi her gün yapmak zorundaydılar. Carla ısırmalara karşı tetikte olmak durumundaydı.

Ama Carla'yı en çok endişelendiren, ahırda ve dışarıda atlara yoldaşlık eden küçük beyaz keçi Flora'nın ortadan kaybolmuş olmasıydı. İki gündür yoktu ortalarda. Carla vahşi köpeklere ya da kır kurtlarına, hatta bir ayıya yem olmasından korkuyordu.

İki gecedir rüyasında görüyordu Flora'yı. İlk rüyada Flora ağzında kırmızı bir elmayla yatağının yanına kadar gelmişti ama –bir gece önceki– ikinci rüyada Carla'nın geldiğini görünce kaçmıştı. Bacağı aksıyor gibiydi ama yine de koşmuştu. Carla'yı bir savaş meydanında rastlanabilecek, dikenli telden bir barikata götürmüş, sonra da aksayan bacağına rağmen tellerin arasından geçmişti, beyaz bir yılanbalığı misali kayıvermiş, gözden kaybolmuştu.

Atlar Carla'nın maneje gittiğini görmüş, hep birlikte çite yanaşmışlardı –Yeni Zelanda battaniyelerine rağmen bakımsız gibiydiler– Carla dönüşte onları görsün istiyorlardı. Carla onlarla alçak sesle konuşup eli boş geldiği için özür diledi. Boyunlarını okşadı, burunlarını sıvazladı, Flora'dan haberleri var mı, diye sordu.

Grace'le Juniper ismi anlamış ve Carla'nın endişesini paylaşırmış gibi hızlı hızlı nefes alıp burunlarını sürttüler ama tam o sırada Lizzie aralarına girip tos vurarak Grace'in kafasını Carla'nın elinden ayırdı. Bununla da ye-

tinmeyip elini hafifçe ısırdı, Carla onu uzun uzun azarlamak zorunda kaldı.

Carla üç yıl öncesine kadar gezerevlere pek bakmamıştı aslında. Onlara gezerev de demezdi. Annesiyle babası gibi ona da bu tanım özenti gelirdi. Bazı insanlar karavanda oturuyordu işte, o kadar. Karavan şöyle olmuş, böyle olmuş, fark etmezdi. Carla buraya taşındığında, Clark'la bu hayatı seçtiğinde bakış açısı değişmişti. "Gezerev" demeye, insanların bu evleri ne şekilde düzenlediğine bakmaya başlamıştı. Astıkları perdelere, söveleri nasıl boyadıklarına, ilave edilen iddialı verandalara, avlulara, odalara. Kendisi de bu tür tadilatlara başlamak için sabırsızlanıyordu.

Clark bir süre boyunca onun fikirlerine itiraz etmemişti. Kapı önüne yeni basamaklar yapmış, merdiven için eski ferforje parmaklık aramıştı uzun süre. Mutfak ve banyo boyasına, perde kumaşına harcanan para konusunda şikâyet etmemişti. Carla boya işini aceleye getirmişti – o sırada boyadan önce dolap kapaklarının menteşelerini çıkarmak gerektiğini bilmiyordu. Perdeleri astarlamak gerektiğini de; perdeler solmuştu.

Clark'ın itiraz ettiği şey, bütün odalarda aynı olan ve Carla'nın değiştirmeyi en çok istediği halıları sökmek olmuştu. Halı küçük kahverengi karelere bölünmüştü, her karenin üzerinde daha koyu kahverengi, pas rengi ve taba çizgilerle desenler vardı. Carla uzun süre her karede aynı çizgi ve desenlerin aynı sırayla yerleştirilmiş olduğunu zannetmişti. Sonra onları inceleyecek vakti, bol bol vakti olduğunda, dört ayrı desenin birleşerek daha büyük, birbirine eş kareler oluşturduğunu fark etmişti. Deseni bazen kolaylıkla seçiyor bazen de dikkatle bakması gerekiyordu görebilmek için.

Dışarıda yağmur yağarken, Clark ruh haliyle içeri-

deki havayı ağırlaştırarak bilgisayar ekranından başka şeyle ilgilenmek istemezken bakardı halıya. Yine de böyle zamanlarda en iyisi ahırda yapılacak bir işi hatırlamak ya da uydurmaktı. Carla mutsuz olduğunda atlar yüzüne bakmazdı ama hiçbir zaman bağlanmayan Flora, gelip ona sürtünür, ışıltılı sarı-yeşil gözlerinde tam duygudaşlık sayılamayacak –daha çok dostça bir alaya benzeyen– bir ifadeyle Carla'ya bakardı.

Clark koşum takımı için pazarlık etmeye gittiği bir çiftlikten alıp eve getirdiğinde, Flora büyücek bir oğlaktı. Çiftliktekiler köy hayatından, en azından hayvan yetiştirmekten vazgeçiyorlardı; atlarını satmışlar, keçileri elden çıkaramamışlardı. Clark keçilerin at ahırlarına bir rahatlık bir huzur kattığını duymuş, denemek istemişti. Zamanı geldiğinde çiftleştirmeyi düşünmüşler ama kızıştığı yolunda hiçbir işaret görmemişlerdi.

Başlangıçta Flora sadece Clark'ı sahibi bellemiş, sürekli peşinde dolaşmış, ilgisini çekebilmek için hoplayıp zıplamıştı. Bir kedi yavrusu kadar çevik, zarif ve kışkırtıcıydı; tıpkı âşık, saf bir genç kıza benzemesi ikisini de güldürmüştü. Ama büyüdükçe Carla'ya daha çok bağlanmış, sevgisi birden olgunlaşmış, delişmenliği azalmıştı; artık ölçülü ve ironik bir mizah duygusu taşır gibiydi. Carla atlara karşı şefkatli, kuralcı ve oldukça anaçtı ama Flora'yla dostluğu çok farklıydı, Flora onun üstünlük hissetmesine izin vermezdi.

Carla ahır çizmelerini çıkarırken, "Flora'dan hâlâ haber yok mu?" dedi. Clark internete "Kayıp Keçi" ilanı vermişti.

Clark, "Şimdilik yok," dedi; aklı başka yerde gibiydi, ama ses tonunda husumet yoktu. Daha önceki tahminini tekrarlayarak Flora'nın kendine bir teke aramaya gitmiş de olabileceğini söyledi.

Mrs. Jamieson hakkında tek laf etmedi. Carla çay-

danlığın altını yaktı. Clark bilgisayar başında otururken çoğu kez yaptığı gibi kendi kendine mırıldanıyordu.

Bazen konuşurdu bilgisayarla. *Yok ya*, derdi bir iddiaya cevaben. Bazen de gülerdi – ama sonra Carla neye güldüğünü sorduğunda hatırlayamazdı.

Carla, "Çay ister misin?" diye seslendiğinde Clark kalkıp mutfağa gelerek onu şaşırttı.

"Evet," dedi, "evet, Carla."

"Ne var?"

"Telefon etti."

"Kim?"

"Majesteleri. Kraliçe Sylvia. Yeni dönmüş."

"Arabanın sesini duymadım."

"Duydun mu diye sormadım."

"Niye aramış peki?"

"Senin gidip evi toparlamasına yardım etmeni istiyor. Öyle söyledi. Yarın."

"Sen ne dedin?"

"Tabii, dedim. Ama sen arayıp gideceğini söyle gene de."

Carla, "Ne gerek var, sen söylemişsin ya," dedi. Çayı fincanlara doldurdu. "O gitmeden önce evi temizlemiştim. Bu kadarcık zamanda ne iş çıkabilir ki?"

"Belki o yokken içeri rakunlar girip ortalığı dağıtmıştır. Belli olmaz."

"Şu anda telefon etmem gerekmiyor," dedi Carla. "Önce çayımı içip sonra da duş almak istiyorum."

"Bir an önce ara."

Carla çayıyla birlikte banyoya giderken seslendi: "Çamaşırhaneye gitmemiz lazım. Havlular kuruduğunda bile küf kokuyor."

"Konuyu değiştirmeyelim Carla."

Carla duşun altına girdikten sonra bile Clark, kapının arkasından seslendi.

"Benden kurtulamayacaksın Carla."

Carla dışarı çıktığında Clark'ın hâlâ kapının önünde duruyor olabileceğini düşünmüştü ama bilgisayarının başındaydı. Carla kente inecekmiş gibi giyindi; oradan bir çıksalar, çamaşırhaneye gitseler, kafeden kapuçino alsalar, başka türlü konuşabilirlerdi belki, biraz rahatlayabilirlerdi. Enerjik adımlarla salona girip Clark'a arkadan sarıldı. Ama aynı anda bir keder dalgası kapladı içini –sıcak duş gözyaşlarının akmasını kolaylaştırmıştı herhalde– dağılıp ağlayarak Clark'ın üstüne kapandı.

Clark parmaklarını klavyeden çekti ama oturduğu yerde kıpırtısız kaldı.

"Bana kızma ne olur," dedi Carla.

"Kızmıyorum. Sadece bu halinden nefret ediyorum, o kadar."

"Sen kızdığın için bu haldeyim."

"Kızmıyorum dediysem kızmıyorum. Boğulacağım. Akşam yemeğini hazırla hadi."

Carla dediğini yaptı. Bu arada beşteki öğrencinin gelmeyeceği anlaşılmıştı. Patates soymaya başladı ama gözyaşları dinmiyor, önünü göremiyordu. Yüzünü kâğıt havluyla sildikten sonra bir parça daha koparıp yanına aldı ve yağmura çıktı. Ahıra girmedi çünkü orası Flora'sız çok hazindi. Toprak yoldan ormana doğru yürüdü. Atlar öteki tarladaydı. Çite yaklaşıp Carla'yı seyrettiler. Hepsi, bir tek Lizzie hariç; o sıçrayıp sesli sesli nefes aldı, Carla'nın aklının başka yerde olduğunu anladı.

* * *

Her şey ölüm ilanını, Mr. Jamieson'ın ölüm ilanını okumalarıyla başlamıştı. İlan yerel gazeteye verilmiş, televizyondaki akşam haberlerinde fotoğrafını göstermişlerdi. Bir yıl öncesine kadar Jamieson'ları etrafa bulaşma-

yan komşular olarak tanımışlardı sadece. Kadın altmış kilometre uzaktaki üniversitede botanik hocasıydı, bu yüzden de vaktinin çoğu yolda geçiyordu. Adam şairdi.

Bu kadarını herkes biliyordu. Ama adamın başka meşguliyetleri var gibi görünüyordu. Bir şairden ve yaşından –Mrs. Jamieson'dan belki yirmi yaş büyüktü– beklenmeyecek kadar sağlam yapılı ve enerjikti. Yolun altından geçen kanalı temizleyip taş döşeyerek arazisindeki drenaj sistemini geliştirmişti. Bostan ekip etrafına çit çekmiş, ormanda patikalar açmış, evinin bakımını yapmıştı.

Evin kendisi, yıllar önce eski, yıkık bir çiftlik evinin temelleri üzerine birkaç arkadaşıyla birlikte inşa ettiği tuhaf, üçgen bir binaydı. Arkadaşlarının hippi olduğu söylenirdi – gerçi Mr. Jamieson o zamanlar, yani Mrs. Jamieson'dan önce bile hippilik yaşını geçmiş olmalıydı. Ormanda marihuana yetiştirip sattıkları, parayı cam kavanozların içinde arazinin çeşitli yerlerine gömdükleri rivayet edilirdi. Clark bunu kentte tanıştığı insanlardan duymuştu. Palavra diyordu.

"Öyle olsa, birileri çoktan gelip her yeri kazmış olurdu. Ona yerini söyletmenin yolunu biri bulurdu mutlaka."

Carla'yla Clark ölüm ilanını okuduklarında Leon Jamieson'ın ölümünden beş yıl önce büyük bir ödül kazandığını ilk kez öğrenmişlerdi. Şiir ödülü. Bundan hiç söz eden olmamıştı. Demek ki insanlar cam kavanozlarda toprağın altına gömülü esrar parasına inanabiliyor, şiir yazmakla kazanılmış paraya inanamıyorlardı.

Clark kısa bir süre sonra, "Parasını ödetebilirdik ona," dedi.

Carla neden söz ettiğini hemen anladı ama şakaya vurdu.

"Geçmiş olsun," dedi. "Ölüler ödeme yapamaz."

"O yapamaz. Karısı yapabilir."

"Yunanistan'a gitti."

"Kalmayacak ya Yunanistan'da."

"Onun haberi yoktu," dedi Carla ciddileşerek.

"Haberi vardı demedim zaten."

"Aklının ucundan bile geçmez."

"Biz de geçiririz."

"Hayır. Hayır," dedi Carla.

Clark o hiçbir şey söylememiş gibi devam etti.

"Tazminat davası açacağımızı söyleyebiliriz. Millet buna benzer şeyler yüzünden dava açıp parasını alıyor."

"Nasıl açacaksın? Ölü birine tazminat davası açamazsın."

"Gazetelere anlatmakla tehdit ederim. Ünlü şair. Gazeteler bayılır böyle bir habere. Tehdit etsek yeter, kadın razı olur."

"Hayal kuruyorsun," dedi Carla. "Şaka ediyorsun."

"Hayır," dedi Clark, "gayet ciddiyim."

Carla bu konuyu daha fazla konuşmak istemediğini söyledi, Clark da tamam dedi.

Ama ertesi gün tekrar konuştular, daha ertesi gün de, bir sonraki gün de. Clark arada sırada böyle uygulamaya geçirilemeyecek, hatta yasadışı olabilecek fikirler üretirdi. Giderek artan bir heyecanla konu hakkında konuşur, sonra –nedenini Carla pek bilemiyordu– vazgeçerdi. Yağmurlar dinse, mevsim normal bir yaza dönüşse diğerleri gibi bu fikrinden de vazgeçebilirdi. Ama öyle olmamış, Clark bir aydır planını sanki pekâlâ uygulanabilir ve ciddi bir planmış gibi geliştirmişti. Mesele ne kadar para isteyecekleriydi. Az isterlerse kadın onları ciddiye almayabilir, blöf yapıp yapmadıklarını deneyebilirdi. Çok isterlerse tepesi atabilir, inatlaşabilirdi.

Carla, Clark'a şaka ediyorsun demekten vazgeçmişti. Yürümeyeceğini söylüyordu artık. Bir kere insanların zaten şairlerden böyle şeyler beklediğini söylüyordu. Yani örtbas etmek için para ödemeye değecek bir şey değildi.

Clark yolunu bulurlarsa yürüyeceğini söylüyordu. Carla dayanamayıp olayı baştan sona anlatacaktı Mrs. Jamieson'a. Sonra Clark girecekti devreye; çok şaşırmış, yeni öğrenmiş gibi yapacaktı. Küplere binecek, dünya âleme duyuracağını söyleyecekti. Para lafını ilk eden Mrs. Jamieson olacaktı.

"Sen zarar gördün. Tacize uğradın, küçük düşürüldün; ben de senin kocan olduğum için zarar gördüm, küçük düşürüldüm. Saygı meselesi."

Clark, Carla'yla bunu tekrar tekrar konuştu, Carla onu vazgeçirmeye çalıştıkça ısrar etti.

"Söz ver," dedi Clark. "Söz ver."

Carla'nın ona anlattıkları yüzündendi, şimdi geri alamayacağı, inkâr edemeyeceği şeyler.

Ara sıra benimle ilgileniyor gibi.

İhtiyar mı?

Kadın yokken odaya çağırıyor beni.

Ya?

Kadın alışverişe çıktığında, hemşire de yokken.

O anda uydurduğu, şansına Clark'ın pek hoşuna giden bir ayrıntı.

Ne yapıyorsun peki? Giriyor musun içeri?

Carla utanırmış gibi yapmıştı.

Bazen.

Seni odasına çağırıyor. Sonra? Sonra Carla? Sonra ne oluyor?

İçeri girip ne istiyor diye soruyorum.

Ne istiyor peki?

Bu soru ve cevaplar hep fısıldanıyordu, kimsenin duymasına imkân yokken, ikisi yatakta, düşler ülkesindeyken bile. Ayrıntıların önem taşıdığı ve her defasında yenileri eklenmesi gereken, hem de ikna edici bir şekilde, istemeye istemeye, utanarak, kıkırdayarak, *edepsizce*,

edepsizce eklenen bir uyku öncesi masalı. Hevesli olan, minnet duyan sadece Clark değildi. Carla da öyleydi. Clark'ı memnun edip heyecanlandırmaya, kendini heyecanlandırmaya hevesliydi. Her defasında hâlâ işe yaradığı için de minnettar.

Zihninin bir köşesinde bunlar doğruydu üstelik; azgın ihtiyar gözünün önünde canlanıyordu: çarşafın üzerinde bir tümsek, gerçek bir yatalak, konuşmaktan neredeyse tamamen âciz ama arzusunu belirtirken, Carla'yı dürtüp parmaklayarak onu işbirliğine, itaatkâr akrobatlıklarla samimiyetlere teşvik ederken işaret dilinde maharetli. (Carla'nın zorunlu ama Clark'ta belki tuhaf biçimde biraz da hayal kırıklığı yaratan reddi.)

Ara sıra gözünde canlanan bir görüntü vardı ki, her şeyi berbat etmesinden korkup sertçe bastırması gerekiyordu onu. Hastanın gerçek bedenini, çarşaflara sarılmış, şekli belirsiz bedenini düşünüyordu; ilaçlara boğulmuş, kiralanan hastane yatağında gün günden eriyen, sadece birkaç kere, Mrs. Jamieson ya da gelen hemşire kapıyı kapatmayı ihmal ettiğinde şöyle bir gördüğü bedeni. Carla ona daha fazla yaklaşmamıştı hiç.

Aslında Jamieson'lara gitmekten hiç hoşlanmıyordu ama paraya ihtiyacı vardı; ayrıca Mrs. Jamieson'a da acıyordu, kadın uyurgezer gibi hep şaşkın hep endişeliydi. Carla bir-iki kere patlamış, sırf ortamı biraz gevşetmek için saçma sapan bir şey yapmıştı. İlk kez ata binen, korku içindeki beceriksiz öğrencilerin utanıp sıkıldıklarında yaptığı bir şeydi bu. Clark o saplantılı ruh hallerine girdiğinde de denerdi aynı şeyi. Artık işe yaramıyordu. Ama Mr. Jamieson'la ilgili hikâyesi kesinlikle işe yaramıştı.

Yoldaki su birikintilerine, yol kenarındaki ıslak, uzun otlara, yeni çiçeklenmiş yaban havuçlarına batmamak imkânsızdı. Ama hava sıcak olduğundan Carla üşümü-

yordu. Giysileri çiseleyen yağmurda sanki tere batmış ya da gözünden akan yaşlarla ıslanmış gibi sırılsıklam olmuştu. Gözyaşları giderek azalıp dindi. Burnunu silebileceği bir şey yoktu yanında –kâğıt havlu bu arada ıslanmıştı iyice– o da bir su birikintisinin üstüne eğilip sertçe sümkürdü.

Başını kaldırıp Flora'yı çağırmak için kullandığı –Clark'ın da kullandığı– uzun, titreşimli ıslığı çaldı. Birkaç dakika bekleyip adıyla seslendi. Tekrar tekrar ıslık çaldı, seslendi, ıslık çaldı, seslendi.

Flora'dan karşılık gelmedi.

Ne var ki Flora'yı özlemenin, belki sonsuza dek özlemenin yalın acısı Mrs. Jamieson'la ilgili kendi başına açtığı dertle ve Clark'la yaşadığı inişli çıkışlı mutsuzlukla karşılaştırıldığında neredeyse bir rahatlamaydı. Hiç değilse Flora, Carla'nın hatası yüzünden gitmemişti.

Sylvia'nın evde yapacağı tek şey pencereleri açmaktı. Bir de Carla'yı bir an evvel nasıl görebileceğini –pek şaşırmasa da umutsuzluğa kapılmasına yol açan bir hevesle– düşünmek.

Hastalıkla ilgili bütün öteberi ortadan kaldırılmıştı. Eskiden Sylvia'yla kocasının yatak odası, sonra da kocasının ölüm hücresi olan oda temizlenip düzenlenmişti; orada hiçbir şey olmamış gibi görünüyordu şimdi. Krematoryumdan Yunanistan'a gidinceye kadarki birkaç hummalı günde Carla, bütün o işlere yardım etmişti. Leon'un tek tek bütün giysileri ve kız kardeşlerinden gelmiş, paketlerinden bile çıkarılmamış hediyeler de dahil hiç giymemiş olduğu bazı giyim eşyaları arabanın arkasına yığılıp hayır kurumu ikinci el dükkânına götürülmüştü. Hapları, tıraş takımları, son âna kadar beslenebilmesi için kullandıkları güçlendirici içeceğin açılmamış kutuları, bir dönem düzinelerle yediği susamlı kurabiye paketleri, sırtını rahatla-

tan losyonla dolu şişeler, üzerinde yattığı koyun postları, hepsi çöp torbalarına doldurulmuş, Carla tek soru sormamıştı. Asla, "Bu birinin işine yarar belki," dememiş, koca koca kolilerin hiç açılmamış olduğuna dikkat çekmemişti. Sylvia, "Keşke bütün giysileri kente götürmeseydim. Hepsini kazanda yaksaydım keşke," dediğinde Carla hiçbir şaşkınlık belirtisi göstermemişti.

Fırını ovalamış, dolapları temizlemiş, duvarları, camları silmişlerdi. Sylvia bir gün boyunca salonda oturup aldığı bütün başsağlığı mektuplarını ayıklamıştı. (Bir yazardan beklenebilecek, ilgilenilmesi gereken kâğıtlar, defterler yoktu; yarım kalmış bir eser, kargacık burgacık müsveddeler yoktu. Leon aylar önce Sylvia'ya hepsini attığını söylemişti. *Pişman da değildi.*)

Evin güneye doğru eğimli duvarı büyük pencerelerden oluşuyordu. Sylvia başını kaldırıp baktı ve soluk güneş ışığını görünce şaşırdı – belki de Carla'nın gölgesine şaşırdı; kolları bacakları çıplak, bir merdivenin tepesinde duruyordu, kararlı yüzü örülemeyecek kadar kısa olan kıvır kıvır, papatya sarısı saçlarla taçlanmıştı. Harıl harıl camı siliyordu. Sylvia'nın ona baktığını görünce durup sanki oraya yapıştırılmış gibi kollarını açtı, suratını komik bir canavar taklidi yaparak çarpıttı. İkisi de gülmeye başladılar. Sylvia kahkahaların bütün bedeninde oyuncu bir dere gibi aktığını hissetti. Carla tekrar camı silmeye koyulurken o da mektuplarına döndü. Bütün bu iyi dileklerin –kimi samimi kimi formalite icabı yazılmış kimi takdir kimi pişmanlık belirten sözlerin– koyun postlarıyla krakerlerin yanını boylayabileceğine karar verdi.

Carla'nın merdiveni kaldırdığını, çizmelerinin verandada çıkardığı sesi duyunca birden bir çekingenlik kapladı içini. Carla odaya girip onun arkasından geçerek kovayla bezleri lavabonun altına koymak üzere mutfağa giderken oturduğu yerde başını hep öne eğik tuttu. Carla hiç dur-

madı, bir kuş kadar süratli geçip gitti ama bu arada Sylvia'nın eğik başının tepesine bir öpücük kondurmayı becerdi. Sonra kendi kendine ıslık çalmaya devam etti.

O öpücük o gün bugündür Sylvia'nın aklındaydı. Özel bir anlamı yoktu. *Sıkma canını*, demekti. Ya da *Bitmek üzere.* Birlikte bir yığın moral bozucu işi halletmiş iki yakın arkadaş oldukları anlamına geliyordu. Belki de sadece güneşin çıktığını belirtiyordu. Carla'nın evine, atlarının yanına döneceğini düşündüğü anlamına geliyordu. Ne olursa olsun, Sylvia o öpücüğü parlak renkli bir çiçek gibi görüyordu; taçyaprakları menopozdaki ateş basmalarına benzer fırtınalı bir ısıyla açılıyordu içinde.

Ara sıra botanik sınıfında özel bir kız öğrenci olurdu – zekâsıyla, bağlılığıyla, beceriksizce bencilliğiyle, hatta içten doğa tutkusuyla ona kendi gençliğini hatırlatırdı. Bu kızlar Sylvia'nın etrafında tapınırcasına dolaşır, çoğu kez hayallerinde canlandıramadıkları bir samimiyet kurmayı umar ve kısa süre sonra Sylvia'nın sinirini bozmaya başlarlardı.

Carla'nın onlarla alakası yoktu. Sylvia'nın hayatında ille de birine benzetilecekse liseden tanıdığı kızlara benzetilebilirdi ancak – zeki ama aşırı zeki olmayan, atletik ama rekabet hırsı olmayan, neşeli ama delişmen olmayan kızlara. Kendiliğinden mutlu olan kızlara.

"Gittiğim yer, iki eski arkadaşımla birlikte gittiğimiz küçük bir köydü, minicik bir köy; binde bir, sanki yolunu şaşırmış gibi bir turist otobüsü köyde durduğunda turistler otobüsten inip etraflarına bakınıyor, şaşkına dönüyorlardı çünkü geldikleri yer bir yer değildi. Satın alabilecekleri hiçbir şey yoktu."

Sylvia Yunanistan'ı anlatıyordu. Carla onun bir-iki metre uzağında oturuyordu. İri elli ayaklı, rahatsız, göz kamaştırıcı kız nihayet oradaydı, onun düşüncesiyle do-

lup taşan odada. Hafifçe gülümsüyor, gecikerek başını sallayıp onaylıyordu.

"Başta," dedi Sylvia, "başta ben de şaşkındım. Hava inanılmaz sıcaktı. Ama ışık hakkında söylenenler doğru. Harikulade bir ışık. Sonra orada ne yapılabileceğini anladım, birkaç basit şey vardı sadece yapılacak ama günü doldurmaya yetiyordu. Bir kilometre kadar yürüyerek zeytinyağı alıyorsun, öteki yönde bir kilometre kadar yürüyüp ekmeğini ya da şarabını alıyorsun, sabah bitiyor; ağaçların altında öğle yemeği yiyorsun, yemekten sonra sıcaktan hiçbir şey yapmak mümkün olmadığı için panjurları kapatıp uzanıyorsun, ancak kitap okuyorsun bazen. Başlarda okuyorsun. Sonra havaya giriyorsun, artık kitap bile okumaz oluyorsun. Ne gerek var okumaya? Bir süre sonra gölgelerin uzadığını fark ediyorsun, kalkıp yüzmeye gidiyorsun. Aa," dedi, anlatmayı yarım bırakarak. "Unuttum."

Ayağa fırlayıp ona aldığı hediyeyi getirmeye gitti, aslında unutmuş falan değildi. Hediyeyi Carla'yı görür görmez vermek istememiş, daha doğal bir an olmasını istemişti; konuşurken denizden, yüzmeden bahsedeceği ânı düşünmüştü önceden. "Yüzme deyince hatırladım," diyebileceğini düşünmüştü, öyle de yaptı; "bu, denizin altında buldukları atın küçük bir kopyası. Bronz bir at. Bunca zaman sonra denizden çıkarılmış. Milattan önce ikinci yüzyıldan kalmaymış."

Carla gelip yapacak ne iş var diye bakındığında Sylvia, "Biraz otursana," demişti, "döndüğümden beri kimseyle konuşmadım. Otur lütfen." Carla bir iskemleye ilişmiş, bacaklarını aralayıp ellerini dizlerinin arasına sıkıştırmıştı, nedense kederli görünüyordu. Uzaktaki bir nezakete uzanırmışçasına, "Yunanistan nasıldı?" demişti.

Şimdi ayaktaydı, tam olarak açmadığı hediyesi, atı, etrafında kırışık ince kâğıdıyla elinde duruyordu.

"Bir yarış atını temsil ediyormuş," dedi Sylvia. "Yarıştaki son hamlesini yaparken. Zaten oğlanın, binicisinin, atı gücünün sınırına kadar zorladığı da görülüyor."

Oğlanın kendisine Carla'yı hatırlattığını söylemedi, sorsalar sebebini de söyleyemezdi o anda. Oğlan en fazla on-on bir yaşındaydı. Belki dizginleri tutan kolun gücü ve zarafeti, çocuksu alnındaki kırışıklık, ifade ettiği konsantrasyon ve yalın çaba geçen baharda Carla'nın camları silişini çağrıştırıyordu. Şortunun altındaki güçlü bacakları, geniş omuzları, camı geniş hareketlerle silişi, espri olsun diye cama yapışması, Sylvia'yı gülmeye davet edişi, hatta zorlayışı.

"Evet, görülüyor," dedi Carla, küçük, bronz yeşili heykeli dikkatle inceleyerek. "Çok teşekkür ederim."

"Bir şey değil. Kahve içelim mi? Yeni yaptım. Yunanistan'da kahve epey sertti, bana göre biraz fazla sertti ama ekmek müthişti. Olgun incirler de inanılmazdı. Otur biraz daha ne olur. Beni susturman lazım, anlattıkça anlatıyorum. Buralar nasıldı? Neler oldu?"

"Çoğunlukla yağmurlu geçti."

"Belli. Gördüm etrafı," dedi Sylvia, büyük salonun bir köşesindeki mutfaktan. Kahveyi koyarken, getirdiği öbür hediyeyi çıkarmamaya karar verdi. Ona para ödememişti (at ise Carla'nın tahmin edebileceğinden çok daha pahalıydı); yoldan topladığı, çok güzel, pembeye çalan beyaz bir taştı.

Yan yana yürüdüğü arkadaşı Maggie'ye, "Bu Carla'ya," demişti. "Saçma olduğunu biliyorum. Bu toprakların minik bir parçasını götürmek istedim işte ona."

Carla'dan Maggie'ye ve diğer arkadaşı Soraya'ya söz etmiş, kızın varlığının kendisi için giderek anlam kazandığını, aralarında tarif edilmesi zor bir bağ oluştuğunu, geçen bahar o korkunç aylarda kendisini bu bağın teselli ettiğini anlatmıştı.

"Sırf eve birinin, böyle terütaze, sağlıklı birinin girdiğini görmek yani."

Maggie'yle Soraya iyi niyetle ama sinir bozucu biçimde gülmüşlerdi.

"Hep bir kız olur," demişti Soraya, kalın kahverengi kollarını tembel tembel gererek; Maggie de, "Hepimizin başına gelir. Bir kıza vuruluruz."

Sylvia modası geçmiş *vurulmak* kelimesi yüzünden hafif öfkelenmişti.

"Belki Leon'la benim çocuğumuz olmadığı içindir," demişti. "Aptalca bir şey. Yersiz anne sevgisi."

Arkadaşlarının ikisi birden konuşmaya başlamış, biraz farklı biçimde ifade etseler de, aptalca olabileceğini ama sonuçta sevgi olduğunu söylemişlerdi.

Fakat kız bugün Sylvia'nın hatırladığı Carla değildi; Yunanistan'da ona eşlik eden sakin, neşeli, tasasız, iyi niyetli genç insana hiç benzemiyordu.

Hediyesiyle neredeyse ilgilenmemişti. Kahve fincanına uzanırken yüzü asıktı.

"Senin çok seveceğini sandığım bir şey daha vardı," dedi Sylvia coşkuyla. "Keçiler. Yetişkinleri bile oldukça küçüktü. Bazıları lekeli bazıları beyaz, kayaların üstünde sıçrayıp duruyorlardı, oranın cinleri gibiydiler." Yapay bir kahkahayla güldü, kendini tutamıyordu. "Boynuzlarında çiçek taçları olsa şaşırmazdım. Senin minik keçi nasıl? Adını unuttum."

"Flora," dedi Carla.

"Flora."

"Gitti o."

"Gitti mi? Sattınız mı?"

"Kayboldu ortadan. Nereye gitti bilmiyoruz."

"Aa, çok üzüldüm. Gerçekten üzüldüm. Ama döner belki?"

Cevap gelmedi. Sylvia kızın yüzüne doğrudan baktı, şimdiye kadar yapamamıştı bunu; gözlerinin yaşlı, yüzünün pençe pençe olduğunu gördü –hatta pis görünüyordu– kederden şişmiş gibiydi.

Sylvia'nın bakışından gizlenmeye çalışmadı. Ağzını sımsıkı kapayıp gözlerini yumdu ve sessiz bir uluma koparırmış gibi ileri geri sallandı, sonra da resmen uludu. Uluyup ağladı, nefessiz kaldı, gözünden yanaklarına oluk oluk yaş aktı, burnunun ucunda sümükler toplandı, telaş içinde burnunu silebileceği bir şey aradı etrafta. Sylvia koşup bir tomar kâğıt mendil getirdi.

"Üzülme, al şunları, geçecek merak etme," dedi, belki kızı kucaklaması gerektiğini düşünerek. Ama böyle bir şey yapmayı hiç istemiyordu, üstelik daha da beter olabilirdi. Kız Sylvia'nın sarılmayı hiç istemediğini hissedebilirdi, aslında bu gürültülü krizin onu dehşete düşürdüğünü hissedebilirdi.

Carla bir şey söyledi, sonra tekrarladı.

"Korkunç," dedi. "Korkunç."

"Yok canım. Hepimiz ağlarız bazen. Önemli değil, merak etme."

"Korkunç bir şey."

Sylvia elinde olmadan kızın bu bedbahtlık gösterisiyle her an biraz daha bayağılaştığını, Sylvia'nın okuldaki odasında zırlayan öğrencilere benzediğini hissediyordu. Öğrencilerin bazıları notları yüzünden ağlardı ama o gözyaşları çoğunlukla taktik gereğiydi, ikna edici olmayan, kısa süren bir mızıldanma. O kadar sık rastlanmayan, gerçek gözyaşı selleri ya bir aşk macerasıyla ya anne babalarıyla ya da hamilelikle ilgili olurdu.

"Keçine ağlamıyorsun, değil mi?"

"Hayır. Hayır."

"Biraz su iç en iyisi," dedi Sylvia.

Su, çeşmeden iyice soğuk akıncaya kadar bekledi,

bir yandan da ne yapması ne demesi gerektiğini düşünüyordu; suyla birlikte yanına döndüğünde Carla sakinleşmeye başlamıştı bile.

"Yavaş," dedi Sylvia, Carla suyu içerken. "Daha iyisin, değil mi?"

"Evet."

"Keçiye değil. Neye ağlıyorsun peki?"

"Dayanamıyorum artık," dedi Carla.

Neye dayanamıyordu?

Kocasıymış meğer mesele.

Kocası sürekli ona öfkeleniyormuş. Ondan nefret eder gibi davranıyormuş. Ne yapsa ne dese kabahatmiş. Adamla birlikte yaşamak delirticiymiş. Bazen gerçekten delirdiğini düşünüyormuş. Bazen de adamın delirdiğini düşünüyormuş.

"Carla, seni incitti mi?"

Hayır. Fiziksel olarak incitmemişti. Ama Carla'dan nefret ediyordu. Hınç besliyordu ona. Carla'nın ağlamasına tahammülü yoktu, Carla da o öfkelendiği için kendini tutamayıp ağlıyordu.

Ne yapacağını bilemiyordu.

"Belki de biliyorsundur," dedi Sylvia.

"Çekip gideyim mi? Yapabilsem çekip giderdim." Carla tekrar ağlamaya başladı. "Çekip gidebilmek için her şeyimi verirdim. İmkânsız ama. Param yok. Şu dünyada gidecek bir yerim yok."

"Dur bakalım. Düşün biraz. Gerçekten öyle mi?" dedi Sylvia, elinden geldiğince danışman tonu takınmaya çalışarak. "Annen baban yok mu? Kingston'da büyüdüğünü söylemiştin bana, değil mi? Ailen yok mu orada?"

Annesiyle babası İngiliz Kolumbiyası'na taşınmışlardı. Clark'tan nefret ederlerdi. Carla yaşıyor mu, öldü mü, umurlarında değildi.

Kardeşleri yok muydu?

Kendinden dokuz yaş büyük bir abisi vardı. Evliydi, Toronto'da oturuyordu. Onun da umurunda değildi. Clark'tan hoşlanmıyordu. Karısı snop bir kadındı.

"Kadın Sığınağı'nı hiç düşündün mü?"

"Dayak yemedikçe almıyorlar oraya. Ayrıca herkes duyar, müşterimiz kalmaz."

Sylvia hafifçe gülümsedi.

"Şimdi bunu düşünecek zaman mı?"

Sonra Carla resmen güldü. "Biliyorum," dedi, "deliyim ben."

"Dinle bak," dedi Sylvia. "Dinle. Gidecek paran olsa, gider miydin? Nereye giderdin? Ne yapardın?"

"Toronto'ya giderdim," dedi Carla hiç düşünmeden. "Ama abimin yanına uğramazdım. Motelde falan kalırdım, bir binicilik okulunda iş bulurdum."

"Sence yapabilir misin?"

"Clark'la tanıştığım yaz binicilik okulunda çalışıyordum. Şimdi eskisinden de tecrübeliyim. Çok daha fazla tecrübem var."

"Bu konuyu enine boyuna düşünmüş gibisin," dedi Sylvia düşünceli bir edayla.

"Düşündüm aslında," dedi Carla.

"Peki gidebilsen, ne zaman giderdin?"

"Şimdi. Bugün. Bu dakika."

"Gitmene tek engel para mı?"

Carla derin bir nefes aldı. "Tek engel o," dedi.

"Tamam," dedi Sylvia. "O zaman teklifimi dinle. Motele gitme bence. Otobüsle Toronto'ya git, benim bir arkadaşımda kalırsın. Adı Ruth Stiles. Evi büyük, tek başına oturuyor, evde birinin kalmasına itirazı olmaz. İş buluncaya kadar orada kalabilirsin. Ben sana para konusunda yardımcı olurum. Toronto civarında çok at çiftliği olsa gerek."

"Var."

"Ne diyorsun peki? Telefon edip otobüs saatini öğreneyim mi?"

Carla evet, dedi. Titriyordu. Bacaklarının üst kısmını ovalayıp başını sertçe iki yana salladı.

"İnanamıyorum," dedi. "Borcumu ödeyeceğim. Yani teşekkür ederim. Parayı ödeyeceğim. Ne diyeceğimi bilemiyorum."

Sylvia telefon başında otobüs garajını aramaktaydı bile.

"Şşt, tarifeyi dinliyorum," dedi. Dinledi, sonra telefonu kapadı. "Biliyorum ödeyeceğini. Ruth'ta kalmaya da evet diyor musun? Ben ona haber veririm. Yalnız bir sorun var." Carla'nın şortuyla tişörtüne şüpheyle baktı. "Bu kıyafetle gidemezsin."

"Eve gidemem kıyafet almaya," dedi Carla panik halinde. "Önemli değil."

"Otobüs klimalıdır. Donarsın. Benim kıyafetlerimden bir şey bulalım. Aşağı yukarı aynı boyda değil miyiz?"

"Sen çok daha zayıfsın ama."

"Eskiden değildim."

Sonunda neredeyse hiç giyilmemiş kahverengi keten ceket –Sylvia ceketi kendine yakıştırmıyordu, fazla sert bir modeldi– taba rengi kumaş pantolon ve krem rengi ipek gömlekte karar kıldılar. Carla bu kıyafetle lastik ayakkabılarını giyecekti mecburen, Sylvia'dan iki numara büyüktü ayakları.

Carla duş almaya gitti –o sabah duşu düşünecek hali olmamıştı– Sylvia da Ruth'a telefon etti. Ruth o akşam toplantıda olacaktı ama anahtarı üst kattaki kiracıya bırakır, Carla da onların zilini çalıp anahtarı alabilirdi.

"Ama garajdan taksiye binmesi gerekiyor. Becerebilir herhalde, değil mi?" dedi Ruth.

Sylvia güldü. "Merak etme, şaşkın bir kız değil. Sadece kötü durumda kalmış işte."

"İyi o zaman. Yani iyi ki harekete geçiyor."

"Hem de hiç şaşkın değil," dedi Sylvia, Carla'yı kumaş pantolon ve keten ceketi denerken hatırlayarak. Gençler umutsuzluktan ne çabuk sıyrılıyordu; yeni kıyafet kıza ne kadar yakışmıştı.

Otobüs kente ikiyi yirmi geçe uğrayacaktı. Sylvia öğle yemeği için omlet yapıp lacivert masa örtüsünü sermeye, kristal kadehleri çıkarıp bir şişe şarap açmaya karar verdi.

"Umarım bir şeyler yiyecek iştahın vardır," dedi, Carla ödünç kıyafeti içinde tertemiz, pırıl pırıl geldiğinde. Hafif çilli teni duştan pembeleşmişti; saçları ıslak, daha koyu renkti, örgüsü açılmış, o tatlı kıvrımlar kafasına dümdüz yapışmıştı. Aç olduğunu söyledi ama omletten bir çatal alıp ağzına götürmeye kalktığında, elleri titrediğinden beceremedi.

"Niye böyle tir tir titrediğimi anlamıyorum," dedi. "Heyecanlıyım herhalde. Bu kadar kolay olacağını hiç düşünememiştim."

"Çok ani oldu," dedi Sylvia. "Herhalde gerçek değilmiş gibi geliyordur şu anda."

"Gerçek geliyor aslında. Şu anda her şey çok gerçek geliyor. Esas daha öncesi hayal gibi."

"Belki bir şeye karar verdiğinde, gerçekten karar verdiğinde öyle oluyordur. Ya da öyle olması gerekir."

"Bir arkadaşın varsa," dedi Carla, çekingen bir gülümsemeyle, alnına al basarak. "Meramını anlayan gerçek bir dostun varsa. Senin gibi yani." Elindeki çatalla bıçağı bırakıp şarap kadehini iki eliyle beceriksizce kaldırdı. "Gerçek bir dosta içiyorum," dedi, utana sıkıla. "Aslında tek yudum almasam daha iyi ama içeceğim."

"Ben de," dedi Sylvia, sahte bir neşeyle. İçti ama sonra, "Ona telefon edecek misin?" diyerek ânın büyüsünü bozdu. "Ya da ne yapacaksın? Haber vermek lazım. En azından senin dönmeni beklediği saatte öğrenmesi gerek."

"Telefon olmaz," dedi Carla telaşa kapılarak. "Yapamam. Acaba sen..."

"Hayır," dedi Sylvia. "Hayır."

"Olmaz, saçma tabii. Aptalca bir laf ettim. Doğru dürüst düşünemiyorum da. Acaba bir not yazıp posta kutusuna mı atsam? Ama son âna kadar almasını da istemiyorum. Aslında garaja giderken oradan geçmek de istemiyorum. Arkadan gidelim. Notu yazarsam, ben yazarsam sen acaba döndüğünde posta kutusuna atabilir misin?"

Sylvia daha iyi bir seçenek düşünemeyip buna razı oldu.

Kâğıt kalem getirdi. Biraz daha şarap koydu kadehlere. Carla oturup düşündü, sonra birkaç kelime yazdı.

Ben gidiyorum. Beni meram etme.

Sylvia garajdan dönerken açıp baktığı kâğıtta bu sözleri okudu. Carla'nın *meram* ile *merak* arasındaki farkı bildiğinden kuşkusu yoktu. Ama meram anlamaktan söz etmişti daha önce, heyecanlıydı, kafası karışıktı yazarken. Belki Sylvia'nın zannettiğinden daha karışıktı. Şarapla dili iyice çözülmüştü ama özellikle kederli ya da sarsılmış görünmüyordu. On sekiz yaşında, liseyi yeni bitirmişken çalıştığı, Clark'la tanıştıkları harayı anlatmıştı. Ailesi onun üniversiteye gitmesini istiyormuş, o da veterinerlik okumak şartıyla razı olmuş. Aslında tek istediği, öteden beri tek istediği, hayvanlarla ilgili bir işte çalışmak ve köyde yaşamakmış. Lisede şapşal bir tipmiş, hep dalga geçilen kızlardan biriymiş ama umursamazmış.

Binicilik okulundaki en iyi hoca Clark'mış. Sürüyle kadın düşermiş peşine, sırf o hocaları olsun diye at binmeyi öğrenenler varmış. Carla kadınlar konusunda kızdırırmış onu, başlangıçta Clark bundan hoşlanır gibiymiş ama sonra sinirlenmeye başlamış. Carla da özür dileyip telafi etmek için onu hayali hakkında –aslında hayalden çok planmış– konuşturmuş; köy gibi bir yerde bir binici-

lik okulu, bir hara kurma planı. Bir gün ahıra girdiğinde Clark'ı eyerini asarken görmüş ve o an, ona âşık olduğunu anlamış.

Şimdi seks olduğunu düşünüyormuş. Muhtemelen sadece seks.

Sonbahar geldiğinde işten ayrılıp Guelph'teki üniversiteye gitmesi gerekiyormuş; eğitime bir yıl ara vermeye ihtiyacı olduğunu söyleyip vazgeçmiş gitmekten.

Clark çok zekiymiş ama liseyi bitirme sabrını bile gösterememiş. Ailesiyle bağlarını tamamen koparmış. Ailenin kandaki zehir gibi bir şey olduğunu düşünürmüş. Akıl hastanesinde hastabakıcılık, Lethbridge, Alberta'da radyo DJ'liği yapmış, Thunder Bay yakınında karayolu bakım ekibinde çalışmış, berber çırağı olmuş, "Ordu Fazlası" dükkânında tezgâhtarlık yapmış. Bunlar Carla'ya bahsettiği işlermiş sadece.

Carla ona annesinin eskiden söylediği bir şarkıdan, eski bir şarkıdan esinlenerek Gypsy Rover – Gezgin Çingene adını takmış. Evde sürekli o şarkıyı söylüyormuş, annesi bir şeyler olduğunu anlamış.

"Last night she slept in a feather bed
With a silken quilt for cover
Tonight she'll sleep on the cold hard ground
Beside her gypsy lo-ov-ver."[1]

Annesi, "Seni çok üzecek, orası belli," diyormuş. Mühendis olan üvey babası Clark'a o kadarını bile yakıştıramıyormuş. "Serseri," diyormuş, "bir baltaya sap olamaz." Sanki Clark, üzerinden bir fiskeyle atabileceği bir böcekmiş gibi.

1. (İng.) Dün gece kuş tüyündendi döşeği/Yorganı ipekten/Bu gece yatağı kaskatı soğuk toprak/Yanında gezgin Çin-ge-ne-si. (Y.N.)

Carla, "Peki serseriler hara satın alabilecek kadar para biriktirebilir mi? O bir hara aldı bu arada," demiş, üvey babanın tek cevabı, "Seninle tartışacak değilim," olmuş. Zaten esas babası olmadığını da eklemiş, son sözü söyler gibi.

Bunun üzerine Carla'nın da Clark'a kaçması gerekmiş haliyle. Ailesi tavrıyla bundan başka yol bırakmamış ona.

"Yerleştikten sonra ailenle temasa geçecek misin?" demişti Sylvia. "Toronto'da yani."

Carla kaşlarını kaldırmış, yanaklarını içine çekerek ağzını yusyuvarlak açmıştı. "Yoo," demişti.

Biraz sarhoş olduğu kesindi.

Sylvia notu posta kutusuna atıp eve döndükten sonra hâlâ masanın üstünde duran tabakları temizledi, omlet tavasını yıkayıp kuruladı, lacivert peçetelerle masa örtüsünü kirli sepetine attı ve pencereleri açtı. Bunları kafasını karıştıran bir pişmanlık ve asabiyetle yaptı. Kız duşa girmeden önce ona elma kokulu sabun çıkarmıştı, sabunun kokusu evin ve arabanın içine yayılmıştı.

Yağmur yağmaya başlamarnıştı hâlâ. Sylvia yerinde duramıyordu; Leon'un açtığı patikada yürüyüşe çıktı. Çamurlu yerlere yığdığı çakılların çoğunu sular sürüklemişti. Her bahar yürüyüşe çıkıp yabani orkide ararlardı. Sylvia ona bütün yabani çiçeklerin adlarını öğretmişti – Leon da trilyum dışında hepsini unutmuştu. Dorothy Wordsworth'üm benim, derdi Sylvia'ya.

Geçen bahar bir gün gidip ona küçük bir demet köpek dişi menekşesi toplamıştı ama Leon çiçeklere –bazen Sylvia'ya baktığı gibi– bezginlikle, reddedercesine bakmıştı.

Gözünün önüne sürekli Carla geliyordu, otobüse binerkenki haliyle. İçtenlikle ama şimdiden neredeyse kayıtsızca teşekkür etmiş, havalı havalı el sallamıştı. Kurtuluşunu kanıksamıştı.

Sylvia eve döndükten sonra, saat altı civarında Toronto'yu, Ruth'u aradı, Carla'nın henüz varmamış olacağını biliyordu. Telesekreter çıktı.

"Ruth," dedi Sylvia. "Sylvia ben. Sana gönderdiğim kız umarım canını sıkmaz. Sorun yoktur umarım. Kendiyle biraz fazla meşgul olduğunu düşünebilirsin. Gençlikten belki. Haber bekliyorum. Tamam mı?"

Yatmadan önce tekrar aradı ama gene telesekreter çıkınca, "Yine Sylvia. Geldin mi diye merak ettim," deyip kapattı. Saat dokuz-on gibiydi, hava tam kararmamıştı bile. Ruth hâlâ dışarıdaydı belki, kız da yabancı bir evde telefonu açmak istememiş olabilirdi. Ruth'un üst kattaki kiracılarının adını hatırlamaya çalıştı. Yatmış olamazlardı. Ama hatırlayamadı. İsabet. Onları aramak fazla üstüne düşmek, fazla telaş etmek, fazla ileri gitmek olurdu.

Yatağa girdi ama duramadı, ince bir örtü alıp salona geçti, kanepeye uzandı, Leon'un son üç ayı boyunca bu kanepede yatmıştı. Orada da uyuyabileceğini sanmıyordu – yan yana dizili pencereler perdesizdi, gökyüzünün renginden, göremediği halde ayın doğmuş olduğu anlaşılıyordu.

Sonra birden kendini bir yerlerde –Yunanistan mıydı?– bir otobüste buldu, tanımadığı bir yığın insanla birlikte; otobüsün motoru ürkütücü bir patırtı çıkarıyordu. Uyandığında kapısı çalınmaktaydı.

Carla?

* * *

Carla başını önüne eğmiş, otobüs kent dışına çıkıncaya kadar da kaldırmamıştı. Camlar renkliydi, dışarıdan içerisi görülmezdi ama kendini dışarıyı görmekten koruması gerekiyordu. Clark karşısına çıkarsa diye. Bir dük-

kândan çıkıyor olabilirdi, karşıdan karşıya geçmek üzere olabilirdi, Carla'nın onu terk ettiğinden bihaber, normal bir öğle sonrası yaşadığını zannederek. Hayır, planlarını –Clark'ın planını– uygulamaya geçirdikleri öğle sonrasını yaşadığını düşünerek, Carla'nın planın hangi aşamasına geldiğini merak ederek.

Şehir dışına çıktıklarında Carla başını kaldırıp derin derin nefes aldı, renkli camın eflatuna boyadığı tarlalara baktı. Mrs. Jamieson'ın varlığı onu müthiş bir güvenlik ve sağduyuyla sarmalamış, kaçışı hayal edilebilecek en mantıklı yol, hatta Carla'nın durumundaki bir insanın tutabileceği tek haysiyetli yol gibi görmesine sebep olmuştu. Carla alışık olmadığı bir güven duygusu keşfetmişti içinde, hatta olgun bir mizah anlayışını benimseyebilmiş, hayatını Mrs. Jamieson'a hem duygudaşlığını kazanacak şekilde hem de ironik ve doğru bir yorumla ifşa etmişti. Tahmin edebildiği kadarıyla Mrs. Jamieson'ın – Sylvia'nın– beklentilerine karşılık vermek üzere adapte edilmiş bir yorum. Son derece duyarlı ve titiz biri olarak gördüğü Mrs. Jamieson'ı hayal kırıklığına uğratmanın mümkün olabileceğini hissediyor ama bundan korkmasına gerek olduğunu düşünmüyordu.

Eğer uzun süre yakınında bulunmamayı başarırsa.

Hava birkaç saattir güneşliydi. Öğle yemeğine oturduklarında şarap kadehleri güneşte parıldıyordu. Sabahın erken saatinden beri hiç yağmur yağmamıştı. Yol kenarındaki sırılsıklam, topaklaşmış çimenlerle çiçek açan yabani otları dalgalandıracak kadar bir rüzgâr da esiyordu. Gökyüzünden yağmur değil, yaz bulutları geçiyordu hızla. Kırların tamamı değişmekte, silkinmekte, bir temmuz gününün gerçek parlaklığına kavuşmaktaydı. Otobüs süratle yol almaya devam ederken, Carla son günlerden pek de matah bir iz kalmadığını görebiliyordu – tarlalarda tohumların nereye sürüklendiğini gösteren

büyük su birikintileri, cılız mısır sapları, talan olmuş tahıllar yoktu.

Bundan Clark'a bahsetmesi gerektiğini düşündü – belki de seçtikleri yer yörenin en yağışlı, kasvetli bir köşesiydi, başka bir yerde olsalar yürürdü belki.

Hâlâ da yürüyebilir miydi?

Sonra Clark'a herhangi bir şey söylemesinin söz konusu olmadığını hatırladı. Bundan böyle ona hiçbir şey söylemeyecekti. Clark'ın, Grace'in, Mike'ın, Juniper'ın, Blackberry'nin, Lizzie Borden'ın ne durumda olduğuyla ilgilenmeyecekti. Olur da Flora dönerse haberi olmayacaktı.

Her şeyi geride bırakarak ikinci gidişiydi bu. İlki tıpkı o eski Beatles şarkısındaki gibi olmuştu – masanın üstüne bir not bırakmış, sabahın beşinde sessizce evden çıkmış, sokağın biraz ilerisinde kilisenin otoparkında Clark'la buluşmuştu. Hatta takır tukur yol alırlarken resmen o şarkıyı mırıldanıyordu Carla. *She's leaving home, bye-bye.*[1] Arkalarında güneşin doğuşunu hatırlıyordu şimdi, Clark'ın direksiyonun üstündeki ellerine, becerikli kollarındaki koyu renk kıllarına bakışını, kamyonun içindeki petrol, metal, alet edevat ve hara kokusunu içine çekişini. Sonbahar sabahının soğuk havası kamyonun paslı ek yerlerinden içeri üflüyordu. Carla'nın ailesinde hiç kimsenin asla binmediği, oturdukları yerde sokaklarda nadiren görülen türden bir kamyondu.

O sabah Clark'ın trafiğe yoğunlaşması (401 No'lu karayoluna gelmişlerdi), kamyonla ilgili kaygıları, kısa ve sert cevapları, kısık gözleri, hatta Carla'nın esrik sevincine hafif sinirlenmesi – hepsi Carla'yı heyecanlandırmıştı. Tıpkı Clark'ın geçmiş hayatının derbederliği, itiraf etti-

1. (İng.) Evini terk ediyor, bay bay. (Ç.N.)

ği yalnızlığı, atlara ve Carla'ya karşı son derece şefkatli olabilmesi gibi. Clark'ı önlerinde uzanan hayatın mimarı olarak görüyordu, kendisi tutsaktı, itaati hem yerindeydi hem latif.

Annesi, ondan aldığı, cevapsız kalan tek mektubunda, "Nelerden vazgeçtiğinin farkında değilsin," diye yazmıştı. Ama Carla şafak vakti kaçışının o ürpertili anlarında nelerden vazgeçtiğinin pekâlâ farkındaydı; onu neyin beklediği hakkında ancak muğlak bir fikri olsa bile. Annesiyle babasından, onların evinden, onların arka bahçesinden, fotoğraf albümlerinden, tatillerinden, Cuisinart aletlerinden, *makyaj odasından*, gardırop odalarından, toprak altı çimenlik sulama düzeneğinden nefret ediyordu. Yazdığı kısa notta *sahici* kelimesini kullanmıştı.

Ben hep daha sahici bir hayat tarzına ihtiyaç duydum. Bunu anlamanızı bekleyemem sizden, biliyorum.

Otobüs yol üstündeki ilk kentte durdu. Otobüs garajı bir benzin istasyonuydu. Clark'la ikisinin ilk zamanlar daha ucuz benzin almak için gittikleri istasyondu. O günlerde dünyaları civardaki çeşitli kentleri de kapsıyordu; bazen turist gibi hareket eder, pis otel barlarındaki spesiyaliteleri tadarlardı. Domuz paça, lahana turşusu, patatesli krep, bira. Eve dönerken de çılgın kırolar misali yol boyu şarkı söylerlerdi.

Ama bir süre sonra bütün dışarı çıkışlar zaman ve para kaybı olarak görülmeye başladı. İnsanlar hayatın gerçeklerini anlamadan önce yaparlardı böyle şeyleri.

Carla ağlıyordu, fark etmeden gözleri dolmuştu. Toronto'yu, atacağı ilk adımları düşünmeye zorladı kendini. Taksi, hiç görmediği ev, tek başına uyuyacağı yabancı yatak. Ertesi gün telefon rehberinden binicilik okullarının adreslerini bulup oralara gitmek, iş aramak.

Gözünde canlandıramıyordu. Kendini metroya, tramvaya binerken, yeni atların bakımını yaparken, yeni in-

sanlarla konuşurken, her gün Clark olmayan yığınla insanın arasında yaşarken hayal edemiyordu.

Özellikle bu yüzden –içinde Clark olmadığı için– seçilmiş bir hayat, bir yer.

Şimdi gözünde canlandırdığı şekliyle gelecekteki hayatla ilgili açıkça görebildiği garip ve korkunç bir şey vardı: Carla o hayatta var olmayacaktı. Ortalıkta dolaşacak, ağzını açıp konuşacak, şunu bunu yapacaktı sadece. Aslında orada olmayacaktı. İşin tuhaf yanı ise, bütün bunları kendini bulma umuduyla yapmasıydı, bu otobüse kendini bulma umuduyla binmişti. Mrs. Jamieson'ın kullanabileceği –Carla'nın kendisinin de bir tatmin duygusuyla kullanabileceği– bir ifadeyle, *kendi hayatının sorumluluğunu üstlenmek* amacıyla. Tepesinde dikilip dik dik bakan hiç kimse olmadan, hiç kimsenin ruh hali ona bir perişanlık bulaştırmadan.

Peki neyi önemseyecekti? Yaşadığını nereden bilecekti?

Ondan kaçarken –şimdi– Clark hayatındaki yerini koruyordu. Ama kaçmayı başarıp bitirdiğinde, hayatına devam ettiğinde, onun yerine neyi koyacaktı? Başka ne –başka kim– Clark kadar can alıcı ve zorlu bir hedef olabilirdi?

Gözyaşlarını durdurmayı başarmıştı ama titremeye başlamıştı şimdi de. Hali hal değildi, kendine hâkim olmak, kendini toparlamak zorundaydı. "Toparla kendini," derdi Clark bazen ona; Carla'nın büzüşüp oturmuş, ağlamamaya çalıştığı bir odadan geçerken; gerçekten de yapması gereken buydu.

Bir başka kentte durmuşlardı. Otobüse bindiği yerden sonraki üçüncü kentti bu; demek ki ikinci kenti Carla hiç fark etmeden geçmişlerdi. Otobüs durmuş, şoför kentin adını bağırarak söylemiş olmalıydı; Carla ise korku sisinin içine gömülmüş, hiçbir şey görmemiş hiçbir

şey duymamıştı. Az sonra ana yola çıkacaklardı, son sürat Toronto'ya doğru.

Ve Carla kaybolacaktı.

Kaybolacaktı. Bir taksiye binip yeni adresi söylemenin, sabah uyanıp dişlerini fırçalayarak dünyaya adım atmanın ne anlamı olacaktı? Bir iş bulması, yiyip içmesi, toplu ulaşım araçlarıyla bir yerden bir yere gitmesi neye yarayacaktı?

Ayakları sanki bedeninden fersah fersah uzakta gibiydi. Alışkın olmadığı hışırtılı pantolonun içindeki dizlerine sanki kurşun bağlanmıştı. Bir daha ayağa kalkamayacak yaralı bir at gibi yere çökmekteydi.

Otobüsü bu kentte bekleyen birkaç yolcu binmiş, bagajlar yüklenmişti. Bir kadınla pusetteki bebeği el sallayarak birini uğurluyorlardı. Arkalarındaki bina, otobüs durağı vazifesi gören kafe de hareket halindeydi. Tuğlalarla pencerelerin içinden sanki erimek üzerelermiş gibi bir sıvı dalgası geçti. Carla can havliyle devasa bedenini, kurşundan bacaklarını öne itti. Tökezledi, haykırdı: "İneceğim."

Şoför ani bir fren yaptı, sinirli bir tonda, "Toronto'ya gitmiyor muydunuz?" dedi. İnsanlar olağan bir merakla Carla'ya baktı, perişan durumda olduğunu kimse fark etmiyor gibiydi.

"Burada inmem lazım."

"Arkada tuvalet var."

"Hayır. Hayır. İnmem lazım."

"Beklemem sizi. Biliyorsunuz, değil mi? Aşağıda bagajınız var mı?"

"Tamam. Evet. Hayır."

"Bagajınız yok mu?"

Yolculardan biri, "Klostrofobi. Klostrofobisi var," dedi.

"Hasta mısınız?" dedi şoför.

"Hayır. Hayır. İnmek istiyorum sadece."

"Tamam. Peki. Benim için fark etmez."

"Gel beni al. Lütfen. Gel al beni."
"Geliyorum."

* * *

Sylvia kapıyı kilitlemeyi unutmuştu. Şu anda da açması değil, kilitlemesi gerektiğinin farkındaydı ama artık çok geçti, açmıştı kapıyı.

Kimse yoktu.

Emindi halbuki, çok emindi, kapı gerçekten tıklatılmıştı.

Kapıyı kapadı, bu sefer kilitledi de.

Pencerelerin bulunduğu duvarın oradan oyunbaz, çıngırtılı bir tıkırtı geliyordu. Işığı yaktı ama bir şey göremedi, kapadı tekrar. Bir hayvan – sincap mı? Pencerelerin arasındaki, avluya açılan balkon kapısı da kilitli değildi. Aslında kapalı bile değildi, evi havalandırırken birkaç santim aralık kalmıştı. Tam kapatırken yakınında biri güldü, odanın içinde, yanı başındaymış kadar yakında.

"Benim," dedi bir erkek sesi. "Korkuttum mu?"

Cama yaslanmıştı, yanı başındaydı.

"Ben Clark," dedi. "Komşun Clark."

Onu içeri alacak değildi ama kapıyı suratına kapatmaya da korkuyordu. O kapatamadan Clark hamle yapıp engelleyebilirdi. Işığı yakmak da istemiyordu. Yatak kıyafeti uzun bir tişörttü. Kanepeden örtüyü çekip sarınmalıydı ama artık çok geçti.

"Giyinmek mi istiyordun?" dedi Clark. "Bak, bu getirdiklerimi arıyorsundur belki."

Elinde bir alışveriş torbası vardı. Sylvia'ya uzattı ama kendi yaklaşmaya kalkmadı.

"Ne bu?" dedi Sylvia sesi çatlayarak.

"Aç bak. Bomba değil. Alsana."

Sylvia torbaya bakmadan elini sokup yokladı. Yumuşak bir şey. Sonra ceketin düğmelerini, bluzun ipeğini, pantolonun kemerini tanıdı.

"İade etmek daha iyi olur diye düşündüm de," dedi Clark. "Senin bunlar, değil mi?"

Sylvia takırdamasınlar diye dişlerini sıktı. Ağzı ve boğazı ansızın korkudan kurumuştu.

"Seninmiş, öyle biliyorum," dedi Clark alçak sesle.

Sylvia'nın dili ağzında bir yün yumağına dönüşmüştü. "Carla nerede?" diye sordu, kendini zorlayarak.

"Karım Carla'dan mı söz ediyorsun?"

Sylvia onun yüzünü daha iyi görüyordu şimdi. Ne kadar eğlendiğini görüyordu.

"Karım Carla evde, yatakta. Yatakta uyuyor. Olması gerektiği yerde."

Hem yakışıklı hem de salak görünümlü bir adamdı. Uzun boylu, ince, düzgün yapılıydı ama sahte görünen kambur bir duruşu vardı. Hesaplı, bilinçli bir tehditkâr duruş. Alnının üstüne düşen koyu renk bir perçem, kibirli, küçük bir bıyık, hem umutlu hem alaylı bakışlar, her an somurtmaya kayabilecek çocuksu bir gülümseme.

Görünüşünü öteden beri itici bulurdu – bundan Leon'a bahsetmiş, o da adamın sadece güvensizlikten böyle fazla dostça davrandığını söylemişti.

Kendine güveninin olmaması Sylvia'nın şu anda güvende olduğu anlamına gelmiyordu.

"Çok yorulmuş," dedi Clark. "Küçük macerası yormuş onu. Sen kendi suratını görecektin – bu giysileri tanıdığında suratını görmen lazımdı. Ne geçti ki aklından? Onu öldürdüğümü mü düşündün?"

"Şaşırdım," dedi Sylvia.

"Şaşırmışsındır tabii. Kaçmasına o kadar yardım ettikten sonra."

Sylvia konuşmakta epey zorlanarak, "Çaresiz göründüğü için yardım ettim," dedi.

"Çaresiz," dedi Clark, kelimeyi inceler gibi. "Öyleydi herhalde. Otobüsten aşağı kendini atıp bana telefon ettiğinde, gel beni al, dediğinde çok çaresizdi. Ağlamaktan söyledikleri zor anlaşılıyordu."

"Dönmek mi istiyordu?"

"Evet ya. Hem de nasıl. Dönmek için yanıp tutuşuyordu, aklını oynatmış gibiydi. Duyguları çok inişli çıkışlıdır bizim kızın. Ama sen onu benim kadar tanımıyorsundur tabii."

"Giderken çok memnun görünüyordu."

"Sahi mi? Sen öyle diyorsan öyledir. Ben buraya seninle tartışmaya gelmedim."

Sylvia hiçbir şey söylemedi.

"Karımla hayatıma burnunu sokmandan hoşlanmadığımı söylemeye geldim."

"O bir insan," dedi Sylvia, sussa daha iyi edeceğini bildiği halde. "Karın olmanın haricinde."

"Vay canına, gerçekten mi? Karım insan mı? Sahi mi? İyi ki söyledin, sağ ol. Ama bana ukalalık etmeye kalkma. *Sylvia*."

"Ukalalık etmek değildi niyetim."

"Güzel. Buna sevindim. Sinirlenmek istemiyorum. Sana söyleyeceğim bir-iki önemli şey var sadece. Birincisi, karımla benim hayatımızın hiçbir köşesine hiçbir zaman burnunu sokmanı istemiyorum. İkincisi, artık buraya gelmesini istemiyorum. Kendi de istemeyecektir zaten, eminim. Şu anda seninle ilgili düşünceleri pek olumlu sayılmaz. Ayrıca senin de evini kendin temizlemeyi öğrenmenin vakti geldi, evet," dedi sonra. "İyice anladın mı?"

"Yeterince anladım."

"Umarım öyledir. Umarım."

"Evet," dedi Sylvia.

"Ayrıca ne düşünüyorum, biliyor musun?"

"Ne?"

"Bence bana bir borcun var."

"Ne?"

"Bana bir –bence– özür borcun var."

Sylvia, "Peki. Öyle düşünüyorsan, özür dilerim," dedi.

Clark kıpırdadı, niyeti belki elini uzatmaktı sadece, hareket edince Sylvia çığlık attı.

Clark güldü. Kapıyı kapatmasına mani olmak için kapı pervazına elini dayadı.

"O ne?"

"Ne ne?" dedi Clark, sanki Sylvia ona bir oyun oynamaya niyetlenmiş, o da kanmayacakmış gibi. Ama sonra pencerede bir yansıma görüp hızla arkasına döndü.

Evden kısa bir mesafede geniş bir düzlük vardı, bu mevsimde sık sık sislerle kaplanırdı. O gece de sisliydi, bütün bu süre boyunca sis hep oradaydı. Ama bir anda bir değişiklik oldu. Sis kalınlaşmış, farklı bir şekle bürünmüş, dikenli ve parlak bir şeye dönüşmüştü. Önce öne doğru yuvarlanan canlı, tüy tüy bir karahindiba topuyken, sonra yoğunlaşarak doğaüstü bir hayvan, bembeyaz, gözünü karartmış, hızla onlara doğru gelen dev bir tekboynuz olmuştu adeta.

"Yüce Tanrı'm," dedi Clark usulca, inançla. Ve Sylvia'nın omzuna yapıştı. Dokunuşu Sylvia'yı hiç telaşlandırmadı – onu korumak için ya da destek almak için yaptığını bilerek kabullendi.

Sonra görüntü patladı. Sisin içinden, nesneleri büyüten ışığın içinden –şimdi ışığın muhtemelen arka yolda park edecek yer arayan bir arabanın farları olduğu anlaşılıyordu– beyaz bir keçi çıktı. Hoplayıp zıplayan küçük bir keçi, çoban köpeği boyunda bir şey.

Clark Sylvia'nın omzunu bıraktı. "Sen nereden çıktın?" dedi.

"Sizin keçi bu," dedi Sylvia. "Sizin keçi değil mi?"

"Flora," dedi Clark. "Flora."

Keçi bir metre kadar ötelerinde durmuş, birden çekingenleşerek başını eğmişti.

"Flora," dedi Clark. "Nereden çıktın sen böyle? Ödümüzü patlattın bizim."

Bizim.

Flora yaklaştı ama başını kaldırmadı. Clark'ın bacağına tosladı.

"Aptal seni," dedi Clark sesi titreyerek. "Nereden çıktın sen?"

"Kayıptı," dedi Sylvia.

"Evet. Kayıptı. Bir daha göremeyiz sanmıştık aslında."

Flora başını kaldırdı. Ay ışığında gözleri parladı.

"Ödümüzü patlattın," dedi Clark ona. "Kendine sevgili aramaya mı gittin? Amma korkuttun. Yalan mı? Hayalet sandım seni."

"Sis yüzünden," dedi Sylvia. Kapının eşiğinden avluya çıktı. Güvendeydi.

"Evet."

"Bir de arabanın farları."

"Serap gibiydi," dedi Clark, kendini toparlayarak. Bu benzetmeyi bulduğuna da memnundu.

"Evet."

"Uzaylı keçi. Evet. Uzaydan gelmiş bir keçisin sen," dedi Flora'ya pat pat vurarak. Ama Sylvia boştaki elini –öteki elinde Carla'ya verdiği giysilerin olduğu torba vardı hâlâ– okşamak üzere uzatınca Flora derhal ciddi bir tos vurmaya hazırlanır gibi başını eğdi.

"Keçilerin sağı solu belli olmaz," dedi Clark. "Evcil gibi görünebilirler ama değildirler aslında. Büyüdükten sonra evcil olmazlar."

"Bu yavru değil mi? Çok küçük görünüyor."

"Büyüyeceği kadar büyüdü Flora."

Kendilerine biraz daha konuşma malzemesi sağlamasını beklermiş gibi keçiye bakarak oldukları yerde duruyorlardı. Ama belli ki daha fazla bir konuşma olmayacaktı. Bu andan ileriye de gidemezlerdi, geriye de dönemezlerdi. Sylvia, Clark'ın yüzünden durumun böyle olmasına hayıflandığını ifade eden bir gölgenin geçtiğini görür gibi oldu.

Ama Clark durumu kabullendi. "Geç oldu," dedi.

"Evet, galiba," dedi Sylvia, Clark ona sıradan bir ziyarette bulunmuş gibi.

"Hadi bakalım Flora. Eve gitme vakti geldi."

"İhtiyacım olursa başka bir yardımcı bulurum," dedi Sylvia. "Zaten artık ihtiyacım da olmayacak herhalde." Neredeyse gülerek ekledi: "Sizin ayağınıza dolaşmam."

"Tamam," dedi Clark, "içeri girsen iyi olur. Üşüyeceksin."

"Eskiden gece sisinin tehlikeli olduğu düşünülürdü."

"Hiç duymadım."

"Neyse, iyi geceler," dedi Sylvia. "İyi geceler Flora."

O anda telefon çaldı.

"Pardon."

Clark elini kaldırıp selamladı, sonra sırtını döndü. "İyi geceler."

Ruth'tu arayan.

"Planlarda bir değişiklik oldu da," dedi Sylvia.

Yattığı yerde uyumayıp küçük keçiyi düşündü; sisten çıkıp gelişi Sylvia'ya giderek daha sihirli geliyordu. Hatta Leon'un bu olayla bir ilgisi olup olamayacağını düşündü. Sylvia şair olsa bu tür bir şeyden yola çıkıp şiir yazardı. Ama Sylvia'nın bir şaire uygun diye düşündüğü konuların hiçbiri Leon'a çekici gelmemişti, tecrübeyle sabitti.

Carla, Clark'ın dışarı çıktığını duymamıştı ama döndüğünde uyandı. Clark ona ahırda etrafı kolaçan ettiğini söyledi.

"Biraz önce yoldan bir araba geçti, ben de burada ne işleri var diye merak ettim. Uykum kaçtı, çıkıp her şey yolunda mı diye baktım."

"Yolunda mıymış?"

"Gördüğüm kadarıyla, evet."

"Hazır kalkmışken," dedi, "komşuyu da bir ziyaret edeyim dedim. Giysilerini götürdüm."

Carla yatakta doğrulup oturdu.

"Uyandırmadın değil mi onu?"

"Uyandı. Terslik olmadı. Konuştuk biraz."

"Ya."

"Terslik olmadı."

"O konudan bahsetmedin, değil mi?"

"Bahsetmedim."

"Gerçekten hepsi uydurmaydı. Gerçekten. İnan bana. Hepsi yalandı."

"Tamam."

"Lütfen inan bana."

"Tamam, inanıyorum."

"Hepsini ben uydurdum."

"Peki."

Clark yatağa girdi.

"Ayakların buz gibi," dedi Carla. "Islanmış sanki."

"Çok çiy var. Gel bakayım sen," dedi sonra Clark. "Notunu okuduğunda içim boşalmış gibi oldum. Doğru söylüyorum. Sen bir gün gidersen içimde hiçbir şey kalmamış gibi hissedeceğim kendimi."

Güneşli hava devam ediyordu. Sokaklarda, dükkânlarda, postanede insanlar selamlaşırken nihayet yaz geldi, diyorlardı. Otlaklardaki otlar, hatta tarlalardaki sefil

olmuş zavallı ekinler bile başlarını kaldırmışlardı. Su birikintileri kurudu, çamur toza dönüştü. Hafif, ılık bir rüzgâr esiyor, herkesin içinden bir şeyler yapmak geliyordu yine. Telefon çalıyordu. Orman turlarını, binicilik derslerini soruyorlardı. Müze ziyaretlerini iptal eden yaz kampları da ilgileniyordu artık. Yerinde duramayan çocuklarla dolu minivanlar geliyordu. Battaniyelerinden kurtulmuş olan atlar çitlerin içinde tırısa kalkıyordu.

Clark iyi bir fiyata büyükçe bir çatı kaplaması bulabilmişti. Firar Günü'nün ertesi günü (Carla'nın otobüs yolculuğuna bu adı vermişlerdi) sabahtan akşama manejin çatısını onarmakla uğraşmıştı.

Birkaç gün boyunca Carla'yla ikisi gündelik işlerini yaparken birbirlerine el salladılar. Carla, Clark'ın yanından geçerken, etrafta kimse yoksa yazlık gömleğinin ince kumaşının üstünden omzuna bir öpücük konduruyordu.

"Bir daha kaçmaya kalkarsan kemiklerini kırarım senin," diyordu Clark; Carla da, "Cidden mi?" diyordu.

"Ne cidden mi?"

"Kırar mısın kemiklerimi?"

"Paramparça ederim." Clark formdaydı, ilk tanıştıklarındaki gibi karşı koyulmazdı.

Etraf kuşlarla doluydu. Al kanatlı karatavuklar, nar bülbülleri, şafakta öten iki güvercin. Bol bol karga, gölden keşif seferi yapan martılar, yedi-sekiz yüz metre uzakta, ormanın kenarındaki ölü meşenin dallarında oturan iri hindi akbabaları. Önceleri orada oturuyorlardı sadece, hacimli kanatlarını kurutuyor, ara sıra bir deneme uçuşu için havalanıp bir-iki kanat çırpıyor, sonra tekrar yerleşip güneşin ve ılık havanın işini tamamlamasını bekliyorlardı. Bir-iki gün sonra toparlandılar, artık yüksekten uçuyor, daireler çizip toprağa iniyor, ormanın üzerinde gözden kayboluyor, sonra çıplak, aşina ağacın dallarında dinlenmek üzere geri dönüyorlardı.

Lizzie'nin sahibi –Joy Tucker– tekrar boy gösterdi, güneşten bronzlaşmıştı, tavrı dostaneydi. Yağmurdan bıkıp tatile, Kayalık Dağlar'da trekkinge gitmişti. Şimdi de tatilden dönmüştü.

"Hava açısından mükemmel zamanlama," dedi Clark. Joy Tucker'la ikisi çok geçmeden hiçbir şey olmamış gibi şakalaşıyorlardı.

"Lizzie iyi görünüyor," dedi Joy Tucker. "Ama küçük arkadaşı nerede? Adı neydi – Flora?"

"Gitti," dedi Clark. "Kayalık Dağlar'a gitmiştir belki."

"Orada vahşi keçi çok. Muhteşem boynuzları var."

"Öyleymiş, duydum."

Üç-dört gün boyunca posta kutusuna bakacak vakitleri olmamıştı. Carla posta kutusunu açtığında bir telefon faturası, bir dergiye abone olurlarsa bir milyon dolar kazanabilecekleri yolunda bir vaat ve bir de Mrs. Jamieson'ın mektubunu buldu.

Sevgili Carla,

Son birkaç günün (epeyce dramatik) olaylarını düşünüp durdum, kendi kendime konuşurken aslında seninle konuştuğumu fark ettim; bu o kadar sık oldu ki, seninle konuşmam gerektiğine karar verdim, sırf mektupta olsa bile – şimdilik elimden başka türlüsü gelmiyor. Merak etme – bana cevap yazman gerekmiyor.

Mrs. Jamieson Carla'nın hayatına fazla karışmış, nedense Carla'nın mutluluğuyla özgürlüğünü aynı şey zannetme hatasına düşmüş olmaktan korktuğunu söylüyordu. Onun için önemli olan tek şey Carla'nın mutluluğuydu, Carla'nın bu mutluluğu evliliğinde aramak zorunda olduğunu anlamıştı. Kaçışının ve çalkantılı duygularının gerçek hislerini açığa çıkarmış olduğunu, bir

ihtimal kocasının da kendi hislerinin farkına varıp onları kabullendiğini umuyordu.

Carla bundan böyle onu görmek istemezse doğal karşılayacağını, hayatının çok zor bir döneminde yanında olduğu için ona hep minnettar kalacağını söylüyordu.

Bana kalırsa bütün bu olaylar zincirinde en tuhaf ve harikulade olanı Flora'nın tekrar ortaya çıkışı. Hatta bana mucize gibi görünüyor. Onca zaman neredeydi ve tekrar ortaya çıkmak için neden özellikle o ânı seçti? Kocan anlatmıştır eminim. Avluya açılan kapının önünde duruyorduk, karanlığın içinden üzerimize gelen beyaz yaratığı ilk ben gördüm – onun sırtı dönüktü. Tabii yerden yükselen sisin etkisiydi. Ama gerçekten korkutucuydu. Sanıyorum çığlık attım. Hayatımda hiç böyle kelimenin gerçek anlamıyla büyülenmemiştim. Herhalde açıkça korkmamıştım demem gerekir. Biz iki koca insan, donup kalmıştık, sonra sisin içinden minik, kayıp Flora çıktı geldi.

Bunun özel bir anlamı olmalı. Flora'nın sıradan bir hayvancık olduğunu ve burada olmadığı süreyi muhtemelen hamile kalmakla geçirdiğini biliyorum elbette. Bir bakıma dönüşü biz insanların hayatından tamamen bağımsız. Bununla birlikte o anda ortaya çıkışı kocanla beni derinden etkiledi. Düşmanlıkla karşı karşıya gelmiş iki kişi aynı anda aynı görüntüye şaşırdığında –daha doğrusu korktuğunda– aralarında aniden bir bağ oluşuyor, en beklenmedik biçimde birlik oluyorlar kendiliğinden. İnsani bir birlik – başka türlü tarif edemiyorum. Ayrılırken neredeyse dosttuk. Kısacası, Flora artık hayatımda bir iyilik meleği olarak yer alıyor, belki senin ve kocanın hayatınızda da öyledir.

En iyi dileklerimle, Sylvia Jamieson

Carla bu mektubu okur okumaz buruşturdu. Sonra lavaboda yaktı. Alevler yükselince telaşlanıp musluğu aç-

tı, sonra yumuşak, iğrenç siyah küllerini toplayıp baştan beri yapması gereken şeyi yaparak tuvalete attı.

Bütün gün meşguldü, ertesi gün, daha ertesi gün de öyle. Bu süre boyunca iki ayrı grubu trekkinge götürmesi, çocuklara tek tek ve grup halinde ders vermesi gerekiyordu. Gece Clark ona sarıldığında –Clark artık çok meşgul olmakla birlikte asla fazla yorgun olmuyor, asla kızmıyordu– Carla karşılık vermekte zorlanmıyordu.

Sanki ciğerlerinde öldürücü bir iğne vardı da, dikkatli nefes alırsa hissetmeyebiliyordu. Ama zaman zaman derin bir nefes alması gerekiyor, o zaman iğnenin hâlâ orada olduğunu anlıyordu.

Sylvia ders verdiği üniversite kentinde bir daire tutmuştu. Evi satılığa çıkarmamıştı – en azından önünde ilan yoktu. Leon Jamieson, ölümünden sonra bir ödül almıştı – haberi gazetede çıkmıştı. Bu sefer para lafı edilmiyordu.

Sonbaharın kuru, yaldızlı günleri geldiğinde –teşvik edici, kazançlı bir mevsim– Carla içine yerleşmiş olan sivri fikre alışmış olduğunu gördü. Artık eskisi kadar sivri değildi – hatta onu şaşırtmıyordu bile. Artık neredeyse baştan çıkarıcı bir düşünce, pusuda bekleyen kesintisiz bir kışkırtma vardı hep içinde.

Gözlerini kaldırıp bakması, bir yöne bakması, nereye gidebileceğini anlamasına yetiyordu. Gündelik işlerini bitirdiğinde bir akşam yürüyüşü. Ormanın kenarına, akbabaların toplantı yaptığı çıplak ağaca doğru.

Sonra otların arasındaki küçük, pis kemikler. Belki üstünden kanlı deri parçaları sarkan kafatası. Tek elinde fincan gibi tutabileceği bir kafatası. Tek elde tutulan bilgi.

Belki de yoktu. Hiçbir şey yoktu belki orada.

Başka bir şey de olmuş olabilirdi. Clark, Flora'yı ko-

vup göndermiş olabilirdi. Kamyonun arkasına atıp bağlamış ve uzakta bir yere bırakmış olabilirdi. Aldıkları yere götürmüş olabilirdi. Etraflarında dolaşıp hatırlatmasın diye.

Flora özgür olabilirdi.

Günler geçti, Carla oraya gitmedi. İçindeki kışkırtmaya karşı koydu.

ŞANS

1965 Haziran'ının ortaları, Torrance House'ta dönem sona ermiş. Juliet'e sürekli bir iş teklif edilmedi –yerini doldurduğu öğretmen iyileşti– şu anda evine dönüyor olabilirdi. Ama o kendi deyimiyle yolu biraz uzatıyor. Sahilin ilerisinde yaşayan bir arkadaşını görmek için yolunu biraz uzatıyor.

Bir ay kadar önce bir başka öğretmenle –öğretim kadrosunda yaklaşık onun yaşlarındaki tek kişi ve tek arkadaşı olan Juanita'yla– *Hiroshima Mon Amour* diye bir filmin yeniden gösterimine gitmişlerdi. Juanita daha sonra kendisinin de filmdeki kadın gibi evli bir erkeğe –bir öğrencisinin babasına– âşık olduğunu itiraf etmişti. Bunun üzerine Juliet aşağı yukarı aynı durumun kendi başına da geldiğini ama adamın karısının trajik durumu yüzünden daha ileri gitmeyi kendine yasakladığını söylemişti. Kadın tamamen yatalaktı, beyni ölü sayılırdı neredeyse. Juanita, keşke sevgilimin karısı da öyle olsa demişti ama onun beyni ölü falan değildi, kanlı canlı ve güçlüydü, Juanita'yı işinden edebilirdi.

Bundan kısa bir süre sonra, adeta bu aşağılık yalanlar ya da yarı yalanlar tarafından çağrılmışçasına bir mektup geldi. Zarf pis görünüyordu, uzunca bir süre bir cepte kalmış gibi; adres de şöyleydi: "Juliet (öğretmen), Tor-

rance House, 1482 Mark St., Vancouver, B.C." Müdire mektubu Juliet'e verirken, "Bunun sana geldiğini varsayıyorum," demişti. "Soyadı olmaması tuhaf ama adres doğru. Rehberden de bakabilirler gerçi."

Sevgili Juliet, hangi okulda öğretmenlik yaptığını unutmuştum ama geçen gün durup dururken hatırladım; sana mektup yazmam için bir işaretmiş gibi geldi bana. Umarım hâlâ oradasındır, aslında dönem bitmeden ayrılman için epey kötü bir iş olması gerekir, zaten bana bir şeyleri yarım bırakacak biri gibi görünmedin.

Bizim batı sahilinin havasını nasıl buluyorsun? Vancouver'da çok yağmur yağdığını düşünüyorsan onun iki mislini hayal et, işte bizde, kuzeyde hava öyle.

Seni sık sık geceleri yatmayıp ~~yatakları~~ yıldızları seyrederken düşünüyorum. Gördüğün gibi yatak yazdım, şu anda gece geç vakit, yatma vaktim geldi geçti.

Ann aşağı yukarı aynı. Yolculuktan döndüğümde çok çökmüş göründü bana ama aslında son iki-üç yılda ne kadar çöktüğünü bir anda görebildiğim için öyle geldi. Onu her gün gördüğümde çöküşünü fark etmiyordum.

Regina'ya şu anda on bir yaşında olan oğlumu görmek için gittiğimi sana söylememiştim sanıyorum. Oğlum annesiyle Regina'da oturuyor. Onu da çok değişmiş buldum.

Okulun adını nihayet hatırlayabildiğime seviniyorum ama korkarım soyadını hatırlayamayacağım. Yine de mektubu zarfa koyacağım, soyadının da aklıma gelmesini umacağım.

Seni sık sık düşünüyorum.

Seni sık sık düşünüyorum

Seni sık sık düşünüyorum zzzzzzzz

Otobüs Juliet'i Vancouver kent merkezinden Horseshoe Bay'e, oradan da feribota götürüyor. Sonra anakaraya bağlı bir yarımadayı aşıp bir başka feribota, tekrar anaka-

raya ve mektubu yazan adamın yaşadığı kente. Whale Bay. Kentten vahşi doğaya geçiş ne kadar hızlı – Horseshoe Bay'den bile önce. Juliet dönemi Kerrisdale çimenlikleriyle bahçelerinin arasında geçirdi; hava açtığında kuzey sahilindeki dağlar bir tiyatro perdesi gibi ortaya çıkardı. Okulun arazisi korunaklı ve bayındırdı, etrafı taş bir duvarla çevriliydi, yılın her mevsiminde çiçekliydi. Etrafındaki evlerin bulunduğu arazi de öyleydi. Derli toplu bir bolluk, biteklik – orman gülleri, çobanpüsküllleri, defneler, morsalkımlar. Ama daha Horseshoe Bay'e varmadan orman, park ormanı değil, gerçek orman kaplıyor araziyi. Sonra da su ve kayalar, karanlık ağaçlar, sarkan yosunlar. Ara sıra rutubetli, külüstür, küçük bir evden yükselen duman, bahçede kesilmiş odunlar, keresteler, lastikler, arabalar ve araba parçaları, kırık ya da kullanılan bisikletler, oyuncaklar, insanların garaj ya da bodrumları olmadığında mecburen dışarıda duran her şey.

Otobüsün durduğu kentler düzenli yerleşimler değil. Bazı yerlerde birbirinin aynı, yan yana dizili evler –şirket lojmanları– var; ama evlerin çoğu ormandakiler gibi müstakil, bahçeleri öteberiyle dolu evler, birbirlerine yakınlıkları tamamen tesadüfi gibi görünen evler. Kentten geçen karayolu dışında yolların hepsi toprak, kaldırım yok. Postaneler, belediye binaları iri, sağlam yapılar değil, dikkati çekecek şekilde inşa edilmiş süslü dükkânlar yok. Savaş anıtı, çeşme, çiçekli küçük park yok. Birahane gibi görünen bir-iki otel. Bir-iki modern okul ya da hastane binası – düzgün ama bir baraka kadar alçak ve sade.

Bir noktada –özellikle ikinci feribotta– olayın tamamıyla ilgili midesini bulandıran şüphelere kapılıyor.

Seni sık sık düşünüyorum

Sık sık seni düşünüyorum

İnsanların karşısındakini teskin etmek ya da birinin dizginlerini elinde tutmak için söyledikleri sözler.

Ama Whale Bay'de bir otel, en azından turist bungalovları mutlaka vardır. Oraya gidecek. Büyük bavulunu daha sonra almak üzere okulda bıraktı. Yanında sadece omzuna astığı seyahat çantası var, göze batmaz. Bir gece kalacak. Telefon eder belki ona.

Ne diyecek peki?

Bir arkadaşını görmeye giderken oradan geçtiğini. Okuldan arkadaşı Juanita'nın yazlığı var – nerede? Juanita'nın ormanda bir kulübesi var; gözüpek, doğaya meraklı bir kadın (yüksek ökçelerinden nadiren vazgeçen gerçek Juanita'dan oldukça farklı bir kadın). Meğer kulübesi Whale Bay'in güneyinde, yakındaymış. Juanita' dan ve kulübesinden ayrıldıktan sonra Juliet de demiş ki –düşünmüş ki– buraya kadar gelmişken... bari diye düşünmüş...

Kayalar, ağaçlar, su, kar. Altı ay önce Noel'le yılbaşı arasındaki günlerden birinin sabahında tren penceresinden görülen manzara bu dördünün sürekli değişen bir düzen içinde sıralanmasından oluşuyordu. Kayalar iriydi, bazıları sivri ve çıkıntılı bazıları yuvarlak, boz ya da kapkaraydı. Ağaçların çoğu yapraklarını dökmeyen ağaçlardı – çam, ladin, sedir. Ladin –kara ladin– ağaçlarının tepesine sanki fazladan küçük birer ağaç, kendilerinin minik birer kopyası oturtulmuştu. Yapraklarını döken ağaçlar ise cılız ve çıplaktı – kavak, Amerika melezi ya da kızılağaç olabilirlerdi. Bazılarının gövdeleri lekeliydi. Kar kayaların tepesine iri külahlar gibi yığılmış, ağaçların rüzgâra bakan taraflarına yapışmıştı. İrili ufaklı çok sayıda buz tutmuş gölün üzerini yumuşak, dümdüz bir örtü gibi kaplamıştı. Buzsuz su ancak tek tük hızlı akan, simsiyah, daracık derelerde görülebiliyordu.

Juliet'in kucağında kitabı açık ama okunmadan duruyordu. Juliet gözünü manzaradan ayırmıyordu. İkili bir koltukta tek başına oturuyordu, karşısındaki çift kol-

tuk da boştu. Gece olduğunda yatağı da bu mekânda hazırlanıyordu. Görevli şu anda bu kuşetli vagonda yatakları toplamaktaydı. Bazı yerlerde koyu yeşil, fermuarlı örtüler hâlâ yerlere sarkmaktaydı. İçerideki koku bu kumaşların çadır bezini çağrıştıran kokusu, belki hafif bir pijama ve tuvalet kokusu karışımıydı. Vagonun ön ya da arka kapısı her açıldığında içeri temiz kış havası doluyordu birden. Sona kalan yolcular kahvaltıya gidiyor, bazı yolcular da kahvaltıdan dönüyordu.

Karların üzerinde izler vardı, küçük hayvanların ayak izleri. Dolambaçlar çizip sonra gözden kaybolan dizi dizi boncuklar.

Juliet yirmi bir yaşındaydı ve şimdiden Yunan ve Latin dili ve edebiyatı lisans ve yüksek lisans diploması sahibiydi. Doktora tezini yazıyordu ama bir süre ara vermişti, Vancouver'da özel bir kız okulunda Latince öğretmenliği yapıyordu. Öğretmenlik eğitimi görmemişti ama dönem ortasında beklenmeyen bir boşluk olmuş, okul onu işe almıştı. Muhtemelen ilana başka kimse başvurmamıştı. Ücret öğretmenlik diploması olan birinin kabul edebileceği ücretten düşüktü. Ama yıllardır kısıtlı burslarla idare eden Juliet az da olsa para kazandığına memnundu.

Uzun boylu, açık tenli, ince kemikli bir kızdı; kumral saçları spreylendiğinde bile kabarık durmazdı. Uyanık bir liseli gibi görünürdü. Başı dik, düzgün ve yuvarlak bir çene, geniş, ince dudaklı bir ağız, minicik burun, parlak gözler ve gayretten ya da hayranlıktan sık sık kızaran bir alın. Hocaları ona bayılırdı –o günlerde Antik dilleri seçen herkese minnettardılar zaten, hele bu kadar yetenekliyse– ama endişeliydiler aynı zamanda. Sorun onun bir kız olmasıydı. Evlenecek olursa –ki mümkündü, burslu bir kız için fena sayılmazdı, hatta hiç fena sayılmazdı– hem kendisinin hem de hocalarının bütün çabaları boşa gidecekti; evlenmediği takdirde de muh-

temelen iç karartıcı yalnız bir kadına dönüşecek, terfi konusunda erkeklerle rekabet edemeyecekti (erkekler ailelerini geçindirmek zorunda olduklarından terfiye daha çok ihtiyaçları vardı). Yunanca ve Latince seçiminin tuhaflığını savunamayacak, insanların gözünde alanının yersizliğini, sıkıcılığını kabullenemeyecek, bir erkek gibi sıyrılamayacaktı içinden. Tuhaf seçimler erkekler için daha kolaydı, çoğu kendileriyle seve seve evlenecek kadınlar bulabilirdi. Bir kadın için aynı şey söz konusu değildi.

Öğretmenlik işi çıktığında hocaları Juliet'i teşvik etti. Aferin sana. Dünyaya açıl biraz. Gerçek hayatı gör biraz.

Juliet bu tür tavsiyelere alışıktı ama kendileri gerçek dünyayı hevesle keşfetmiş gibi görünmeyen ve öyle konuşmayan bu adamlardan duyunca hayal kırıklığına uğramıştı. Juliet'in doğup büyüdüğü kasabada onunki türünde zekâ çoğu kez topallıkla ya da fazladan bir parmakla aynı kategoride görülürdü; insanlar hemen Juliet'in zekâsına eşlik eden dezavantajlara dikkat çekerdi – dikiş makinesi kullanamayışı, düzgün bir paket yapamayışı, kombinezonunun sarktığını fark edemeyişi. Ne olacak bu kızın hali, mesele buydu.

Onunla gurur duyan annesiyle babasının bile aklından aynı soru geçmişti. Annesi onun popüler bir kız olmasını istediğinden paten kaymayı, piyano çalmayı öğrenmesi için kızını teşvik etmişti. Juliet ikisini de istemeye istemeye yapmış, ikisinde de sivrilememişti. Babası sadece uyum göstermesini istiyordu. Uyum göstermek zorundasın, derdi Juliet'e, yoksa insanlar hayatı cehennem eder sana. (Bu söyledikleri, kendisinin ve bilhassa Juliet'in annesinin pek de uyum göstermemeleri ve mutsuz olmamalarıyla bağdaşmıyordu. Belki babası, Juliet'in kendileri kadar şanslı olmamasından korkuyordu.)

Uyum gösteriyorum, demişti Juliet üniversiteye başladığında. Yunanca ve Latince bölümünde uyum gösteriyorum. Gayet iyiyim.

Ama burada da ona değer verirmiş, ondan çok memnunmuş gibi görünen hocalarından aynı mesaj gelmişti. Memnuniyetleri endişelerini bastıramamıştı. Dünyaya açıl demişlerdi. Sanki o güne kadar boşlukta yaşıyormuş gibi.

Her şeye rağmen Juliet trende mutluydu.

Tayga, diye düşünmüştü. Gördüğü manzarayı tanımlayan kelimenin bu olup olmadığından emin değildi. Aklının bir köşesinde kendini bir Rus romanının genç kadın kahramanı olarak görmüştü belki; geceleri kurtların uluyacağı, kendisinin kaderiyle yüzleşeceği bilinmedik, ürkütücü ve heyecanlı bir manzaraya doğru yol almaktaydı. Bu kaderin –bir Rus romanında– büyük ihtimalle kasvetli, trajik ya da hem kasvetli hem trajik olmasına aldırmıyordu.

Zaten önemli olan kişisel kader değildi. Onu cezbeden –hatta büyüleyen– şey, Prekambriyen kıta kalkanının karmakarışık yüzeyinde görülen kayıtsızlık, tekrar, özensizlik ve uyum horgörüsüydü.

Gözucuyla bir gölge gördü. Sonra yaklaşan pantolonlu bir bacak.

"Bu koltuk dolu mu?"

Değildi elbette. Ne diyebilirdi ki?

Püsküllü mokasen, taba pantolon, kahverengi-tabakareli ve ince vişne çürüğü çizgili ceket, lacivert gömlek, mavi ve altın rengi benekli vişne çürüğü kravat. Hepsi yepyeni ve –ayakkabılar dışında– hepsi biraz büyük, sanki giysilerin içindeki beden alışverişten sonra biraz çekmiş gibi.

Elli yaşlarında bir adamdı, parlak açık kumral saçları kafasına yapıştırılmıştı. (Boyanmış olamazdı herhalde, değil mi, bu birkaç tel saçı kim boyardı?) Kaşları daha koyu renk, kızılımsı, üçgen biçimli ve gür. Yüzünün derisi pürtük pürtük, ekşimiş sütün kaymağı gibi.

Çirkin miydi? Evet, tabii. Çirkindi ama Juliet'e so-

rulursa o yaşlardaki çok sayıda erkek çirkindi. Daha sonra sorulsa dikkati çekecek kadar çirkin demezdi.

Adamın kaşları kalktı, açık renk, cıvık gözleri dostluk ifade etmek istercesine açıldı. Juliet'in tam karşısına yerleşti. "Görülecek pek bir şey yok," dedi.

"Yok." Juliet başını kitabına eğdi.

"Ya," dedi adam, kapılar kolaylıkla açılıveriyormuş gibi. "Nereye gidiyorsunuz?"

"Vancouver'a."

"Ben de öyle. Ülkenin öbür ucuna. Hazır yola çıkmışken tamamını görmüş oluyoruz, değil mi?"

"Hı-hı."

Adam ısrar etmişti ama.

"Siz de Toronto'dan mı bindiniz?"

"Evet."

"Ben Toronto'luyum. Hayatım boyunca Toronto'da yaşadım. Siz de mi oralısınız?"

"Hayır," dedi Juliet, tekrar kitabına dönüp suskunluğu uzatmak için çaba göstererek. Ama bir şeyler –yetiştiriliş tarzı, çekingenliği, Tanrı bilir belki merhametiağır bastı, doğup büyüdüğü kasabanın adını, sonra adama kolaylık olsun diye yakınındaki çeşitli büyük kentlere mesafesini, Huron Gölü ve Georgian Körfezi'ne göre konumunu söyledi.

"Collingwood'da yaşayan bir kuzenim var. Güzel yerler oraları. Kuzenimle ailesini ziyarete gitmiştim birkaç kere. Siz de tek başınıza mı seyahat ediyorsunuz? Benim gibi?"

Adam sürekli bir elini öbürünün üzerine atıyordu.

"Evet." Artık keseceğim, diye düşündü Juliet. Bu son.

"Bu benim yaptığım ilk büyük yolculuk. Tek başına az buz bir yolculuk sayılmaz."

Juliet cevap vermedi.

"Sizin tek başınıza kitap okuduğunuzu görünce bel-

ki o da yalnız başınadır, daha çok yolu vardır, yârenlik ederiz diye düşündüm."

Yârenlik lafını duyunca Juliet'in içinde soğuk bir fırtına esti. Adamın onu tavlamaya çalışmadığını anladı. Juliet'in moralini bozan şeylerden biri; ara sıra beceriksiz, sakar, yalnız ve çekici olmayan bir erkeğin ona pervasızca yaklaşarak kendisiyle aynı durumda olduğunu ima etmesiydi. Ama adamın yaptığı bu değildi. O bir kız arkadaş değil, ahbap arıyordu. *Yâren* arıyordu.

Juliet birçok kişiye tuhaf ve yalnız biri gibi görünebileceğinin farkındaydı – bir bakıma öyleydi de. Ama hayatının büyük bölümünde dikkatini, zamanını ve ruhunu tekeline almak isteyen insanlarla çevrili olduğu duygusuyla yaşamıştı. Genellikle onlara izin verirdi.

Müsait ol, dostluk göster (özellikle de popüler değilsen) – kasabada, ayrıca kız yurdunda öğrendiğin buydu. İliğini kurutmak isteyen herkesi memnun etmeye çalış, senin nasıl biri olduğun hakkında hiçbir fikirleri olmasa bile.

Juliet adamın gözlerinin içine baktı ve gülümsemedi. Adam onun kararlılığını gördü, yüzü telaştan seğirdi.

"Kitabınız güzel mi? Konusu ne?"

Juliet kitabın konusunun antik Yunan ve Yunanlıların mantıkdışına bağlılıkları olduğunu söyleyecek değildi. Vereceği ders Yunanca değilse de, Yunan Düşüncesi adlı bir dersti, dolayısıyla bilgi tazelemek için Dodds'ı tekrar okuyordu. "Okumak istiyorum gerçekten," dedi. "En iyisi ben seyirlik vagonuna geçeyim."

Sonra da ayağa kalkıp gitti, bir yandan da keşke nereye gittiğimi söylemeseydim, diye düşünüyordu; adam kalkıp peşinden gelebilir, özür dileyebilir, tekrar rica edebilirdi. Ayrıca seyirlik vagonunun soğuk olacağını, kazağını yanına almadı diye hayıflanacağını da geçiriyordu aklından. Dönüp alması söz konusu değildi.

Trenin en sonundaki seyirlik vagonundan görülen panoramik manzara kuşetli vagonun penceresinden görünen manzara kadar tatminkâr gelmedi Juliet'e. Burada önünde uzanan tren her an manzaraya müdahale ediyordu.

Belki sorun tıpkı tahmin ettiği gibi üşümesiydi. Ayrıca huzuru da kaçmıştı. Pişman değildi ama. Bir saniye gecikmiş olsa adam terli, soğuk elini uzatacaktı –elinin ya terli ve soğuk ya da kuru ve pul pul olacağını düşünüyordu– karşılıklı isimler söylenecek, Juliet kapana kısılmış olacaktı. İlk kez bu tür bir zafer kazanıyordu; o da akla gelebilecek en acınası en hazin rakibe karşı. Şu anda adam *yârenlik ederiz* lafını kafasında evirip çeviriyordu mutlaka. Özür dileme ve küstahlık. Özür dileme bir alışkanlık. Küstahlık da yalnızlığının, açlığının yüzeyini delen bir umudun ya da kararlılığın sonucu.

Gerekliydi ama kolay olmamıştı, hiç kolay olmamıştı. Aslında bu haldeki birine tavır koymak daha büyük bir zafer olsa gerekti. İlk bakışta çekici, kendine güvenen birine direnmekten daha büyük bir zaferdi. Yine de bir süre biraz kötü hissedecekti kendini.

Seyirlik vagonunda, Juliet dışında iki kişi vardı sadece. Ayrı ayrı oturan yaşlıca iki kadın. Juliet küçük bir gölün karlı, pürüzsüz yüzeyinde iri bir kurt gördüğünde onların da aynı şeyi mutlaka gördüklerinden emindi. Ama ikisi de sessizliği bozmadı, bu Juliet'in hoşuna gitti. Kurt trenle hiç ilgilenmedi, duraksamadı, acele etmedi. Kürkü uzun tüylü, beyaz gölgeli gümüşiydi. Bu yüzden görünmez olduğunu mu sanıyordu?

Juliet kurdu seyrederken vagona bir yolcu daha gelmişti. Bir erkekti, koridorun karşı tarafına, Juliet'in hizasındaki koltuğa oturdu. Onun da yanında kitap vardı. Ardından yaşlıca bir çift geldi – kadın ufak tefek, hayat dolu, adam iriyarı, hantal, tıknefes, küçümseyici.

"Soğukmuş burası," dedi adam oturduklarında.

"Ceketini getireyim mi?"

"Zahmet etme."

"Zahmet değil ki."

"İdare ederim."

Kadın biraz sonra, "Buranın manzarası da manzaraymış gerçekten," dedi. Adam cevap vermeyince tekrar denedi. "Her yeri görüyorsun."

"Görülecek ne varsa."

"Dağlara gelelim de o zaman gör sen. Müthiş bir manzara herhalde. Kahvaltıyı beğendin mi?"

"Yumurtalar pişmemişti."

"Haklısın." Kadın adamın duygularına katıldı. "Keşke mutfağa dalıp ocakta kendim pişirseydim diye düşündüm ben de."

"Kuzine. Ocağa kuzine deniyor."

"Ben gemideki ocaklara öyle denir sanıyordum."

Juliet'le onun hizasında oturan adam aynı anda gözlerini kitaplarından kaldırdılar, göz göze geldiler, ikisinin de yüzü sakin ve ifadesizdi. Bu bir-iki saniyede tren yavaşladı, sonra durdu, onlar da başka tarafa baktılar.

Ormanda küçük bir yerleşime gelmişlerdi. Bir tarafta koyu kırmızıya boyanmış istasyon binası vardı, öteki tarafta aynı renge boyanmış birkaç ev. Demiryolu işçilerinin evleri ya da barakaları. Trenin on dakika istasyonda duracağı anons edildi.

İstasyonun peronundaki karlar temizlenmişti, ileriye doğru bakan Juliet birkaç kişinin bir-iki adım atmak üzere trenden indiğini gördü. Kendi de biraz yürümek isterdi ama paltosuz değil.

Koridorun karşı tarafında oturan adam kalkıp etrafına hiç bakmadan basamakları indi. Aşağıda bir yerlerde kapılar açıldı, içeriye sağaltıcı bir soğuk hava akımı girdi. Yaşlıca koca burada ne işleri olduğunu sordu, buranın

adı neydi ki? Karısı istasyonun adını görebilmek için vagonun ön tarafına gitti ama göremedi.

Juliet mainadizmle ilgili bölümü okumaktaydı. Dodds, ayinlerin kışın ortasında, gece yapıldığını söylüyordu. Kadınlar Parnassos Dağı'nın tepesine çıkıyorlardı; bir keresinde kar fırtınası yüzünden tepede mahsur kalmışlardı, kurtarma ekibi gönderilmişti mecburen. Mainad bozuntuları, giysileri kaskatı olmuş halde indirilmişlerdi aşağıya; kendilerinden geçmiş olmalarına rağmen kurtarılmaya razı gelmişlerdi. Bu Juliet'e oldukça çağdaş bir tavır gibi geliyordu; bir bakıma ayinin taşkınlıklarına modern bir bakış açısı sağlıyordu. Öğrenciler böyle mi değerlendirecekti? Hiç sanmıyordu. Muhtemelen tipik bir öğrenci tutumuyla, herhangi bir eğlence, kişisel ilgi ihtimaline karşı silahlanmış olacaklardı. Bu şekilde silahlanmamış olanlar da bunu belli etmek istemeyeceklerdi.

Trenin hareket etmek üzere olduğu anonsu yapıldı, temiz hava kesildi, gönülsüz manevralar yapıldı. Juliet seyretmek için başını kaldırdı ve biraz uzakta, lokomotifin bir dönemecin ardında gözden kayboluşunu gördü.

Sonra bir hamle, bir sarsılma, adeta treni baştan başa geçen bir ürperti. Juliet'in bulunduğu yüksek yerde vagonun sağa sola sallandığı hissi. Ani bir duruş.

Herkes oturduğu yerde trenin tekrar hareket etmesini bekliyor, kimse konuşmuyordu. Şikâyetçi koca bile susmuştu. Dakikalar dakikalara ekleniyordu. Kapılar açılıp kapanıyordu. Birtakım adamlar birilerine sesleniyor, bir korku ve telaş duygusu yayılıyordu. Tam altlarındaki yemekli vagonda otoriter bir ses – belki kondüktörün sesi. Ama ne dediğini duymak mümkün değildi.

Juliet ayağa kalkıp vagonun ön tarafına giderek öndeki vagonların tepesinden ileriyi görmeye çalıştı. Karda koşan birilerini gördü.

Yalnız kadınlardan biri yanına gelip durdu.

"Bir şeyler olacağını hissetmiştim," dedi kadın. "Durduğumuzda hissettim. Tekrar hareket etmeyelim istedim, bir şeyler olacağını düşündüm."

Öteki yalnız kadın da gelip arkalarında durmuştu.

"Önemli bir şey değildir," dedi. "Belki rayların üzerine dal devrilmiştir."

"Trenin önünden giden bir şey var," dedi ilk kadın. "İşlevi bu, rayların üzerine devrilen dalları filan temizlemek."

"Belki o anda devrilmiştir."

Her iki kadın da Kuzey İngiltere aksanıyla ve yabancılara ya da tanıdıklara özgü nezakete yer vermeden konuşuyorlardı. Biri daha genç ve geniş suratlıydı ama Juliet onları yakından iyice görünce muhtemelen kardeş olduklarını anladı. Demek ki birlikte seyahat ediyor ama ayrı oturuyorlardı. Belki de kavga etmişlerdi.

Kondüktör seyirlik vagonuna çıkan basamaklarda belirdi. Birkaç basamağı çıkıp durdu ve konuştu.

"Endişeye mahal yok, önemli bir şey değil, rayların üzerinde bir engele çarpmışız. Gecikme için özür dileriz, en kısa zamanda tekrar hareket etmeye çalışacağız ama biraz sürebilir. Şef garson birkaç dakika sonra yemekli vagonda bedava kahve dağıtılacağını haber verdi."

Juliet kondüktörün peşinden basamakları indi. Ayağa kalkar kalkmaz, yüz vermediği adam orada olsun olmasın, kendi koltuğuna ve seyahat çantasına gitmesini gerektiren kişisel bir sorunu olduğunu anlamıştı. Vagonlardan geçerken yer değiştiren başka insanlarla karşılaştı. İnsanlar trenin bir tarafındaki pencerelere yapışmıştı, bazıları kapıların açılmasını beklercesine iki vagon arasında duruyordu. Juliet'in soru sormaya vakti yoktu ama insanların yanından geçerken çarpılan şeyin bir ayı, Amerika kızıl geyiği ya da inek olabileceği çalındı kulağına. Yolcular ineğin bu dağ başında ne işi olduğunu merak

ediyor, bu mevsimde bütün ayıların uyumamasına şaşıyor, yoksa sarhoşun teki rayların üstünde uyuya mı kalmış, diyorlardı.

Yemekli vagonda insanlar beyaz örtüleri kaldırılmış olan masalara oturmuştu. Dağıtılan bedava kahvelerini içiyorlardı.

Juliet'in koltuğunda da, karşısındaki koltukta da oturan yoktu. Çantasını alıp aceleyle tuvalete gitti. Aylık kanamalar hayatının en büyük baş belasıydı. Önemli üç saatlik sınavlarda bile başına dert açtığı olmuştu; çünkü sınav salonundan takviye için ayrılınamıyordu.

Vücuduna ateş basmıştı, karnına kramp giriyordu, hafif başı dönüyor, midesi bulanıyordu; klozetin üstüne çöktü, sırılsıklam olmuş pedini çıkarıp tuvalet kâğıdına sardıktan sonra çöp kutusuna attı. Ayağa kalkıp çantasından çıkardığı temiz pedi taktı. Klozetin içindeki su ve idrarın kendi kanıyla kıpkırmızı olduğunu gördü. Elini sifon düğmesinin üzerine götürdü ve tam karşısında, tren dururken sifonu çekmeyin uyarısını gördü. Elbette bu tren istasyonda dururken anlamına geliyordu, yani boşaltımın son derece tatsız biçimde, herkesin gözü önünde gerçekleşeceği durumda. Ama burada riski göze alabilirdi.

Ne var ki düğmeye elini tekrar götürdüğünde yakından gelen sesler duydu; trenden değil, tuvaletin buzlu cam penceresinin hemen dışından geliyordu. Yürüyüp geçen tren görevlileri olabilirdi.

Tren hareket edinceye kadar tuvalette bekleyebilirdi ama ne kadar sürecekti acaba? Ya biri sıkışırsa? Klozet kapağını kapatıp dışarı çıkmaktan başka çaresi olmadığına karar verdi.

Tekrar koltuğuna döndü. Karşısında dört-beş yaşlarında bir oğlan çocuğu, bir boyama kitabının sayfalarını mum boyayla karalıyordu. Annesi Juliet'e bedava kahveden bahsetti.

"Bedava ama gidip almak gerekiyor galiba," dedi. "Çocuğa göz kulak olur musunuz?"

"Ben onunla kalmak istemiyorum," dedi çocuk başını kaldırmadan.

"Ben gidip alayım," dedi Juliet. Ama tam o anda bir garson kahve arabasıyla vagona girdi.

"İşte. Hemen şikâyet etmemeliymişim," dedi çocuğun annesi. "Duydunuz mu, c-e-s-e-t imiş?"

Juliet başını hayır anlamında salladı.

"Üstünde palto bile yokmuş. Biri trenden inip yürüdüğünü görmüş ama ne yaptığını anlamamışlar. Dönemeci hemen geçince, makinistin vaktinde göremeyeceği bir yerde durmuş olmalı."

Birkaç koltuk ileride, çocuğun annesiyle aynı tarafta oturan bir adam, "İşte geliyorlar," dedi, Juliet'in tarafında oturan birkaç kişi kalkıp eğilerek baktılar. Çocuk da kalkıp yüzünü cama yapıştırdı. Annesi oturmasını söyledi ona.

"Sen boya yapsana. Bak bütün çizgilerden taşırmışsın."

"Ben bakamam," dedi kadın Juliet'e. "Öyle bir şeye bakamam."

Juliet kalkıp baktı. Birkaç adamın istasyon binasına doğru yürüdüğünü gördü. Bazıları paltolarını çıkarmış, iki adamın taşıdığı sedyenin üzerine örtmüştü.

"Bir şey görülmüyor," dedi Juliet'in arkasındaki bir adam, ayağa kalkmamış olan bir kadına. "Üstünü tamamen örtmüşler."

Başlarını öne eğmiş yürüyen adamların hepsi demiryolu görevlisi değildi. Juliet aralarında seyirlik vagonunda, yanındaki koltukta oturan adamı da gördü.

Bir on-on beş dakika sonra tren harekete geçti. Dönemeci geçince, trenin iki yanında da kan yoktu. Ama çiğnenip düzlenmiş bir alan, kürenmiş karlardan oluşan bir tümsek vardı. Juliet'in arkasındaki adam tekrar ayağa kalktı. "Burada olmuş herhalde," dedi, görülecek başka

bir şey var mı diye bir süre daha baktı, sonra dönüp yerine oturdu. Tren kaybedilen vakti telafi etmek üzere süratleneceğine eskisine göre yavaşlamış gibiydi. Belki saygıdan, belki de ileride, bir sonraki dönemeçte neler olabileceği korkusuyla. Şef garson vagona gelip öğle yemeği servisinin başladığını duyurdu, anneyle çocuk derhal kalkıp onun peşine düştüler. Bir kafile oluştu, Juliet yanından geçen bir kadının, "Sahi mi?" dediğini duydu.

Yanındaki kadın alçak sesle cevap verdi: "Öyle dedi. Kan içindeymiş. Tren üzerinden geçerken sıçramış herhalde..."

"Sus, sus."

Az sonra, kafilenin sonu geldiğinde, ilk grup yemeklerini yerken, adam –karda yürürken de gördüğü, seyirlik vagonundaki adam– Juliet'in yanından geçti.

Juliet kalkıp onu izledi hemen. İki vagon arasındaki karanlık, soğuk bölgede, tam adam önündeki kapıyı iterken, Juliet, "Affedersiniz," dedi, "size bir şey sormam lazım."

Burası ağır tekerleklerin rayların üzerindeki tangırtısı yüzünden özellikle gürültülü bir yerdi.

"Nedir?"

"Siz doktor musunuz? Az önce ezilen adamı..."

"Doktor değilim. Trende doktor yok. Ama tıp tecrübem var."

"Kaç yaşlarındaydı?"

Adam Juliet'e sakin bir sabırla, biraz hoşlanmayarak baktı.

"Tam bilemiyorum. Genç değildi."

"Üstünde mavi gömlek mi vardı? Saçları açık kumral mıydı?"

Adam Juliet'in sorusuna cevaben değil, soruyu reddettiğini ifade etmek üzere başını iki yana salladı.

"Tanıdığınız biri mi?" dedi. "Öyleyse kondüktörle görüşmelisiniz."

"Tanıdığım biri değil."

"O zaman izninizle." Adam kapıyı açıp gitti.

Elbette. Juliet'in de birçokları gibi iğrenç bir meraka kapıldığını sanmıştı.

Kan içindeymiş. Asıl iğrenç olan buydu.

Bu yanılgıyı, korkunç mizahını kimseye anlatamazdı. Sözünü edecek olsa insanlar onun inanılmaz derecede çiğ ve acımasız olduğunu düşünürdü. Olay anlatıldığında, yanlış anlamanın sonucu –intihar eden adamın ezilmiş cesedi– Juliet'in kendi âdet kanından daha iğrenç ve korkunç gelmeyecekti dinleyene.

Bunu asla kimseye anlatma. (Ne var ki birkaç yıl sonra, Christa adlı, adını o sırada daha bilmediği bir kadına anlattı.)

Ama birilerine bir şeyler anlatmayı çok istiyordu. Defterini çıkardı ve çizgili sayfalardan birini açıp annesiyle babasına mektup yazmaya koyuldu.

Henüz Manitoba sınırına varmadık; yolcuların çoğu manzaranın biraz tekdüze olmasından şikâyet ediyor ama yolculuğun dramatik olaylardan yoksun olduğunu iddia edemezler. Bu sabah kuzeydeki ormanlarda, baştan aşağı Hazin Demiryolu Kırmızısı'na boyanmış, dağ başında küçük bir yerleşimde durduk. Ben trenin sonundaki Seyirlik Vagonu'nda oturmuş donuyordum; çünkü orada ısı tasarrufu yapıyorlar (herhalde muhteşem manzaraya dalıp üşümeyeceğimizi düşünüyorlar); kalkıp onca yol giderek kazağımı almaya da üşeniyordum. İstasyonda on-on beş dakika durduktan sonra tekrar yola koyulduk; ileride bir dönemeci alan lokomotifi görüyordum, sonra ansızın Feci, Boğuk Bir Güm Sesi...

Juliet de, annesiyle babası da öteden beri eve eğlenceli hikâyelerle gelmeyi kendilerine görev bilirlerdi. Bu amaçla mecburen gerçeklerin yanı sıra insanın dünyadaki konumu da hafiften çarpıtılırdı. Daha doğrusu Juliet, kendi dünyası okulken bu gereği duymuştu. Kendini oldukça üstün, dokunulmaz bir gözlemciye dönüştürmüştü. Artık sürekli evden uzaktayken de bu tavrı bir alışkanlık, neredeyse bir görev olmuştu.

Ama *Feci, Boğuk Bir Güm Sesi* diye yazdığında devam etmesinin mümkün olmadığını anladı. Her zamanki ifadesiyle devam etmesi mümkün değildi.

Pencereden dışarıyı seyretmeyi denedi ama aynı unsurlardan oluşmakla birlikte manzara değişmişti. Yüz elli kilometre bile gitmedikleri halde sanki iklim daha ılıman olmuştu. Göller buzla kaplanmamış, çevrelenmişti. Kış bulutlarının altında siyah sular, siyah kayalar atmosferi karartıyordu. Seyretmekten bıkıp Dodds'ı aldı eline, rasgele açtı, daha önce okumuştu zaten. Birkaç sayfada bir, alt çizme hezeyanına kapılmıştı görünüşe bakılırsa. Altını çizdiği pasajları merak ediyordu ama okuduğunda bir zamanlar öylesine tatminle üstüne atladığı şeylerin şimdi anlaşılmaz ve tedirgin edici olduğunu gördü.

... yaşayanların sınırlı bakışıyla canavarca bir eylem gibi görünen şey ölülerin daha geniş bakış açısından evrensel adaletin yansıması gibi görünür...

Kitap elinden kaydı, gözleri kapandı, birtakım çocuklarla (öğrencileri mi?) bir gölün üzerinde yürürken buldu kendini. Her adımlarında ayaklarını bastıkları yerde beş kenarlı bir çatlak oluşuyordu; çatlakların hepsi birbirinin eşiydi, buz karo döşenmiş bir zemine benzemişti. Çocuklar bu buz karolarının adını sordular Juliet'e, o da kendinden emin cevap verdi: beşli ölçü. Ama çocuklar güldü ve

kahkahalarıyla birlikte çatlaklar genişledi. Juliet o zaman hata ettiğini, sadece doğru kelimenin durumu kurtarabileceğini anladı, doğru kelimeyi bulamıyordu.

Uyandığında aynı adam, peşine düşüp iki vagon arasında sıkıştırdığı adam, tam karşısında oturuyordu.

"Uyuyordunuz." Adam sonra kendi lafına gülümsedi. "Herhalde."

Juliet yaşlı kadınlar gibi başı öne eğik uyumuştu, ağzının kenarında tükürük birikmişti. Ayrıca derhal tuvalete gitmesi gerektiğinin de farkındaydı; eteğine bulaşmamış olduğunu umuyordu. "İzninizle," diyerek (adamın ona söylediği son kelimeyi kullanmıştı) çantasını aldı ve utancıyla telaşını elinden geldiğince göstermemeye çalışarak uzaklaştı.

Yıkanmış, çekidüzen verilmiş ve takviye edilmiş halde döndüğünde adam hâlâ aynı yerdeydi.

Adam derhal konuşmaya başladı. Özür dilemek istediğini söyledi.

"Size kaba davrandığımı sonra fark ettim. Sormuştunuz ya..."

"Evet," dedi Juliet.

"Haklıydınız," dedi adam. "Sizin tarifinize uyuyordu."

Adamın sözleri bir sungudan çok, dolaysız ve zorunlu bir muamele hissi uyandırıyordu. Juliet konuşmak istemezse kalkıp gidebilir, fazla hayal kırıklığına uğramazdı, yapmaya geldiği işi tamamlamış olurdu.

Juliet utanç verici biçimde gözyaşlarına boğuldu. O kadar beklenmedik bir şeydi ki, başını çevirmeye bile fırsat bulamadı.

"Geçti artık," dedi adam. "Üzülmeyin."

Juliet başını birkaç kere hızlı hızlı sallayarak onayladı, çaresizce burnunu çekti, sonunda çantasında bir kâğıt mendil bulup burnunu sildi.

"Tamam geçti," dedikten sonra olanları olduğu gibi,

lafı dolandırmadan anlattı. Adamın uzanıp koltuk boş mu diye sorduğunu, oturduğunu, adam gelmeden pencereden dışarı bakmakta olduğunu, artık dışarı bakamayacağı için kitap okumaya çalıştığını ya da okur gibi yaptığını, adamın ona trene nereden bindiğini sorduğunu, nerede oturduğunu öğrendiğini, sohbete girişmeye çalıştığını, sonunda da kendisinin kalkıp gittiğini.

Atladığı tek şey *yârenlik ederiz* sözüydü. Onu söylerse gözyaşlarının tekrar fışkıracağı hissine kapılmıştı.

"İnsanlar kadınları erkeklerden daha kolaylıkla rahatsız ediyorlar," dedi adam.

"Evet. Öyle."

"Kadınların daha iyi davranacağını düşünüyorlar."

"Ama o konuşabileceği birini arıyordu sadece," dedi Juliet, yerinde kıpırdanarak. "Onun biriyle konuşma ihtiyacı benim konuşmama isteğimden daha yoğundu. Bunu şimdi anlıyorum ancak. Fesat biri gibi görünmüyorum üstelik. Acımasız görünmüyorum. Ama öyle davrandım."

Juliet akan burnuyla ve gözyaşlarıyla uğraşırken bir sessizlik oldu.

"Daha önce kimseye bu şekilde davranmak geçmemiş miydi içinizden?"

"*Geçmişti*. Ama hiç yapmamıştım. Bu kadar ileriye gitmemiştim hiç. Bu sefer yapışımın nedeni de – çok alçakgönüllü olmasıydı. Üstünde herhalde yolculuk için almış olduğu yepyeni kıyafetler vardı. Herhalde depresyondaydı, seyahate çıkmayı, seyahatin insanlarla tanışıp arkadaş edinmek için bir fırsat olduğunu düşünmüştü. Yakında bir yere gidiyor olsaydı, belki..." diye devam etti. "Ama Vancouver'a gittiğini söyledi, üstüme kalacaktı. Günlerce."

"Evet."

"Gerçekten olabilirdi."

"Evet."

"Böyle oldu işte."

"Büyük şanssızlık," dedi adam, çok hafif gülümseyerek. "Hayatınızda ilk kez birine ters davranacak cesareti topluyorsunuz, adam gidip kendini trenin altına atıyor."

"Belki bardağı taşıran son damlaydı," dedi Juliet, hafif bir savunma ihtiyacı hissederek. "Olabilir."

"Bundan böyle dikkatli olmanız gerekecek belli ki."

Juliet başını dikleştirip dimdik adamın gözlerine baktı. "Yani sizce abartıyorum."

Sonra gözyaşları kadar ani ve istemediği bir şey oldu. Dudakları kendiliğinden oynadı. Edepsiz bir kahkaha yükseliyordu içinden.

"Biraz abarttım herhalde."

"Biraz," dedi adam.

"Olayı melodrama mı dönüştürüyorum sizce?"

"Doğal bir şey bu."

"Ama sizce yanlış," dedi Juliet, kahkahası kontrol altındaydı. "Sizce kendini suçlu hissetmek aslında şımarıklık mı?"

"Bence..." dedi adam, "bence bu önemsiz bir olay. Hayatınızda yaşayacağınız olayların –muhtemelen yaşayacağınız olayların– yanında bu size önemsiz görünecek. Suçluluk hissedebileceğiniz başka olayları kastediyorum."

"Ama insanlar hep aynı şeyi söylemez mi? Kendilerinden daha genç olanlara yani? Bir gün gelecek, farklı düşüneceksin, derler. Gör bak. Sanki ciddi duygulara hak kazanmamışsın gibi. O duyguları yaşamaktan âcizmişsin gibi."

"Duygular..." dedi adam. "Ben tecrübeden söz ediyordum."

"Ama suçluluk duygusunun bir faydası olmadığını söylüyorsunuz bir bakıma. Birçok insanın söylediği bir şey. Doğru mu bu?"

"Kesinlikle."

Epey uzun bir süre bu şekilde konuşmaya devam ettiler; alçak sesle konuşuyorlardı ama o kadar yoğun bir konuşmaydı ki, yanlarından geçenlerin bazıları şaşırıyor, hatta bozuluyorlardı; kendilerince manasız soyutluktaki tartışmalara kulak misafiri olduklarında bazı insanlar bozulur. Juliet bir süre sonra hem sosyal hem de özel hayatta suçluluk duygusunun bir ölçüde gerekli olduğunu savunmakla –ona sorulursa gayet de iyi savunmakla– birlikte, şimdilik suçluluk duygusunun da ortadan kalkmış olduğunu fark etti. Hatta iyi vakit geçirdiği bile söylenebilirdi.

Adam yemekli vagona geçip kahve içmeyi önerdi. Oraya vardıklarında Juliet, epeyce acıkmış olduğunun farkına vardı ama öğle yemeği servisi çoktan bitmişti. Yiyebileceği tek şey krakerle yer fıstığıydı; bunları öyle bir yalayıp yuttu ki, düşünceli, hafiften rekabetçi sohbeti devam ettirmek mümkün olmadı. Onlar da kendilerinden bahsettiler. Adamın adı Eric Porteous'tı, Whale Bay diye bir yerde oturuyordu, Vancouver'ın kuzeyinde, batı sahilinde. Ama doğrudan oraya gitmiyordu; uzun zamandır görmediği birilerini görmek için Regina'ya uğrayacaktı. Balıkçıydı, karides avlıyordu. Juliet daha önce değindiği tıbbi tecrübeyi sorunca, "Sınırlı bir tecrübe," dedi. "Biraz tıp öğrendim. Arazide ya da teknede insanın başına her şey gelebilir. Birlikte çalıştığın insanların. Ya da kendinin."

Evliydi, karısının adı Ann'di.

Ann'in sekiz yıl önce kaza geçirdiğini söyledi. Birkaç hafta komada kalmıştı. Komadan çıkmıştı ama hâlâ felçliydi, yürüyemiyor, hatta yemeğini kendi yiyemiyordu. Eric'in kim olduğunu, kendisine bakan kadının kim olduğunu –o kadının yardımı sayesinde karısını evde tutabilmişti– biliyormuş gibi görünüyordu ama konuşma çabası, etrafında olup bitenleri anlama çabası kısa sürede tükenmişti.

Bir partiye gitmişlerdi. Karısı gitmeyi pek istememiş ama o istemişti. Ann dönüşte eve tek başına yürümeye karar vermişti; partide bir şeylere canı sıkılmıştı.

Başka bir partiden çıkmış bir grup sarhoş yoldan çıkıp çarpmıştı ona. Yeniyetmeler.

Neyse ki çocukları yoktu. Evet, iyi ki.

"İnsanlara bunu anlattığında, 'Korkunç bir şey,' deme gereği duyuyorlar. 'Ne büyük trajedi.' Öyle bir şeyler."

"Haksızlar mı?" dedi Juliet, kendi de o tür bir şey söylemek üzereydi.

Hayır. Ama mesele o kadar basit değildi. Ann durumu bir trajedi olarak mı yaşıyordu? Muhtemelen hayır. Ya kendisi? İnsan alışıyordu, yeni bir hayat tarzı oluyordu. O kadar.

Juliet'in erkeklerle yaşadığı hoş tecrübelerin hepsi hayaliydi. Bir-iki sinema oyuncusu, eski bir *Don Giovanni* kaydındaki harika tenor – erkeksi, kalpsiz kahraman değil. Shakespeare'de okuduğu ve Laurence Olivier'nin filmde canlandırdığı haliyle V. Henry.

Gülünçtü, acınası bir durumdu ama kimsenin bilmesi gerekmiyordu ki. Gerçek hayatta aşağılanmalar, hayal kırıklıkları yaşamış, hepsini zihninden bir an önce uzaklaştırmaya çalışmıştı.

Lisedeki danslarda diğer istenmeyen kızlar güruhundan bir kafa yukarıda mahsur kalışı, üniversitede pek hoşlanmadığı, ondan pek hoşlanmayan oğlanlara canı sıkıldığı halde atak davranmaya, neşeli görünmeye çalışması. Geçen yıl tez hocasının ziyarete gelen yeğeniyle çıkışı ve gece geç vakitte Willis Parkı'nda, yerde zorla içine girilişi – tecavüz denemezdi, Juliet fazlasıyla kararlıydı.

Eve dönerken oğlan açıklamada bulunup Juliet'in tipi olmadığını söylemişti. Juliet ise onun da kendi tipi olmadığı cevabını yapıştıramayacak –hatta o anda fark edemeyecek– kadar aşağılanmış hissetmişti kendini.

Belirli, gerçek bir erkekle ilgili fantezileri hiç olmamıştı – hele hocalarıyla. Kendinden epey büyük erkekler –gerçek hayatta– biraz tatsız gelirdi ona.

Bu adam kaç yaşındaydı ki? En azından sekiz yıldır evliydi – belki ondan öncesinde de iki yıldır, iki ya da üç yıldır evliydi. Yani otuz beş ya da otuz altı yaşında olsa gerekti. Saçları koyu renk ve kıvırcıktı, şakaklarına ak düşmüştü, alnı geniş ve kırışıktı, sağlam omuzları vardı, biraz kambur duruyordu. Boyu Juliet'ten uzun sayılmazdı. Gözleri ayrık, koyu renk, bakışları hevesli ama aynı zamanda temkinliydi. Çenesi yuvarlak, gamzeli ve hırçındı.

Juliet ona işinden bahsetti, okulun adını söyledi – Torrance House. ("Bahse girerim asıl adı Torments'tir[1].") Aslında öğretmen olmadığını ama üniversitede Yunanca ve Latince okumuş birini kolay kolay bulamadıklarını söyledi. Artık Yunanca ve Latince okuyan yoktu pek.

"Sen niye okudun peki?"

"Ne bileyim, başkalarından farklı olmak için herhalde."

Sonra öteden beri asla bir erkeğe, bir oğlana söylenmeyeceğini, söylerse karşısındakinin ânında ilgisini kaybedeceğini bildiği şeyi söyledi ona.

"Bir de çok sevdiğim için. Bayılıyorum. Gerçekten."

Akşam yemeğini birlikte yediler –birer kadeh de şarap içtiler– sonra seyirlik vagonuna geçtiler, karanlıkta tek başlarına oturdular. Juliet bu sefer kazağını yanında getirmişti.

"İnsanlar gece vakti burada görülecek şey olmadığını sanıyor herhalde," dedi Eric. "Ama bulutsuz bir gecede bak ne çok yıldız görünüyor."

Gökyüzü gerçekten açıktı. Ay yoktu –ya da henüz çıkmamıştı– yıldızlar kimi silik kimi parlak, kalabalık kü-

1. (İng.) İşkence. (Ç.N.)

meler halindeydi. Gemilerde çalışıp yaşamış herkes gibi Eric de gökyüzü haritasına aşinaydı. Juliet ise ancak Büyük Ayı'yı bulabiliyordu.

"O başlangıç noktan işte," dedi Eric. "Cezvenin sapının karşı kenarındaki iki yıldıza bak. Gördün mü? Onlar işaret yıldızları. Yukarıya doğru izle onları. Onları izleyince kutup yıldızını göreceksin." Bu şekilde devam etti.

Juliet'e, Avcı takımyıldızını, Orion'u gösterdi, kışın kuzey yarımküredeki başlıca takımyıldız olduğunu söyledi. Sonra o sırada kuzey göğünün tamamındaki en parlak yıldız olan Akyıldız'ı, Sirius'u gösterdi.

Juliet bir şeyler öğrendiğine memnundu ama öğretme sırası kendisine geldiğinde de sevindi. Eric yıldızların adlarını biliyordu ama hikâyelerini bilmiyordu.

Juliet, Orion'un Enopion tarafından kör edildiğini; ama güneşe bakarak gözlerine kavuştuğunu anlattı.

"Çok yakışıklı olduğu için kör edilmiş ama Hephaistos onu kurtarmış. Fakat sonra Artemis tarafından öldürülüp takımyıldıza dönüşmüş. Gerçekten önemli birilerinin başı büyük derde girdiğinde sık sık olan bir şey, takımyıldıza dönüşmek. Kassiepeia nerede?"

Eric ona pek kolay seçilmeyen bir W harfini gösterdi.

"Oturan bir kadın figürü."

"O da güzelliğinin kurbanı olmuş."

"Güzellik tehlikeli miymiş?"

"Hem de nasıl. Kassiepeia, Aithiopia kralıyla evliymiş, Andromeda'nın da annesiymiş. Güzelliğiyle fazla böbürlenince ceza olarak gökyüzüne sürülmüş. Andromeda da var mı?"

"Andromeda bir galaksi. Bu gece görülüyor olması gerekir. Çıplak gözle görülebilen en uzaktaki yıldızlar."

Eric ona yıldızları işaret eder, gökyüzünde nereye bakması gerektiğini söylerken bile dokunmuyordu. Elbette dokunmuyordu. Evliydi o.

"Andromeda kimdi?" diye sordu Juliet'e.

"Andromeda bir kayaya zincirle bağlanmış ama Perseus onu kurtarmış."

* * *

Whale Bay.

Uzun bir rıhtım, çok sayıda büyük tekne, bir benzin istasyonu-market, camda aynı zamanda otobüs durağı ve postane olduğunu belirten bir ilan.

Marketin yan tarafına park etmiş bir arabanın camında elle yazılmış taksi tabelası. Juliet otobüsten indiği yerde duruyor. Otobüs gidiyor. Taksi klakson çalıyor. Şoför inip Juliet'e yaklaşıyor.

"Tek başınıza böyle," diyor, "nereye gidiyorsunuz?"

Juliet turistlerin kaldığı bir yer olup olmadığını soruyor. Otel olmayacağı belli.

"Bu sene oda kiralayan kimse var mı bilmiyorum. İçeridekilere sorabilirim. Buralarda tanıdığınız yok mu?"

Eric'in adını vermekten başka çaresi yok.

"Aa, tabii," diyor şoför rahatlayarak. "Atlayın, beş dakikada oradayız. Ama ayini kaçırdınız ne yazık ki."

Juliet önce adamın *tayin* dediğini sanıyor. Yoksa *yayın* mı? Balık avlama yarışlarını düşünüyor.

"Zor zamanlar," diyor şoför, direksiyon başına yerleşirken. "Aslında iyileşeceği de yoktu."

Ayin. Karısı. Ann.

"Önemli değil," diyor şoför. "Birileri vardır mutlaka. Cenaze törenini kaçırdınız ama. Dündü. Çok kalabalıktı. Yetişemediniz herhalde?"

"Yetişemedim," diyor Juliet.

"Aslında ayin demek yanlış, değil mi? Gömülmeden önceki törene ayin deniyor, yanılıyor muyum? Definden sonraki törene ne denir bilmiyorum. Davet desen o da olmaz. İsterseniz oraya götüreyim sizi, çiçekleri, çelenkleri falan görürsünüz, tamam mı?"

Whale Bay Union mezarlığı sahilden uzakta; karayolundan sapılan engebeli toprak bir yolda dört yüz metre kadar giderek varılıyor. Çite yakın bir yerde üstü tamamen çiçeklerle kaplanmış tümsek. Solmuş gerçek çiçekler, parlak yapma çiçekler, küçük tahta bir haç, üstünde isim ve tarih. Uçup mezarlıktaki otların üzerine saçılmış süslü fiyonklar, kurdeleler. Şoför, Juliet'in dikkatini dünkü arabaların lastik izlerine, arkalarında bıraktıkları pisliğe çekiyor.

"Gelenlerin yarısı onu hayatlarında görmemişlerdi. Ama kocasını tanıdıklarından gelmek istemişler. Eric'i herkes tanır."

Geldikleri yoldan geri dönüyorlar ama karayoluna kadar gitmiyorlar. Juliet şoföre fikir değiştirdiğini söylemek istiyor, kimseyi ziyaret etmek istemiyor canı, markette ters yöne giden otobüsü beklemek istiyor. Aslında cenazenin tarihini yanlış hatırladığını, şimdi de kaçırdığı için çok utandığını, hiç görünmese daha iyi olacağını söyleyebilir.

Ama lafa başlayamıyor bir türlü. Zaten ne yaparsa yapsın şoför geldiğini haber verecektir.

Dar, dolambaçlı arka yollardan geçiyorlar, tek tük evler var. Araba yoluna girmeden bir evin önünden her geçişlerinde bir rahatlama yaşıyor.

"İşte bunu hiç beklemiyordum," diyor şoför ve bu kez araba yoluna giriyorlar. "Nereye gitmiş herkes? Bir saat önce geçtim, beş-altı araba vardı. Eric'in kamyonu bile yok. Parti dağılmış. Pardon – öyle dememeliydim."

"Madem kimse yok," diyor Juliet hevesle, "geri döneyim en iyisi."

"Merak etmeyin, biri var. Ailo burada. Bisikleti şu, bakın. Ailo'yla tanışmış mıydınız? Her iş onun üstündeydi biliyorsunuz." Şoför inmiş, Juliet'in kapısını açıyordu.

Juliet arabadan iner inmez iri sarı bir köpek havla-

yarak ona doğru koşuyor, evin verandasından bir kadın köpeğe sesleniyor.

"Yürü git Pet," diyor şoför, ücreti cebe indirip alelacele arabaya binerek.

"Kes sesini. Kes sesini Pet. Otur. Bir şey yapmaz," diye sesleniyor kadın. "Yavru o."

Juliet Pet'in yavru olmasının kendisini yere devirmeyeceği anlamına gelmediğini düşünüyor. Ardından küçük, kızıl-kahve bir köpek gelip hengâmeye katılıyor. Kadın bağırarak basamakları iniyor: "Pet. Corky. Uslu durun. Onlardan korktuğunuzu düşünürlerse daha beter düşerler peşinize."

Kadının *beter*'i *peter* gibi geliyor kulağa.

"Korkmuyorum," diyor Juliet, sarı köpek burnunu sertçe koluna sürttüğünde geriye doğru sıçrayarak.

"İçeri gelin öyleyse. Kesin sesinizi siz de, yoksa kafanıza patlatırım birer tane. Cenaze gününü mü şaşırdınız?"

Juliet çok üzüldüğünü ifade etmek istermiş gibi başını iki yana sallıyor. Adını söylüyor.

"Aksilik olmuş. Ben Ailo." El sıkışıyorlar.

Ailo uzun boylu, geniş omuzlu bir kadın, vücudu dolgun ama sarkık değil, sarıya çalan beyaz saçları omuzlarında. Sesi gür ve ısrarlı, bazı harfleri sertçe genizden telaffuz ediyor. Aksanı Alman mı, Hollanda mı, İskandinav mı?

"Burada, mutfakta otursanız daha iyi olur. Her yer darmadağın. Size bir kahve koyayım."

Mutfak aydınlık, yüksek ve eğimli tavanında bir penceresi var. Her yerde tabaklar, bardaklar, kap kacak yığılı. Pet'le Corky, Ailo'nun peşinden süklüm püklüm mutfağa girdiler, şimdi de onun yere koyduğu tavada her ne varsa yalayıp yutuyorlar.

Mutfaktan çıkılan iki geniş basamakla gölgeli, mağara gibi bir salona geçiliyor, yerlere iri minderler saçılmış.

Ailo mutfak masasına yapıştırılmış iskemlelerden birini çekiyor. "Oturun. Oturun şuraya, bir kahve için, bir şeyler yiyin."

"Gerek yok, teşekkür ederim," diyor Juliet.

"Olmaz. Kahveyi yeni yaptım, ben de bir yandan çalışırken içeceğim. Yiyecek de o kadar çok şey arttı ki."

Juliet'in önüne kahveyle birlikte bir dilim turta koyuyor – parlak yeşil, tepesinde büzüşmüş bir beze parçası.

"Misket limonlu jöleli," diyor Ailo, pek onaylamayan bir tonda. "Tadı güzeldir belki. Raventli de var, tercih eder misiniz?"

"Bu iyi," diyor Juliet.

"Etraf darmadağın. Ayinden sonra temizlik yaptım, her şeyi toparladım. Sonra cenaze töreni. Şimdi cenaze bitti, tekrar temizlik yapmam gerekiyor."

Sesinde metanetli bir yakınma. Juliet, "Bunu bitirince yardım edebilirim," demek zorunda hissediyor kendini.

"Hayır. Sanmıyorum," diyor Ailo. "Her şeyi ben biliyorum." Hareketleri hızlı olmamakla birlikte, kararlı ve becerikli. (Bu tür kadınlar asla yardım kabul etmez. Karşılarındaki insanın ruhunu okurlar.) Bardak, tabak ve çatal bıçakları kurulamaya devam ediyor; kuruladıklarını dolap ve çekmecelere yerleştiriyor. Sonra tencerelerle tavaları –köpeklerden aldıklarını da– temizliyor, temiz sabunlu suyun içine sokuyor, masayla tezgâhın üstünü siliyor, bezleri tavuk boğazlar gibi sıkıyor. Arada esler vererek, Juliet'le konuşuyor bir yandan.

"Ann'in arkadaşı mısınız? Daha önceden mi tanıyordunuz onu?"

"Hayır."

"Tabii. Tanımıyorsunuzdur. Çok gençsiniz. Öyleyse cenazeye niye gelmek istediniz?"

"İstemedim," diyor Juliet. "Bilmiyordum. Ben ziyarete gelmiştim sadece." Öyle aklına esivermiş gibi, sanki

yığınla arkadaşı varmış da, dolaşıp teklifsiz ziyaretlerde bulunurmuş gibi söylemeye çalışıyor bunu.

Ailo dikkati çeken bir enerji ve meydan okumayla bir tencereyi ovalarken buna cevap vermemeyi tercih ediyor. Juliet'i birkaç tencere daha beklettikten sonra konuşuyor ancak.

"Eric'i ziyarete geldiniz. Doğru evdesiniz. Eric burada oturuyor."

"Siz burada oturmuyorsunuz, değil mi?" diyor Juliet, bu sayede konuyu değiştirebilirmiş gibi.

"Hayır. Burada oturmuyorum. Kocamla birlikte tepenin yamacında oturuyorum." *Kocam* kelimesinin bir ağırlığı var, gurur ve sitem yüklü.

Ailo sormadan Juliet'in fincanına tekrar kahve koyuyor, sonra kendi fincanını dolduruyor. Kendine bir dilim turta alıyor. Turtanın altında pembe bir tabaka var, üstünde de krema.

"Raventli kremalı turta. Yemek lazım, bozulur yoksa. Yemesem daha iyi ama yiyeceğim yine de. Size de bir dilim vereyim mi?"

"Hayır, teşekkür ederim."

"Evet. Eric gitti. Bu gece dönmeyecek. Zannetmiyorum. Christa'nın evine gitti. Christa'yı tanıyor musunuz?"

Juliet başını sertçe iki yana sallıyor.

"Burada hepimiz birbirimizin durumunu biliriz. Çok iyi biliriz. Sizin oturduğunuz yerde nasıldır bilmem. Vancouver mı?" (Juliet başını sallayıp onaylıyor.) "Şehirde. Aynı şey değil. Eric'in iyilik edip karısına bakmak için yardıma ihtiyacı vardı, anlatabiliyor muyum? Ben de yardım ediyorum."

Juliet aptallık edip, "Ama karşılığında para almıyor musunuz?" diyor.

"Tabii alıyorum. Ama bu iş değil sadece. Ayrıca bir kadından öbür türlü yardıma da ihtiyacı var. Anlıyor musunuz ne demek istediğimi? Kocası olan bir kadından de-

ğil, ben ona karşıyım, iyi bir şey değil, kavga çıkar. Önce Sandra vardı, sonra o taşındı, şimdi Christa var. Kısa bir süre hem Christa hem Sandra vardı ama iyi arkadaştılar, sorun yoktu. Ama Sandra'nın çocukları var, büyük okulların olduğu bir yere gitmek istedi. Christa sanatçı. Deniz kenarındaki tahtalardan bir şeyler yapıyor. O tahtaları karaya sürükleyen dalga gibi şeye ne deniyor?"

"Gelgit," diyor Juliet gönülsüzce. Hüsran ve utançla kaskatı kesilmiş durumda.

"Evet, o. Yaptıklarını bir yerlere götürüyor, onlar da satıyorlar. Koca koca şeyler. Hayvanlar, kuşlar; ama gerçek değil. Gerçek değil mi denir?"

"Gerçekçi mi değil?"

"Evet. Evet. Hiç çocuğu olmamış. Taşınmak isteyeceğini sanmam. Eric size söyledi mi? Biraz daha kahve ister misiniz? Daha var."

"Hayır, teşekkür ederim, istemem. Söylemedi."

"Neyse. Ben söyledim işte. Bitirdiyseniz fincanınızı yıkayacağım."

Doğrudan lavaboya gitmeyip buzdolabının öbür tarafında yatan köpeğin başına gidiyor, ayağıyla hayvanı dürtüyor.

"Hadi kalk. Tembel seni. Birazdan eve gideceğiz."

"Vancouver'a giden bir otobüs var, sekizi on geçe buradan kalkar," diyor, sırtı dönük, lavaboda fincanları yıkarken. "İsterseniz benimle eve gelin, vakti geldiğinde kocam arabayla götürür sizi otobüs durağına. Bizimle yersiniz. Ben bisikletle gidiyorum, yavaş giderim, siz de yürürsünüz yanımda. Uzak değil."

Yakın gelecek o kadar kesin biçimde sabitlenmiş ki, Juliet hiç düşünmeden ayağa kalkıyor, etrafa bakınıp çantasını arıyor. Sonra tekrar oturuyor ama bu sefer başka bir iskemleye. Mutfağın bu farklı açıdan görüntüsü ona bir kararlılık kazandırıyor sanki.

"Ben burada kalsam daha iyi," diyor.

"Burada mı?"

"Fazla eşyam yok. Otobüs durağına yürürüm."

"Yolu nasıl bulacaksınız? Bir buçuk kilometre uzakta."

"Uzak sayılmaz." Juliet yolu nasıl bulacağını merak ediyor ama sonra yokuş aşağı gitse zaten bulacağını düşünüyor.

"Geri gelmeyecek, biliyorsunuz, değil mi?" diyor Ailo. "Bu gece gelmeyecek."

"Önemli değil."

Ailo sertçe, belki küçümsemeyle omuz silkiyor.

"Hadi kalk Pet. Kalk." Arkasına dönmeden, "Corky burada kalıyor," diyor Juliet'e. "İçeride mi kalsın, dışarıda mı?"

"Dışarıda kalsa daha iyi olur herhalde."

"Öyleyse bağlayayım da peşimden gelmesin. Yabancı biriyle kalmak istemez belki."

Juliet cevap vermiyor.

"Kapı biz çıkınca kilitleniyor. Bakın böyle. Yani dışarı çıkıp tekrar içeri girmek isterseniz şuraya bastırmanız lazım. Ama evden ayrılırken bastırmıyorsunuz. O zaman kilitleniyor. Anladınız mı?"

"Evet."

"Eskiden kilitle filan uğraşmazdık ama artık çok yabancı var."

Yıldızları seyrettikten sonra tren Winnipeg'de bir süre durmuştu. Aşağı inip yürümüşlerdi, o kadar soğuk bir rüzgâr esiyordu ki, konuşmak şöyle dursun, nefes alırken bile zorlanıyorlardı. Trene tekrar bindiklerinde yemekli vagona gittiler, Eric konyak söyledi.

"Hem ısınırız hem de senin uykun gelir," dedi.

Kendisi uyumayacaktı. Oturacak, sabaha karşı varacakları Regina'da inecekti.

Eric onu vagonuna götürürken yatakların çoğu hazırlanmıştı, koyu yeşil perdeler koridorları daraltıyordu. Bütün vagonların birer adı vardı, Juliet'inkinin adı Miramichi'ydi.

"Burası," diye fısıldadı Juliet, iki vagon arasında, Eric o geçsin diye kapıyı iterken.

"Burada vedalaşalım öyleyse." Eric elini kapıdan çekti, ayaklarını yere sağlam bastılar, Eric onu uzun uzun öptü. Sonra çekilmedi, ona sarılmaya devam edip sırtını okşadı, sonra yüzünün her noktasını öpmeye koyuldu.

Ama Juliet geri çekilip telaşla, "Ben bakireyim," dedi.

"Evet, evet." Eric güldü, boynunu öptü, sonra bırakıp Juliet'e kapıyı açtı. Koridorda birlikte yürüdüler, Juliet kendi kuşetini buldu. Sırtını perdeye dayayıp döndü, Eric'in kendisini tekrar öpmesini ya da dokunmasını bekliyordu ama o sanki tesadüfen karşılaşmışlar gibi yanından kayıp gitti.

Ne salaktı, her şeyi mahvetmişti. Okşarken elinin aşağıya inmesinden, kemerine sıkıştırdığı pedine ulaşmasından korkmuştu elbette. Tampona güvenebilecek kızlardan olsaydı böyle bir şey gelmezdi başına.

Peki niye *bakireyim* demişti? Üstelik Willis Park'ta bunun bir engel teşkil etmemesi için onca tatsızlığı göze almışken? Herhalde Eric daha ileri gitmeye niyetlenirse ona ne diyeceğini düşündüğünden – âdet gördüğünü söylemesi söz konusu olamazdı. Aslında öyle bir şeye nasıl niyetlenebilirdi ki? Nasıl? Nerede? Juliet'in daracık kuşetinde, etraftaki yolcuların hepsi muhtemelen henüz uyumamışken mi? İki vagon arasındaki oynak aralıkta, ileri geri sallanarak, herhangi birinin her an açabileceği bir kapıya yaslanarak mı?

Şimdi birilerine bütün gece salak kızın tekini dinlediğini, kızın Yunan mitolojisi hakkında bütün bildikleri-

ni anlatıp hava attığını, sonunda –nihayet kızdan kurtulmak için bir iyi geceler öpücüğü verdiğinde– bakireyim ben, diye bağırıp çağırmaya başladığını anlatacaktı.

O tür bir adama, bu şekilde konuşacak bir erkeğe benzemiyordu ama Juliet ister istemez kuruyordu.

Gece geç saate kadar uyanık kaldı ama tren Regina'da durduğunda uykuya dalmıştı.

* * *

Juliet tek başına olduğuna göre evi keşfedebilir. Ama öyle bir şey yapmıyor. Ailo'nun varlığından kurtulmasına en azından yirmi dakika var. Ailo'nun onu kontrol etmeye ya da unuttuğu bir şeyi almaya geleceğini düşündüğünden değil. Ailo bir şeyleri unutan türden bir insan değil, zor bir günün sonunda bile. Juliet'in bir şeyler çalmasından korksa, zaten kapı dışarı atardı onu.

Ne var ki Ailo mekânları, özellikle mutfağı sahiplenen biri. Juliet'in gördüğü her şey Ailo'nun varlığına işaret ediyor, denizlikteki saksıların içinde yetişen bitkilerden (şifalı otlar mı?) kesme tahtasına, yerdeki pırıl pırıl muşambaya.

Ailo'yu mutfağın dışına olmasa da belki eski moda buzdolabının arka tarafına iterek uzaklaştırmayı başardığında da Juliet Christa'yla yüz yüze kalıyor. Eric'in hayatında bir kadın var. Var tabii. Christa. Daha genç daha baştan çıkarıcı bir Ailo geliyor Juliet'in gözünün önüne. Geniş kalçalar, güçlü kollar, uzun saçlar –ak düşmemiş, sapsarı– bol bir gömleğin altında alenen hoplayan göğüsler. Aynı saldırgan –Christa'da seksi– şıklıktan uzaklık. Kelimeleri çiğneyip sonra tükürüşü aynı.

Aklına başka iki kadın geliyor: Briseis'le Khryseis. Akhilleus'la Agamemnon'un oyun arkadaşları. Her ikisi de "güzel yanaklı" diye tarif edilir. Hoca (Juliet'in şimdi

hatırlayamadığı) kelimeyi okuduğunda alnı kıpkırmızı olmuştu, gülmesini bastırmaya çalışır gibiydi. Juliet bir anlığına nefret etmişti ondan.

Yani Christa, Briseis/Khryseis'in daha kaba daha kuzeyli bir versiyonuysa, Juliet Eric'ten de nefret edebilecek mi?

Ama karayoluna yürüyüp otobüse binerse bunu nasıl öğrenecek?

Doğruyu söylemek gerekirse o otobüse binmeye zaten başından beri niyeti yoktu. Öyle görünüyor. Ailo ortadan çekilince kendi niyetini anlaması kolaylaştı. Sonunda kalkıp kahve koyuyor, Ailo'nun hazırladığı fincanlardan birine değil, bir kupaya dolduruyor.

Aşırı gergin olduğundan açlık hissetmiyor ama herhalde ayine gelenlerin getirdiği, tezgâhın üstünde duran şişeleri inceliyor. Kiraz konyağı, şeftali şnapsı, Tia Maria, tatlı vermut. Şişeler açılmış ama içindekiler pek rağbet görmemiş. Asıl içilenler Ailo'nun kapının yanına dizdiği boş şişeler. Cin ve viski, bira ve şarap.

Juliet kahvesine Tia Maria karıştırıyor, şişeyi de yanına alıp yukarıdaki büyük salona çıkıyor.

Yılın en uzun günlerinden biri bugün. Ama çevredeki ulu, gür, yaprak dökmeyen ağaçlar ve kızıl dallı kocayemişler alçalan güneşin ışığını kesiyor. Mutfak tavan penceresi sayesinde aydınlık, salondaki pencereler ise duvarda uzun yarıklar gibi, burada karanlık koyulmaya başlamış bile. Zemin cilasız –kontrplak karoların üzerine eski püskü halılar atılmış– salon tuhaf ve gelişigüzel döşenmiş. Yerlere atılmış minderler, deri kaplı bir-iki puf, derilerin üzeri çatlak çatlak. Devasa bir deri koltuk, arkaya doğru yatan ve ayak koyacak yeri olan koltuklardan. El yapımı ama yırtık pırtık bir kırkyama örtüyle kaplı kanepe, antika bir televizyon, tuğla ve keresteden yapılmış kitap rafları – raflarda hiç kitap yok, sadece *Na-*

tional Geographics'in eski sayıları, birkaç yelken dergisi ve *Popular Mechanics*'ler.

Ailo belli ki burayı temizlemeye fırsat bulamamış. Halının üzerinde devrilen küllüklerden kalma lekeler var. Her yer kırıntı dolu. Juliet'in aklından varsa elektrik süpürgesini aramak geçiyor ama sonra çalıştırmayı başarsa bile muhtemelen bir terslik olacağını düşünüyor – ince halılar büzüşüp hortuma kapılabilir mesela. Sonuçta deri koltukta oturup bir şey yapmıyor, kahvesi azaldıkça üstüne Tia Maria ekliyor.

Bu sahilde hiçbir şey hoşuna gitmiyor pek. Ağaçlar fazla büyük ve sık, kendilerine ait bir kişilikleri yok – bir orman oluşturuyorlar sadece. Dağlar fazlasıyla görkemli, fazlasıyla inanılmaz, Georgia Boğazı'nın suları üstünde yüzen adalarsa fazlasıyla ısrarlı biçimde pitoresk. Geniş mekânları, eğimli tavanları ve ham ahşabıyla bu ev haşin ve doğallıktan yoksun.

Köpek ara sıra havlıyor ama havlamasında aciliyet yok. Belki içeri girip arkadaşlık etmek istiyor. Ama Juliet'in hiç köpeği olmadı – evin içinde köpek arkadaş değil şahit olurdu, onu iyice rahatsız ederdi.

Etrafı keşfe çıkmış geyiklere, bir ayı veya pumaya havlıyor da olabilir. Vancouver gazetelerinde –hatırladığı kadarıyla bu sahilde– bir pumanın bir çocuğu yaraladığı haberi çıkmıştı.

Dış mekânın her karışını düşmanca ve yağmacı hayvanlarla paylaşmak zorunda kalınan bu yörede kim oturmak ister?

Kallipareos. Güzel yanaklı. Yakaladı işte. Homer'in sözcüğü oltasının ucunda parlıyor. Onun da ötesinde, ansızın Yunanca lügatinin tamamının bilincine varıyor birden, neredeyse altı aydır kilit altında tutulan her şeyin. Yunancayı öğretmediği için bir köşeye kaldırıp kilitlemişti onu.

Öyle oluyor. Bir süreliğine kaldırıp saklıyorsun, sonra dolabın içinde başka bir şey ararken hatırlıyorsun, *az kaldı* diye düşünüyorsun. Sonra orada, dolapta duran bir şeye dönüşüyor; önüne, üstüne başka şeyler yığılıyor, sonunda artık hiç düşünmez oluyorsun onu.

Eskiden parıltılı hazinen olan şeyi. Düşünmüyorsun artık. Bir zamanlar hayal edemeyeceğin bir kayıpken şimdi zor hatırladığın bir şeye dönüşmüş.

Böyle oluyor işte.

Peki kaldırıp saklamasan, geçimini sağlayan gündelik bir kullanımı olsa da mı öyle? Juliet okuldaki yaşlı hocaları, çoğunun öğrettikleri konuya ne kadar ilgisiz olduklarını düşünüyor. Juanita mesela, İspanyolcayı vaftiz adına yakıştığı (İrlandalı kendisi) ve seyahatlerinde kullanmak amacıyla iyi konuşmayı istediği için seçmiş. İspanyolcanın onun için bir hazine olduğu söylenemez.

Hazinesi olan insanlar az, çok az; hazinen varsa onu sıkı sıkı tutman gerekir elinde. Tongaya basıp kaptırmamak gerekir.

Kahveyle birlikte içince Tia Maria işe yaradı bir bakıma. Juliet'e bir kayıtsızlık ama aynı zamanda bir güç kazandırdı. Bu sayede Eric'in aslında pek de önemli olmadığını düşünebiliyor. Gönül eğlendirebileceği biri. Doğru ifade bu, gönül eğlendirmek. Tıpkı Aphrodite'nin Ankhises'le yaptığı gibi. Sonra bir sabah usulca sıvışacak.

Kalkıp banyoyu buluyor, sonra dönüp kanepeye uzanarak örtüyü üzerine çekiyor – üstünde Corky'nin kıllarını ve kokusunu fark edemeyecek kadar uykusu var.

Uyandığında güneş çoktan doğmuş ama mutfaktaki saate bakılırsa henüz altıyı yirmi geçiyor.

Başı ağrıyor. Banyoda bir kutu aspirin var – iki tane alıp yıkanıyor, saçını tarıyor, çantasından diş fırçasını çıkarıp dişlerini fırçalıyor. Ardından taze kahve yapıyor ve ısıtmadan, üstüne yağ sürmeden ev yapımı ekmekten bir

dilim yiyor. Mutfak masasında oturuyor. Ağaçların arasından süzülen güneş ışığı kocayemişlerin kaygan gövdelerine bakır lekeler düşürüyor. Corky havlamaya başlıyor, kamyon bahçeye girip onu susturuncaya kadar da, epey bir süre havlıyor.

Juliet kamyonun kapısının kapandığını, Eric'in köpekle konuştuğunu duyuyor, bir korku kaplıyor içini. Bir yerlere saklanmak istiyor (daha sonra, *masanın altına girebilirdim*, diyorsa da bu kadar gülünç bir şey yapmak geçmiyor elbette aklından). Okulda ödül sahibi açıklanmadan hemen önceki âna benziyor. Ama daha kötüsü; çünkü bir umudu olamaz mantıken. Ayrıca hayatında bir daha böyle müthiş bir şans geçmeyecek eline.

Kapı açıldığında başını kaldırıp bakamıyor. İki elinin parmakları dizlerinin üzerinde iç içe geçmiş, kenetlenmiş birbirine.

"Geldin demek," diyor Eric. Göz kamaştırıcı bir cürete, bir pervasızlığa güler gibi, muzaffer bir edayla, hayranlıkla gülüyor. Kollarını açtığında sanki içeri bir rüzgâr girip Juliet'in başını kaldırıp bakmasına yol açmış gibi oluyor.

Altı ay önce bu adamın varlığından haberi yoktu. Altı ay önce trenin altında can veren adam hâlâ yaşıyordu, belki o yolculukta giyeceği giysileri seçiyordu.

"Geldin demek."

Juliet sesinden kendisini sahiplendiğini anlıyor. Uyuşmuş gibi ayağa kalkıyor, hatırladığından daha yaşlı, daha kilolu, daha atılgan olduğunu görüyor. Eric Juliet'in üzerine yürüyor, Juliet tepeden tırnağa didik didik edildiğini hissediyor, müthiş bir ferahlığa gömülüyor, mutluluk üzerine akın ediyor. Ne kadar şaşırtıcı bir şey bu. Çaresizliğe ne kadar benziyor.

Meğer Eric aslında o kadar şaşırmamış Juliet'i görünce. Bir gece önce Ailo telefon edip Juliet denen tuhaf

kız konusunda onu uyarmış, isterse kızın otobüse binip binmediğini kontrol edebileceğini söylemiş. Eric şansını deneyip bindiğini varsaymanın doğru olacağını düşünmüş nedense –belki kaderi zorlamak için– ama Ailo, telefon edip kızın gitmediğini söyleyince hissettiği sevince şaşırmış. Buna rağmen hemen eve dönmemiş ve Christa'ya da söylememiş, çok yakında söylemesi gerekeceğini bildiği halde.

Juliet bütün bunları o sabahı izleyen haftalarda ve aylarda parça parça öğreniyor. Enformasyonun bir kısmı tesadüfen ortaya çıkıyor, bir kısmı da Juliet'in ithiyatsızca deşmeleri sonucu.

Juliet'in itirafı (bakire olmadığı) pek önem taşımıyor.

Christa'nın Ailo'ya benzeyen bir yanı yok. Ne geniş kalçalı ne de sarışın. Koyu renk saçlı, zayıf bir kadın, zeki ve esprili, bazen aniden somurtkanlaşıyor; ilerleyen yıllarda Juliet'in en yakın arkadaşı ve dayanağı oluyor – ama sinsice kışkırtma huyundan da tam vazgeçmiyor hiçbir zaman, bastırılmış bir rekabetin ironik parıltısı.

YAKINDA

Birbirine bakan iki profil. Biri son derece mülayim ve sevecen ifadeli bembeyaz bir düvenin, öteki de ne genç ne yaşlı, yeşil yüzlü bir adamın profili. Adam basit bir memur gibi görünüyor, postacı belki – o tür bir kasket var başında. Dudakları solgun, gözlerinin akı parlıyor. Muhtemelen adama ait olan bir el, tablonun alt kenarından yukarıya mücevherlerle meyvelenmiş küçük bir ağaç ya da verimli bir dal uzatıyor.

Resmin üst kenarında koyu renk bulutlar var, onların altında derme çatma küçük evler; oyuncak haçıyla oyuncak bir kilise yeryüzünün kavisli yüzeyine tünemiş. Bu kavisin içinde küçük (ama binalardan daha büyük ölçekte resmedilmiş) bir adam, omzunda bir tırpan, kararlı adımlarla yürümekte, aynı ölçekte bir kadın da onu beklermiş gibi görünüyor. Ama kadın baş aşağı duruyor.

Başka şeyler de var. Mesela düvenin yanağının içinde inek sağan bir kız.

Juliet görür görmez, resmi annesiyle babasına Noel hediyesi olarak almaya karar verdi.

Whale Bay'den onunla alışveriş yapmak üzere gelen arkadaşı Christa'ya, "Bana onları hatırlatıyor çünkü," dedi. Vancouver Sanat Galerisi'nin mağaza bölümündeydiler.

Christa güldü. "Yeşil adamla inek mi? Gururlarını okşayacak."

Christa hiçbir şeyi ilk anda ciddiye almaz, ille bir espri yapardı. Juliet bundan rahatsız olmadı. İleride Penelope olacak bebeğe üç aylık hamileydi; mide bulantıları birden geçmişti, bu yüzden ya da başka bir nedenle öfori nöbetleri geçiriyordu zaman zaman. Aklı hep yemekteydi, hatta gözüne bir restoran iliştiğinden mağazaya girmek bile istememişti.

Resimdeki her şeye bayılmıştı ama özellikle küçük figürlere ve onların tepesindeki çöktü çökecek binalara. Tırpanlı adamla baş aşağı duran kadına.

Resmin adına baktı: *Ben ve Köy.*

Muhteşem bir mantığı vardı.

"Chagall. Chagall'ı severim," dedi Christa. "Picasso şerefsizin tekiydi."

Bulduğu şey Juliet'i o kadar mutlu etmişti ki, dinlemiyordu bile.

"Picasso ne demiş biliyor musun? *Chagall tezgâhtar kızların ressamıdır,*" dedi Christa. "Tezgâhtar kızların ne kusuru var? Chagall da, Picasso tuhaf suratlı insanların ressamıdır, demeliydi."

"Yani onların hayatını çağrıştırıyor," dedi Juliet. "Neden bilmem; ama öyle."

Annesiyle babası hakkında Christa'ya bir şeyler anlatmıştı – babası sevilen bir öğretmen olduğu halde tuhaf bir tecrit edilmişlik içinde yaşadıklarını ama mutsuz olmadıklarını. Kısmen Sara'nın kalp sorunu yüzünden toplumdan soyutlanmışlardı ama ayrıca çevrelerindeki hiç kimsenin okumadığı dergilere abone oldukları için, çevrelerindeki hiç kimsenin dinlemediği devlet radyosu programlarını dinledikleri için de. Sara kendi giysilerini Butterick değil, *Vogue* patronlarından –bazen beceriksizce– diktiği için. Hatta Juliet'in okul arkadaşlarının anne

babaları gibi kilo alıp gevşeyeceklerine genç görünümlerini bir ölçüde korudukları için. Juliet Sam'in kendisine benzediğini söylemiş –uzun boyunlu, çenesi hafif çıkıntılı, kumral düz saçlı– Sara'yı da narin ve solgun bir sarışın, cılız ve savruk bir dilber olarak tasvir etmişti.

Penelope on üç aylıkken Juliet onu da yanına alıp Toronto'ya uçtu, oradan trene bindi. Yıl 1969'du. Doğup büyüdüğü, Sam'le Sara'nın hâlâ yaşadıkları kentten otuz kilometre kadar uzaktaki bir kentte trenden indi. Tren artık onların kentinde durmuyormuş meğer.

Tanımadığı bu istasyonda indiği ve karşısına derhal hatırladığı ağaçlar, kaldırımlar ve evler –hemen ardından da kendi evi, Sam'le Sara'nın ferah ama sade evi, bereketli kırmızı akçaağacın arkasında, büyük ihtimalle beyaz boyası hâlâ dökük halde– çıkmadığı için hayal kırıklığına uğramıştı.

Bu kentte ilk kez gördüğü Sam'le Sara gülümsüyorlardı ama endişeliydiler, küçülmüşlerdi sanki.

Sara tuhaf, hafif bir çığlık attı, böcek ısırmış gibi. Peronda duran birkaç kişi dönüp baktı.

Meğer heyecandanmış.

"Birimiz uzun birimiz kısa ama uyumluyuz," dedi.

Juliet ilk anda sözlerine bir mana veremedi. Sonra anladı: Sara'nın üzerinde dizin altında siyah keten bir etek, siyah ceket vardı. Ceketin yakasıyla manşetleri siyah benekli parlak açık yeşil kumaştandı. Başına aynı yeşil kumaştan türban bağlamıştı. Kıyafetini kendi dikmiş ya da bir terziye diktirmiş olmalıydı. Renkleri tenine hiç gitmemişti, cildi sanki üzeri incecik tebeşir tozuyla kaplanmış gibi görünüyordu.

Juliet'in üzerinde siyah mini bir elbise vardı.

"Yaz günü matem tutar gibi simsiyah giyinmeme ne diyeceksin diye düşünüyordum," dedi Sara. "Halbuki sen

de siyah giyinmişsin. Çok şıksın, bu kısa elbiseleri çok beğeniyorum."

"Saçların da uzun," dedi Sam. "Tam bir hippisin." Eğilip bebeğin yüzüne baktı. "Merhaba Penelope."

"Ne şirin şey," dedi Sara.

Penelope'yi kucağına almak üzere kollarını uzattı – ama ceketin kollarından çıkan sopa gibi kolları bu yükü taşıyamayacak kadar sıskaydı. Taşımaları da gerekmedi zaten; büyükannesinin sesini duyar duymaz gerilen Penelope çığlık atıp başını çevirerek yüzünü Juliet'in boynuna gömdü.

Sara güldü. "O kadar mı korkuluk gibi görünüyorum?" Sesini yine kontrol edememişti, tizleşip yükseliyor, sonra alçalıyor, etraftakilerin dönüp bakmasına sebep oluyordu. Yeni bir şeydi bu – belki tam da değildi. Juliet'in aklından insanların hep annesi gülerken, konuşurken dönüp bakmış olabileceği geçti ama eski günlerde dikkatlerini çeken şey neşesi olurdu, kız çocuklarını çağrıştıran hoş bir neşe (gerçi bu da herkesin hoşuna gitmezdi, sürekli ilgi çekmeye çalıştığını söylerlerdi).

"Çok yorgun," dedi Juliet.

Sam arkalarında duran, gruba dahilmiş gibi görünmemeye çalışırcasına mesafesini koruyan genç kadını tanıştırdı. Gerçekten de gruba dahil olabileceği Juliet'in aklından bile geçmemişti.

"Juliet, bu Irene. Irene Avery."

Juliet kolunda Penelope ve bebek bezi çantasıyla elini uzatmaya çalıştı; Irene'in el sıkışmayacağı –belki niyetini fark etmediği– anlaşılınca da gülümsedi. Irene gülümseyerek karşılık vermedi. Kıpırtısız durduğu halde kaçıp gitmek istiyormuş gibi görünüyordu.

"Merhaba," dedi Juliet.

Irene, "Memnun oldum," dedi, işitilebilen ama ifadesiz bir sesle.

"Irene bizim iyilik perimiz," dedi Sara; bunun üzerine Irene'in yüzünde bir değişiklik oldu. Gözle görülür şekilde utanarak kaşlarını hafifçe çattı.

Boyu –uzun boylu olan– Juliet'ten kısaydı ama omuzları ve kalçaları daha genişti; güçlü kolları, inatçı bir çenesi vardı. Gür, canlı saçlarını kalın bir at kuyruğu halinde toplamıştı; kara kaşları kalın ve düşmanca, cildi kolayca bronzlaşan türdendi. Gözleri yeşil ya da maviydi, o ten rengine göre şaşırtıcı derecede açık renktiler ve çukurlukları nedeniyle bakılması zor gözlerdi. Gözlerine bakmak, başını hafif eğik tuttuğu, yüzünü biraz yana çevirmiş olduğu için de zordu. Sakınganlığı yerleşik ve kasıtlı görünüyordu.

"Onun kadar iş yapan peri yoktur," dedi Sam, kocaman, stratejik gülümsemesiyle. "Rahatlıkla iddia edebilirim."

Bunun üzerine Juliet, mektuplarda yardıma gelen bir kadından bahsedildiğini hatırladı tabii; Sara hızla güçten düşmüştü. Ama Juliet daha yaşlı bir kadın düşünmüştü. Irene olsa olsa Juliet'in yaşındaydı.

Araba aynıydı: Sam'in belki on yıl önce ikinci elden aldığı Pontiac. Orijinal mavi boya yer yer şeritler halinde görünüyordu ama büyük ölçüde solup grileşmişti; kış mevsiminde yollardaki tuzun etkisi, kombinezon fırfırını andıran paslarda kendini gösteriyordu.

"Emektar kır kısrak," dedi Sara; perondan arabaya yürüdükleri kısacık mesafede neredeyse nefesi tükanmıştı.

"Hâlâ mücadeleden vazgeçmemiş," dedi Juliet. Hayranlıkla konuşuyordu, kendisinden beklenen buydu anlaşılan. Arabaya o ismi takmış olduklarını unutmuştu, oysa ismi kendi uydurmuştu.

"O asla vazgeçmez," dedi Sara, Irene'in yardımıyla arka koltuğa yerleştikten sonra. "Biz de ondan vazgeçmeyiz zaten."

Juliet tekrar mızıldanmaya başlayan Penelope'yi hoplatarak ön koltuğa yerleşti. Araba istasyondaki kavakların cılız gölgesinde, pencereleri açık park edilmiş olduğu halde içerisi feci sıcaktı.

"Aslında..." dedi Sam, geri geri park yerinden çıkarken, "aslında kamyonla takas etmeyi düşünüyorum."

"Şaka yapıyor," dedi Sara çığlık çığlığa.

"İş için," diye devam etti Sam. "Çok daha rahat olur. Hem kamyonu her kullandığımda biraz reklam olur, kapıda adı yazılı olacak ya."

"Beni kızdırmak için söylüyor," dedi Sara. "Üstünde *Taze Sebze* yazan bir aracın içinde mi dolaşacağım? Ben balkabağı mıyım, lahana mı?"

"Hanım, nefesini tüketme," dedi Sam, "yoksa eve vardığımızda nefessiz kalacaksın."

Yaklaşık otuz yıl boyunca bölgenin çeşitli devlet okullarında –son okulda on yıl– öğretmenlik yapmış olan Sam, ansızın öğretmenliği bırakmış, sebze satmaya karar vermişti, tamzamanlı bir iş olarak. Evin yanındaki boş arsada öteden beri büyük bir bostanla ahududu fidanları vardı; eskiden üretim fazlasını komşulara satarlardı. Ama şimdi anlaşılan Sam, sebzeciliği geçim kaynağına dönüştürecek, manavlara mal verecek, belki bir süre sonra evin önünde tezgâh açacaktı.

"Gerçekten kararlı mısın?" diye sordu Juliet alçak sesle.

"Hem de nasıl."

"Öğretmenliği özlemeyecek misin?"

"Hayatta özlemem. Bıktım usandım. Burama kadar geldi öğretmenlik."

Haklıydı bir bakıma; onca yıl hiçbir okulda müdürlük teklif edilmemişti. Juliet bundan bıkıp usanmış olacağını tahmin etti. Müthiş bir öğretmendi, herkes onun komikliğini, enerjisini hatırlardı, öğrencilerinin okul ha-

yatlarında onunla okudukları altıncı sınıf bambaşkaydı. Buna rağmen her defasında belki tam da bu nedenle geriye itilmişti. Yöntemlerinin otoriteyi baltaladığı aşikârdı. Dolayısıyla otorite de onun idareciliğe getirilecek biri olmadığını düşünüyordu muhtemelen, bulunduğu konumda daha zararsızdı.

Açık havada çalışmaktan hoşlanırdı, insanlarla iyi iletişim kurardı, herhalde sebze satıcılığında başarılı olacaktı.

Ama Sara hiç mi hiç memnun olmayacaktı.

Juliet de memnun değildi. Yine de taraf tutması gerekirse Sam'in tarafını tutmak zorunda kalacaktı. Kendine züppe dedirtmezdi.

İşin doğrusu, Juliet kendini –kendini ve Sam'le Sara'yı; ama özellikle kendini ve Sam'i– bir bakıma etraftaki herkesten üstün görürdü. Dolayısıyla sebze satmış satmamış, ne fark ederdi?

Sam daha alçak sesle, sır paylaşırcasına konuştu.

"Adı ne?"

Bebeği kastediyordu.

"Penelope. Asla Penny demeyeceğiz. Penelope."

"Hayır, onu sormadım – yani soyadı ne?"

"Ha. Herhalde Henderson-Porteous. Ya da Porteous-Henderson. Aslında adı Penelope, bir de bu soyadı çok mu fazla olur? Bunu da düşünmüştük ama Penelope'yi istiyorduk. Bir şekilde halledeceğiz."

"Yani soyadını verdi ona," dedi Sam. "O da bir şey. Yani çok iyi."

Juliet bir an şaşırdı ama sonra şaşkınlığı geçti.

"Elbette verdi," dedi. Sam'in söylediğine mana verememiş, komik bulmuş gibi yaptı. "Onun çocuğu."

"Evet. Tabii. Ama koşulları düşününce..."

"Ben koşulları düşünmüyorum," dedi Juliet. "Evli olmadığımızdan söz ediyorsan, üzerinde durulacak bir şey

değil. Bizim yaşadığımız yerde, bizim çevremizde kimsenin üzerinde durduğu bir şey değil."

"Öyledir," dedi Sam. "İlk kadınla evlenmiş mi?"

Juliet onlara Eric'in karısından, araba kazasından sonra sekiz yıl karısına baktığından söz etmişti.

"Ann'le mi? Evet. Aslında tam bilmiyorum. Ama evlenmiş. Evlenmiş sanırım. Evet."

Sara öne doğru seslendi: "Durup dondurma yesek iyi olmaz mı?"

"Evde buzlukta dondurmamız var," dedi Sam. Sonra alçak sesle Juliet'e dehşet verici bir şey söyledi: "Bir şeyler yemeye nereye götürürsen götür, şov yapıyor."

Pencereler hâlâ açıktı, arabanın içine ılık bir rüzgâr giriyordu. Yazın ortasındaydılar – Juliet'in gördüğü kadarıyla batı sahillerinde asla gelmeyen bir mevsim. Meşeler, gürgenler tarlaların öte yanında lacivert-siyah gölge mağaraları oluşturuyordu; önlerinde çiğ güneş ışığının altında uzanan tarla ve çayırlar altın rengi ve yeşildi. Arsız körpe buğday, arpa, mısır ve fasulyeler resmen gözleri kamaştırıyordu.

Sara, "Kime diskur çekiyorsun? Önde oturana mı? Biz arkada rüzgârdan duyamıyoruz," dedi.

Sam, "Önemli bir şey değil," dedi. "Juliet'e arkadaşı hâlâ balıkçılık yapıyor mu diye soruyordum."

Eric geçimini karides avcılığından sağlıyordu; uzun zaman önce başlamıştı. Bir zamanlar tıp okumuştu. Ama tıp hayatı bir arkadaşına (kız arkadaş değil, arkadaş) kürtaj yapınca sona ermişti. Bir terslik olmamıştı ama olay bir şekilde duyulmuştu. Juliet bunu açık fikirli annesiyle babasına söylemeyi düşünmüştü. Belki Eric'i sadece bir balıkçı olarak değil, tahsilli biri olarak tanısınlar diye. Ama bunun ne önemi vardı, hele şimdi Sam sebzeci olmuşken? Ayrıca onların açık fikirliliği Juliet'in sandığı kadar güvenilir olmayabilirdi.

Taze sebze ve ahududu dışında satılacak şeyler de vardı. Reçel, şişelenmiş meyve suyu ve turşular mutfakta hazırlanıyordu. Juliet'in geldiği sabah ahududu reçeli yapılmaktaydı. Mutfak Irene'in idaresindeydi, bluzu buhardan ya da terden ıslanmış, sırtına yapışmıştı. Ara sıra televizyona bir göz atıyordu; televizyon arka koridordan tekerlekli sehpasıyla mutfak kapısının eşiğine getirilmişti, mutfağa zor giriliyordu. Ekranda çocuk programı vardı, *Bullwinkle* çizgi filmi. Irene arada bir çizgi film esprilerine bir kahkaha patlatıyor, Juliet de uyum göstermek için gülüyordu biraz. Irene bunun farkında değildi.

Juliet Penelope'ye kahvaltı olarak yumurta haşlayıp ezebilsin, kendine de kahve yapıp ekmek kızartsın diye tezgâhın üzerinde ufak bir yer açılması gerekti. "Yeter mi bu kadar yer?" diye sordu Irene şüpheli bir tonda; Juliet, talepleri öngörülemeyecek davetsiz bir misafirmiş gibi.

Yakından bakınca Irene'in kollarının ince siyah tüylerle kaplı olduğu görülüyordu. Yanaklarında da, tam kulaklarının hizasında tüyler vardı.

Juliet'in her yaptığını yan gözle takip ediyordu; ocağın düğmelerini kurcalayışını (hangi düğmenin hangi ocağı yaktığını ilk anda hatırlayamamıştı), yumurtayı kaynar sudan çıkarıp kabuğunu soyuşunu (o gün kabuk yumurtaya yapışmış, iri parçalar halinde kolaylıkla değil, küçük küçük parçalar halinde soyulabilmişti), sonra da içinde yumurtayı ezeceği fincan tabağını seçişini seyretti.

"Onu yere düşürmesin." Porselen fincan tabağından söz ediyordu. "Plastik tabağı yok mu?"

"Ben dikkat ederim," dedi Juliet.

Meğer Irene de anneymiş. Üç yaşında bir oğlu, yakında iki yaşını bitirecek bir de kızı varmış. Adları Trevor ve Tracy'ymiş. Babaları geçen yaz çalıştığı tavuk çiftliğinde bir kazada ölmüş. Kendisi Juliet'ten üç yaş küçükmüş

– yirmi iki yaşında. Çocuklarla koca hakkındaki bilgiler Juliet'in sorularına cevaben verilmişti, sonra söylediğinden de yaşı hesaplanabiliyordu.

Juliet, Irene'in özel hayatına burnunu sokmakla kabalık ettiğini, şimdi baş sağlığı dilemenin de riyakârlık olduğunu düşünerek, "Öyle mi, başın sağ olsun," dediğinde Irene, "Ya, tam yirmi bir yaşımı doldurmak üzereyken," dedi, sanki felaketler uğur bileziğinde yan yana dizilen nazarlıklar misali biriktirilecek bir şeymiş gibi.

Penelope yumurtanın yiyebileceği kadarını yediğinde Juliet onu kucaklayıp kalçasının üstüne yerleştirerek yukarı taşıdı.

Merdivenin yarısına geldiğinde fincan tabağını yıkamamış olduğunu hatırladı.

Bebeği bırakabileceği bir yer yoktu; Penelope henüz yürümüyordu ama çok hızlı emekleyebiliyordu. Mutfakta beş dakika bile bırakılamayacağı kesindi, hele sterilizatörde su kaynarken, ortalıkta sıcak reçel ve bıçaklar varken – Irene'den ona göz kulak olmasını istemek çok fazla olurdu. Penelope sabah sabah Sara'yla arkadaş olmayı yine reddetmişti. Juliet mecburen tavan arasına çıkardı onu –merdivenin alt kapısını arkasından kapatmıştı– kendisi eski oyun parkını ararken Penelope'yi oynasın diye basamaklara bıraktı. Neyse ki Penelope basamak konusunda uzmandı.

Ev iki katlıydı, odalar yüksek tavanlı ama kutu gibiydi – daha doğrusu şimdi Juliet'e öyle geliyordu. Çatı çok dik olduğundan tavan arasının ortasında rahatlıkla yürünebiliyordu. Juliet'in çocukken yaptığı bir şeydi. Okumuş olduğu bir hikâyeyi kendi kendine anlatarak döner durur, hikâyeye bir şeyler ekler, bazı şeyleri değiştirirdi. Hayalî bir seyirci topluluğu karşısında dans ederdi – evet, onu da yapardı. Gerçek seyirci kitlesi kırık ya da kullanılmayan eşyalardan, eski sandıklardan, müthiş ağır

bir bufalo postundan, mor kırlangıç evinden (yıllar önce Sam'in öğrencileri tarafından hediye edilmiş, tek bir mor kırlangıcı cezp edememişti), Sam'in babasının Birinci Dünya Savaşı'nda taktığı rivayet edilen Alman kaskından ve *Empress of Ireland*'ın St.Lawrence Körfezi'nde batışını resmeden, çöpten adamların dört bir yana savrulduğu, istemeden komik amatör tablodan oluşuyordu.

Ve karşısında, duvara dayalı, *Ben ve Köy* duruyordu. Duvara doğru çevrilmemişti – gizlenmeye çalışılmamıştı. Üstünde fazla bir toz da birikmemişti, demek ki oraya konalı çok olmamıştı.

Juliet bir-iki dakika aradıktan sonra oyun parkını buldu. Ağır, güzel bir mobilyaydı, ahşap zemini, parmaklıkları vardı. Bebek arabası da oradaydı. Annesiyle babası hiçbir şeyi atmamışlar, bir çocuk daha istemişlerdi. Annesinin en az bir kere düşük yaptığını Juliet biliyordu. Pazar sabahları yatakta kıkırdaşmalarını duyunca evi gizli, hatta utanılacak ve kendisi açısından olumsuz bir huzursuzluk sarmış gibi gelirdi Juliet'e.

Bebek arabası katlanıp puset şekli alanlardandı. Juliet bunu unutmuştu, belki zaten bilmiyordu. Bu arada terlemiş, üstü başı toza bulanmıştı; bebek arabasını puset'e dönüştürme işine girişti. Bu tür işleri yaparken hep zorlanırdı, eşyaların nasıl monte edildiğini bir anda kavramazdı; aslında bebek arabasını olduğu gibi aşağıya sürükleyip bahçeye çıkarabilir, Sam'den yardım isteyebilirdi ama Irene vardı. Irene'in çakmak çakmak açık renk gözleri, dolaylı ama ölçüp biçen bakışları, becerikli elleri. Tam da aşağılayıcı denemeyecek bir yanı olan dikkati. Juliet nasıl tanımlanabileceğini bilemiyordu. Kayıtsız ama taviz vermeyen bir tutum, kedi gibi.

Sonunda puseti kurabildi. Hantaldı, onun alışık olduğu pusetin bir buçuk misliydi. Ve leş gibiydi tabii. Kendi de bu arada leş gibi olmuştu, basamakların üzerin-

deki Penelope ondan beterdi. Bebeğin elinin yanı başında Juliet'in daha önce fark etmediği bir şey vardı. Bir çivi. Her bulduğunu ağzına atma yaşında bir bebeği oluncaya kadar insanın hiç fark etmediği, sonra da sürekli kolladığı türden bir şey.

Ama Juliet kollamamıştı. Etrafındaki her şey aklını dağıtıyordu. Sıcak hava, Irene, alışık olduğu ve olmadığı şeyler.

Ben ve Köy.

"Canım," dedi Sara, "görmezsin diye ummuştum. Kırılma lütfen."

Camekânlı oturma odası Sara'nın odası olmuştu. Bütün pencerelere bambu storlar takılmıştı, bir zamanlar verandanın bir parçası olan küçük odanın içi kahverengimsi sarı bir ışıkla ve sabit bir ısıyla doluydu. Ama Sara'nın üstünde yünlü pembe pijama vardı. Bir gün önce istasyonda; çizilmiş kaşları, ahududu rengi ruju, türbanı ve takımıyla Juliet'e yaşlı bir Fransız hanım gibi görünmüştü (Juliet pek fazla sayıda Fransız hanım da görmemişti gerçi) ama şimdi tüy tüy dağılan beyaz saçları, yok denecek kadar seyrek kaşların altından endişeyle parlayan gözleriyle tuhaf biçimde yaşlanmış bir çocuğa benziyordu daha çok. Sırtını yastıklara dayayıp yatağında oturmuş, yorganı beline kadar çekmişti. Daha erken saatte Juliet onu banyoya götürdüğünde sıcağa rağmen hem çorap hem de patikle yattığını görmüştü.

Yatağının yanı başına düz arkalıklı bir iskemle konmuştu, iskemlenin oturacak yerine uzanması sehpaya uzanmaktan daha kolaydı Sara için. Üzerinde haplar, ilaçlar, talk pudrası, nemlendirici, yarı dolu bir sütlü çay fincanı, üstünde muhtemelen demir ilacının bıraktığı koyu renk izler görülen bir bardak. Yatağın üstünde dergiler vardı – Vogue ve Ladies' Home Journal'ın eski sayıları.

"Kırılmadım," dedi Juliet.

"Asmıştık aslında. Arkadaki holde, yemek odasının kapısının yanında asılıydı. Sonra baban indirdi."

"Niye?"

"Bana bir şey söylemedi. İndireceğini de söylemedi. Sonra bir gün baktım, yoktu."

"Niye indirmiş olabilir ki?"

"Ne bileyim, aklına bir şey gelmiştir."

"Nasıl bir şey?"

"Yani. Bana kalırsa – herhalde Irene açısından. Irene rahatsız olur diye düşünmüştür."

"Ama çıplak figür yok. Botticelli gibi değil."

Gerçekten de Sam'le Sara'nın salonunda *Venüs'ün Doğuşu*'nun bir röprodüksiyonu asılıydı. Yıllar önce akşam yemeğine öğretmen arkadaşlarını davet ettiklerinde gergin esprilere konu olmuştu.

"Değil. Ama *modern*. Sanıyorum babanı huzursuz etti. Belki de resme Irene'in de baktığını bilerek bakmak huzursuz etti. Irene'in... ne bileyim, sanki bizi küçümsemesinden korkmuş olabilir. Yani tuhafız diye. Irene'in bizi o tür insanlar olarak görmesini istemez."

Juliet, "O tür bir resmi duvarlarına asacak tür insanlar mı?" dedi. "Yani Irene'in *resimlerimiz* hakkında ne düşündüğü bu kadar önemli mi onun için?"

"Babanı bilmiyor musun?"

"Babam insanlarla farklı fikirde olmaktan korkmaz ki. İşinde de bu yüzden sorun çıkmadı mı?"

"Ne?" dedi Sara. "Ha, evet. Karşı fikirde olabilir. Ama bazen dikkat eder. Hem Irene... Irene farklı – Sam ona karşı çok özenli. Irene bizim için çok değerli."

"Duvarımızda tuhaf bir resim asılı diye işten ayrılacağını mı düşündü?"

"Hayatım bana kalsa indirmezdim. Senden gelen her şey benim için çok değerli. Ama baban..."

Juliet bir şey demedi. Dokuz-on yaşlarından herhalde on dört yaşına kadar Juliet'le Sara'nın arasında Sam konusunda bir mutabakat vardı. *Babanı bilmiyor musun?*

Kız kıza dönemi. Juliet'in inatçı ince saçlarına evde perma yapmaya çalışılır, dikiş günlerinde kimseninkilere benzemeyen kıyafetler dikilir, Sam'in okulda toplantıya kalıp eve geç döndüğü geceler akşam yemeği olarak yerfıstığı ezmeli, domatesli, mayonezli sandviç yenirdi. Sara'nın kalbi kötülemeden, onun da öğretmen olduğu dönemdeki eski erkek ve kız arkadaşları hakkında anekdotlar, yaptıkları muziplikler, ne kadar eğlendikleri tekrar tekrar anlatılırdı. Ondan önceki günlerin, ateşli romatizmayla yatağa düştüğü, hayalî arkadaşları Rollo'yla Maxine'in kimi çocuk kitaplarındaki kahramanlar gibi dedektiflik yaptığı, hatta cinayetleri çözdüğü dönemin anıları. Sam'in aşktan gözü dönerek kur yapışından, ödünç alınan arabayla yaşanan aksiliklerden, bir gün Sara'nın kapısını sokak serserisi kıyafetiyle çalışından dem vurmalar.

Sara ve Juliet, birlikte karamela pişirirken, birbirine karışmış jüponlarının fistolarına kurdele geçirirken. Sonra birden Juliet hepsini bir kenara itmiş, bunlar yerine gece geç saatte mutfakta Sam'le konuşmak, ona kara delikleri, Buz Çağı'nı, Tanrı'yı sormak istemişti. Sara'nın, konuşmalarını gözlerini iri iri açarak, saf sorularla baltalayışından, her zaman bir şekilde konuyu dönüp dolaşıp kendine getirmeye çalışmasından nefret ederdi. Bu yüzden de konuşmaların gece geç saatte yapılması gerekiyordu; Juliet'in de, Sam'in de hiç dile getirmediği mutabakat şarttı. Bekle de Sara'dan kurtulalım. Bir süreliğine tabii.

Bunun yanı sıra bir de hatırlatma vardı. *Sara'ya iyi davran. O seni doğurmak için kendi hayatını tehlikeye attı, hatırlanmaya değer bir şey bu.*

"Baban onun *üstündeki* insanların fikrine itiraz et-

mekten çekinmez," dedi Sara, derin bir nefes alarak. "Ama *altındaki* insanlara karşı tavrını biliyorsun. Kendisinden farklı olduklarını hissetmesinler diye ne lazımsa yapar, illa ki onların düzeyine iner..."

Juliet biliyordu elbette. Sam'in benzincideki çocukla nasıl konuştuğunu, hırdavatçıda nasıl şakalaştığını biliyordu. Ama bir şey demedi.

"İlla ki yaltaklanacak," dedi Sara; ansızın ses tonu değişmiş, fesatlığa kayar gibi olmuştu, keyifsizce güldü.

Juliet puseti, Penelope'yi ve kendini temizledi, sonra da kasabaya yürümek üzere yola düştü. Bahanesi bebek bezlerini yıkamak için gerekli belirli bir marka yumuşak dezenfektan sabundu – normal sabun kullanırsa pişik olurdu. Oysa başka nedenler de vardı, utanılacak ama karşı koyulamayacak nedenler.

Uzun yıllar boyunca okula aynı böyle yürümüştü. Üniversite yıllarında tatilde eve geldiğinde bile aynıydı – okula giden bir kız. Hiç bitmeyecek miydi bu okullar? Tam Juliet'in Üniversitelerarası Latince Çeviri Ödülü'nü kazandığı sıralar, biri Sam'e bu soruyu sormuş, o da, "Sorma, bitmeyecek galiba," demişti. Kendi anlatırdı bu anekdotu. Ödülü filan ağzına almazdı, Tanrı korusun. Sara fırsat bırakmazdı zaten – gerçi Sara da ne ödülü aldığını unutmuş olabilirdi.

Ama şimdi günahlarından arınmıştı. Herhangi bir kadın gibi bebeğinin pusetini itiyordu. Bebek bezlerini yıkayacağı sabunla ilgileniyordu. Üstelik bu sadece onun bebeği değildi. Aşk çocuğuydu. Penelope'den bazen bu şekilde bahsederdi, sadece Eric'le konuşurken. Eric dalgaya alır, Juliet de dalga geçerek söylerdi; çünkü birlikte yaşıyorlardı tabii, uzun zamandır birlikte yaşıyorlardı ve sürdürmeye de niyetliydiler. Juliet'in bildiği kadarıyla evli olmamaları Eric için bir şeyi değiştirmiyordu, Ju-

liet'in kendi de çoğu zaman unutuyordu evli olmadıklarını. Ama ara sıra – şimdi de özellikle burada, anne babasının evinde evli olmayışı Juliet'e bir başarı heyecanı veriyor, salakça bir mutluluk dalgası kabartıyordu içinde.

"Demek bugün çarşıya indin," dedi Sam. (Sam öteden beri *çarşıya inmek* mi derdi? Sara'yla Juliet, *kasabaya inmek*, derlerdi.) "Hiç tanıdık gördün mü?"

"Eczaneye uğramam gerekiyordu," dedi Juliet. "Charlie Little'la sohbet ettik orada."

Bu konuşma gece saat on biri geçmişken, mutfakta yapılıyordu. Juliet Penelope'nin ertesi günkü biberonlarını hazırlamak için en uygun saatin bu olduğuna karar vermişti.

"Küçük Charlie mi?" dedi Sam – Juliet'in unuttuğu bir âdeti daha, insanların okuldaki lakaplarını kullanmayı sürdürme âdeti. "Yavruya hayran oldu mu?"

"Tabii."

"Olunmayacak gibi değil."

Sam masada oturmuş çavdar viskisi ve sigara içiyordu. Viski içmek yeni bir âdetti. Sara'nın babası ayyaştı –berduş değildi, veterinerlik yapmayı sürdürmüştü ama evde estirdiği terör kızında alkole karşı bir dehşet uyandırmaya yetmişti– bu yüzden Sam evinde bir bira bile içmezdi, en azından Juliet'in bildiği kadarıyla.

Juliet eczaneye, aradığı sabunu başka yerde bulamayacağı için gitmişti. Dükkân Charlie'nin ailesine ait olduğu halde onu orada göreceğini düşünmemişti. Hakkında en son duyduğu şey mühendis olacağıydı. Sabah karşılaştıklarında belki densizlik ederek Charlie'ye de söylemişti bunu ama Charlie, rahat ve neşeli bir tavırla vazgeçtiğini söylemişti. Hafif göbeklenmiş, saçları seyrelmiş, eski dalgasını, parlaklığını kaybetmişti. Juliet'i heyecanla karşılamış, hem ona hem bebeğine iltifatlar

etmişti; Juliet'in kafası karışmıştı, sohbet boyunca yüzü ve boynu alev alev yanmış, hafif terlemişti. Lisedeyken Charlie'nin Juliet'e ayıracak vakti olmazdı – ama daima arkadaş canlısı ve demokratik bir tutumu olduğundan onu samimiyetle selamlardı. Okuldaki en arzulanan kızlarla çıkardı, şimdi de onlardan biriyle evli olduğunu söyledi Juliet'e. Janey Peel. İki çocukları vardı, biri aşağı yukarı Penelope yaşında, öbürü daha büyük. Herhalde Juliet'in kendi durumundan da kaynaklanan bir içtenlikle, işte bu yüzden mühendislikten vazgeçtiğini söylemişti.

Bir baba olarak Penelope'den bir gülüşle bir gurultu koparmayı başarmıştı, Juliet'le de kendisi gibi bir ebeveyn, kendisiyle aynı düzeyde biri gibi konuşuyordu. Juliet aptalca bir memnuniyet duymuş, gururu okşanmıştı. Ama Charlie'nin ilgisi bununla sınırlı değildi – Juliet'in yüzüksüz sol eline göz atışı, kendi evliliğiyle ilgili esprisi. Bir şey daha vardı. Juliet'e çaktırmadan değer biçiyor, belki onu cüretkârca cinsel bir hayatın meyvelerini sergileyen bir kadın gibi görüyordu şimdi. Juliet, kimin aklına gelirdi? Sarsak, çalışkan Juliet.

Yere çömelip Penelope'ye bakarak, "Sana mı benziyor?" diye sormuştu.

"Babasına daha çok benziyor," dedi Juliet kaygısızca ama içinde bir gurur dalgası kabararak, üst dudağında boncuk boncuk terlerle.

"Öyle mi?" dedi Charlie, doğrularak; sonra sırdaşça bir tonda devam etti: "Sana bir şey söyleyeyim mi? Babanın başına gelenlere çok üzüldüm..."

Juliet, Sam'e, "Senin başına gelenlere çok üzüldüğünü söyledi bana," dedi.

"Ya, öyle mi? Sen ne dedin peki?"

"Ne diyeceğimi bilemedim. Ne demek istediğini

anlamadım. Ama anlamadığımı ona belli etmek de istemedim."

"Elbette."

Juliet masaya oturdu. "Canım bir şey içmek istiyor ama viski de sevmiyorum."

"Artık içmeye de mi başladın?"

"Şarap içiyorum. Kendi şarabımızı yapıyoruz. Bay'de herkes kendi şarabını yapıyor."

Sam bunun üzerine bir fıkra anlattı, daha önceleri Juliet'e asla anlatmayacağı türden bir fıkra. Fıkra motele giden bir çiftle ilgiliydi ve, "Din dersinde kızlara hep söylediğim gibiymiş – eğlenmek için alkolle sigara şart değilmiş," diye bitiyordu.

Juliet güldü ama tıpkı Charlie'yle konuşurken olduğu gibi yüzünün kızardığını hissetti.

"İşten niye ayrıldın?" dedi. "Benim yüzümden işine son mu verildi?"

"Yok artık," dedi Sam gülerek. "Kendini bu kadar önemseme. İşime son verilmedi. Kovulmadım."

"Tamam. Sen ayrıldın."

"Ben ayrıldım."

"Benimle herhangi bir ilgisi var mıydı?"

"Boynumdaki kahrolası kementten bıktığım için ayrıldım. Yıllardır hep ayrılmak üzereydim zaten."

"Benimle hiç mi ilgisi yoktu?"

"Tamam, peki," dedi Sam. "Tartışmaya girdim. Ağır laflar edildi."

"Ne gibi laflar?"

"Seni ilgilendirmez."

"Merak etme," dedi sonra. "Kovmadılar beni. Kovamazlardı. Bu işin kuralları var. Dediğim gibi – ben zaten ne zamandır ayrılmak istiyordum."

"Ama sen anlamıyorsun," dedi Juliet. "Anlamıyorsun. Bunun ne kadar *aptalca* bir şey olduğunu, buranın ne

kadar iğrenç bir yer olduğunu anlamıyorsun; insanların böyle şeyler söyleyebildiği bir yerde yaşanmaz; insanlara bunu bildiğimi söylesem inanmazlar. Şaka zannederler."

"Ne yapalım. Annenle ben, maalesef senin yaşadığın yerde yaşamıyoruz. Biz burada yaşıyoruz. Senin adam da şaka mı zannediyor? Bu konuyu bu gece daha fazla konuşmak istemiyorum, yatacağım. Anneni yoklayıp yatacağım."

"Yolcu treni," dedi Juliet aynı enerjiyle, hatta küçümsemeyle. "Buraya uğruyor hâlâ. Değil mi? Benim burada inmemi istemediniz trenden. *Yalan mı?*"

Babası cevap vermeden mutfaktan çıktı.

Kasabanın en son sokak lambasının ışığı Juliet'in yatağını aydınlatıyordu artık. Ulu kırmızı akçaağaç kesilmişti; yerinde Sam'in ravent tarlası vardı. Juliet bir gece önce yatağa ışık vurmasın diye perdeleri kapatmıştı ama bu gece açık havaya ihtiyaç duyuyordu. Bu yüzden de yastığını ve yüzüne ışık vururken mışıl mışıl uyuyan Penelope'yi yatağın ayakucuna geçirmişti.

Keşke biraz viski içseydim, diye geçirdi içinden. Yattığı yerde hüsran ve öfkeyle kaskatı kesilmiş, Eric'e yazacağı mektubu düşünüyordu. *Burada ne işim var bilmiyorum, hiç gelmeseydim keşke, eve döneceğim günü iple çekiyorum.*

Eve.

* * *

Sabah daha ortalık tam aydınlanmadan elektrik süpürgesi sesiyle uyandı. Sonra bir ses –Sam'in sesi– araya girip gürültüyü kesti, Juliet ardından tekrar uykuya dalmış olsa gerekti. Daha sonra uyandığında bunu rüya sandı. Yoksa Penelope uyanırdı, uyanmamıştı oysa.

Bu sabah mutfakta kaynayan meyve kokusu yoktu, içerisi daha serindi. Irene kavanozların üstüne kareli kumaştan kapaklar geçiriyor, tek tek hepsini etiketliyordu.

"Senin elektrik süpürgesiyle temizlik yaptığını sandım," dedi Juliet, neşelenmeye çalışarak. "Rüya gördüm herhalde. Saat sabahın beşi filandı daha."

Irene hemen cevap vermedi. Bir etiketin üstünü yazıyordu. Dudaklarını ısırarak, müthiş bir konsantrasyonla yazıyordu.

"Annendi," dedi bitirdiğinde. "Babanı uyandırdı, o da gidip vazgeçirdi."

Bu pek inanılır gelmedi Juliet'e. Bir gün önce Sara, tuvalete gitmek dışında yatağından hiç çıkmamıştı.

"Baban söyledi," dedi Irene. "Gecenin bir yarısı uyanıyor, aklına bir iş geliyor, sonra baban mecburen kalkıp vazgeçiriyor onu."

"Ara sıra bir enerji patlaması oluyor demek," dedi Juliet.

"Ya." Irene bir başka etiketle uğraşıyordu. Bitirince dönüp Juliet'in yüzüne baktı.

"Babanı uyandırıp ilgi çekmeye çalışıyor, mesele bu. Baban yorgunluktan bitmiş halde yataktan kalkıp onunla ilgilenmek zorunda kalıyor."

Juliet başını çevirdi. Penelope'yi –sanki çocuk güvenli bir ortamda değilmiş gibi– kucağından bırakmak istemediğinden tek eliyle kalçasının üstünde tutup sallayarak öbür eliyle yumurtayı kaşıkla kaynar sudan çıkardı, soydu ve ezdi.

Penelope'yi yedirirken, bebek Juliet'in ses tonunu duyunca telaşa kapılıp ağlamaya başlar diye konuşmaya korkuyordu. Buna rağmen Irene bir şeyler anladı. Daha sakin bir tonda –ama alttan alta meydan okuyarak– "Öyle oluyorlar," dedi. "Hastalık yüzünden, ellerinde değil. Kendilerinden başka kimseyi düşünemiyorlar."

Sara'nın gözleri kapalıydı ama hemen açtı. "Ah, can-

larım benim," dedi, kendiyle dalga geçer gibi. "Juliet'im. Penelope'm."

Penelope Sara'ya alışmaya başlar gibiydi. En azından bu sabah ağlamamış, başını çevirmemişti.

"Al bakalım," dedi Sara, dergilerinden birini uzatarak. "Oturt onu, bunu ver oynasın."

Penelope bir an duraksadı, sonra derginin bir sayfasını kapıp cart diye kopardı.

"İşte oldu," dedi Sara. "Bütün bebekler dergi parçalamaya bayılır. Hatırlıyorum."

Yatağın yanındaki iskemlenin üstünde bir kâse buğday ezmesi vardı, hiç dokunulmamış gibiydi.

"Kahvaltını etmedin mi?" dedi Juliet. "İstediğin bu değil miydi?"

Sara ciddi bir değerlendirme yapması gerekirmiş ama beceremiyormuş gibi baktı kâseye.

"Hatırlamıyorum. Hayır, bunu istemedim herhalde." Kıkırdayıp derin nefes aldı. "Kim bilir? Aklımdan geçti doğrusu – ya beni zehirliyorsa. Şaka ediyorum," dedi gülme krizi geçince. "Ama şakası yok Irene'in. Irene'i hafife almamak lazım. Kolundaki kılları gördün mü?"

"Kedi tüyü gibi," dedi Juliet.

"Kokarca gibi."

"Reçele düşmeseler bari."

"Yapma – güldürme artık..."

Penelope dergi yırtmaya o kadar daldı ki, biraz sonra Juliet onu Sara'nın odasında bırakıp buğday ezmesini mutfağa götürebildi. Hiçbir şey demeden sütle yumurta çırpmaya başladı. Irene mutfağa girip çıkıyor, kutu kutu reçel kavanozlarını arabaya taşıyordu. Sam arka tarafta yeni toplanmış patatesleri hortumla yıkayarak topraktan arındırıyordu. Şarkı söylemeye başlamıştı – başta alçak sesle söylediğinden kelimeler duyulmuyordu. Irene merdiveni çıkarken sesi yükseldi.

"Irene, good ni-i-ght,
Irene, good night,
Good night, Irene, good night, Irene,
I'll see you in my dreams."[1]

Mutfağa girmiş olan Irene bir hışım dönüp bağırdı: "Benimle ilgili o şarkıyı söyleme."

"Hangi şarkıyı?" dedi Sam, şaşırmış gibi yaparak. "Seninle ilgili şarkı söyleyen kim?"

"Sen. Sen söylüyordun ya."

"Ha – o şarkı mı? Irene şarkısı mı? Şarkıdaki kız mı? İşe bak – senin adının da Irene olduğunu unutmuşum."

Sam tekrar şarkıya başladı ama gizli gizli mırıldanıyordu şimdi. Irene durmuş, yüzü al al dinliyor, göğsü yükselip alçalıyordu, tek kelime duyduğunda atlamaya hazırdı.

"Benimle ilgili şarkı söyleme. İçinde adım geçiyorsa benimle ilgili demektir."

Sam ansızın avazı çıktığı kadar bağırmaya başladı.

"Last Saturday night I got married,
Me and my wife settled down..."[2]

"Sus. Devam etme!" diye bağırdı Irene, gözlerini iri iri açmıştı, yüzü kızarmıştı. "Devam edersen gelip hortumu üstüne tutacağım."

* * *

O gün öğleden sonra Sam sipariş vermiş olan çeşitli bakkallarla birkaç hediyelik eşya dükkânına reçel tesli-

1. (İng.) Irene, iyi geceler,/Irene, iyi geceler,/İyi geceler Irene, iyi geceler Irene /Rüyamda göreceğim seni. (Ç.N.)

2. (İng.) Geçen cumartesi gecesi evlendim,/Karımla ben yuvamıza yerleştik. (Ç.N.)

matı yapacaktı. Juliet'i de çağırdı. Nalbura uğramış, Penelope için yepyeni bir araba koltuğu almıştı.

"Bu yok işte tavan arasında," dedi. "Sen küçükken bunlar var mıydı, bilmiyorum. Zaten olsa da fark etmezdi. Bizim arabamız yoktu."

"Ne kadar havalıymış," dedi Juliet. "Buna bir servet ödememişsindir umarım."

"Yok canım, ucuz," dedi Sam, eğilerek Juliet'i arabaya buyur ederken.

Irene tarlada ahududu topluyordu. Bunlardan turta yapılacaktı. Sam arabayı hareket ettirirken iki kere klakson çalıp el salladı; Irene selamını karşılıksız bırakmadı, bir kolunu sinek kovarmış gibi havaya kaldırdı.

"Yaman kız," dedi Sam. "Onsuz ne yapardık bilmem. Ama sana herhalde pek kaba saba geliyordur."

"Hiç tanımıyorum ki."

"Haklısın. Senden ödü patlıyor."

"Yok canım, hiç sanmam." Juliet, Irene hakkında takdir ifade eden, en azından nötr bir şey söylemek istedi; kocasının tavuk çiftliğinde nasıl öldüğünü sordu.

"Adam hırsızın teki miydi, yoksa sadece sersem miydi bilmiyorum. Her neyse, tavuk çalıp para kazanma planları yapan birtakım dangalaklarla birlik olmuş, alarmı susturamamışlar elbette, çiftçi de tüfeğiyle çıkmış, artık kasten mi, istemeyerek mi bilmem, vurmuş adamı..."

"Aman Tanrı'm!"

"Sonra Irene'le kocasının ailesi dava açmışlar ama çiftçi ceza yememiş. Yemez tabii. Yine de Irene için kolay olmamıştır herhalde. Her ne kadar kocası pek matah biri sayılmasa da."

Juliet elbette çok zor olmuştur, dedi ve Sam'e Irene eski öğrencisi miydi diye sordu.

"Yok, hayır. Anladığım kadarıyla okula pek gidememiş."

Sam'in anlattığına göre Irene küçükken, ailesi kuzeyde, Huntsville'e yakın bir yerde oturuyormuş. Evet. Oralarda bir yerdeymişler. Bir gün hep birlikte kasabaya inmişler. Anne, baba ve çocuklar. Baba bazı işleri olduğunu, daha sonra onlarla buluşacağını söylemiş. Bir yer belirlemiş. Saatini de. Bunlar, harcayacak paraları da yok, o saate kadar öyle dolaşmışlar etrafta. Adam hiç gelmemiş.

"Zaten gelmeye de niyeti yokmuş. Ekmiş bunları. Devlet yardımıyla geçinmişler. Hayatın ucuz olduğu bir yerlerde, köyde bir kulübede yaşıyorlarmış. Anladığım kadarıyla evin direği Irene'in annesinden çok, ablasıymış, o da apandisiti patlayıp ölmüş. Kasabaya götürememişler, tipi varmış, telefonları da yokmuş. Irene sonra okula gitmek istememiş, daha önceleri diğer çocuklar onları itip kaktığında ablası koruyormuş onu. Şimdi vurdumduymaz gibi görünse de hep öyle değilmiş belli ki. Şimdiki tavrı da rol olabilir zaten."

Sam, Irene'in küçük oğluyla kızına annesinin baktığını söyledi; bu arada, bunca yıl sonra babası çıkmış ortaya, annesiyle tekrar bir araya gelmek istiyormuş, öyle bir şey olursa Irene ne yapacağını bilemiyormuş, çocuklarının yanına yaklaşmasını istemiyormuş babasının.

"Çok da şirin çocuklar. Kızın bir yarık damak sorunu var, bir ameliyat geçirdi ama daha sonra bir ameliyat daha gerekecekmiş. İyileşecekmiş. Ama düşünmesi gereken fazladan bir şey işte."

Fazladan bir şey.

Juliet'in derdi neydi? Gerçek bir duygudaşlık hissetmiyordu. İçten içe bu sefil teraneye isyan ediyordu. Bu kadarı fazlaydı. Hikâyeye yarık damar eklendiğinde aslında itiraz etmek istemişti. *Çok fazlaydı.*

Haksızlık ettiğini biliyordu ama öyle hissediyordu. Katı kalbini ağzı ele verir korkusuyla daha fazla bir şey söylemekten korkuyordu. Sam'e, "Bütün bu sefalet niçin

bu kadar olağanüstü bir şey, Irene bu sayede azize mi oluyor?" demekten korkuyordu. Daha beteri, affedilir yanı olmayan bir cümle kurabilir, "Umarım bizi bu tür insanlara bulaştırmak niyetinde değilsindir," diyebilirdi.

"İnan bana," dedi Sam, "bize yardıma geldiği sıralar ben çıldırmak üzereydim. Annen geçen sonbaharda feci bir haldeydi. Her şeyden vazgeçtiği için değil üstelik. Vazgeçmemişti. Vazgeçse daha iyi olurdu. Hiçbir şey yapmasa daha iyi olurdu. Kalkıp bir işe girişiyor, devamını getiremiyordu. Sürekli aynı şey tekrarlanıyordu. Gerçi bu hiç yaşamadığımız şey değildi. Yani zaten ben öteden beri onun peşini toplar, ona bakar, ev işine yardım ederdim. Ben de, sen de – hatırlıyor musun? Annen hayatı boyunca hep kalp rahatsızlığı olan tatlı, güzel genç kızdı, üstüne titrenmesine alışıktı. Bütün bu yıllar boyunca ara sıra biraz daha çaba gösterebilirdi, diye düşündüğüm olmuştur. Ama durum o kadar vahimleşmişti ki," diye devam etti Sam, "mesela eve geldiğimde çamaşır makinesini mutfağın ortasında, ıslak giysiler etrafa saçılmış halde buluyordum. Fırında bir şey pişirmeye kalkışıp sonra vazgeçmiş oluyordu, fırında kömüre dönüşmüş yemekler buluyordum. Kendini yakacak diye korkuyordum. Evi yakacak diye korkuyordum. Bin kere söylüyordum ona, yataktan çıkma diyordum. Ama o çıkıyor, başının çaresine bakamıyor, oturup ağlıyordu. Bir-iki kızı yardımcı olarak denedim ama baş edemediler. Sonra Irene geldi. Irene," dedi iç çekerek, "şükürler olsun. Gerçekten. Şükürler olsun."

Ama bunun da her güzel şey gibi bir sonu olduğunu söyledi. Irene evleniyordu. Kırk-elli yaşlarında dul bir adamla. Adam çiftçiydi. Parası vardı, Sam, Irene adına öyle olmasını umuyordu. Çünkü adamın başka pek bir meziyeti yoktu.

"Doğruya doğru, yok. Görebildiğim kadarıyla ağzın-

da tek diş kalmış. Bana sorarsan kötüye işaret. Takma diş alamayacak kadar gururlu ya da cimri. Düşünsene – Irene gibi şahane bir kız."

"Düğün ne zaman?"

"Sonbahar civarı. Sonbaharda."

Penelope bütün bu süre boyunca uyumuştu – neredeyse yola çıktıkları anda araba koltuğunda uyuyakalmıştı. Ön pencereler açıktı, Juliet'in burnuna yeni biçilip balyalanmış samanların kokusu geliyordu – artık kimse samanları yuvarlamıyordu. Karaağaçların bazıları hâlâ ayaktaydı, her biri tek başına birer mucizeydi artık.

Dar bir vadide tek bir sokağın üzerine dizilmiş evlerden oluşan bir köyde durdular. Vadinin yamaçlarında ana kayaçlar açıkta görülüyordu – kilometreler boyunca uzanan bir alanda böylesine iri kütlelerin görülebildiği tek yer burasıydı. Juliet eskiden buraya, para verip girilen bir park varken geldiklerini hatırlıyordu. Parkın içinde bir fıskiye, çilekli pasta ve dondurma –muhtemelen onun hatırlamadığı daha başka şeyler de– satılan bir çay bahçesi vardı. Kayalardaki mağaraların her birine Yedi Cüceler'den birinin adı verilmişti. Sam'le Sara, fıskiyenin yakınında, yerde oturup dondurma yemiş, Juliet heyecan içinde mağaraları keşfe gitmişti. (Pek matah sayılmazlardı, derin mağaralar değildi.) Juliet onlar da gelsin istemiş ama Sam, "Biliyorsun, annen tırmanamaz," demişti.

"Hadi sen koş git," demişti Sara. "Sonra dönüp bize anlatırsın." Annesi şık bir kıyafet giymişti. Çimenlerin üstünde etrafına yayılan siyah tafta bir etek. Balerin etek deniyordu adına.

Özel bir gündü herhalde.

Sam dükkândan çıktığında Juliet parkı sordu ona. Sam önce hatırlayamadı. Sonra hatırladı. Kazık bir yerdi, dedi. Hangi ara kapandığını hatırlamıyordu.

Juliet yol boyu hiçbir yerde fıskiye ya da çay bahçesinden bir iz göremedi.

"Huzur ve düzen getirdi," dedi Sam; hâlâ Irene'den söz ettiğini ancak bir süre sonra anlayabildi Juliet. "Her şeye el atıyor. Otları biçiyor, bahçeyi çapalıyor. Ne yaparsa yapsın gayretle yapıyor, sanki o işi yapmak bir ayrıcalıkmış gibi davranıyor. Her defasında beni şaşırtan da bu."

O kaygısız günün özelliği neydi acaba? Bir doğum günü müydü, evlilik yıldönümü müydü?

Sam yokuş yukarı tırmanan arabanın homurtusunu bastırmaya çalışarak ısrarla, hatta törensi bir edayla konuştu:

"Kadınlara olan inancımı tazeledi benim."

Sam her dükkâna Juliet'e bir-iki dakikadan fazla sürmeyeceğini söyleyip dalıyor, epey bir süre sonra arabaya döndüğünde daha önce kaçamadığını söylüyordu. İnsanlar konuşmak istiyordu, ona anlatacak fıkraları vardı. Bazıları onun peşinden kızıyla bebeğini görmek üzere dükkândan dışarı çıkıyordu.

"Demek Latince konuşan kız bu," dedi kadının biri.

"Bu aralar Latincesi paslandı biraz," dedi Sam. "Pek meşgul bugünlerde."

"Öyledir elbet," dedi kadın, boynunu uzatıp Penelope'yi görmeye çalışarak. "Ama bu ufaklıklar birer mucize, değil mi?"

Juliet tekrar ele almayı düşündüğü tezi hakkında konuşmayı ummuştu – gerçi şimdilik bu bir hayalden ibaretti. Eskiden bu tür konular ikisinin sohbetleri sırasında doğal olarak ortaya çıkardı. Sara'yla değil ama. Sara, "Şimdi anlat bakalım, dersler nasıl gidiyor?" der, Juliet bir özet geçer, Sara onca Yunanca adı nasıl karıştırmadığını sorardı mesela. Ama Sam neden söz ettiğini anlardı. Üniversitedeyken *tomaturji* kelimesine on iki-on üç yaşlarında ilk

rastladığında, babasının ona anlamını açıkladığını söylemişti. Babası akademisyen mi diye sorulmuştu.

"Tabii," demişti Juliet. "Altıncı sınıf öğretmeni."

Şimdiyse babasının incelikle onu baltalamaya çalışacağı hissini taşıyordu. Belki o kadar incelikle de değil. *Fantezi* kelimesini kullanabilirdi. Ya da unuttuğuna Juliet'in asla inanamayacağı şeyleri unuttuğunu iddia edebilirdi.

Belki de unutmuştu. Zihnindeki bölmeler kapanmış, pencereler karartılmıştı – içeridekiler Sam'e gün ışığına çıkarılamayacak kadar beyhude ve inanılmaz geldiği için.

Juliet istemeden sertçe konuştu.

"Evlenmek istiyor mu? Irene yani?"

O sert tonda ve epey uzun bir sessizliğin ardından sorduğu bu soru Sam'i irkiltti.

"Bilmiyorum," dedi.

Sonra da ekledi: "İstemesi mümkün değil gibi görünüyor."

"Kendisine sorsana," dedi Juliet. "Ona karşı hislerin göz önüne alınırsa, sormak istiyorsundur mutlaka."

Sam ancak birkaç kilometre ilerledikten sonra cevap verdi. Juliet'in sözlerine gücendiği belliydi.

"Neden söz ettiğini anlamadım," dedi.

"Mutlu, Huysuz, Salak, Uykulu, Meraklı," dedi Sara.

"Doktor," dedi Juliet.

"Doktor. *Doktor*. Mutlu, Meraklı, *Doktor*, Huysuz, *Çekingen*, Meraklı – Yok. Meraklı, Çekingen, Doktor, Huysuz – *Uykulu*, Mutlu, Doktor, Çekingen..."

Parmakla sayan Sara, "Sekiz olmadı mı?" dedi.

"Oraya birkaç kere gittik," dedi. "Çilekli Pasta Türbesi adını takmıştık oraya – ah, tekrar gitmeyi o kadar isterdim ki."

"Orada bir şey kalmamış," dedi Juliet. "Yerini bile bulamadım."

"Eminim ben bulurdum. Ben niye gelmedim sizinle? Yaz günü araba gezmesi. Arabada gezmek için güç harcanmaz ki. Baban hep gücüm olmadığını söylüyor."

"Beni karşılamaya geldin."

"Evet, geldim," dedi Sara. "Ama o gitmemi istemiyordu. Olay çıkarmak zorunda kaldım."

Arkasına uzanıp yastıkları başının arkasına çekmeye çalıştı ama beceremeyince Juliet yardım etti.

"Aman be," dedi Sara. "Hiçbir şeyi beceremiyorum. Ama bir banyonun üstesinden gelebilirim bence. Ya misafir gelirse?"

Juliet beklediği biri var mı diye sordu.

"Yok. Ama ya gelirse?"

Bunun üzerine Juliet onu banyoya götürdü, Penelope de emekleyerek peşlerinden gitti. Küvet dolup büyükannesi içine sokulduğunda Penelope de küvete girmeye karar verdi. Juliet giysilerini çıkardı, bebekle yaşlı kadın birlikte yıkandılar. Gerçi Sara çıplakken yaşlı bir kadın gibi değil, yaşlı bir kız gibi görünüyordu – insanı tüketen, kurutan garip bir hastalığa yakalanmış bir kız gibi.

Penelope onun varlığını telaşlanmadan kabullendi ama kendi ördek biçimindeki sarı sabununu da elinden bırakmadı.

Sara, banyoda nihayet Eric'le ilgili çekinerek bir soru sorabildi.

"İyi bir adam herhalde," dedi.

"Bazen," dedi Juliet kayıtsızca.

"İlk karısına ne kadar iyi davranmış."

"Tek karısı," diye düzeltti Juliet. "Şimdilik."

"Ama eminim artık bebeğin olduğuna göre – yani mutlusundur. Mutlusundur mutlaka."

"Günahkâr hayatı yaşayarak ne kadar mutlu olunur-

sa," dedi Juliet, annesinin şampuanlı kafasının üzerine ıslak banyo bezini sıkıp onu şaşırtarak.

"Ben de onu demek istemiştim," dedi Sara, sudan kaçmak için başını eğip yüzünü kapattıktan ve neşeli bir çığlık attıktan sonra. Ardından, "Juliet?" dedi.

"Evet?"

"Babanla ilgili çirkin laflar ettiğimde aslında öyle demek istemediğimi biliyorsun, değil mi? Babanın beni sevdiğini biliyorum. Mutsuz olduğu için böyle."

Juliet rüyasında çocuk olduğunu gördü; yine bu evdeydi ama odaların düzeni biraz farklıydı. Tanıdık olmayan odalardan birinin penceresinden bakıyor ve havada parıldayan sudan bir kemer görüyordu. Su hortumdan çıkıyordu. Babası Juliet'e sırtını dönmüş bahçeyi sulamaktaydı. Biri ahududu dallarının arasına dalıp çıkıyordu, bir süre sonra Irene olduğu anlaşıldı – ama gerçek Irene'den daha çocuksu, çevik ve neşeli bir Irene'ydi. Hortumdan fışkıran sudan kaçıyordu. Saklanıyor, tekrar ortaya çıkıyor, genellikle başarılı oluyor ama her defasında kaçmadan önce bir an tekrar yakalanıyordu. Neşeli bir oyundu sözümona ama pencereden bakan Juliet oyunu tiksintiyle seyrediyordu. Babasının sırtı hep ona dönüktü, buna rağmen Juliet onun, hortumu önünde, alçakta tuttuğundan ve sadece ucunu oynattığından emindi – bir şekilde *görüyordu* bunu.

Rüya yapışkan bir dehşetle doluydu. Şekilleri insanın teninin dışında oynaşan türden bir dehşet değildi bu; en daracık damarlara bile sızan türdendi.

Uyandığında rüyadaki hissini üstünden atamamıştı. Rüyayı utanç verici buluyordu. Kör gözüm parmağına, bayağı. Juliet'in kendi pis fantezisi.

* * *

Öğleden sonra evin ön kapısı tıklatıldı. Ön kapıyı kimse kullanmıyordu – Juliet kapıyı açmakta biraz zorlandı.

Kapıdaki adamın üzerinde kısa kollu, ütülü bir sarı gömlek ve taba pantolon vardı. Juliet'ten belki birkaç yaş büyüktü, uzun boylu ama oldukça çelimsiz görünümlüydü, göğsü hafif içeri çöküktü; buna rağmen selamı hararetli, gülümsemesi inatçıydı.

"Evin hanımını görmeye geldim," dedi.

Juliet adamı kapıda öylece bırakıp camekânlı odaya gitti.

"Kapıda bir adam var," dedi. "Bir şey satıyor olabilir. Göndereyim mi?"

Sara yatakta doğrulmaya çalıştı. "Hayır, hayır," dedi, nefes nefese. "Üstümü başımı biraz düzeltir misin? Sesini duydum. Don o. Arkadaşım Don."

Don eve girmişti bile; odanın hemen dışından sesi duyuldu.

"Telaş etme Sara. Benim. İnsan içine çıkacak halde misin?"

Sara yüzünde aşırı heyecanlı ve mutlu bir ifadeyle saç fırçasına uzandı, saçını fırçalamayı beceremeyince vazgeçip parmaklarını saçlarının arasından geçirdi. Sesi neşeyle çınladı. "Korkarım insan içine bundan iyi bir halde çıkmam mümkün değil. Gelsene."

Adam içeri girip hızla Sara'nın yanına gitti, o da kollarını uzattı. "Yaz kokuyorsun," dedi Sara. "Ne kokusu bu?" Adamın gömleğine dokundu. "Ütü. Ütülenmiş pamuklu. Ne güzel."

"Kendim ütüledim," dedi adam. "Sally kilisede çiçeklerle uğraşıyor. Fena ütülememişim, değil mi?"

"Harika," dedi Sara. "Ama neredeyse içeri giremeyecektin. Juliet seni pazarlamacı sanmış. Juliet benim kızım. Sevgili kızım. Söylemiştim sana, değil mi? Gelece-

ğini söylemiştim. Juliet, Don benim papazım. Dostum ve papazım."

Don doğrulup Juliet'in elini kavradı.

"Geldiğiniz çok iyi oldu – tanıştığımıza çok sevindim. Aslında pek de yanılmış sayılmazsınız. Bir tür pazarlamacı sayılırım ben de."

Juliet papaz esprisine kibarca gülümsedi.

"Hangi kilisenin papazısınız?"

Sara bu soruya güldü. "Eyvah, foyamız meydana çıktı, öyle değil mi?"

"Ben Trinity kilisesine bağlıyım," dedi Don, aynı gülümsemeyle. "Foyaya gelince – Sara'yla Sam'in herhangi bir kiliseyle bağları olmadığını biliyorum elbette. Ben yine de anneniz bu kadar büyüleyici bir hanım olduğu için uğruyorum."

Juliet, Trinity kilisesinin Anglikan mı yoksa Üniteryen mi olduğunu hatırlayamadı.

"Hayatım, Don'a doğru dürüst bir iskemle getirir misin?" dedi Sara. "Leylek gibi tepemde dikiliyor. Bir şey içer misin Don? Yumurtayla çırpılmış süt ister misin? Juliet çok leziz yapıyor. Olmaz. Hayır, ağır gelir herhalde. Sıcaktan geliyorsun. Çaya ne dersin? O da sıcak. Gazoz? Meyve suyu? Meyve sularından ne var Juliet?"

Don, "Bir bardak sudan başka şey istemem," dedi. "Su makbule geçer."

"Çay almaz mıydın? Gerçekten mi?" Sara nefes nefeseydi. "Ben istiyorum ama. Sen de bir yarım fincan içersin canım. Juliet?"

Juliet mutfakta tek başına çayı koyarken –Irene bahçedeydi, görüyordu onu, o gün fasulye tarlasını çapalıyordu– acaba çay, papazla özel konuşabilmek için bir bahane miydi diye düşündü. Kısa, özel bir sohbet, hatta belki bir dua? Bunu düşününce midesi bulandı.

Sam'le Sara hayatları boyunca hiçbir kiliseye bağlı olmamışlardı; gerçi Sam burada yaşamaya ilk başladıklarında birilerine Druid olduklarını söylemişti. Kasabada kilisesi olmayan bir mezhebe mensup oldukları haberi etrafta dolaşmış, böylece tamamen dinsizden bir kademe yükseğe oturtulmuşlardı. Juliet ise bir süre Anglikan kilisesinin İncil derslerine devam etmişti ama onun da asıl nedeni Anglikan bir arkadaşı olmasıydı. Sam okulda her sabah Kutsal Kitap'tan bir pasaj okuyup Rab'bin Duası'nı etmeye asla itiraz etmemişti, tıpkı "Tanrı Kraliçeyi Korusun"u söylemeye itiraz etmediği gibi.

"Kendini ateşe atacak zaman var, atmayacak zaman var," derdi Sam. "Onları bu şekilde tatmin edince çocuklara evrimle ilgili bir-iki gerçeği öğretme ihtimali olabilir."

Sara bir ara Bahai inancına ilgi duymuş ama Juliet'in bildiği kadarıyla sonra ilgisi dağılmıştı.

Juliet üç kişilik çay yaptı, dolapta kurabiye buldu, ayrıca Sara'nın genellikle önemli misafirlere çıkardığı pirinç tepsiyi de buldu.

Don bir fincan çay aldı, Juliet'in unutmayıp getirdiği buzlu suyu da bir dikişte içti ama kurabiyeye hayır, dedi.

"Ben almayayım, teşekkür ederim."

Bunu sanki özel bir vurguyla söylemişti. İmanı yasaklarmış gibi.

Juliet'e nerede yaşadığını, batı yakasında iklimin nasıl olduğunu, kocasının ne iş yaptığını sordu.

"Karides avcısı ama aslında kocam değil," dedi Juliet gülümseyerek.

Don başını sallayarak onayladı. Ha, anlaşıldı.

"Deniz oralarda vahşi midir?"

"Ara sıra."

"Whale Bay. Hiç duymamıştım ama artık unutmam. Whale Bay'de hangi kiliseye gidiyorsunuz?"

"Hiçbirine. Kiliseye gitmiyoruz."

"Yakında size uygun bir kilise yok mu?"

Juliet gülümseyerek başını iki yana salladı.

"Bize uygun hiçbir kilise yok zaten. Biz Tanrı'ya inanmıyoruz."

Don fincanını hafif gürültülü biçimde tabağına bıraktı. Buna üzüldüğünü söyledi.

"Gerçekten üzüldüm. Ne kadar zamandır böyle düşünüyorsunuz?"

"Bilmem. Meseleyi ciddi olarak düşündüğümden beri."

"Anneniz bana bir çocuğunuz olduğunu söyledi. Küçük bir kızınız var, değil mi?"

Juliet, evet, bir kızım var, dedi.

"Peki vaftiz edilmedi mi? Onu zındık olarak mı yetiştirmeyi düşünüyorsunuz?"

Juliet zamanı gelince buna Penelope'nin kendi karar vereceğini söyledi.

"Ama biz dinsiz yetiştirmeyi düşünüyoruz. Evet."

"Çok hazin," dedi Don alçak sesle. "Sizin açınızdan hazin. Siz ve kocanız –ya da siz nasıl adlandırıyorsanız– Tanrı'nın inayetini geri çevirmeye karar vermişsiniz. Ne yapalım. Siz yetişkinsiniz. Ama çocuğunuz için de geri çevirmeniz – onu beslemeyi reddetmek gibi bir şey."

Juliet sükûnetini koruyamayacağını hissetti. "Ama biz *inanmıyoruz* ki," dedi. "Tanrı'nın inayeti diye bir şeye inanmıyoruz. Onu beslemeyi reddetmek değil bu, yalanlarla beslemeyi reddetmek."

"Yalanlarla. Dünyanın dört bir yanında milyonlarca insanın inandığı şeye siz yalan diyorsunuz. Sizce Tanrı'ya yalan demek biraz fazla iddialı olmuyor mu?"

"Milyonlarca insan inanmıyor, onlar sadece kiliseye gidiyor," dedi Juliet; giderek daha hararetli bir tonda konuşuyordu. "Düşünmüyorlar. Eğer Tanrı varsa, Tanrı bana akıl verdi, onu kullanmamı istemiyor mu? Ayrıca,"

diye devam etti, sesini kontrol etmeye çalışarak, "ayrıca milyonlarca insan farklı bir şeylere inanıyor. Buda'ya inanıyorlar mesela. Bu durumda milyonlarca insanın bir şeye inanması onu nasıl doğru kılıyor?"

"İsa yaşıyor," dedi Don derhal. "Buda yaşamıyor."

"Bunlar laftan ibaret. Nedir anlamı? Ben her ikisinin de yaşadığına dair bir kanıt göremiyorum."

"*Siz* göremiyorsunuz. Ama başkaları görüyor. Henry Ford'un –hayatta akla gelebilecek her şeye sahip olan II. Henry Ford'un– buna rağmen her gece diz çöküp Tanrı'ya dua ettiğini biliyor muydunuz?"

"Henry Ford mu?" diye haykırdı Juliet. "Henry Ford mu? Henry Ford'un ne yapıp ne yapmadığından bana ne?"

Tartışma bu tür tartışmaların hep vardığı noktaya doğru ilerliyordu. Papazın başta öfkeden çok, kederle dolu sesi –her durumda sarsılmaz bir inanca işaret etse de– tizleşmekte, azarlarcasına bir tona bürünmekteydi; öte yandan kendisine sorulursa başlangıçta mantıklı –sakin, uyanık, çileden çıkaracak kadar kibar– bir direniş sergileyen Juliet şimdi şiddetli, saldırgan bir öfkeyle dolmuştu. Her ikisi de yararlı değil, aşağılayıcı argümanlar ve kanıtlar peşindeydi.

Bu arada Sara onlara bakmadan bir kurabiyeyi kemirmekteydi. Ara sıra söylenen kelimeler kendisine çarpmış gibi ürperiyordu ama onlar bunu fark edecek durumda değillerdi.

Gösteriye bir son veren, Penelope'nin avaz avaz bağırarak ağlaması oldu; Penelope altı ıslanarak uyanmış, bir süre hafif hafif mızıldanmış, sonra biraz daha kuvvetli sızlanmış, sonunda da çileden çıkmıştı. Sesini önce Sara duydu, onların dikkatini çekmeye çalıştı.

"Penelope," dedi, baygın bir tonda, sonra biraz daha gayret gösterip, "Juliet. Penelope," dedi. Hem Juliet hem de papaz dalgın ifadelerle ona baktılar, sonra papaz sesi aniden düşerek, "Bebeğiniz," dedi.

Juliet aceleyle odadan çıktı. Penelope'yi kucaklayıp kaldırırken tir tir titriyordu, temiz bezi çengelli iğneyle tuttururken az kalsın bebeği şişleyecekti. Penelope ağlamayı kesti ama rahatladığı için değil, bu hoyrat ilgiden korktuğu için. Bebeğin iri iri açılmış yaşlı gözleri, şaşkın bakışı Juliet'i dalgınlığından kopardı; kendini toparlamaya çalıştı, çocuğunu kucağına alıp elinden geldiğince şefkatli bir tonda konuşarak üst kattaki koridorda bir aşağı bir yukarı yürüdü. Penelope hemen teskin olmadı ama birkaç dakika sonra bedenindeki gerginlik dağılmaya başladı.

Juliet aynı şeyi kendi bedeninde de hissetti; her ikisinin de yeterince toparlanıp sakinleşmiş olduğuna kanaat getirince Penelope'yi alt kata götürdü.

Papaz, Sara'nın odasından çıkmış onu bekliyordu. Pişmanlık ifade edebilecek ama daha çok korkmuş izlenimi uyandıran bir tonda, "Bebeğiniz çok güzel," dedi.

"Teşekkür ederim," dedi Juliet.

Juliet artık normal bir şekilde vedalaşabileceklerini düşünüyordu ama papazı alıkoyan bir şey vardı. Juliet'e bakmaya devam ederek olduğu yerde duruyordu. Elini Juliet'in omzuna tutunacakmış gibi uzattı, sonra aşağı sarkıttı.

"Acaba meyve suyu..." dedi, sonra başını hafifçe iki yana salladı. *Meyve suyu* yerine *meybe zuyu* diye çıkmıştı ağzından.

"Var mı," dedi ve boğazına sarıldı. Mutfağı işaret etti.

Juliet'in ilk aklına gelen papazın sarhoş olduğuydu. Başı hafifçe öne arkaya sallanıyordu, gözleri cam gibi olmuştu. Buraya sarhoş mu gelmişti, cebinde içki mi getirmişti? Sonra hatırladı. Eskiden bir dönem çalıştığı okulda bir kız öğrenci vardı. Kız şeker hastasıydı, fazla uzun süre aç kalınca nöbet geçirir, dili dolanır, sersemler, tökezlerdi.

Juliet Penelope'yi kalçasına dayayıp papazın kolunu tuttu ve mutfağa götürdü. Meyve suyu. Kıza da meyve suyu verirlerdi, adamın söylemek istediği buydu.

"Bir dakika, bir dakika, geçecek hemen," dedi. Papaz tezgâha ellerini dayamış dik duruyordu, başı öne eğikti.

Portakal suyu yoktu – Juliet sabah Penelope'ye son portakal suyunu içirdiğini hatırladı; alması gerektiğini geçirmişti aklından. Ama bir şişe üzümlü gazoz vardı; Sam'le Irene bahçede çalıştıktan sonra bu gazozlardan içiyorlardı.

"Alın," dedi. Tek eliyle iş yapmaya alışmıştı, bir bardak doldurdu. "İçin bunu." Papaz içerken, "Meyve suyu kalmadı, kusura bakmayın," dedi. "Ama şeker yüzünden, değil mi? Şekerli bir şeyler içmeniz gerekiyor."

Papaz gazozu içip bitirdi, "Öyle," dedi, "şeker. Teşekkür ederim." Sesi normale dönmeye başlamıştı bile. Juliet okuldaki kızdan bunu da hatırlıyordu – ne kadar hızlı, görünürde mucizevi şekilde iyileştiğini. Ama papaz tam toparlanmadan ya da kendine gelemeden, başı hâlâ hafif eğikken göz göze geldiler. Kasıtlı değildi görünüşe bakılırsa, tesadüfiydi. Papazın bakışları minnettar ya da bağışlayıcı değildi – aslında kişisel bir bakış değildi zaten, ne bulursa ona tutunan, sersemlemiş bir hayvanın çıplak bakışıydı.

Birkaç saniye sonra gözleriyle yüzü adamın, papazın yüzü oldu tekrar ve bardağı elinden bırakıp tek kelime etmeden kaçıp gitti.

Juliet çay tepsisini almaya gittiğinde Sara uyuyor ya da uyuyormuş gibi yapıyordu. Uyku hali, uyuklar hali ve uyanık hali arasındaki sınırlar artık o kadar muğlak ve değişkendi ki, sınırları saptamak zordu. Hangi durumda olursa olsun, konuştu; fısıltı gibi bir sesle, "Juliet?" dedi.

Juliet eşikte durdu.

"Don'un biraz... ahmak olduğunu düşünmüş olmalısın," dedi Sara. "Ama hasta o. Şeker hastası. Ciddi bir hastalık."

"Evet," dedi Juliet.

"İnancına ihtiyacı var."

"Yaylım ateş altında ateist olunmaz argümanı," dedi Juliet ama alçak sesle söylemişti; Sara duymamış olabilirdi, konuşmaya devam ediyordu.

"Benim inancım o kadar basit değil," dedi Sara sesi titreyerek (Juliet'e o anda stratejik bir acıklılık tonu gibi geldi). "Tarif edemem. Ama –sadece şunu söyleyebilirim– *bir şey* hiç değilse. Nasıl desem... olağanüstü *bir şey*. Kendimi çok kötü hissettiğimde –yani sanki artık...– o zaman ne düşünüyorum biliyor musun? Tamam, diye düşünüyorum. Yakında... diyorum. Yakında. *Yakında Juliet'i göreceğim*."

Şiddetli (Şefkatli) Eric,

Nereden başlasam? Ben iyiyim, Penelope de iyi. Olabileceği kadar. Artık Sara'nın yatağının etrafında tek başına dolaşacak kadar kendine güveniyor ama tutunmadan adım atmaktan çekiniyor hâlâ. Buradaki yaz sıcağı batı yakasıyla kıyaslandığında inanılır gibi değil. Yağmur yağarken bile. Yağmur yağması iyi; çünkü Sam sebzeciliğe kendini adamış durumda. Geçen gün onunla birlikte teslimata gittim, antika kamyonetle taze ahududu, ahududu reçeli (mutfağımızda türemiş genç bir Ilse Koch benzerinin imalatı) ve mevsimin ilk patateslerinden dağıttık. Sam epey hevesli. Sara hep yatakta, ya uyukluyor ya da eski moda dergilerine bakıyor. Papazın biri onu ziyarete geldi, adamla Tanrı var mıdır ya da buna benzer beylik bir konu yüzünden saçma bir tartışmaya girdim. Ama genelde ziyaret iyi gidiyor...

Juliet bu mektubu yıllar sonra bulmuştu. Eric kazara atmamış olmalıydı – hayatlarında özel bir yeri yoktu.

* * *

Aile evine bir kez daha, o mektubun yazılışından birkaç ay sonra, Sara'nın cenazesi için gitmişti. Irene ortalıkta yoktu, Juliet hatırladığı kadarıyla nerede olduğunu sormamış, kimse de söylememişti. Büyük ihtimalle evlenmişti. Sam de birkaç yıl sonra yeniden evlendi. Kendisi gibi öğretmen olan, iyi huylu, alımlı, becerikli bir kadınla. Kadının evinde oturuyorlardı – Sam, Sara'yla birlikte oturdukları evi yıkmış ve bahçeyi büyütmüştü. Karısı emekliye ayrıldığında bir karavan alıp uzun kış tatillerine gitmeye başladılar. İki kere Whale Bay'e Juliet'i görmeye gittiler. Eric onları tekneyle balığa götürdü. Eric'le Sam iyi anlaşıyorlardı. Sam'in deyimiyle can ciğerdiler.

Juliet mektubu okuduğunda geçmişteki uyduruk bir benliğin korunmuş, sinir bozucu sesini duyunca herkesin göstereceği tepkiyi gösterip yüzünü buruşturdu. Anılarındaki ıstırapla mektuptaki neşeli örtbas ediş arasındaki tezata şaşırdı. Sonra o sıralar onun hatırlamadığı bir kayma olduğuna hükmetti. Kendi evinin, yuvasının neresi olduğuyla ilgili. Yuvası Eric'le birlikte yaşadığı, Whale Bay'deki ev değil, eski evi, önceki hayatı boyunca yaşadığı evdi.

Çünkü insan yuvasında olup biteni korumaya çalışır; elinden geldiğince, mümkün olduğu kadar uzun süre.

Ama Juliet, Sara'yı korumamıştı. Sara, *Yakında Juliet'i göreceğim*, dediğinde Juliet verecek cevap bulamamıştı. Yapamaz mıydı? O kadar zor muydu? *Evet*, dese yeterdi. Sara için çok anlamlı olurdu – kendisi içinse pek mühim bir şey değildi. Ama o sırtını dönüp tepsiyi mutfağa götürmüş, fincanları, gazoz bardağını yıkayıp kurulamıştı. Her şeyi yerine kaldırmıştı.

SESSİZLİK

Juliet, Buckley Bay'le Denman Adası arasındaki kısa feribot yolculuğunda arabasından inip geminin ön tarafında, yaz esintisinde durdu. Orada ayakta duran bir kadın onu tanıyınca konuşmaya başladılar. İnsanların Juliet'e rastladıklarında iyice bakıp onu daha önce nerede gördüklerini hatırlamaya çalışmaları, bazen de hatırlamaları nadir bir olay değildir. Taşra televizyon kanalının *Günün Meseleleri* adlı programında sık sık boy gösterir, dikkat çekici ya da önemli hayatları olan insanlarla röportaj yapar, panel tartışmalarını ustalıkla yönetir. Saçı şu sıralar kısa, mümkün olduğunca kısa kesilmiş ve çok koyu kestane rengi, gözlük çerçevesiyle uyumlu. Genellikle –bugün de olduğu gibi– siyah pantolon, fildişi rengi ipek gömlek, bazen siyah ceket giyer. Annesinin çarpıcı diye adlandıracağı bir kadın.

"Affedersiniz. İnsanlar sizi sık sık rahatsız ediyordur herhalde."

"Önemli değil," diyor Juliet. "Bir tek dişçiden filan çıkmışsam rahatsız oluyorum."

Kadın aşağı yukarı Juliet'in yaşlarında. Ak düşmüş uzun siyah saçlı, makyajsız, uzun kot etekli. Denman'da oturduğunu söyleyince Juliet, Ruhsal Denge Merkezi'ni soruyor ona.

"Kızım orada," diyor Juliet. "Orada inzivaya çekildi ya da eğitim görüyor, nasıl adlandırdıklarını bilmiyorum. Altı aydır. Altı aydır ilk kez göreceğim onu."

"Bu tür birkaç yer var," diyor kadın. "Hep kısa süreli yerler. Şüpheli yerler olduğunu söylemek istemiyorum. Genellikle ormanda oluyorlar, halkla pek bir ilişkileri olmuyor. Zaten aksi takdirde inzivaya çekilmek olmazdı."

Kızınızı görmek için sabırsızlanıyorsunuzdur, diyor, Juliet de evet, hem de çok, diyor.

"Ben şanslıyım," diye devam ediyor. "Kızım yirmi yaşında –bu ay yirmi bir olacak aslında– daha önce pek ayrılmadık sayılır."

Kadın yirmi yaşında bir oğluyla biri on sekiz, öbürü on beş yaşında iki de kızı olduğunu, bazı günler biri ya da hepsi birden inzivaya çekilsin diye onlara para bile verebileceğini söylüyor.

Juliet gülüyor. "Benimki tek. Elbette birkaç hafta sonra onu geri göndermeye can atmayacağıma da garanti veremem."

Bu sevgi dolu ama bezgin anne imajına kolaylıkla kayabiliyor (Juliet teskin edici cevaplar vermekte ustadır) ama gerçeği söylemek gerekirse Penelope'den asla bir şikâyeti olmadı; tamamen dürüst olması gerekirse, şu anda altı ay şöyle dursun, kızıyla temas etmeden bir gün geçirmenin bile ona zor geldiğini söylemek zorunda kalır. Penelope yaz mevsiminde oda hizmetçisi olarak Banff'ta çalışmış, otobüsle Meksika'ya, otostopla Newfoundland'e gitmişti. Ama hep Juliet'le birlikte yaşamıştı; daha önce hiç altı ay ayrı kalmamışlardı.

Kızım benim için bir mutluluk kaynağı, diyebilirdi Juliet. *Şen şakrak iyimserlik dağıtan şamatacı tiplerden değildir. Umarım onu daha iyi yetiştirebilmişimdir. Penelope zariftir, merhametlidir, seksen yıldır bu dünyada yaşamış kadar akıllıdır. Düşünceli bir mizacı vardır, benim gibi*

dört bir yana dağılmaz. Biraz ketumdur, babası gibi. Ayrıca melek kadar güzeldir; anneme benzer, onun gibi sarışındır ama narin değildir. Güçlü ve asil ruhludur. Bir karyatidin hatlarına sahip olduğunu söyleyebilirim. Moda eğilimlerin aksine hiç mi hiç kıskanmam kendisini. Onsuz –Ruhsal Denge, mektup ve telefon görüşmelerine de izin vermediğinden ayrıca ondan haber de almadan– geçirdiğim bu süre boyunca sanki bir çölde gibiydim; mesajını aldığımda yağmuru kana kana içen çatlamış bir toprak parçası gibiydim.

Pazar öğleden sonra bekliyorum. Zamanı geldi.

Juliet bunun eve dönme zamanı anlamına geldiğini umuyordu ama elbette o kararı Penelope'ye bırakacaktı.

Penelope kabataslak bir kroki çizmişti, Juliet kısa bir süre sonra eski bir kilisenin önüne arabasını park etti; eski derken, cephesi yalancı mermer kaplı, yetmiş beş-seksen yıllık bir kiliseydi; Kanada'nın Juliet'in doğup büyüdüğü bölgesindeki çoğu kilise kadar eski değildi, görkemli hiç değildi. Kilisenin arkasında çatısı eğimli, cephesi baştan başa pencerelerle kaplı, daha yeni bir bina, ayrıca basit bir sahne ve banklar, bir de filesi sarkmış, voleybol sahasına benzer bir alan vardı. Her şey dökülüyordu, bir süre önce temizlenmiş olan araziyi tekrar ardıçlar ve kavaklar kaplamaktaydı.

Birkaç kişi –Juliet kadın mı erkek mi olduklarını anlayamamıştı– sahnede bir şeyler çakıyordu, banklarda ayrı ayrı, küçük gruplar halinde oturanlar vardı. Hepsinin kıyafetleri sıradandı, sarı cübbeler filan giymemişlerdi. Birkaç dakika boyunca Juliet'in arabasını fark eden olmadı. Sonra bankta oturanlardan biri ayağa kalkıp acele etmeden Juliet'e doğru yürüdü. Kısa boylu, gözlüklü, orta yaşlı bir adam.

Juliet arabadan inip selam verdi ve Penelope'yi sor-

du. Adam konuşmadı –sessizlik kuralı vardı belki– ama başıyla onaylayıp dönerek kiliseye gitti. Az sonra kiliseden Penelope değil, kilolu, beyaz saçlı, kot pantolon, bol kazak giymiş, ağır hareket eden bir kadın çıktı.

"Sizinle tanışmak büyük şeref," dedi Juliet'e. "Buyrun içeri gelin. Donny'ye bize çay yapmasını söyledim."

Kadının yüzü ablak ve aydınlık, gülümsemesi hem hınzır hem şefkatliydi; gözleri için pırıltılı demek gerekeceğini düşündü Juliet. "Adım Joan," dedi kadın. Juliet sükûnet türünden ya da Doğu'yu çağrıştıran bir takma ad bekliyordu, Joan kadar sade ve alışılmış bir isim değil. Daha sonra kadın Papa Joan geldi aklına elbette.

"Doğru yerdeyim, değil mi? Denman'a ilk kez geliyorum," dedi Juliet dostane bir tavırla. "Penelope'yi görmeye geldiğimi biliyorsunuz herhalde?"

"Elbette. Penelope." Joan, Penelope'nin adını bir övgü vurgusuyla, uzatarak telaffuz etti.

Kilisenin içi pencerelere asılmış mor kumaşlarla karartılmıştı. Sıralar ve diğer mobilyalar kaldırılmış, hastane koğuşlarındaki gibi düz beyaz perdelerle ayrı ayrı bölmeler oluşturulmuştu. Ancak Juliet'in götürüldüğü bölmede yatak yoktu, sadece küçük bir masayla birkaç plastik iskemle ve gelişigüzel kâğıtlar yığılı raflar vardı.

"Burayı düzenlemeyi bitiremedik ne yazık ki," dedi Joan. "Juliet. Size Juliet diyebilir miyim?"

"Evet, tabii."

"Meşhurlarla konuşmaya alışık değilim." Joan ellerini dua eder gibi çenesinin altında birleştirmişti. "Resmî davranmam gerekir mi bilemiyorum."

"Ben meşhur sayılmam pek."

"Meşhursunuz, meşhursunuz. Öyle söylemeyin. Hemen söyleyip kurtulayım en iyisi, yaptıklarınız yüzünden sizi çok takdir ediyorum. Karanlığın içinde bir ışık. Seyredilmeye değer tek televizyon."

"Teşekkür ederim," dedi Juliet. "Penelope'den bir not aldım..."

"Biliyorum. Juliet, size bunu söylemek istemezdim, lütfen üzülmeyin ama Penelope burada değil."

Kadın bu cümleyi –*Penelope burada değil*– mümkün olduğunca hafif bir tonda söylüyor. Sanki Penelope'nin yokluğu gülünecek, hatta karşılıklı sevinilecek bir meseleye dönüşebilirmiş gibi.

Juliet derin bir nefes almak zorunda kalıyor. İlk anda konuşamıyor. İçini bir korku sarıyor. Öngörü. Sonra kendini toparlayıp durumu mantıklı biçimde değerlendiriyor. Çantasını karıştırıyor.

"Penelope, bekliyorum diye yazmış..."

"Biliyorum. Biliyorum," diyor Joan. "Burada olmaya niyetliydi ama olamadı işte..."

"Nerede peki? Nereye gitti?"

"Bunu size söyleyemem."

"Söyleyemez misiniz, söylemeyecek misiniz?"

"Söyleyemem. Bilmiyorum. Ama şunu söyleyebilirim, belki bu sizi rahatlatır: Penelope nereye gitmiş, ne karar vermiş olursa olsun, kendisi için doğru olan budur. Ruhaniyeti ve gelişimi açısından *doğru* olanı seçmiştir."

Juliet bir yorumda bulunmamaya karar veriyor. Sık sık söylediği gibi dua tekerleklerinden Missa ayinine her şeyi kapsayan *ruhaniyet* kelimesini duyunca öğürecek gibi oluyor. Penelope'nin aklına güvenmiş, bu tür bir şeye kapılacağını hayalinden bile geçirmemişti.

"Haberim olması gerektiğini düşündüm sadece," diyor, "belki birtakım eşyalarını göndermemi ister diye."

"Eşyalarını mı?" Joan ağzı kulaklarında gülümsemekten kendini alamıyor belli ki; ama hemen ardından şefkatli bir ifade yerleşiyor yüzüne. "Penelope şu anda *eşyalarıyla* pek ilgilenmiyor."

Juliet'in bir röportajın ortasında, karşısındaki kişinin

içinde, kamera çalışmaya başlamadan önce su yüzüne çıkmayan düşmanlıkların depolandığını hissettiği olmuştur. Juliet'in hafife aldığı, oldukça aptal bulduğu biri bu tür bir güce sahip olabilir. Oyunbaz ama ölümcül bir düşmanlık. Bu durumda yapılacak şey, şaşırdığını asla göstermemek, karşılığında en ufak bir düşmanlık belirtisi sergilememektir.

"Gelişim derken içsel gelişimden söz ediyorum elbette," diyor Joan.

"Anlıyorum," diyor Juliet, Joan'ın gözlerinin içine bakarak.

"Penelope'nin hayatı boyunca ilginç insanlarla tanışmak gibi harika bir imkânı olmuş – ne diyorum, ilginç insanlarla tanışmasına gerek bile kalmamış, zaten ilginç bir insanın yanında yetişmiş, *annesi* sizsiniz ama biliyor musunuz, bazen bir boyut eksik kalıyor, çocuklar yetişkinliğe geçerken bir şeyleri *kaçırmış* olduklarını hissediyorlar."

"Evet, doğru," diyor Juliet. "Yetişkinliğe geçen çocukların türlü şikâyetleri olduklarını biliyorum."

Joan sözünü sakınmamaya karar veriyor.

"Ruhsal boyut –bunu söylemek zorundayım– Penelope'nin hayatında hiç yoktu, öyle değil mi? Anladığım kadarıyla inanç temeli üzerine kurulmuş bir evde büyümemiş."

"Din evimizde yasak bir konu değildi. Bu konuda konuşabiliyorduk."

"Belki konuşma şeklinizden ötürüdür. Entelektüelliğiniz yani. Bilmem anlatabiliyor muyum. Siz çok zeki bir insansınız," diyor Joan iyi niyetle.

"Siz öyle diyorsanız..."

Juliet görüşmeyi ve kendini kontrol edemediğinin, kontrolün elinden tamamen çıkabileceğinin farkında.

"*Ben* öyle demiyorum Juliet. *Penelope* öyle diyor. Penelope çok tatlı ve değerli bir kız ama buraya, bize gel-

diğinde büyük bir açlık içindeydi. Evinde bulamadığı şeylere açtı. Siz vardınız, harikulade, faal, başarılı hayatınız vardı – ama Juliet, şunu söylemem gerekir ki, kızınız yalnızlık nedir öğrenmiş. Mutsuzluk nedir öğrenmiş."

"Çoğu insan bunu er veya geç yaşamaz mı? Yalnızlığı ve mutsuzluğu?"

"Bunu söylemek bana düşmez. Ah Juliet. Siz olağanüstü sezgili bir kadınsınız. Sizi televizyonda sık sık seyredip nasıl oluyor da böyle meselelerin üstüne üstüne gidebiliyor, üstelik insanlara bu kadar nazik ve iyi niyetli davranabiliyor, diye düşünmüşümdür. Sizinle karşılıklı, yüz yüze oturup konuşacağımız aklıma bile gelmezdi. Hatta bununla da kalmayıp size *yardım* edecek bir konumda olacağım..."

"Bence bu konuda yanılıyor olabilirsiniz."

"İncindiniz. İncinmeniz çok normal."

"Ayrıca bu sadece beni ilgilendirir."

"Öyle mi. Penelope sizinle temas kurar belki. Her şeye rağmen."

Penelope gerçekten de Juliet'le temas kurdu, birkaç hafta sonra. Penelope'nin kendi doğum gününde, 19 Haziran'da bir tebrik kartı geldi. Yirmi bir yaşını bitiriyordu. Zevklerini tahmin edemediğiniz bir tanıdığa göndereceğiniz türden bir karttı. Kaba ya da ince esprili bir kart da değildi, duygusal bir kart da. Kartın dışında küçük bir hercaimenekşe demeti resmi vardı, çiçeklerin etrafındaki ince mor kurdelenin kuyruğuyla *Doğum Günün Kutlu Olsun* diye yazılmıştı. Aynı ibare kartın içinde de tekrarlanmış, altına yaldızlı harflerle *Mutluluklar Dilerim* diye eklenmişti.

İmza yoktu. Juliet önce birinin bu kartı imzalamayı unutup Penelope'ye gönderdiğini, kendisinin kartı yanlışlıkla açtığını düşündü. Penelope'nin adıyla doğum tarihi dosyalarında kayıtlı olan biri. Belki dişçisi ya da di-

reksiyon hocası. Ama zarfın üzerine baktığında hata olmadığını gördü, kendi adı, üstelik Penelope'nin elyazısıyla yazılmıştı.

Posta damgaları artık ipucu vermiyordu. Hepsinde *Kanada Postası* yazıyordu. Juliet'in bildiği kadarıyla bir mektubun en azından hangi eyaletten geldiği öğrenilebiliyordu ama bunun için postaneye mektupla birlikte gitmek gerekirdi, muhtemelen bu bilgiyi edinmeye hakkı olduğunu kanıtlaması da istenirdi. Bu arada mutlaka onu tanıyan biri çıkardı.

Kendisi Whale Bay'de yaşarken, Penelope doğmadan önce bile orada yaşamış olan eski arkadaşı Christa'yı görmeye gitti. Christa, Kitsilano'da bir bakımevindeydi. MS hastasıydı. Odası zemin kattaydı, küçük, kendine ait bir de avlusu vardı; Juliet Christa'yla güneşli küçük bir çimenliğe bakan avluda oturdu; çöp bidonlarını gizleyen çit boyunca morsalkımlar açmıştı.

Juliet, Christa'ya Denman Adası'na yaptığı yolculuğu baştan sona anlattı. Başka kimseye söylememiş, belki kimseye söylemek zorunda kalmayacağını ummuştu. Her gün işten eve giderken acaba Penelope evde onu bekliyor olabilir mi diye düşünmüştü. En azından bir mektup olacağını düşünmüştü. Sonra da ondan haber almış –o acımasız kart– zarfı elleri titreyerek açmıştı.

"Kartın bir anlamı var," dedi Christa. "Onun iyi olduğunu haber veriyor. Arkası gelecek. Kesinlikle. Sabırlı ol."

Juliet bir süre hınçla Rahibe Shipton'ı anlattı. Papa Joan adını düşünmüş, sonra tatmin olmayıp sonunda ona bu adı takmıştı.[1] Düpedüz sahtekârlık, dedi. İkinci

1. Rahibe Shipton, XVI. yüzyılda birtakım kehanetlerde bulunduğu söylenen İngiliz rahibe; ancak gerçekten yaşayıp yaşamadığı kesinlikle bilinmiyor. Sözcük anlamı da koyun çiftliğinden gelen kişi demek. (Y.N.)

sınıf, yağlı ballı bir dinsel görüntünün ardında tüyler ürpertici bir fesatlık. Penelope'nin o kadına kanmış olabileceğini düşünemiyordu.

Christa, belki Penelope oraya bir şeyler yazmayı düşünerek gitmiştir, dedi. Araştırmacı gazetecilik türünden bir şeyler. Alan çalışması. Bu aralar pek moda olan kişisel bakış açısı, uzun soluklu kişisel bir yazı.

"Altı aylık bir araştırma mı?" dedi Juliet. Penelope Rahibe Shipton'ın ruhunu on dakikada okurdu.

"Haklısın, tuhaf," dedi Christa.

"Bir şeyler biliyor da gizlemiyorsun, değil mi?" dedi Juliet. "Bunu sormak bile çok ağırıma gidiyor. Şaşkına döndüm. Aptal gibi hissediyorum kendimi. Tabii o kadının amacı da bana bunu hissettirmekti. Hani bir tiyatro oyununda biri patavatsızca bir şey söyler, diğerlerinin hepsi, onun bilmediği bir şeyi bildiklerinden sırtını ona döner ya, öyle..."

"Artık o tür oyunlar oynanmıyor," dedi Christa. "Artık kimse bir şey bilmiyor. Hayır, Penelope sırrını sana açmadığı gibi bana da açmadı. Niye açsın zaten? Sonunda sana söyleyeceğimi bilir."

Juliet bir an sustu, sonra somurtarak homurdandı: "Bana söylemediğin şeyler oldu."

"Yapma ne olur," dedi Christa ama sesinde düşmanlık yoktu. "Gene mi aynı konu?"

"Tamam kesiyorum," dedi Juliet. "Sinirim bozuk, o yüzden."

"Sen sabırlı ol yeter. Anneliğin sınavlarından biri bu da. Aslına bakarsan seni çok da sınamadı Penelope. Bir yıl sonra bunlar geçmişe gömülecek."

Juliet sonunda oradan vakur bir edayla yürüyüp gidemediğini söylemedi Christa'ya. Dönüp yakararak, öfkeyle haykırmıştı.

"Size ne söyledi?"

Rahibe Shipton durmuş onu izliyordu, bunu beklermiş gibi. Sımsıkı kapalı dudaklarında kocaman, acıyan bir tebessümle başını iki yana sallamıştı.

Bunu izleyen yıl boyunca Penelope'nin tek tük birkaç arkadaşı telefon etti. Juliet sorularına hep aynı cevabı veriyordu. Penelope bir yıllık tatile çıkmaya karar vermişti. Seyahat ediyordu. Seyahat takvimi değişkendi, Juliet'in onunla temas etmesi mümkün değildi, adres de veremiyordu.

Penelope'nin yakın arkadaşlarından hiçbiri aramadı. Bu, Penelope'ye yakın kişilerin nerede olduğunu gayet iyi bildikleri anlamına gelebilirdi. Öte yandan onlar da yabancı ülkelere gitmiş, başka eyaletlerde iş bulmuş, yeni hayatlar yaşıyor olabilir, şimdilik eski dostları arayamayacak kadar meşgul ya da gezgin olabilirlerdi.

(Hayatın bu döneminde eski dost, altı aydır görüşülmeyen biri demekti.)

Juliet eve geldiğinde ilk işi telesekreterin yanıp sönen ışığına bakmak oluyordu – eskiden televizyondaki bir konuşmasıyla ilgili başına bela olacak biri diye düşünüp kaçındığı şey. Çeşitli saçma oyunlar oynuyordu, telefona kaç adımda gidecek, nasıl açacak, nasıl nefes alacak. O *olsun lütfen.*

Hiçbiri işe yaramıyordu. Bir süre sonra sanki dünyada Penelope'nin tanıdığı insanlardan hiçbiri kalmamış gibi oldu; ne terk ettiği sevgililer ne onu terk etmiş olanlar ne dedikodu ettiği, muhtemelen sırdaşı olan kızlar. Penelope devlet lisesinde değil, özel bir yatılı kız okulunda –Torrance House'ta– okumuştu; yani eski arkadaşları –üniversitede arkadaşlığını sürdürdüğü kızlar bile– başka kentlerden gelmiş kızlardı. Alaska'dan, Prince George'dan, Peru'dan gelenler vardı.

Noel'de haber almadı ondan. Ama haziranda bir kart daha geldi; birinciye çok benziyordu, içine tek keli-

me yazılmamıştı. Juliet kartı açmadan önce bir kadeh şarap içti, sonra da bakıp hemen attı. Zaman zaman ağlama, ara sıra da titreme krizleri geçiriyor ama bu krizler hızla yerini öfkeye bırakıyor, evin içinde volta atıp yumruğuyla avucuna vuruyordu. Öfkesi Rahibe Shipton'a yönelikti ama kadının hayalindeki görüntüsü silinmişti, sonunda Juliet ona kızmanın aslında kolaya kaçmaktan başka şey olmadığını kabullenmek zorunda kaldı.

Penelope'nin bütün fotoğrafları, Whale Bay'den ayrılmadan önce yaptığı çizim ve boya desteleriyle, kitaplarıyla ve McDonald's'daki yaz işinden kazandığı ilk parayla Juliet'e aldığı Avrupa malı tek fincanlık kahve filtresiyle birlikte yatak odasına tıkıldı. Aklına esip eve aldığı ufak tefek hediyeler, mesela buzdolabının üstüne yapıştırılan minik plastik pervane, kurulan bir oyuncak traktör, banyo penceresine asılmak üzere boncuk bir perde de bunlara eklendi. Odanın kapısı kapatıldı, zamanla önünden rahatsızlık duymadan geçilebilmeye başladı.

Juliet bu daireden taşınmayı çok düşündü, yeni bir ortam ona iyi gelebilirdi. Ama Christa'ya söylediğine göre, taşınması mümkün değildi; çünkü Penelope bu adresi biliyordu, posta sadece üç ay boyunca yeni adrese iletilirdi, dolayısıyla kızının onu bulabileceği bir yer olmazdı taşınırsa.

"İşten bulabilir seni," dedi Christa.

"Orada na kadar çalışacağım belli mi?" dedi Juliet. "Penelope herhalde dışarıyla iletişime izin verilmeyen bir komünde. Kadınların hepsiyle yatıp onları dilenmek üzere sokağa salan bir gurunun yanında. Onu din okuluna gönderip dua etmeyi öğretseydim bütün bunlar olmayacaktı muhtemelen. Yapmalıydım. Yapmalıydım. Aşı gibi bir şey olurdu. *Ruhaniyetini* ihmal ettim onun. Rahibe Shipton öyle dedi."

Penelope daha on üç yaşındayken Torrance House'tan bir arkadaşı ve ailesiyle birlikte İngiliz Kolumbiyası'ndaki Kootenay Dağları'na kampa gitmişti. Juliet sevinmişti gitmesine. Penelope Torrance House'ta okumaya başlayalı daha bir yıl olmuştu (annesi eskiden orada öğretmenlik yaptığı için uygun mali koşullarda kabul edilmişti); şimdiden bu kadar yakın bir arkadaş edinmiş ve kızın ailesinin onu aralarına kabul etmiş olması Juliet'i memnun etmişti. Ayrıca kampa gittiğine de memnundu, kamp kurmak normal çocukların yaptığı bir şeydi ve çocukken Juliet'in hiç böyle bir fırsatı olmamıştı. Fırsat olsa isteyeceğinden değil, o dönemde kitapların arasına gömülmüştü zaten ama Penelope'nin kendisinden daha normal bir kız olacağına dair işaretlere seviniyordu.

Eric geziye taraftar değildi. Penelope'nin çok küçük olduğunu düşünüyordu. Hakkında çok az şey bildiği kişilerle tatile çıkması fikrinden hoşlanmıyordu. Zaten yatılı okula başladığından beri onu çok az görüyorlardı, bu sürenin daha da kısaltılması şart mıydı?

Juliet'in geziye taraftar olmasının bir nedeni daha vardı; yaz tatilinin ilk birkaç haftasında Penelope'nin ortada olmamasını tercih ediyordu çünkü Eric'le kendi ilişkisi limoniydi. Juliet sorunların çözülmesini istiyor, sorunlar çözülmüyordu. Çocuk huzursuz olmasın diye her şey yolundaymış gibi rol yapmak istemiyordu.

Oysa Eric, aralarındaki sorunun örtbas edilip bir kenara kaldırılmasından yanaydı. Eric'e göre karşılıklı saygı sevgiyi beraberinde getirirdi, aralarındaki aşk tekrar keşfedilene kadar bir sevgi taklidiyle idare edilebilirdi. Taklitten öteye gidemediği takdirde de – yapılacak bir şey yoktu. Eric bununla başa çıkabilirdi.

Gerçekten de başa çıkabilir, diye düşünüyordu Juliet umutsuzlukla.

Penelope evde olunca birbirlerine iyi davranmaları

–Eric'e sorulursa aralarındaki hıncı körükleyen Juliet olduğundan, Juliet'in ona iyi davranması– gerekir, bu da Eric'in işine gelirdi.

Juliet bunu Eric'e söyledi ve böylece hınç ve suçlamalara bir konu daha ekledi çünkü Eric, Penelope'yi fena halde özlüyordu.

Kavgalarının nedeni geçmişe ait ve sıradandı. Baharda Juliet tesadüfen –ve Eric'in ölmüş karısına sadakat besleyen, Juliet hakkında da çekinceleri olan kırk yıllık komşuları Ailo'nun açık sözlülüğü, muhtemelen fesatlığı sayesinde– Eric'in Christa'yla yattığını öğrenmişti. Christa uzun zamandır Juliet'in yakın arkadaşıydı ama daha önce Eric'in kız arkadaşıydı, *metresiydi* (gerçi artık kimse bu kelimeyi kullanmıyordu). Eric, Juliet'e birlikte yaşamayı teklif ettiğinde Christa'dan vazgeçmişti. Juliet o sıralar Christa'dan haberdardı ve kendisi Eric'le birlikte olmadan önceki bir şeye itiraz etmesi mantıksız olurdu. İtiraz etmedi. Onun itiraz ettiği –kalbini kırdığını iddia ettiği– şey, daha sonraki olaydı. (Ama yine de uzun zaman önce, diyordu Eric). Penelope bir yaşındayken, Juliet onu da yanına alıp Ontario'ya gittiğinde olmuştu. Juliet annesiyle babasını ziyarete gittiğinde. Ölüm döşeğindeki annesini ziyarete –Juliet artık buna mutlaka dikkat çekiyordu. O yokken, varlığının her zerresiyle Eric'i sever ve özlerken (artık buna inanıyordu) Eric eski alışkanlıklarına dönmüştü.

Başlangıçta Eric sadece bir defayı itiraf etmişti (sarhoştu) ama biraz kurcalayınca, içkinin de yardımıyla birden fazlaydı herhalde, dedi.

Herhalde mi? Hatırlamıyor muydu? Hatırlayamayacağı kadar mı çok defa olmuştu?

Hatırlıyordu.

Christa gelip Juliet'le konuştu, ciddi bir şey olmadığını söyleyip onu teskin etmek istedi. (Eric'in de terane-

si buydu.) Juliet, Christa'ya çıkıp gitmesini, bir daha da evine gelmemesini söyledi. Christa California'daki erkek kardeşini ziyarete gitmenin tam zamanı olduğuna karar verdi.

Juliet'in Christa'ya öfkesi aslında formaliteden ibaretti. Eski bir kız arkadaşla bir-iki aşna fişnenin (Eric'in feci tarifiydi bu, meseleyi hafifletme yolundaki basiretsiz çabası) yeni tanışılan bir kadınla hararetli bir sarmaşma kadar büyük bir tehdit oluşturmadığını anlıyordu Juliet. Ayrıca Eric'e öfkesi öyle vahşi ve bastırılmazdı ki, başka herhangi birini suçlamaya pek izin vermiyordu.

Juliet, Eric'in kendisini sevmediğini, öteden beri sevmediğini, Christa'yla arkasından alay ettiğini ileri sürüyordu. Juliet'i (öteden beri ondan nefret eden) Ailo gibi insanların alay konusu haline getirmişti. Eric onu aşağılıyordu, Juliet'in ona olan (ya da eskiden olan) aşkını aşağılamıştı, onunla yaşadığı şey bir yalandı. Seks Eric için bir anlam ifade etmiyordu, en azından Juliet için taşıdığı (eskiden taşıdığı) anlamı taşımıyordu, Eric elinin altında kim varsa onunla seks yapabilirdi.

Bu iddialardan sadece sonuncusu ufak da olsa bir gerçeklik payı taşıyordu; Juliet de sakinleştiği anlarda bunun farkına varıyordu. Ama bu küçük gerçeklik bile dünyasının başına yıkılması için yeterliydi. Olmaması gerekirdi ama öyleydi. Eric bunu anlayamıyordu – anlaması mümkün değildi gerçekten. Juliet'in itiraz etmesine, olay çıkarmasına, hatta ağlamasına şaşırmıyordu (oysa Christa gibi bir kadın asla böyle bir şey yapmazdı) ama Juliet'in –üstelik de *on iki yıl önce* olmuş bir şey yüzünden– gerçekten yaralanmasını, kendisini ayakta tutan her şeyi kaybettiğini düşünmesini anlayamıyordu.

Eric bazen Juliet'in rol yaptığını, olayı büyüttüğünü düşünüyor bazen de ona acı çektirdiği için gerçekten üzülüyordu. Üzüntü onları kızıştırıyor, sevişmeleri muh-

teşem oluyordu. Eric her defasında artık sonuna geldiklerini, ıstırabın sona erdiğini sanıyordu. Her defasında yanılıyordu.

Juliet yatakta gülerek benzer koşullarda kızışan Pepys'le Mrs. Pepys'i anlattı Eric'e. (Juliet eski Yunanca ve Latinceyi bıraktığından beri bol bol okuyordu, bu aralar okuduğu her şey zinayla ilgiliydi.) Pepys daha önce ne bu kadar sık ne de bu kadar ateşli seviştiklerini söylüyor ama karısının onu uykusunda öldürmeyi aklından geçirdiğini de belirtiyordu. Juliet kendi anlattıklarına güldü ama yarım saat sonra, Eric tekneye binip karides ağlarına bakmaya gitmek üzere vedalaşmaya geldiğinde onu ifadesiz bir çehreyle karşıladı ve sanki Eric yağmurda, körfezin ortasında bir kadınla buluşmaya gidiyormuş gibi teslimiyetle öptü onu.

Yağmurla kalmamıştı. Eric evden çıktığında deniz pek dalgalı sayılmazdı ama akşamüzerine doğru ani bir keşişleme esti ve Desolation Sound'la Malaspina Boğazı'nın sularını karıştırdı. Neredeyse hava kararıncaya kadar –haziranın son haftasındaydılar, hava ancak saat on birde kararıyordu– devam etti. Hava karardığında Campbell River'dan bir yelkenli kayıptı, teknede üç yetişkin, iki de çocuk vardı. İki de balıkçı teknesi kayıptı – birinde iki kişi vardı, ötekinde de tek kişi, Eric.

Ertesi sabah hava sakin ve güneşli; dağlar, deniz ve sahil dümdüz, pırıl pırıldı.

Elbette bu insanların hiçbiri kayıp olmayabilirdi; çok sayıdaki küçük koydan birine sığınıp geceyi orada geçirmiş olabilirlerdi. Bu daha ziyade balıkçı tekneleri için geçerliydi; yelkenlideki aile oralı değildi, Seattle'dan tatile gelmişlerdi. Sabah vakit kaybetmeden tekneler anakarayla adaların sahillerinde ve suda arama yapmak üzere yola çıktılar.

Önce boğulmuş çocuklar bulundu; üzerlerinde can yelekleri vardı; akşama doğru anneyle babanın da cesetleri bulundu. Onlarla birlikte olan büyükbaba ancak ertesi gün bulunabildi. Birlikte balığa çıkmış olan iki adamın cesetleri hiç bulunamadı ama teknenin kalıntıları Refuge Cove yakınında sahile vurdu.

Eric'in cesedi üçüncü gün bulundu. Juliet'in görmesine izin vermediler. Ceset karaya vurduktan sonra saldırıya uğramış olduğu söylendi (bir hayvandan bahsediliyordu).

Belki bu yüzden –teşhis söz konusu olmadığı ve mezarcı gerekmediği için– Eric'i sahilde yakma fikri, eski dostlarıyla balıkçı arkadaşları tarafından benimsendi. Juliet buna itiraz etmedi. Bir ölüm raporu yazılması gerekiyordu, Whale Bay'e haftada bir gelen doktorun Powell River'daki muayenehanesine telefon edildi, o da her hafta geldiğinde ona asistanlık eden, hemşirelik sertifikası da olan Ailo'ya raporu hazırlama yetkisi verdi.

Sahilde bol miktarda tahta parçası vardı, iyi yanan, deniz tuzu emmiş ağaç kabukları. İki saat içinde bütün hazırlıklar tamamlandı. Haber yayılmıştı – bir şekilde, bu kadar kısa sürede bile, ellerinde yemeklerle kadınlar gelmeye başladı. Yönetimi Ailo ele aldı – İskandinav kanı, dimdik duruşu ve uzun beyaz saçlarıyla Deniz Dulu rolü ona yakışıyordu. Çocuklar kütüklerin üzerinde koşuşuyor, giderek yükselen yığından, kefene sarılı, şaşırtıcı derecede küçük bir balya halindeki Eric'ten uzaklaştırılıyorlardı. Bu yarı pagan tören için bir kilisenin kadınları kahve temin ediyordu, bira kasaları ve her tür içki şişeleri şimdilik ölçülü davranıp araba bagajlarında ve kamyon arkalarında bırakılmıştı.

Konuşmayı kimin yapacağı, ateşi kimin yakacağı meselesi çıktı ortaya. Juliet'e yapar mı diye sordular. Juliet –bir yandan soğuk ve sert bir tavırla kahve servisi yapa-

rak– her şeyi yanlış yaptıklarını, dul kadın sıfatıyla onun kendisini alevlere atması gerektiğini söyledi. Bunu söylerken gülüyordu, soruyu soranlar onun histeri krizi geçirdiği korkusuyla geri çekildiler. Eric'in balığa en sık birlikte çıktığı adam ateşi yakmayı kabul etti ama konuşma yapmanın ona göre olmadığını söyledi. Bazıları zaten doğru seçim olmayacağını düşündüler; çünkü karısı Anglikan Evanjelist'ti, bu yüzden duysa Eric'i kahredecek sözler söylemek zorunda hissedebilirdi kendini. Sonra Ailo'nun kocası gönüllü oldu; yıllar önce bir tekne yangınında sakatlanmış, ufak tefek bir adamdı, hoşnutsuz bir sosyalist ve ateistti; konuşmasında Eric'in Mücadelede Yoldaş olduğunu belirtmek dışında, ondan pek söz etmedi. İnanılmaz uzun bir konuşma yaptı; bu daha sonra, Ailo'nun sultası altında uğradığı baskıya yoruldu. Uğradığı haksızlıkların anlatısı durduruluncaya kadar hazır bulunanlar arasında bir huzursuzluk, törenin beklenebileceği kadar muhteşem ya da ciddi ya da dokunaklı olmadığı hissi yaşanmış olabilir. Ama ateş yakıldığında bu his dağıldı, herkes ateşe yoğunlaştı, özellikle de çocuklar; sonunda adamlardan biri, "Çocukları götürün!" diye bağırdı. O sırada alevler cesede ulaşmış, geç de olsa vücut yağının, kalp, böbrekler ve karaciğerin yanışının insanı sarsacak patlama sesleri ya da cızırtılar çıkarabileceği fikrini akıllara getirmişti. Bunun üzerine birçok anne çocuklarını çekip uzaklaştırdı – bazıları gitmeye hevesliydi, bazılarıysa üzüldü. Dolayısıyla ateşin son aşaması daha çok bir erkek törenine, bu örnekte yasadışı olmasa da biraz dehşet verici bir törene dönüştü.

Juliet kalıp seyretti, gözlerini iri iri açmıştı, ileri geri sallanıyordu, sıcak yüzüne baskı yapıyordu. Rüyada gibiydi. Shelley'nin kalbini alevlerin arasından çekip alan adamı –adı neydi, Trelawny mi?– hatırladı. Kalp ve tarih boyunca taşıdığı önem. O kadar eski olmayan bir tarihte

bile bedenin bir organının bu kadar değerli görülmesi, cesaret ve aşkı içinde barındırdığına inanılması garipti. Yanmakta olan bir beden parçasıydı sadece. Eric'le bir alakası yoktu.

Penelope olup bitenlerden habersizdi. Vancouver gazetesinde kısa bir yazı çıktı –elbette sahildeki yakma töreninden söz edilmiyor, sadece boğulduğu belirtiliyordu– ama Kootenay Dağları'nın tepesindeki Penelope'ye ne gazete ulaşıyordu ne de radyo yayını. Vancouver'a döndüğünde arkadaşı Heather'ın evinden telefon etti. Telefona Christa cevap verdi; Christa törene yetişememişti ama daha sonra Juliet'in yanında kalmıştı, elinden geldiğince yardımcı olmaya çalışıyordu. Christa, Juliet'in evde olmadığını söyledi –yalandı– ve Heather'ın annesiyle konuşmak istedi. Olanları ona anlattı, Juliet'i arabayla Vancouver'a götüreceğini, derhal yola çıkacaklarını, oraya vardıklarında Juliet'in Penelope'ye kendi anlatacağını söyledi.

Christa, Juliet'i Penelope'nin bulunduğu eve bıraktı, Juliet içeri tek başına girdi. Heather'ın annesi onu Penelope'nin beklediği kapalı verandaya götürüp bıraktı. Penelope haberi bir korku ifadesiyle dinledi, sonra –Juliet biraz resmiyetle ona sarıldığında– utanca benzer bir ifade belirdi yüzünde. Belki Heather'ların evinde, beyaz, yeşil ve turuncu döşeli verandada, Heather'ın erkek kardeşleri bahçede basket oynarken böylesine korkunç bir haber zihne tam nüfuz edemiyordu. Yakma töreninin lafı edilmedi – bu evde ve mahallede barbarlık gibi gelirdi, abes gelirdi kulağa. Bu evde Juliet'in tutumu da, hiç öyle bir niyeti olmadığı halde fazlasıyla neşeli görünüyordu – oyunda kaybetmeyi kaldırabilen birinin tavrı gibi.

Heather'ın annesi kapıyı çok hafif tıklatıp içeri girdi – elinde buzlu çay bardakları vardı. Penelope kendi bar-

dağını bir dikişte boşalttı ve holde bekleyen Heather'ın yanına gitti.

Sonra Heather'ın annesi, Juliet'le baş başa verip konuştu. Pratik konular açacağı için özür diledi ama vaktin kısıtlı olduğunu söyledi. Heather'ın babasıyla birlikte birkaç gün sonra akrabalarını görmeye arabayla doğuya gideceklerdi. Bir aylığına gidiyorlardı, Heather'ı da yanlarına almayı planlamışlardı. (Oğlanlar kampa gidecekti.) Ama bu durumda Heather gitmek istemediğini söylemiş, evde Penelope'yle kalmasına izin versinler diye yalvarmıştı. Biri on dört, öbürü on üç yaşında iki çocuk tek başlarına bırakılamazdı, Juliet'in bir süre çevre değiştirmek isteyebileceğini düşünmüştü, bütün olanlardan sonra bir nefes almak isteyebilirdi. Bu büyük kaybın ve trajedinin ardından.

Böylece Juliet kendini başka bir dünyada, büyük, tertemiz, aydınlık ve akıllıca döşenmiş, elinin altında her tür "konforun" –Juliet'e göre lüksün– olduğu bir evde buldu. Evin bulunduğu kıvrımlı sokağın üzerindeki diğer evler de buna benziyordu, önlerinde çit çalıları düzgün budanmış, çiçek tarhları gösterişli bahçeler vardı. Hava bile, mevsim göz önüne alınırsa kusursuzdu; ılık, esintili, güneşli. Heather'la Penelope yüzmeye gidiyor, arka bahçede badminton oynuyor, sinemaya gidiyor, kurabiye pişiriyor, tıka basa yemek yiyor, sonra diyet yapıyor, güneşleniyorlardı, evin içini dolduran müziğin sözleri Juliet'e aşırı duygusal ve sinir bozucu geliyordu; ara sıra kız arkadaşlarını çağırıyorlardı, oğlanları eve çağırmamakla birlikte evin önünden geçen ya da komşu evde toplanmış oğlanlarla uzun uzun, manasız, alaylı sohbetlere girişiyorlardı. Juliet, Penelope'nin misafir kızlardan birine, "Aslında onu pek tanımıyordum," dediğini duydu tesadüfen.

Babasından bahsediyordu.

Ne tuhaf.

Juliet'in aksine Penelope, deniz dalgalıyken tekneyle açılmaktan hiç korkmazdı. Onu yanına alsın diye babasının başının etini yer, çoğu kez de başarılı olurdu. Profesyonel görünümlü turuncu can yeleğiyle, elinde taşıyabildiği teçhizatla Eric'in peşinden giderken hep son derece ciddi ve gayretli bir yüz ifadesi takınırdı. Ağların nasıl atıldığına dikkat ederdi; avlanan balıkların kafalarının kesilip çuvallara doldurulması işinde çabucak sürat, beceri ve acımasızlık edinmişti. Çocukluğunun bir döneminde –aşağı yukarı sekizle on bir yaş arası– büyüdüğünde balıkçı olmaya karar vermiş, Eric artık kadınların da bu işi yaptığını söylemişti. Juliet de onun balıkçı olabileceğini düşünmüştü; Penelope zekiydi ama kitaplarla arası iyi değildi, coşkulu ve atletikti, cesurdu. Fakat Eric, Penelope yanlarında yokken, zamanla vazgeçmesini umduğunu söylerdi, balıkçı hayatını kimseye tavsiye etmezdi. Seçtiği mesleğin zorluklarından ve belirsizliklerinden hep bu şekilde söz eder ama Juliet'e sorulursa bu zorluk ve belirsizliklerden gurur da duyardı.

Şimdi Eric reddediliyordu. Bu aralar ayak tırnaklarına mor oje sürüp göbeğine yalancı dövme yaptıran Penelope onu reddediyordu. Oysa Eric onun hayatını doldurmuştu. Reddediyordu onu.

Ama Juliet kendisinin de aynı şeyi yaptığını düşünüyordu. Elbette bir yandan harıl harıl iş ve yaşayacak yer arıyordu. Whale Bay'deki evi satılığa çıkarmıştı bile – orada kalmayı aklından geçirmiyordu. Kamyonu satmış, Eric'in alet edevatını, sağlam kalan ağları ve botunu birilerine vermişti. Eric'in yetişkin oğlu Saskatchewan' dan gelip köpeği almıştı.

Juliet üniversite kütüphanesinin referans bölümünde, bir de milli kütüphanede işe başvurmuştu, ikisinden biri olacakmış gibi bir his vardı içinde. Kitsilano, Dunbar

ve Point Grey civarlarında ev arıyordu. Şehir hayatının temizliği, düzenliliği ve pratikliği hep onu şaşırtıyordu. Evin erkeğinin açık havada çalışmadığı ve işle bağlantılı çeşitli aşamaların içeride yer almadığı yerlerde insanlar böyle yaşıyordu. Hava şartları insanın ruh halini belirleyen etkenlerden biri olsa da hayatını asla belirlemiyordu; karides ve somonun değişen alışkanlıklarıyla bulunurlukları gibi acil konular ilginç olmaktan öteye gitmiyor ya da hiç üzerinde durulmuyordu. Daha kısa bir süre önce Whale Bay'de sürdüğü hayat şimdikine kıyasla Juliet'e gelişigüzel, darmadağın ve müthiş yorucu görünüyordu. Juliet'in kendisi de geçen ayların ruh hallerinden arınmıştı, enerjik ve becerikliydi, ayrıca güzelleşmişti.

Eric şimdi görmeliydi onu.

Eric'i sürekli bu şekilde düşünüyordu. Eric'in ölmüş olduğunu anlamamış değildi, öldüğünün her an farkındaydı. Buna rağmen zihninde sürekli ona göndermede bulunuyordu, sanki Juliet'in hayatına yeryüzünde en çok önem veren insan hâlâ Eric'miş gibi. Gözüne girmeye çalıştığı insan hâlâ Eric'miş gibi. Ayrıca argümanlarını, havadislerini ve sürprizlerini sunduğu insan da Eric'ti. Bu Juliet'te o kadar alışkanlık haline gelmişti ve hiç düşünmeden yapılıyordu ki, Eric'in ölmüş olması engel teşkil etmiyordu.

Son çekişmeleri de tam olarak çözülmüş değildi. İhaneti yüzünden hâlâ suçluyordu Eric'i. Şimdilerde ara sıra biraz sert çıkıyorsa yine buna meydan okuyordu.

Fırtına, cesedin bulunması, sahildeki ateş – tamamı seyretmek ve inanmak zorunda bırakıldığı, yine de Eric'le kendisinden tamamen bağımsız bir gösteri gibiydi.

* * *

Kütüphanenin referans bölümündeki işe kabul edildi, kirasını kıtı kıtına ödeyebileceği iki odalı bir daire buldu; Penelope, Torrance House'a gündüzlü öğrenci olarak devam ediyordu. Whale Bay'deki işlerini toparlamışlardı, oradaki hayatları sona ermişti. Christa bile taşınıyordu, baharda Vancouver'a gelecekti.

O gelmeden önce, şubat ayında bir gün, Juliet o öğleden sonraki işini tamamladıktan sonra kampusun otobüs durağına sığınmış bekliyordu. Bütün gün yağan yağmur dinmişti, batıda gökyüzünün bir şeridi bulutsuzdu, Georgia Boğazı'nın üzerinde, güneşin battığı yerde gökyüzü kırmızıydı. Günlerin uzamaya başladığını gösteren bu işaret, mevsim değişikliği vaadi Juliet'i beklenmedik biçimde, şiddetle etkiledi.

Eric'in ölmüş olduğunu kavradı.

Sanki bütün bu süre boyunca kendisi Vancouver'dayken Eric bir yerlerde beklemişti, onunla hayatına kaldığı yerden devam edecek mi, etmeyecek mi diye bekliyordu. Sanki Eric'le birlikte olmak Juliet için bir seçenekmiş gibi. Vancouver'a geldiğinden beri sürdüğü hayatın fonunda yine de Eric vardı, Juliet Eric'in var olmadığını tam kavrayamamıştı. Oysa Eric'e ait hiçbir şey varlığını sürdürmüyordu. Gündelik ve dünyevi hayatta Eric'in hatırası geri çekilmekteydi.

Demek kaybetmenin acısı buymuş. Juliet içine bir çuval çimento dökülmüş ve hızla içinde sertleşmiş gibi hissediyor kendini. Zor hareket ediyor. Otobüse binmek, otobüsten inmek, yarım sokak ötedeki evine yürümek (niye burada oturuyor?) bir uçurumu tırmanmaya benziyor. Şimdi de bunu Penelope'den gizlemesi gerekiyor.

Akşam yemeğinde Juliet titremeye başladı ama elindeki çatal bıçağı bırakabilmek için parmaklarını gevşetemiyordu. Penelope kalkıp yanına geldi ve zorla çözdü parmaklarını. "Babam yüzünden, değil mi?" dedi.

Juliet daha sonra birkaç kişiye –mesela Christa'ya– bu sözlerin kendisine hayatta duyduğu en bağışlayıcı en şefkatli sözler gibi geldiğini anlattı.

Penelope serin elleriyle Juliet'in kollarının iç kısmını ovdu. Ertesi gün kütüphaneye telefon edip annesinin hasta olduğunu söyledi, birkaç gün boyunca okula gitmeyip Juliet iyileşinceye kadar ona baktı.

O birkaç günde Juliet, Penelope'ye her şeyi anlattı. Christa'yı, kavgayı, cesedin sahilde yakılışını (o güne kadar neredeyse mucizeyle bunu Penelope'den gizleyebilmişti). Her şeyi.

"Bunca ağırlığı yüklememeliydim sana."

Penelope, "Evet aslında, belki de," dedi. Sonra da sadakatle ekledi: "Seni affediyorum. Ben de bebek değilim herhalde."

Juliet dünyaya geri döndü. Otobüs durağında geçirdiği krize benzer nöbetleri tekrar yaşadığı oldu ama o kadar şiddetli yaşamadı hiç.

Kütüphanedeki araştırma çalışmaları aracılığıyla taşra televizyon kanalından birileriyle tanıştı ve teklif ettikleri işe girdi. Orada çalışmaya başladıktan yaklaşık bir yıl sonra röportajlar yapmaya başladı. Yıllardır ayrım gözetmeden yaptığı (Whale Bay günlerinde Ailo'nun hiç tasvip etmediği) okumalar, oradan buradan topladığı parça parça bilgiler, rasgele iştahı ve hızlı özümsemesi şimdi işine yarayacaktı. Geliştirdiği mütevazı, hafifçe kışkırtıcı tavır genellikle tutuluyordu. Kamera karşısında rahattı. Ama aslında eve döndüğünde bir yandan volta atarak bir yandan da fark etmiş olduğu bir kusuru, bocalamayı, daha da beteri bir telaffuz hatasını hatırlayıp inliyor ya da küfrediyordu.

Beş yıl sonra doğum günü kartlarının arkası kesildi. "Anlam çıkarma," diyordu Christa. "Kartlar sadece

bir yerlerde hayatta olduğunu haber verme amacını taşıyordu. Şimdi artık mesajı almış olacağını düşünüyordur. Peşine birini takmayacağına güveniyordur. O kadar."

"Ona çok mu yüklendim?"

"Yapma Jul."

"Sadece Eric'in ölümünü kastetmiyorum. Daha sonra diğer erkekler konusunda da. Çok fazla sefilliğe tanık ettim onu. Kendi aptalca sefilliğime."

Penelope'nin on dört yaşından yirmi bir yaşına kadar olan döneminde Juliet'in iki ilişkisi olmuş, her ikisinde de sırılsıklam âşık olmayı başarmış ve sonradan utanmıştı. Adamlardan biri Juliet'ten çok daha yaşlıydı ve sağlam bir evliliği vardı. Öteki Juliet'ten epeyce gençti ve Juliet'in hazır bekleyen duygusallığı karşısında paniğe kapılmıştı. Juliet daha sonra bu duygusallığına kendi de şaşırmıştı. Aslında onu hiç sevmediğini söylüyordu.

"Sevmiş olamazdın bence," diyordu, yorgun düşen Christa. "Ne bileyim."

"Tanrı'm, geri zekâlı gibiydim. Erkeklerin karşısında artık o hale düşmüyorum. Düşüyor muyum?"

Christa bunun aday yokluğundan olabileceği ihtimaline değinmedi.

"Hayır, Jul. Düşmüyorsun."

"Aslında pek de feci bir şey yapmadım," dedi Juliet morali düzelerek. "Ne diye kendime kabahat bulup sızlanıyorum ki? Penelope bir muamma, işte o kadar. Bunu kabullenmem gerek. Hem muamma hem de soğuk nevalenin teki," dedi, kararlılık karikatürü denebilecek bir tavırla.

"Değil," dedi Christa.

"Değil," dedi Juliet. "Hayır, değil."

Penelope'den haber almadan geçen ikinci haziran-dan sonra Juliet taşınmaya karar verdi. İlk beş yıl boyunca hep haziranı bekledim, ne olacak diye bekledim, di-

yordu Christa'ya. Şimdi her gün ne olacak diye bekliyorum. Ve her gün hüsrana uğruyorum.

West End'de çok katlı bir apartmana taşındı. Penelope'nin odasındaki eşyaları atmak niyetindeydi ama sonunda hepsini çöp torbalarına tıkıp yanında götürdü. Yeni dairesi tek yatak odalıydı ama bodrumda depo vardı.

Stanley Parkı'nda koşmaya başladı. Artık Penelope' den Christa'ya bile nadiren söz ediyordu. Bir erkek arkadaşı vardı –artık bu ad veriliyordu onlara– kızıyla ilgili hiçbir şey bilmiyordu. Christa giderek zayıflayıp karamsarlaştı. Ocak ayında bir gün, aniden öldü.

İnsan televizyona çıkmaya sonsuza dek devam edemez. İzleyiciler yüzünü ne kadar beğense de bir zaman gelir, bir başkasını tercih ederler. Juliet'e başka işler teklif edildi –araştırma, doğa programlarının metinlerini yazma– ama o hepsini şen şakrak geri çevirip toptan bir değişikliğe ihtiyacı olduğunu söyledi. Doktora tezini tekrar ele almak niyetiyle Antik Yunanca ve Latince bölümüne döndü – bölüm eskiye göre daha da küçülmüştü. Tasarruf olsun diye apartmandan bir bekâr evine taşındı.

Erkek arkadaşı Çin'de öğretmenlik işi bulmuştu.

Taşındığı daire bir evin bodrumundaydı ama arkadaki sürme kapılar zemine açılıyordu. Önünde küçük, kiremit döşenmiş bir avlu, ıtırşahi ve filbahrilerden bir çardak, saksılarda otlar ve çiçekler vardı. Hayatında ilk kez, çok küçük çaplı da olsa, bahçıvanlık yapıyordu, babası gibi.

İnsanlar bazen ona –mağazalarda, kampus otobüsünde– "Affedersiniz, yüzünüz çok tanıdık geldi", "Siz eskiden televizyon programı yapan hanım değil misiniz?" diyorlardı. Ama bir yıl kadar sonra bunlar kesildi. Kaldırımlardaki kafe masalarında oturup kahve içerek, bir şeyler okuyarak çok zaman geçiriyor, kimsenin dikka-

tini çekmiyordu. Saçlarını boyamayı bıraktı. Saçlarını kırmızıya boyadığı yıllar boyunca doğal kestane renginin parıltısı kaybolmuştu – şimdi saçları ince, dalgalı ve gümüşi kestaneydi. Annesi Sara'yı hatırlatıyordu ona. Sara'nın açık renk, önce kıra, sonra beyaza dönüşen yumuşacık, uçuşan saçları.

Artık evinde yer olmadığından insanları yemeğe davet edemiyordu, yemek tarifleri de ilgisini çekmez olmuştu. Yeterince besleyici ama tekdüze gıdalar yiyordu. Bilinçli şekilde olmasa da arkadaşlarının çoğuyla bağları kopmuştu.

Bunda şaşılacak bir şey yoktu. Şimdi sürdüğü hayat, eski Juliet'in, görünür, enerjik, ilgili ve sonsuz malumat sahibi kadının sürdüğü hayattan fersah fersah uzaktaydı. Kitapların arasında yaşıyor, uyanık olduğu saatlerin çoğunu okuyarak geçiriyor, başlarken yola çıktığı varsayım her neyse onu derinleştirmeye, değiştirmeye mecbur kalıyordu. Dünya haberlerini bir hafta dinlemediği oluyordu sık sık.

Tezinden vazgeçmiş, Yunan romancıları diye adlandırılan kimi yazarlarla ilgilenmeye başlamıştı; bu yazarların eserleri Yunan edebiyatı tarihinin (Juliet'in yeni öğrendiği terimle B.C.E.[1] I. yüzyıldan başlayıp ortaçağ başlarına kadar devam eden) oldukça geç bir döneminde kaleme alınmıştı. Aristeides, Longos, Heliodoros, Akhilleus Tatios. Eserlerinin büyük kısmı kaybolmuştur, parça parçadır ve ayrıca müstehcen olduğu söylenir. Ancak Heliodoros tarafından yazılmış, *Aithiopika* adlı (özel bir kütüphanede yer alıp Budin'in işgali sırasında ele geçirilen) romans, 1534'te Basel'de ilk yayımlandığından beri Avrupa'da bilinmektedir.

1. Before Common Era. İÖ ya da MÖ yerine kullanılan tabir – Ortak Çağ Öncesi. (Ç.N.)

Öyküde Etiyopya kraliçesi beyaz bir bebek dünyaya getirir ve zinayla suçlanacağından korkar. Bu yüzden çocuğu –kızını– gimnosofistlere teslim eder, yani münzevi ve mistik çıplak filozoflara. Adı Kharikleia olan kız, sonunda Delfi'ye götürülür ve Artemis rahibesi olur. Orada Theagenes adlı soylu bir Tesalyalıyla tanışır; Theagenes ona âşık olur ve kurnaz bir Mısırlının yardımıyla onu kaçırır. Bu arada Etiyopya kraliçesi kızını hâlâ özlemektedir ve onu arasın diye de aynı Mısırlıyı tutmuştur. Çeşitli şanssızlıklar ve serüvenler birbirini takip eder, sonunda bütün kahramanlar Meroe'de karşılaşır, Khariklea tam kendi babası tarafından kurban edilecekken (bir kez daha) kurtarılır.

İlginç temalar karınca gibi kaynıyordu bu eserde, öykü doğal olarak Juliet'i büyülemeye devam ediyordu. Özellikle gimnosofistlerle ilgili bölüm. Genellikle Hindu filozoflar olarak adlandırılan bu filozoflar hakkında bilgi toplamaya çalışıyordu. Öyküde Hindistan'ın Etiyopya'ya bitişik olduğu mu varsayılıyordu? Hayır, Heliodoros coğrafya konusunda bu kadar cahil olamayacak kadar ileri bir tarihte yaşamıştı. Gimnosofistler muhtemelen gezgindi, geniş bir alana yayılmışlardı, hayat tarzı ve düşüncede arılığa olan sarsılmaz inançlarıyla, giysi ve besin dahil her türlü mal mülkü küçümseyişleriyle aralarında yaşadıkları insanların bazılarını cezp edip bazılarını itiyorlardı. Onların arasında büyüyen güzel bir genç kızın yalın ve esrik bir hayata sapıkça bir özlem duyması pekâlâ mümkündü.

Juliet, Larry adında yeni bir arkadaş edinmişti. Larry Yunanca hocasıydı, Juliet'in çöp torbalarını evinin bodrumuna depolamasına izin vermişti. *Aithiopika*'yı müzikale dönüştürme hayali kurardı. Juliet de onun bu hayallerine katılır, son derece salakça şarkılar yazıp abes sahne efektleri düşünürlerdi. Ama Juliet gizliden gizliye farklı bir son düşünüyordu; bu sonda feragat ve tersine bir ara-

yış olacak, kız çeşitli sahtekârlar ve şarlatanlarla, dolandırıcılarla, asıl aradığı şeyin sefil taklitleriyle karşılaşacaktı elbette. Aradığı şey ise; yanılgıya düşen, pişman olan ama özünde yüce gönüllü Etiyopya kraliçesiyle nihayet barışmaktı.

Juliet, Rahibe Shipton'ı Vancouver'da gördüğünden neredeyse emindi. Bir daha asla giymeyeceği birtakım kıyafetlerini (gardırobuna giderek kullanışlılık hâkim olmuştu) Selamet Ordusu giysi dükkânına götürmüştü; teslimatın yapıldığı odaya çantayı bırakırken pantolonlara etiket yapıştıran bol elbiseli, şişman, yaşlı bir kadın gördü. Kadın diğer çalışanlarla sohbet etmekteydi. Amir gibi, neşeli ama dikkatinden bir şey kaçmayan bir idareci gibi davranıyordu – ya da resmen bir üstünlüğü olsun olmasın o rolü benimseyecek bir kadın gibi.

Gerçekten Rahibe Shipton idiyse prestiji azalmıştı. Ama çok da azalmamıştı. Çünkü gerçekten Rahibe Shipton idiyse gerçek bir düşüşü imkânsız kılacak bir canlılık ve kendini yüceltme rezervine de sahip olması beklenmez miydi?

Ayrıca tavsiye, muzır tavsiye rezervlerine de.

Buraya, bize geldiğinde büyük bir açlık içindeydi.

Juliet, Larry'ye Penelope'den bahsetmişti. Bir kişinin bilmesi gerekiyordu. "Ona soylu bir hayat yaşamaktan mı söz etmeliydim?" demişti. "Fedakârlıktan mı söz etmeliydim? Hayatını yabancıların ihtiyaçlarına sunmaktan mı? Hiç aklıma gelmedi. Bana benzesin yeter, diye düşünürmüş gibi davrandım herhalde. Bu onun midesini mi bulandırdı acaba?"

Larry Juliet'ten dostluk ve cana yakınlık dışında bir şey beklemeyen bir adamdı. Eski moda bekâr diye tanım-

lanan erkeklerdendi; Juliet'in görebildiği kadarıyla aseksüeldi (ama muhtemelen Juliet pek iyi göremiyordu), kişisel ifşaatlar konusunda hassastı, daima eğlenceliydi.

Juliet'le birlikte olmak isteyen iki erkek daha çıkmıştı ortaya. Biri Juliet'in kaldırımdaki masasına oturmuş, öyle tanışmışlardı. Yakın zamanda dul kalmıştı. Juliet ondan hoşlanıyordu ama adamın yalnızlığı o kadar çıplak, onun peşine düşüşü o kadar çaresizdi ki, korkuya kapılmıştı.

Öteki erkek Christa'nın ağabeyiydi; Juliet onunla Christa hayattayken birçok kez karşılaşmıştı.Onunla birlikte vakit geçirmekten hoşlanıyordu – ağabeyi birçok bakımdan Christa'ya benziyordu. Evliliği uzun zaman önce sona ermişti, çaresiz değildi – Juliet onunla evlenmeye can atan kadınlar olduğunu, onunsa yanaşmadığını Christa'dan biliyordu. Ama aşırı rasyoneldi, Juliet'i seçmesi neredeyse duygusuzca bir eylemdi, aşağılayıcı bir yanı vardı.

Peki ama niye aşağılayıcı olsundu? Juliet onu sevmiyordu ki.

Juliet, Christa'nın ağabeyinden –adı Gary Lamb'di– henüz ayrılmamışken Vancouver kent merkezinde bir sokakta Heather'la karşılaştı. Juliet'le Gary, akşam erken seansta bir film seyretmiş, sinemadan çıkmaktaydılar, yemeğe nereye gideceklerini konuşuyorlardı. Ilık bir yaz gecesiydi, gökyüzü hâlâ tam kararmamıştı.

Kaldırımdaki bir grup insandan bir kadın diğerlerinden ayrıldı. Doğru Juliet'in yanına geldi. Belki otuzlu yaşların sonuna yaklaşmış, zayıf bir kadın. Modaya uygun giyimliydi, koyu renk saçlarında bal rengi meçler vardı.

"Mrs. Porteous. Mrs. Porteous."

Juliet bu sesi tanıyordu ama yüzü hayatta tanıyamazdı. Heather.

"İnanılır gibi değil," dedi Heather. "Üç günlüğüne geldim, yarın gidiyorum. Kocamın bir konferansı vardı. Tam artık buralarda kimseyi tanımadığımı düşünüyordum ki, arkamı döndüm, sizi gördüm."

Juliet ona nerede oturduğunu sordu, o da Connecticut'ta, dedi.

"Aşağı yukarı üç hafta önce Josh'ı ziyarete gitmiştim –kardeşim Josh'ı hatırlıyor musunuz?– kardeşim Josh'la ailesini ziyarete Edmonton'a gitmiştim, Penelope'ye rastladım. Aynı böyle, sokakta. Yok, sokak değildi aslında, alışveriş merkezindeydi, hani o devasa yer var ya. Yanında çocuklarından ikisi vardı, o gittikleri okulun üniformalarını almaya inmişler. Oğlanlar. İkimiz de şaşkına döndük. Ben onu ilk anda tanımadım, o beni tanıdı. Uçakla inmişti tabii. Ta kuzeydeki kentten. Ama aslında gayet medeni olduğunu söylüyor. Sizin hâlâ burada oturduğunuzu da söyledi. Ama ben şu grupla birlikteyim –kocamın arkadaşları– size bir telefon etme fırsatı bulamadım..."

Juliet vakit bulamamasının normal olduğunu, zaten telefon etmesini de beklemediğini ifade etmek isteyerek bir hareket yaptı.

Heather'a kaç çocuğu olduğunu sordu.

"Üç. Hepsi birer canavar. Umarım bir an önce büyürler. Ama Penelope'ninkiyle karşılaştırıldığında benim hayatım tatil sayılır. *Beş çocuk*."

"Öyle."

"Ben kaçayım, sinemaya gireceğiz. Filmle ilgili hiçbir şey bildiğim de yok, Fransız filmlerini sevmem aslında. Ama size rastlamak harikaydı. Annemle babam White Rock'a taşındılar. Sizi televizyonda seyrederlerdi hep. Arkadaşlarına sizin bizim evde oturduğunuzu söyleyip böbürlenirlerdi. Artık çıkmadığınızı söylediler, bıktınız mı?"

"Onun gibi bir şey."

"Geliyorum, geliyorum." Artık herkesin yaptığı gibi sarılıp öptü Juliet'i ve arkadaşlarının yanına koştu.

Demek Penelope Edmonton'da oturmuyordu – Edmonton'a *inmişti*. Uçakla inmişti. Demek ki ya Whitehorse'ta oturuyorlardı ya da Yellowknife'ta. *Gayet medeni* diye tanımlayabileceği başka neresi vardı? Belki ironik konuşmuş, Heather'la biraz dalga geçmişti.

Beş çocuğu vardı ve en azından ikisi oğlandı. Okul üniforması alınıyordu. Demek ki özel okuldu. Demek ki parası vardı.

Heather onu ilk anda tanımamıştı. Bu onun yaşlandığı anlamına mı geliyordu? Beş hamileliğin ardından formunu koruyamadığı, *kendine bakmadığı* anlamına mı geliyordu? Heather kendine bakmıştı. Bir ölçüde Juliet de bakmıştı. Bu tür bir çabayı gülünç bulan, güvensizlik itirafı olarak yorumlayan kadınlardan biri olduğu anlamına mı geliyordu? Belki de buna ayıracak vakti yoktu – zihninden uzakta bir şeydi.

Juliet Penelope'nin transandantalistlere bulaştığını, hayatını tefekkürle geçiren bir mistik olduğunu düşünmüştü. Ya da neredeyse tam tersine ama yine de temelde yalın ve alçakgönüllü bir hayat sürdüğünü, geçimini sağlamak için zor ve tehlikeli bir işte çalıştığını, belki İngiliz Kolumbiyası açıklarında İç Geçit'in soğuk sularında kocasıyla birlikte balıkçılık yaptığını, hatta belki gürbüz küçük çocukları olduğunu.

Alakası yoktu. Penelope becerikli bir anaç tavuk olarak refah içinde yaşıyordu. Belki bir doktorla evliydi ya da ülkenin kuzey bölgeleri yavaş yavaş, temkinli biçimde ama biraz da şaşaayla yerlilerin yönetimine bırakılırken oralarda görevli olan memurlardan biriyle. Penelope'yle bir daha karşılaşırlarsa, Juliet'in ne kadar yanıldığı konusunda gülebilirlerdi karşılıklı. Her birinin ayrı ayrı Heather'la karşılaşmasının garipliğine gülerlerdi.

Hayır. Hayır. Zaten mesele Penelope'nin yanında çok fazla gülmüş olmasıydı muhtemelen. Fazlasıyla olay espriye dönüşmüştü. Tıpkı fazlasıyla olayın –kişisel olay-

lar, belki hazdan ibaret olan aşklar– trajediye dönüştüğü gibi. Juliet bir anneye özgü kısıtlamalardan, edepten ve özdenetimden yoksundu.

Penelope Juliet'in hâlâ Vancouver'da yaşadığını söylemişti. Kopuşlarından hiç söz etmemişti Heather'a. Söylememişti belli ki. Heather duymuş olsa bu kadar rahat konuşamazdı.

Penelope telefon rehberinden bakmadıysa onun hâlâ Vancouver'da olduğunu nereden biliyordu? Baktıysa bu ne demekti?

Hiçbir şey. Anlam çıkarmaya çalışma.

Karşılaşma sırasında incelikle uzaklaşmış olan Gary'nin yanına gitti.

Whitehorse, Yellowknife. Bu kentlerin adlarını bilmek ıstırap veriyordu gerçekten – uçakla gidebileceği yerlerdi. Sokaklarda dolanarak onu görme planları yapabileceği yerler.

Ama o kadar delirmemişti. O kadar delirmemeliydi.

Akşam yemeğinde, az önce öğrendiklerinin Gary'yle evlenmesini ya da birlikte yaşamalarını –Gary'nin istediği her neyse– kolaylaştırdığını düşündü. Penelope'yle ilgili olarak endişelenmesine de, bekleyiş halinde olmasına da gerek yoktu. Penelope bir hayalet değildi, güvendeydi, her insan ne kadar güvende olabilirse; muhtemelen her insan kadar da mutluydu. O kendini Juliet'ten ve büyük ihtimalle Juliet'in hatırasından koparmıştı, Juliet'in de yapabileceği en iyi şey kendini ondan koparmaktı.

Ama Heather'a Juliet'in Vancouver'da oturduğunu söylemişti. Juliet mi demişti? Yoksa *Anne* mi? *Annem.*

Juliet, Gary'ye Heather'ın eski dostların kızı olduğunu söyledi. Gary'ye Penelope'den hiç söz etmemiş, Gary de Penelope'nin varlığından haberdar olduğuna dair bir işaret vermemişti hiç. Belki Christa'dan duymuş ve burnunu sokmaması gerektiğini düşünerek bir şey de-

memişti. Belki de Christa'dan duymuş ve sonra unutmuştu. Christa, Penelope hakkında adı dahil hiçbir şey söylememiş de olabilirdi.

Juliet, Gary'yle birlikte yaşamaya başlarsa Penelope gerçeği hiç su yüzüne çıkmayacaktı, Penelope var olmayacaktı.

Zaten yoktu. Juliet'in aradığı Penelope yoktu artık. Heather'ın Edmonton'da gördüğü kadın, oğullarını üniforma almak üzere Edmonton'a getirmiş olan, yüzü ve vücudu Heather'ın tanıyamayacağı kadar değişmiş olan kadın, Juliet'in tanıdığı biri değildi.

Juliet buna inanıyor muydu?

Gary onun altüst olduğunu fark ettiyse de fark etmemiş gibi yaptı. Ama muhtemelen her ikisi de asla birlikte olamayacaklarını o akşam anladılar. Birlikte olabilselerdi, Juliet ona, *Kızım benimle vedalaşmadan yanımdan ayrıldı, aslında o sırada ayrılmakta olduğunu bilmiyordu. Temelli gittiğini bilmiyordu. Sonra sanırım yavaş yavaş uzakta kalmayı ne kadar istediğini anladı. O hayatını sürdürmek için bu yolu buldu,* diyebilirdi.

Belki yüzleşemediği şey, bana açıklama yapmaktır. Ya da belki buna zamanı yoktur. İnsan hep şu nedenle, bu nedenle diye düşünüp sebep bulmaya çalışıyor işte. Yığınla yanlışımı sayabilirim sana. Ama sebebin, eşeleyerek o kadar bulunamayacak bir şey olabileceğini düşünüyorum. Mizacındaki saflık gibi bir şey. Evet. Kişiliğindeki bir incelik, katılık ve saflık, sapasağlam bir dürüstlük. Babam hoşlanmadığı birinden bahsederken o insanın kendisi için işe yaramaz olduğunu söylerdi. Bu sözlerin düz bir anlamı olamaz mı? Penelope için ben işe yaramazım.

Belki bana tahammülü yok. Olabilir.

Juliet'in arkadaşları var. Sayıları artık çok fazla olmasa da var. Larry onunla görüşüp espri yapmaya devam

ediyor. Juliet akademik çalışmalarını sürdürüyor. Yaptığı işi *çalışma* sözcüğü pek iyi tanımlamıyor, *araştırma* demek daha doğru olur.

Paraya ihtiyacı olduğundan, eskiden kaldırımdaki masalarında onca zaman geçirdiği kafede haftada birkaç saat çalışıyor. Bu işin antik Yunanlılarla ilişkisini iyi dengelediği kanısında – o kadar ki, param olsa da işten ayrılmazdım diye düşünüyor.

Penelope'den haber almayı umuyor hâlâ ama onu zorlayan, yoran bir umut değil bu. Görmüş geçirmiş insanların layık olunmayan nimetleri, kendiliğinden bağışlanmayı ve buna benzer şeyleri umduğu gibi umuyor.

TUTKU

Grace kısa bir süre önce Travers'ların Ottawa Vadisi'ndeki yazlığını aramak üzere yola çıktı. Uzun yıllardır o yöreye gitmemişti, değişiklikler vardı elbette. 7 No'lu karayolu eskiden içinden geçtiği kentlere uğramıyordu artık; hatırladığı kadarıyla eskiden kıvrımlar çizdiği yerlerden şimdi dümdüz geçiyordu. Kanada Kalkanı'nın bu bölgesinde sıradan haritalarda adı geçemeyecek kadar küçük, çok sayıda göl vardır. Grace, Little Sabot Gölü'nü bulmuştu ya da bulduğunu sanıyordu ama görünüşe bakılırsa il yolundan göle bağlanan çok fazla yol vardı; bunlardan birini seçtiğinde yolu kesen çok sayıda asfaltın adlarını hatırlamadığını fark etti. Aslında kendisi kırk yıl önce buralara geldiğinde sokakların adları yoktu. Asfalt da yoktu; bir tek göle giden toprak yol vardı, gölün kenarını oldukça gelişigüzel biçimde dolaşan toprak yol da tekti.

Şimdi burada bir köy vardı. Belki de banliyö demek gerekirdi çünkü Grace ne postane görebildi ne de ufacık bir dükkân. Yerleşim göle paralel dört-beş sokaktan oluşuyordu, evler küçük arsalar üzerine, birbirine yakın inşa edilmişti. Bazıları yazlık evdi kuşkusuz – pencereler kış mevsiminden önce hep yapıldığı gibi tahtalarla örtülmüştü şimdiden. Ama birçok evde yıl boyu oturulduğunu gösteren işaretler mevcuttu; çoğunda bahçelerini

plastik jimnastik aletleriyle, mangallarla, antrenman bisikletleriyle, motosikletlerle, piknik masalarıyla dolduran insanlar oturuyordu; bu ılık eylül gününde bazıları bu masalarda oturmuş öğle yemeği yiyor, bira içiyordu. Bazı evlerde de perde niyetine bayrak asmış, pencerelerini folyoyla kaplamış, daha az görünür insanlar oturuyordu – öğrenciler belki ya da yalnız yaşayan eski hippiler. Çoğu düzgün, küçük, ucuz evler, bazıları kışa dayanıklı yapılmış, bazıları dayanıksız.

Grace çatısı süslemeli, her iki duvardan birinde kapısı olan sekizgen evi görmeseydi geri dönmeye karar verebilirdi. Woodslar'ın evi. Evi hep sekiz kapılı diye hatırlıyordu, meğer dört kapısı varmış. İçeriye hiç girmediğinden odaların yerleşimini, odalara bölünmüş olup olmadığını bilmiyordu. Travers ailesinden herhangi birinin de içeriye girmiş olduğunu sanmıyordu. Eskiden evi, yüksek çalılardan oluşan çitler ve sahilden esen rüzgârla sürekli hışırdayan pırıltılı kavaklar çevrelerdi. Mr. ve Mrs. Woods yaşlı –Grace'in şimdiki yaşında– bir çiftti, onları ziyarete gelen dostları, çocukları yoktu. Tuhaf, kendine has evleri şimdi kimsesiz ve yersiz görünüyordu. Her iki yanına portatif kasetçalarlarıyla, bazıları parçalanmış arabalarıyla, oyuncakları ve çamaşırlarıyla komşular yığılmıştı.

Aynı yolun üzerinde, dört yüz metre kadar ileride Travers'ların evini bulduğunda onun da aynı durumda olduğunu gördü. Artık yol evin önünde bitmiyor, yanından geçiyordu; hem sağında hem de solunda, evi çepeçevre saran geniş verandadan bir-iki metre uzakta, evler vardı.

Grace'in gördüğü bu tür ilk evdi; çatısı bütün cephelerde verandanın üzerine kadar kesintisiz uzanan, tek katlı bir yapı. Daha sonra Avustralya'da buna benzer çok ev görmüştü. Sıcak yaz mevsimlerini çağrıştıran bir üslup.

O zamanlar verandadan koşarak tozlu araba yolunun ucundan, sonra Travers arazisinin sınırları içinde kalan kumluk araziden, üstüne basılıp ezilmiş yabani otların ve yaban çileklerinin arasından geçilir ve doğrudan göle atlanır, daha doğrusu sığ suya yürünürdü. Şimdi muhtemelen buradan göl görünmüyordu bile, o yolun tam karşısına koca bir ev yapılmıştı – iki arabalık garajı da olan, az sayıdaki olağan banliyö evlerinden biri.

Grace bu geziye çıktığında aslında aradığı neydi? Belki en kötüsü, tam da aradığını zannettiği şeyi bulması olurdu. Koruyucu çatı, telli pencereler, önde göl, arkada akçaağaç, sedir ve pelesenk ağaçları korusu. Mükemmelen korunmuş, geçmişe dokunulmamış; oysa kendisi için aynı şey söylenemezdi. Böylesine değersizleşmiş, varlığını sürdürmekle birlikte yersizleşmiş bir şey bulmak –Travers'ların evi sonradan eklenen çatı pencereleri ve irkiltici mavi boyasıyla şimdi yersiz görünüyordu– uzun vadede daha az acı verebilirdi.

Peki tamamen yok olmuşsa? Yaygara koparırsın. Yanında seni dinleyecek biri varsa kaybına ağlayıp sızlanırsın. Ama bir rahatlama dalgası da yalayıp geçmez mi insanı, eski kararsızlıkların, mecburiyetlerin silinip gittiğini hissetmez misin?

Mr. Travers, evi Mrs. Travers'a sürpriz düğün hediyesi olarak yapmış, daha doğrusu yaptırmıştı. Grace evi ilk gördüğünde bir otuz yıllık olsa gerekti. Mrs. Travers'ın çocukları arasında yaş farkı çoktu – Gretchen yirmi sekiz-yirmi dokuz yaşındaydı, evli ve çocukluydu, Maury ise yirmi bir yaşında ve üniversite son sınıftaydı. Neil otuz beş yaşlarındaydı. Ama Neil bir Travers değildi. Neil Borrow'ydu o. Mrs. Travers'ın ilk kocası ölmüştü. Bir sekreterlik okulunda İş İngilizcesi hocalığı yaparak geçimini sağlamış, çocuğunu büyütmüştü. Mr. Travers

karısının onunla tanışmadan önceki hayatına değindiğinde, neredeyse kürek cezası gibi, kendisinin seve seve sunacağı ömür boyu konforla telafi edilemeyecek meşakkatli bir dönem olarak bahsederdi o günlerden.

Mrs. Travers ise hiç böyle söz etmezdi eski hayatından. Neil'la birlikte Pembroke kentinde, demiryolundan pek uzak olmayan, dairelere bölünmüş eski büyük bir evde oturmuştu; yemek masasında anlattığı anekdotların birçoğu orada yaşadığı olaylarla, diğer kiracılarla, ev sahibiyle ilgiliydi, Fransız-Kanadalı ev sahibinin sert Fransızcasını ve çapraşık İngilizcesini taklit ederdi. Anekdotların başlığı bile vardı galiba, Grace'in *Amerikan Mizahı Antolojisi*'nde okuduğu Thurber fıkraları gibi; kitabı nasılsa onuncu sınıfta sınıfın arka tarafındaki kitaplıkta bulmuştu. (Aynı rafta *Baronların Sonuncusu* ve *Gemi Tayfalığında İki Yıl* da vardı.)

"Yaşlı Mrs. Cromarty'nin Dama Çıktığı Gece." "Postacı Miss Flowers'a Nasıl Kur Yaptı." "Sardalya Yiyen Köpek."

Mr. Travers hiçbir zaman anekdot anlatmaz, yemekte pek konuşmazdı ama mesela yontulmamış taştan yapılmış şömineye baktığını görürse, "Taşlarla ilgileniyor musun?" diye sorup her bir taşın nereden geldiğini, Mrs. Travers bir keresinde bir yol yarmasında benzerini şöyle bir görüp heyecanlandı diye o pembe graniti nasıl arayıp taradığını anlatırdı. Ya da evin planlarına kendi eklediği, aslında pek olağandışı olmayan ayrıntıları gösterirdi: mutfakta dışarıya çıkıntı yapan köşe rafları, pencerenin önündeki oturma yerlerinin altındaki dolaplar. Uzun boylu, kambur duruşlu, yumuşak sesli, seyrek saçları kafasına dümdüz yapışık bir adamdı. Yüzmeye deniz ayakkabısıyla gider, gündelik kıyafetiyle şişman görünmemekle birlikte, suya girerken mayosunun üstünde beyaz etten bir can simidi sergilerdi.

Grace o yaz Little Sabot Gölü'nün kuzeyindeki Bailey's Falls'da, otelde çalışıyordu. Mevsim başında Travers ailesi otele akşam yemeğine gelmişti. Grace'in dikkatini çekmemişlerdi; onun baktığı masalardan birinde oturmuyorlardı, ayrıca kalabalık bir geceydi. Grace yeni gelen bir grup müşteri için bir masayı hazırlarken birinin onunla konuşmak için beklediğini fark etti.

Maury'ydi. "Bir ara benimle çıkmak ister misin diye soracaktım," dedi.

Grace hızla yerleştirdiği çatal bıçaklardan gözünü ayırmadı. "İddiaya mı girdin?" dedi. Çünkü Maury'nin sesi tiz ve gergindi, kendini zorluyormuş gibi kaskatı duruyordu olduğu yerde. Ara sıra yazlıkçı bir grup oğlanın garson kızlardan birine çıkma teklif etmek üzere iddialaştıkları da bilinen bir şeydi. Sırf espri olsun diye değil, teklif kabul edilirse randevuya gelirlerdi ama bazıları kızı sinemaya, hatta kahve içmeye bile götürmeyip sırf arabayla bir yere gidip park etme amacıyla gelirdi. Bu yüzden de kızların bu tür teklifleri kabul etmesi utanılacak bir şey, züğürtlük gibi görülürdü.

"Ne?" dedi Maury kıvranarak; bunun üzerine Grace başını kaldırıp baktı. Gerçek Maury'yi o bir anda eksiksiz görmüş gibi geldi Grace'e. Korkmuş, yırtıcı, masum, kararlı.

"Tamam," dedi hemen. Belki, tamam, sakin ol, bahis değil biliyorum, senin öyle bir şey yapmayacağını biliyorum, demek istemişti. Belki de, tamam, çıkalım. Kendisi de hangisini kastettiğini pek bilmiyordu. Ama Maury kabul ettiğini varsayarak derhal randevulaştı –sesini alçaltmadan, etraftaki müşterilerin bakışlarını fark etmeden– ertesi gece iş çıkışı uğrayıp onu alacağını söyledi.

Grace'i sinemaya götürdü. *Gelinin Babası*'nı izlediler. Grace filmi hiç beğenmedi. Elizabeth Taylor'ın o filmde canlandırdığı türden kızlardan nefret ederdi; sü-

rekli talep etmekten, yaltaklanıp kandırmaktan başka şey yapması beklenmeyen şımarık zengin kızlarından nefret ederdi. Maury; ama bu film bir komedi, dedi; Grace, mesele o değil, diye cevap verdi. Ama meselenin ne olduğunu da açıklayamadı. Gören, garson olarak çalıştığı, üniversiteye gidecek parası olmadığı, o tür bir düğün istiyorsa yıllar boyunca para biriktirip masraflarını üstlenmesi gerekeceği için böyle düşündüğünü sanırdı. (Nitekim Maury de öyle sandı ve ona müthiş saygı duydu, neredeyse huşu içindeydi.)

Grace hissettiği şeyin tam kıskançlık değil, öfke olduğunu açıklayamıyor, hatta kendi de tam anlamıyordu. Filmdeki kız gibi alışveriş yapamadığı, öyle giyinemediği için değildi üstelik. Kızların öyle olması beklendiği içindi. Erkekler –insanlar, herkes– kızların böyle olması gerektiğini düşünüyordu. Güzel, el üstünde tutulan, şımarık, bencil, kuş beyinli varlıklar. Bir kıza âşık olunabilmesi için böyle olması gerekiyordu. Kızlar sonra anne oluyor ve bebeklerine aşırı düşkün hale geliyordu. Anne olduktan sonra bencil değil, sadece kuş beyinli oluyorlardı. Sonsuza dek.

Grace bunları düşünüp köpürürken, yanında oturan oğlan onun zihniyle ruhunun doğruluğuna ve benzersizliğine –ânında– inandığı ve yoksulluğunu da bunun üzerine çekilmiş romantik bir cila gibi algıladığı için ona âşık olmuştu. (Grace'in yoksul olduğunu yalnız işinden değil, kendisinin henüz farkında olmadığı koyu Ottawa Vadisi aksanından da anlaması mümkündü.)

Maury onun filme ilişkin düşüncelerine hürmet etti. Hatta Grace'in öfkeli açıklama çabalarını dinledikten sonra kendi de ona bir şey söylemek için çabaladı. Kıskançlık kadar basit, o kadar *kadınca* bir şey olmadığını şimdi anladığını söyledi. Anlıyordu. Çünkü Grace'in havaliğe tahammülü yoktu, kızların çoğu gibi olmak ona yetmiyordu. O farklıydı.

Grace o geceki kıyafetini hiç unutmamıştı. Lacivert balerin etek, fistolu robasından göğüslerinin üst kısmı görülen beyaz bir bluz ve geniş, pembe bir lastikli kemer. Kuşkusuz Grace'in kendini sunuş şekliyle nasıl yargılanmak istediği arasında bir tutarsızlık vardı. Yine de dönemin tarzına uygun bir narinlikten, şımarıklıktan, gösterişlilikten çok uzaktı. Hatta hafif kılıksız bir yanı vardı; ucuz mu ucuz, sim boyalı bilezikleriyle, servis yaparken fileyle toplamak zorunda kaldığı uzun, kabarık, kıvırcık siyah saçlarıyla bir Çingene havası verirdi kendine.

Farklıydı.

Maury annesine Grace'ten söz etmiş, annesi de, "Şu senin Grace'i bir akşam yemeğe getirsene," demişti.

Grace için her şey çok değişikti, her şeye daha ilk anda bayılmıştı. Hatta Mrs. Travers'a âşık olmuştu; bir bakıma Maury'nin kendisine âşık olduğu gibi. Elbette Maury kadar alenen ayran budalası gibi tapınmak Grace'in mizacına aykırıydı.

Grace'i halasıyla eniştesi, daha doğrusu büyükhalasıyla büyükeniştesi büyütmüşlerdi. Annesi, Grace üç yaşındayken ölmüş, babası da Saskatchewan'a taşınıp yeni bir aile kurmuştu kendine. Grace'e anne babalık eden akrabalar ona iyi davranır, hatta şaşırmakla birlikte onunla gurur duyarlardı ama fazla konuşan insanlar değildiler. Geçimini iskemlelere hasır kaplayarak sağlayan eniştesi Grace'e de bu işi öğretmişti, ona yardım edebileceğini, kendi gözleri kötüledikçe zaman içinde işi ona devredebileceğini düşünüyordu. Ama Grace daha sonra Bailey's Falls'daki yaz işine girmiş, ondan ayrılmak eniştesine – ayrıca halasına da– zor geldiği halde, yerleşmeden önce hayatı biraz tanıması gerektiğini düşünmüşlerdi.

Grace yirmi yaşındaydı ve liseyi yeni bitirmişti. Önceki yıl bitirmesi gerekirdi ama o, tuhaf bir seçim yap-

mıştı. Yaşadığı kasaba ufacıktı –Mrs. Travers'ın Pembroke'undan fazla uzak sayılmazdı– ama öğrencileri, devlet sınavlarına ve o zamanlar mezuniyet sınavı denilen sınava hazırlayan beş yıllık bir lisesi vardı. Verilen bütün dersleri almak gerekmiyordu; Grace birinci yılın sonunda –sonuncu yılı olması gereken on üçüncü sınıfı bitirdiğinde– tarih, botanik, zooloji, İngilizce, Latince ve Fransızca sınavlarına girip gereğinden yüksek notlar aldı. Ama eylülde tekrar boy gösterip fizik, kimya, trigonometri, geometri ve cebir derslerine başvurdu; oysa bu dersler özellikle kızlar için fazla zor diye düşünülürdü. O yılı bitirdiğinde Yunanca, İtalyanca, İspanyolca ve Almanca dışında bütün on üçüncü sınıf derslerini tamamlamış olacaktı, zaten gittiği lisede o dersleri verecek öğretmen yoktu. Matematiğin her üç dalında ve fen bilimlerinde oldukça başarılıydı ama notları önceki yıl kadar olağanüstü değildi. O sıralar Yunanca, İspanyolca, İtalyanca ve Almancayı kendi kendine öğrenip bir sonraki yıl sınavlarına girmeyi bile düşünmüştü. Ama okul müdürü Grace'le konuşup bu şekilde bir yere varamayacağını çünkü üniversiteye gitmesinin mümkün olmadığını, zaten hiçbir üniversitenin bu kadar çok şeyi zorunlu kılmadığını söyledi. Böyle bir şeyi niye yapıyordu? Bir planı var mıydı?

Hayır, demişti Grace, bedavaya öğrenebileceği her şeyi öğrenmek istiyordu sadece. Hasırcılık mesleğine başlamadan önce.

Okul müdürü otel müdürünü tanıyordu, yaz mevsiminde garsonluk yapmak isterse Grace'i tavsiye edebileceğini söyledi. O da hayatı biraz tanımaktan bahsetti.

Yani okuldaki onca öğrenimden sorumlu adam bile öğrenmenin hayatla ilgisi olduğunu düşünmüyordu. Grace yaptığını kime anlattıysa –liseyi niye geç bitirdiğini açıklamak için anlatıyordu– hepsi, *Çılgınlık bu yaptığın*, demişti.

Mrs. Travers hariç; o, gerçek üniversite yerine işletme yüksekokuluna gönderilmiş, yararlı bir şeyler öğrenmesi gerektiği söylenmişti; şimdi keşke onun yerine ya da daha önce yararsız şeylerle doldursaymışım kafamı, diyordu.

"Gerçi insanın geçimini sağlaması gerekiyor," demişti. "Aslında hasırcılık yararlı bir iş gibi görünüyor. Göreceğiz bakalım."

Neyi göreceklerdi? Grace ileriyi düşünmeyi hiç istemiyordu. Hayatın tıpatıp şimdiki gibi devam etmesini istiyordu. Bir kızla vardiyasını değiştirerek pazar günleri kahvaltıdan sonra izinli olabiliyordu. Bu yüzden de her cumartesi gecesi geç saate kadar çalışıyordu. Pratikte, Maury'yle vakit geçirmek yerine Maury'nin ailesiyle vakit geçirmeyi seçmişti. Grace'le Maury artık sinemaya gidemiyor, gerçek anlamda çıkamıyorlardı. Ama Maury onu işi bittiğinde, gece on bir civarında alıyor, arabayla biraz geziyorlar, dondurma ya da hamburger yemeye gidiyorlar –Grace yirmi bir yaşını bitirmemiş olduğundan Maury onu asla bara götürmüyordu– sonra da arabayı bir yere park ediyorlardı.

Grace'in –bazen sabahın birine, ikisine kadar süren– bu park etme seanslarıyla ilgili anıları bulanıktı; buna karşılık Travers'ların yuvarlak yemek masası başında –herkes kahveleri ya da tazelenmiş içkileriyle nihayet sofradan kalktığında– salonun karşı tarafındaki açık kahverengi deri kanepede, sallanan koltuklarda, minderli hasır koltuklarda oturduğu zamanlara ait anıları çok netti. (Bulaşıkların yıkanıp mutfağın temizlenmesi telaşına girilmezdi, ertesi sabah Mrs. Travers'ın "becerikli dostum Mrs. Abel[1]" dediği bir kadın gelip yapardı hepsini.)

1. (İng.) *Able*: becerikli (Abel'la okunuşu aynı). (Ç.N.)

Maury daima halının üstüne bir minder çekip otururdu. Akşam yemeğinde her zaman kot veya asker pantolonu giyen Gretchen, genellikle geniş bir koltuğa oturup bağdaş kurardı. Hem Gretchen hem de Maury iriyarı ve geniş omuzluydular, annelerinin güzelliğinden paylarını da almışlardı – dalgalı karamel rengi saçlar, yumuşak bakışlı ela gözler. Hatta Maury annesinden gamzesini de almıştı. Diğer garson kızlar Maury'yi hoş bulur, ıslık çalarlardı. Yakışıklı. Oysa Mrs. Travers'ın boyu olsa olsa bir elliydi, rengârenk bol elbiseleriyle şişman değilse de henüz boy atmamış bir çocuk gibi gürbüz ve tombul görünürdü. Gözlerinin parlaklığı, bakışlarının yoğunluğu, her an patlamaya hazır neşesi ise kimseye geçmemiş, geçememişti, taklit edilmesi de mümkün değildi. Yanaklarının yara kadar parlak kırmızılığı da öyle. Bu herhalde cildini düşünmeden her havada dışarı çıkmanın sonucuydu ve tıpkı vücudu ve bol elbiseleri gibi bağımsızlık göstergesiydi.

Bu pazar akşamlarında bazen aile üyelerinin dışında misafirler de olurdu. Genellikle Mr. ve Mrs. Travers'ın yaşlarında bir çift bazen ayrıca tek bir kadın ya da erkek; bu misafirler de genellikle Travers'lara benzerdi, yani kadınlar hevesli ve esprili, erkeklerse daha suskun daha yavaş ve hoşgörülü. İnsanlar komik anekdotlar anlatır, genellikle kendi kendileriyle dalga geçerlerdi. (Şimdi Grace o kadar uzun zamandır bir sohbet ustası ki, bazen kendinden sıkılıyor, bu akşam yemeği sohbetlerini bir zamanlar ne kadar değişik bulduğunu hatırlamakta zorlanıyor. Onun büyüdüğü çevrede hararetli sohbetlerin çoğu belden aşağı fıkralardan oluşur, elbette halasıyla eniştesi de bunu tasvip etmezdi. Yemeğe nadiren misafirleri olduğunda yemek övülür, yemek için özür dilenir, hava konuşulur ve yemeğin bir an önce bitmesi için dua edilirdi.)

Travers'larda akşam yemeği bittiğinde eğer hava yeterince serinse Mr. Travers şömineyi yakardı. Mrs. Travers'ın "salakça kelime oyunları" dediği, aslında salakça

tanımlar uydurulsa bile epeyce zeki olmayı gerektiren oyunlar oynanırdı. Yemek sırasında suskunluğu korumuş kişiler oyunda parlayabilirdi. Abes iddialar yalandan argümanlarla beslenirdi. Gretchen'ın kocası Wat bunu çok iyi becerirdi, bir süre sonra Grace de bu konuda ustalaşarak, Mrs. Travers'ı ve Maury'yi hayran bırakmaya başladı (Maury'nin, "Gördünüz mü? Söylemiştim. Çok zeki!" haykırışı Grace'ten başka herkesi güldürürdü). Olmayacak savunmalarla kelime uydurmakta öncülüğü de bizzat Mrs. Travers yapar, böylece oyunun aşırı ciddi, herhangi bir oyuncunun aşırı endişeli olmasını önlerdi.

Oyunla ilgili tek hoşnutsuzluk Mrs. Travers'ın oğlu Neil'la evli olan Mavis yemeğe geldiğinde yaşanmıştı. Mavis iki çocuğuyla birlikte kendi ailesinin yakınında, gölün aşağısındaki evinde kalıyordu. O gece yemekte sadece aile üyeleriyle Grace vardı; Mavis'le Neil'ın çocukları getirecekleri varsayılmıştı. Ama Mavis tek başına geldi – Neil doktordu, o hafta sonu Ottawa'da işi vardı. Mrs. Travers hayal kırıklığına uğramakla birlikte moralini yüksek tutarak, neşeli bir çaresizlikle, "Çocuklar da Ottawa'da değil herhalde," dedi.

"Ne yazık ki değil," dedi Mavis. "Ama çok sevimli değiller şu sıralar. Yemek boyunca çığlık atarlardı eminim. Bebek isilik oldu, Mikey'nin kim bilir nesi var."

İnce, güneşten bronzlaşmış bir kadındı; mor elbisesiyle aynı renkte geniş bir bantla koyu renk saçlarını tuttırmuştu. Alımlı bir kadın olmakla birlikte dudakları sıkıntı ya da onaylamama ifade edercesine aşağı çekilmişti. Tabağındaki yemeğe pek dokunmadı ve köriye alerjisi olduğunu söyledi.

"Aa, Mavis. Çok üzüldüm," dedi Mrs. Travers. "Yeni mi bu alerji?"

"Yok canım. Yıllardır var ama eskiden kibarlık edip söylemiyordum. Gece saatlerce kusmaktan bıktım sonra."

"Keşke söyleseydin... Ne hazırlayalım sana?"

"Önemli değil, gerek yok. Zaten bu sıcak ve anneliğin hazları bende iştah bırakmadı."

Mavis bir sigara yaktı.

Daha sonra oyun sırasında, Wat'la yaptığı tanım konusunda tartışmaya girişti, Wat'ın tanımının kabul edilebilirliği sözlükten onaylanınca da, "Aa, pardon. Ben sizlerin seviyesine erişemeyeceğim belli ki," dedi. Bir sonraki elde herkes kelimesini yazdığı kâğıt parçasını uzatırken o gülümseyerek başını iki yana salladı.

"Bulamadım."

"Yapma Mavis," dedi Mrs. Travers. Mr. Travers da, "Hadi Mavis. Herhangi bir kelime yaz işte," dedi.

"Herhangi bir kelime bulamadım. Kusura bakmayın. Aptallığım üstümde bu gece. Siz devam edin oyununuza."

Onlar da öyle yaptılar; herkes ortada bir sorun yokmuş gibi davranıyor, Mavis hep aynı kararlı -azıcık incinmiş- mutsuz gülümsemeyle sigara içmeye devam ediyordu. Bir süre sonra ayağa kalkıp feci yorgun olduğunu, çocukları annesi ve babasıyla daha uzun süre yalnız bırakamayacağını, çok hoş ve eğitici bir akşam geçirdiğini, artık eve gitmesi gerektiğini söyledi.

Giderken de, "Bu yıl Noel'de size bir Oxford sözlüğü hediye edeceğim," dedi ortaya, acı acı gülerek.

Wat'ın kullandığı Travers'ların sözlüğü Amerikan sözlüğüydü.

Mavis gittikten sonra kimse kimseyle göz göze gelmedi. Mrs. Travers, "Gretchen, bizlere kahve yapacak gücün var mı?" dedi. Gretchen da, "Ne eğlendik ama. İsa görse ağlardı," diye homurdanarak mutfağa gitti.

"Canım, zor bir hayatı var," dedi Mrs. Travers. "İki küçük çocukla."

Grace hafta içi bir gün de kahvaltı servisi toparlan-

dıktan akşam yemeği servisi hazırlanıncaya kadar izinliydi; Mrs. Travers bunu öğrendiğinde arabayla Bailey's Falls'a gidip Grace'i alarak göle getirmeye başladı. Maury o saatlerde işteydi –o yaz 7 No.lu karayolunu onaran ekiple birlikte çalışıyordu– Wat da Ottawa'daki bürosunda; Gretchen ise ya çocuklarla yüzüyor ya da yine onlarla birlikte gölde kayıkla geziyor olurdu. Genellikle Mrs. Travers yapılacak alışverişleri, akşam yemeği hazırlıkları, yazacak mektupları olduğunu söyleyip Grace'i geniş, serin, storları çekili salon-yemek odasında, temelli çukurlaşmış deri kanepeyle tıkış tıkış kitap raflarının arasında tek başına bırakırdı.

"Canın ne çekiyorsa oku," derdi Mrs. Travers. "Ya da istersen şuraya kıvrılıp uyu biraz. İşin zor, yorgun olmalısın. Ben seni vaktinde geri götürürüm."

Grace asla uyumazdı. Kitap okurdu. Yerinden hiç kıpırdamazdı neredeyse; şortun altından çıkan çıplak bacakları terleyip deriye yapışırdı. Belki okumaktan aldığı yoğun haz yüzünden terlerdi. Çoğu kez Mrs. Travers'ı işe dönme vakti gelene kadar görmezdi.

Mrs. Travers herhangi bir sohbete girişmeden önce Grace'in hangi kitaba dalmışsa zihnini oradan ayırmasına zaman tanırdı. Sonra bazen o kitabı okuduğunu, nasıl bulduğunu söylerdi – ama yorumları daima hem düşünceli hem gamsız olurdu. Mesela *Anna Karenina*'yla ilgili olarak, "Kaç kere okudum bilmiyorum ama şunu hatırlıyorum, ilk okuduğumda Kitty'yle özdeşleştim, sonra Anna'yla – of, Anna'yla özdeşleşmek korkunç bir şeydi; son okuduğumda da sürekli Dolly'yle özdeşleştiğimi fark ettim. Hani Dolly onca çocukla kıra gider ya, çamaşırı nasıl yıkayacağını bilemez, çamaşır leğenleriyle ilgili bir sorun vardır – insan yaşlandıkça duygudaşlıkları da değişiyor herhalde. Tutku leğenlerin arkasına itiliyor. Sen benim dediklerimi ciddiye alma zaten. Almıyorsun, değil mi?"

"Ben herhangi birinin dediklerini pek ciddiye alıyor muyum bilmem." Grace ağzından çıkan sözlere şaşırdı, acaba kibirli ya da çocuksu mu geliyordu kulağa? "Ama sizi dinlemek hoşuma gidiyor."

Mrs. Travers güldü. "Ben de kendimi dinlemeyi seviyorum."

Aynı dönemde Maury nedense evlilikten söz etmeye başlamıştı. Daha uzun bir süre evlenmeleri söz konusu değildi –öncesinde Maury'nin mühendislik diplomasını alıp çalışmaya başlaması gerekiyordu– ama Maury evlilikten her ikisinin de varsaydığı bir şeymiş gibi söz ediyordu. *Evlendiğimizde*, dediği zaman, Grace onu sorgulayacağına ya da itiraz edeceğine merakla dinliyordu.

Evlendiklerinde Little Sabot Gölü'nde bir evleri olacaktı. Maury'nin aile evine ne fazla yakın ne fazla uzak bir ev. Yazlık olacaktı elbette. Yılın geri kalan aylarında Maury mühendis olarak nerede çalışıyorsa orada yaşayacaklardı. Herhangi bir yer olabilirdi – Peru, Irak, Kuzeybatı Toprakları. Grace bu seyahat fikrine bayılıyordu – Maury'nin ciddi bir gururla kendi evimiz diye bahsettiği şeye bayıldığından biraz daha fazla. Bunların hiçbiri Grace'e gerçek gibi gelmiyordu, öte yandan, enişteşine yardım etme, büyüdüğü kasaba ve evde bir hasırcı olarak yaşama fikri de hiçbir zaman gerçek gibi gelmemişti.

Maury, Grace'e halasıyla enişteşine kendisi hakkında ne dediğini, onlarla tanıştırmak üzere kendisini ne zaman evine götüreceğini soruyordu sürekli. Maury'nin bu kelimeyi –*evine*– bu kadar rahatlıkla kullanması Grace'e biraz acayip geliyordu, oysa kendisinin de *evim*, dediği olmuştu muhtemelen. *Halamla enişteşin evi*, demeyi daha uygun buluyordu.

Haftada bir yazdığı kısa mektuplarda, "yazın buralarda çalışan bir çocukla çıktığını" belirtmek dışında on-

dan hiç bahsetmemişti aslında. Yazdığı cümleden, çocuğun otelde çalıştığı anlamı çıkarılabilirdi.

Grace evliliği hiç düşünmemiş değildi. Böyle bir ihtimal –neredeyse kesin bir ihtimal– hasırcılık mesleğinin yanı sıra zihninde hep yer almıştı. Hayatında hiç kimse ona kur yapmamış olduğu halde günün birinde olacağını düşünmüştü, hem de aynı bu şekilde; erkek kararını derhal verecekti. Onu görecek –dükkâna onarılacak bir iskemle getirecekti belki– ve gördüğü anda âşık olacaktı. Maury gibi yakışıklı olacaktı. Maury gibi tutkulu olacaktı. Bunu hoş fiziksel samimiyet izleyecekti.

Bu kısmı olmamıştı işte. Maury'nin arabasındalarken, çimenlere uzanıp yıldızlara bakarken Grace hevesliydi. Maury de hazırdı ama hevesli değildi. Grace'i korumanın kendi sorumluluğu olduğunu düşünüyordu. Ayrıca Grace'in kendini rahatça sunuşu Maury'nin kafasını karıştırıyordu. Belki soğukkanlılıkla sunduğunu seziyordu. Hiç anlayamadığı ve kafasındaki Grace imajıyla hiç bağdaşmayan kasıtlı bir sunuş. Ne kadar soğukkanlı olduğunu Grace kendi de anlamıyordu; hevesli olduğunu göstermenin tek başına kurduğu hayallerden bildiği hazlarla sonuçlanacağı ve idareyi Maury'nin ele alması gerektiği kanısındaydı. Maury de bunu asla yapmıyordu.

Bu kuşatmaların sonunda her ikisi de altüst ve biraz öfkeli oluyor ya da utanıyordu; bu yüzden de vedalaşırlarken kendilerini affettirmek için öpüşmelerin, sarılmaların, sevgi dolu sözlerin sonu gelmiyordu. Yalnız kalıp yatakhanedeki yatağına girerek son iki saati zihninden uzaklaştırmak Grace için bir rahatlamaydı. Maury için de tek başına karayolunda arabayla gitmenin, sevgili Grace'ini samimiyetle sevmeye devam edebilmek için zihnindeki imajını yeniden düzenlemenin bir rahatlama olduğunu düşünüyordu.

Garson kızların çoğu Amerikan İşçi Bayramı'ndan sonra işten ayrılıp liseye ya da üniversiteye döndüler. Ama otel, aralarında Grace'in de olduğu daha az sayıda personelle Şükran Günü'ne kadar açıktı. Bu yıl otelin aralık başında kış mevsimi için, en azından Noel tatili için açılacağı söyleniyordu ama mutfak ve yemek servisi çalışanlarından hiçbiri gerçekten açılacağından emin değildi. Grace halasıyla eniştesine mektubunda Noel mevsiminde otelin açılması kesinmiş gibi yazmıştı. Hatta arada kapanacağından bile söz etmemişti, belki yeni yıldan sonra kapanabileceğini yazmış olabilirdi. Yani Noel'e onu beklemesinlerdi.

Bunu niye yapmıştı? Kafasında başka bir şey olduğundan değil. Üniversitede son yılını okuyacak olan Maury'ye kendisinin de bu bir yılı eniştesine yardım ederek, belki hasırcılığı öğrenebilecek bir başkasını arayarak geçirmesinin iyi olacağını söylemişti. Hatta Noel'de Maury, ailesiyle tanışsın diye onu eve davet edeceğine de söz vermişti. Maury de Noel'in nişanlanmak için uygun bir zaman olacağını söylemişti. Grace'e pırlanta yüzük almak için yazın kazandığı paraları biriktiriyordu.

Grace de para biriktiriyordu. Otobüse binip Kingston'a giderek Maury'yi okulunda ziyaret edebilmek için.

Bundan o kadar rahatça söz ediyor, söz veriyordu ki. Ama yapacağına inanıyor muydu, hatta bunu istiyor muydu?

"Maury gerçekten altın gibi çocuk," diyordu Mrs. Travers. "Zaten sen de görüyorsun. Babası gibi tatlı, sorunsuz bir adam olacak. Abisi gibi değil. Abisi Neil çok zekidir. Maury'nin zeki olmadığını söylemek istemiyorum, boş beyinle mühendis olunmaz ama Neil – derin biri." Sonra kendi söylediğine güldü. "*Derin, dipsiz mağaralarında okyanusun* – ne diyorum ben? Uzun süre boyunca Neil'la benim, birbirimizden başka kimsemiz

yoktu. Bu yüzden benim için özel bir yeri vardır. Sıkıcı biri olduğunu söylemek istemiyorum. Ama bazen en eğlenceli insanlar hüzünlü olabiliyor, değil mi? İnsan merak ediyor. Gerçi yetişkin çocuklar için endişelenmenin ne anlamı var? Neil için biraz endişeleniyorum, Maury için çok çok az. Gretchen içinse hiç endişelenmiyorum. Çünkü kadınlar her zaman ayakta kalmanın bir yolunu bulurlar, öyle değil mi? Erkekler öyle değil."

Göl evi asla Şükran Günü'nden önce kapatılmazdı. Gretchen'la çocukların okul yüzünden Ottawa'ya dönmeleri gerekiyordu elbette. İşini tamamlamış olan Maury'nin de Kingston'a gitmesi lazımdı. Mr. Travers sadece hafta sonları gelirdi. Ama Mrs. Travers kendisinin genellikle kaldığını söyledi Grace'e, bazen misafirler olurdu, bazen tek başına.

Sonra fikir değiştirdi. Eylül ayında Mr. Travers'la birlikte Ottawa'ya döndü. Gidişi beklenmedikti – hafta sonu yemeği iptal edildi.

Maury annesinin ara sıra sinirsel bir rahatsızlık geçirdiğini söyledi. "Dinlenmesi gerekiyor," dedi. "Bir-iki hafta hastanede kalıyor, sakinleştiriyorlar. Her defasında iyileşmiş olarak çıkıyor hastaneden."

Grace, annesini bu tür bir rahatsızlığı olacak son insan gibi gördüğünü söyledi.

"Neden dolayı oluyor?"

"Onlar da bilmiyor sanırım," dedi Maury.

Ama sonra ekledi: "Aslında kocasından ötürü olabilir. Yani ilk kocası. Neil'ın babası. Onun başına gelenler filan."

Neil'ın babasının başına gelen şey intihardı.

"Dengesizdi herhalde."

Ardından devam etti: "Belki de o yüzden değildir. Başka şeyler de olabilir. O yaştaki kadınların sorunları. Önem-

li bir şey değil ama – artık çaresi var, ilaçla kolayca hallediliyor. Müthiş ilaçlar var. Merak edilecek bir şey yok."

Şükran Günü geldiğinde Mrs. Travers Maury'nin tahminine uygun olarak hastaneden çıkmıştı, kendini iyi hissediyordu. Şükran Günü yemeği her zamanki gibi gölde yenecekti. Pazar günü yenecekti – bu da pazartesi günü toparlanıp evi kapatacak zaman olsun diye her zamanki âdetleriydi. Grace'in şansı vardı, pazar günleri izinliydi hâlâ.

Bütün aile orada olacaktı. Misafir olmayacaktı; Grace'i saymazsak. Neil, Mavis ve çocukları Mavis'in aile evinde kalacaklar ve pazartesi orada yemek yiyeceklerdi ama pazar gününü Travers'larda geçireceklerdi.

Pazar sabahı Maury Grace'i göle getirdiğinde hindi fırına girmişti bile. Çocuklar nedeniyle yemek erken saatte, beş civarında yenecekti. Turtalar mutfak tezgâhında duruyordu: balkabaklı, elmalı, yabanmersinli. Mutfaktan Gretchen sorumluydu; atletik olduğu kadar maharetli bir aşçıydı. Mrs. Travers mutfak masasında oturmuş kahve içiyor, Gretchen'ın küçük kızı Dana'yla yap boz oynuyordu.

"Aa, Grace," dedi, sarılmak üzere ayağa fırlayarak –daha önce hiç böyle bir şey yapmamıştı– bu arada sakarlık edip eliyle yap bozun parçalarını dağıttı.

Dana, "*Büyükanne*!" diye çığlık attı; atmaca gibi onları izleyen ablası Janey yap bozun parçalarını bir hamlede topladı.

"Tekrar yaparız," dedi. "Büyükanne mahsus yapmadı."

"Yabanmersini sosu nerede?" dedi Gretchen.

"Dolapta," dedi Mrs. Travers, Grace'in kolunu sıkmaya devam edip parçalanmış yap bozla ilgilenmeyerek.

"Dolabın neresinde ama?"

"Ha. Yabanmersini sosu," dedi Mrs. Travers. "Aslında

– kendim yapıyorum. Önce yabanmersinlerinin üstüne az su koyuyorum. Sonra alçak ateşte – yok, galiba önce ıslatıyordum..."

"Neyse, zaten onu yapmaya vakit yok," dedi Gretchen. "Yani hazır sos yok mu?"

"Yoktur herhalde. Olmasa gerek, kendim yapıyorum ya."

"Birini gönderip aldırmam lazım."

"Mrs. Woods'a sorsan?"

"Olmaz. Onunla iki çift laf etmişliğim yok. Çekinirim. Birinin markete gitmesi lazım."

"Hayatım, Şükran Günü bugün," dedi Mrs. Travers tatlılıkla. "Açık yer yoktur."

"Şu karayolunun üzerindeki yer hep açık." Gretchen sesini yükseltti. "Wat nerede?"

"Kayıkla çıktı," diye seslendi Mavis arkadaki yatak odasından. Tehdit edercesine söyledi çünkü bebeğini uyutrnaya çalışıyordu. "Mikey'yi kayığa bindiriyor."

Mavis, Mikey ve bebekle birlikte kendi arabasıyla gelmişti. Neil daha sonra gelecekti, bazı telefon görüşmeleri yapması gerekiyordu.

Mr. Travers ise golfe gitmişti.

"Markete gidecek biri lazım, ondan soruyorum," dedi Gretchen. Bekledi ama yatak odasından teklif gelmedi. Kaşları havada, Grace'e baktı.

"Araba kullanmayı bilmiyorsun, değil mi?"

Grace hayır, dedi.

Mrs. Travers etrafa bakınıp iskemlesini aradı, sonra da minnetle iç çekerek oturdu.

"Neyse," dedi Gretchen, "Maury biliyor. Maury nerede?"

Maury öndeki yatak odasında mayosunu arıyordu, herkes su çok soğuktur, yüzülmez dediği halde. Market açık değildir, dedi.

"Açıktır," dedi Gretchen. "Benzin istasyonu aynı zamanda. O açık değilse Perth'ün girişindeki market var ya, o açıktır, hani dondurma külahlarının olduğu yer..."

Maury, Grace de kendisiyle gelsin istiyor, aynı anda kızlar, Janey'yle Dana, büyükbabalarının evin yan tarafındaki Norveç akçaağacına kurduğu salıncağı göstermek için çekiştiriyorlardı Grace'i.

Grace merdiveni inerken sandaletinin bandı koptu. İkisini de çıkarıp kumlu toprağın, düzlenmiş sinirotlarının ve şimdiden dökülmüş olan yığınla kurumuş yaprağın üzerinde rahatlıkla yalınayak yürüdü.

Önce o, çocukları salıncakta salladı sonra onlar Grace'i salladılar. Yalınayak aşağı atlarken bir bacağı kasıldı, acıyla bir çığlık attı, ne olduğunu anlayamamıştı.

Acı bacağında değil, ayağındaydı. Bir midye kabuğunun keskin kenarı sol tabanını kesmiş, acı o noktadan yükselmişti.

"O midyeleri Dana getirdi," dedi Janey. "Salyangozuna ev yapacaktı."

"Salyangoz kaçtı ama," dedi Dana.

Gretchen'la Mrs. Travers, hatta Mavis, çığlığı çocuklardan birinin attığını sanıp dışarı koşmuşlardı.

"Ayağı kanıyor," dedi Dana. "Yerler kan oldu."

Janey, "Midyeye bastı, kesildi," dedi. "O midyeleri Dana bıraktı oraya, Ivan'a ev yapacaktı. Salyangozu Ivan'a."

Sonra dışarı bir leğen, yarayı yıkamak için su, bir de havlu getirildi, herkes çok acıyor mu diye soruyordu.

"Çok değil," dedi Grace, topallaya topallaya merdivene giderek; kızlar ona destek olmak için yarışıyor, ayağına dolanmaktan başka işe yaramıyorlardı.

"Kötü görünüyor bu," dedi Gretchen. "Niye yalınayaktın peki?"

"Sandaleti koptu," dedi Dana'yla Janey bir ağızdan; o sırada şarap rengi bir Cabrio sessizce, ustalıkla park yerine girdi.

"İşte hızır gibi yetişmek diye buna derim," dedi Mrs. Travers. "Aradığımız adam. Doktor."

Gelen Neil'dı, Grace onu ilk kez görüyordu. Uzun boylu, zayıf ve çevikti.

"Çantanı al," diye seslendi Mrs. Travers neşeyle. "İlk hastan seni bekliyor."

"Hurdan iyiymiş," dedi Gretchen. "Yeni mi?"

"Bir çılgınlık yaptım," dedi Neil.

"Uyandı işte bebek." Mavis muğlak bir suçlamayla iç çekti ve tekrar eve girdi.

Janey sertçe, "Ne yapsak bebek uyanıyor," dedi.

"Sen sussan iyi olur," dedi Gretchen.

"Çantam yok deme," dedi Mrs. Travers. Ama Neil arka koltuktan çantayı çıkarınca, "Hah, varmış," dedi. "İyi, ne olur ne olmaz."

"Hasta sen misin?" dedi Neil, Dana'ya. "Ne oldu? Kurbağa mı yuttun?"

"Ben değil, o," dedi Dana vakur bir tavırla. "*Grace*."

"Anlıyorum. Kurbağayı o yuttu yani."

"*Ayağı kesildi*. Sürekli kanıyor."

"Midyeye bastı," dedi Janey.

Bunun üzerine Neil yeğenlerine, "Çekilin," dedi ve Grace'in altındaki basamağa oturup dikkatle ayağını havaya kaldırdı. "Şu bezi ya da başka bir şey ver bakayım," dedikten sonra yaraya bakabilmek için dikkatle kanları sildi. Neil bu kadar yakınına gelince Grace o yaz otelde çalışırken tanımayı öğrendiği bir koku fark etti: hafif nane karışık alkol kokusu.

"Hakikaten de öyle," dedi. "Sürekli kanıyor. Kanaması iyi, temizlenir. Acıyor mu?"

"Biraz," dedi Grace.

Neil Grace'in yüzüne kısaca ama sorarcasına baktı. Belki kokuyu alıp almadığını ve bu konuda ne düşündüğünü anlamak için.

"Acıyordur. Şu sarkan deri parçasını görüyor musun? Onun altına girip iyice temizlememiz lazım, sonra bir-iki dikiş atarım. Yanımda üzerine sürebileceğim bir şeyler var, tahmin ettiğin kadar acımaz." Başını kaldırıp Gretchen'a baktı. "Hadi. İzleyicileri dağıtalım."

Henüz annesine tek kelime söylememişti; Mrs. Travers ne kadar isabetli bir zamanda geldiğini söyledi tekrar.

"İzciyiz," dedi Neil. "Her an hazır."

Ellerinde bir sarhoşluk hissedilmiyor, gözlerinde de sarhoşluk görülmüyordu. Çocuklarla konuşurken canlandırdığı matrak dayıya da benzemiyor, Grace'in karşısında teskin edici sözleriyle canlandırdığı karaktere de uymuyordu. Geniş, beyaz bir alnı, yer yer kır düşmüş, kıvır kıvır siyah saçları, parlak çakır gözleri, ince dudaklı büyük bir ağzı vardı; dudakları şiddetli bir sabırsızlığı, iştahı ya da acıyı bastırır gibi büzülmüştü.

Yaraya basamakların üzerinde pansuman yapıldıktan sonra –Gretchen bu arada çocukları da yanına alarak mutfağa dönmüş ama Mrs. Travers kalıp dikkatle izlemiş, rahatsız etmeyeceğine söz verircesine dudaklarını sımsıkı kapamıştı– Neil Grace'i kente, hastaneye götürmenin iyi olacağını söyledi.

"Tetanos aşısı için."

"Çok acımıyor," dedi Grace.

"Fark etmez," dedi Neil.

"Bence de," dedi Mrs. Travers. "Tetanos – ne korkunç şey."

"Uzun sürmez," dedi Neil. "Hadi. Grace? Grace, gel seni arabaya götüreyim." Kolunun altından tutup destek oldu. Grace sağlam sandaletini bağlamış, ötekine de sürükleyebileceği şekilde parmaklarını sokabilmişti. Sargısı çok derli toplu ve sıkıydı.

"Bir içeriye uğrayıp döneceğim," dedi Neil, Grace'i arabaya oturttuktan sonra. "Mazeret bildireyim."

Gretchen'a mı? Mavis'e.

Mrs. Travers gözlerinde, o gün doğal ifadesi gibi, hatta bastırılması imkânsızmış gibi görünen bulanık ve heyecanlı bakışlarla verandadan aşağı indi. Elini arabanın kapısına dayadı.

"İyi oldu," dedi. "Çok iyi oldu. Grace, seni Tanrı gönderdi. Bugün onu içkiden uzak tutarsın, değil mi? Sen becerirsin."

Grace bu sözleri duydu ama üzerinde durmadı. Mrs. Travers'daki değişiklik onu telaşa düşürmüştü; cüssesi irileşmişti sanki, bütün hareketlerinde bir katılık vardı, genel ruh hali gelişigüzel, neredeyse çılgınca bir iyilikseverlikti, gözlerinden ağlamaklı bir neşe akıyor gibiydi. Dudaklarının birleştiği yerde şekeri andıran hafif bir kabuk.

Hastane beş kilometre mesafede, Carleton Meydanı'ndaydı. Demiryolunun üzerinde bir üstgeçit vardı; bunu öyle bir süratle geçtiler ki, Grace geçidin tepesinde sanki araba yoldan havalanmış, uçuyorlarmış izlenimine kapıldı. Etrafta pek trafik yoktu, korkmadı, zaten yapabileceği bir şey de yoktu.

Neil acilde görevli hemşireyi tanıyordu, bir form doldurdu, hemşire Grace'in ayağına şöyle bir baktı ("Pansuman güzel," dedi ilgisizce), sonra Neil tetanos aşısını kendi yaptı. ("Şimdi acımayacak ama sonra ağrıyabilir.") Tam işini bitirirken, hemşire bulundukları bölmeye girdi, "Bekleme salonunda onu eve götürmek için bekleyen biri var," dedi.

Grace'e döndü, "Nişanlınmış," dedi.

"İşinin henüz bitmediğini söyle," dedi Neil. "Yok hayır. Gittiğimizi söyle."

"İçeride olduğunuzu söylemiştim."

"Ama döndüğünde," dedi Neil, "baktın ki gitmişiz."

"Kardeşiniz olduğunu söyledi. Arabanızı görmez mi otoparkta?"

"Arkaya park ettim. Doktor otoparkına."

"Hadi bakalım," dedi hemşire giderken, arkasına bakmadan.

Neil, Grace'e, "Hemen eve gitmek istemezdin herhalde, değil mi?" dedi.

"Hayır," dedi Grace, cevabını karşısındaki duvarda okurcasına. Göz muayenesindeymiş gibi.

Grace tekrar parmaklarına geçirdiği sandaleti sürükleyerek yine Neil'ın yardımıyla arabaya binip krem rengi koltuğa yerleşti. Otoparktan çıkıp bir arka yola girdiler; kentin alışılmış çıkışı değildi. Grace, Maury'yi görmeyeceklerini biliyordu. Onu düşünmek zorunda değildi. Mavis'i düşünmek zorunda hiç değildi.

Grace ileride hayatının bu dönüm noktasını, bu değişimi anlatırken, arkasında bir kapı gürültüyle kapanmış gibi diye tarif edebilirdi – etti de. Ama o sırada bir gürültü yoktu – içinden kıpır kıpır bir kabullenme geçti sadece, geride kalanların hakları sorunsuzca iptal oldu.

O günün anısı zihninde belirgin ve ayrıntılı olarak yer etti ama daha sonra üzerinde durduğu bölümlerinde değişiklikler oldu.

Hatta o ayrıntıların bazılarında bile yanılmış olmalıydı.

* * *

Önce 7 No.lu karayolunda batıya doğru yol aldılar. Grace'in hatıralarında yolda başka hiçbir araba yok, arabanın hızı üstgeçitteki uçuşun hızına yakın. Bunun doğru olması mümkün değil – yolda insanlar vardı mutlaka, pazar sabahı aileleriyle birlikte Şükran Günü'nü kutla-

mak üzere evlerine giden insanlar olmalıydı. Kiliseye gidenler, kiliseden dönenler. Neil köylerden, kasabaların dış mahallelerinden geçerken, eski karayolunun çok sayıdaki virajında yavaşlamış olmalıydı. Grace üstü açık bir arabada, rüzgâr gözlerine dolarak, saçlarını savurarak gitmeye alışık değildi. Bu da ona sürekli bir hız, mükemmel bir uçuş yanılgısı yaşatıyordu, yani çırpınırcasına değil, mucizevi, dingin bir uçuş.

Maury, Mavis ve ailenin geri kalanı zihninden silinmişti ama Mrs. Travers'ın bir parçası kalmıştı, tepesinde dolanıyor, fısıltıyla, tuhaf, çekingen bir kıkırtıyla son sözünü tekrarlıyordu.

Sen becerirsin.

Grace'le Neil konuşmadılar elbette. Grace'in hatırladığına göre, sesini duyurabilmek için avaz avaz bağırması gerekirdi. Doğruyu söylemek gerekirse, hatırladıklarını cinselliğin nasıl olması gerektiği konusunda o zamanki fikirlerinden, hayallerinden ayırmak pek mümkün değil. Tesadüfi karşılaşma, sessiz ama güçlü sinyaller, kendisinin az çok tutsak rolü oynayacağı, neredeyse sessiz uçuş. Mutlu bir teslim oluş, tenin bir arzu pınarına dönüşmesi.

Nihayet Kaladar'da durdular ve otele girdiler – eski otel hâlâ duruyor. Neil'in onu elinden tutuşu, parmaklarını parmaklarına geçirişi, Grace'in topallamasına ayak uydurmak için adımlarını yavaşlatışı. Neil onu otelin barına götürdü. Daha önce bir bara hiç girmediği halde Grace buranın bar olduğunu anladı. (Bailey's Falls Oteli'nin henüz içki ruhsatı yoktu – içkiyi insanlar ya odalarında içerdi ya da yolun karşı tarafındaki, gece kulübü denen köhne yerde.) Bar Grace'in tam beklediği türden bir yerdi – havasız, loş, büyük bir mekân, üstünkörü bir temizliğin ardından gelişigüzel yerleştirilmiş iskemle ve masalar, bira, viski, puro, pipo ve erkek kokusunu bastıramayan deterjan kokusu.

İçeride kimse yoktu – öğleden sonra açılıyordu belki. Ama öğleden sonra olmamış mıydı henüz? Grace'in zaman algısı bozulmuş gibiydi.

Sonra başka bir odadan bir adam girdi içeri ve Neil'la konuştu. "Merhaba doktor," deyip barın arkasına geçti.

Grace böyle olacağını düşünüyordu – gittikleri her yerde Neil'ın tanıdığı birileri olacaktı.

"Bugün pazar biliyorsunuz," dedi adam sertçe, neredeyse bağırarak, otoparktan da sesinin duyulmasını istermiş gibi. "Pazar günü size burada bir şey satamam. Ona zaten başka zaman da satamam. Hatta burada bile olmaması gerekiyor. Anlıyorsunuz, değil mi?"

"Kesinlikle beyefendi. Gayet tabii anlıyorum," dedi Neil. "Yürekten katılıyorum söylediklerinize."

İki erkek konuşurlarken barın arkasındaki adam gizli bir raftan bir şişe viski alıp bir bardağa doldurdu ve tezgâhın üzerinden Neil'a doğru kaydırdı.

"Bir şey içmek ister misiniz?" dedi Grace'e. Bu arada bir kola açmaktaydı bile. Şişeyi bardaksız uzattı.

Neil tezgâhın üzerine bir kâğıt para bıraktı, adam ittirdi.

"Söyledim ya," dedi. "Satamam."

"Kolanın parasını alsanız?" dedi Neil.

"Satamam."

Adam şişeyi kaldırdı, Neil bardağını hızla boşalttı. "İyi bir insansınız siz," dedi. "Yasanın özü."

"Kolayı yanınıza alabilirsiniz. Kız bir an önce çıksa daha memnun olacağım."

"Merak etmeyin," dedi Neil. "İyi bir kız o. Yengem. Müstakbel yengem. Öyleymiş."

"Sahi mi?"

Tekrar 7 NO.lu karayoluna çıkmadılar. Kuzeye giden, asfaltlanmamış ama yeterince geniş ve düzgün sayı-

labilecek toprak yola girdiler. Alkol Neil'ın araba kullanışını beklenenin tersine etkilemişti. Yavaşlamış, yolun gerektirdiği usturuplu, hatta temkinli hıza düşmüştü.

"Sakıncası yok, değil mi?" dedi Neil.

"Neyin?" dedi Grace.

"Alakasız bir yerlere götürülmenin."

"Hayır."

"Arkadaşlığına ihtiyacım var. Ayağın nasıl?"

"İyi."

"Biraz ağrıyordur."

"Pek ağrımıyor aslında. İyiyim."

Neil bir elinde kola şişesi olan Grace'in öbür elini eline alıp avcunu dudaklarına bastırdı, yaladı ve bıraktı.

"Seni kötü emellerle kaçırdığımı mı sandın?"

"Hayır," diye yalan söyledi Grace, bu sözlerin annesinin ağzından çıkmış olabileceğini düşünerek. *Kötü emeller.*

"Başka zaman olsa haklı olurdun," dedi Neil, sanki Grace evet, demiş gibi. "Ama bugün değil. Hiç sanmıyorum. Bugün kilisedeymiş kadar güvendesin."

Neil'ın değişmiş, daha samimi, dobra ve sakin olan ses tonuyla tenine bastırdığı dudaklarının, sonra da tenini yalayıp geçen dilinin anısı Grace'i öyle etkiliyordu ki, söylediği kelimeleri duyuyor ama anlamını kavramıyordu. Baştan aşağı teninde dilinin bir yakarı dansı gibi onlarca, yüzlerce yalayışını hissediyordu. Buna rağmen, "Kiliseler her zaman güvenli değildir," demeyi akıl edebildi.

"Doğru. Doğru."

"Ayrıca ben senin yengen değilim."

"Müstakbel yengem. Müstakbel demedim mi?"

"Müstakbel yengen de değilim."

"Ya. Ne yapalım. Aslında şaşırdığımı söyleyemem. Hayır. Şaşırmadım."

Sonra Neil'ın sesi tekrar değişti, pratik konulara yöneldi.

"İleride bir sapak arıyorum, sağda. Görünce tanıyacağım bir yol. Buraları bilir misin?"

"Yok, bu civarı bilmiyorum."

"Flower Station'ı bilmiyor musun? Oompah, Poland? Snow Road?"

Grace hiçbirinin adını duymamıştı.

"Birini görmem lazım."

Sağa dönerlerken Neil'dan şüpheli homurtular geliyordu. Hiçbir yol tabelası yoktu. Girdikleri yol daha dar, yer yer bozuk bir yoldu, bir de tek şeritli ahşap köprü vardı. Ormanda yaprak döken ağaçların en tepedeki dalları birbirine girmişti. Bu yıl alışılmadık ılık hava yüzünden yaprakların sararması gecikmişti; dolayısıyla dalların çoğu hâlâ yeşildi, yer yer tek tük renkli dallar birer sancak gibi göze çarpıyordu. Bir tapınaktaymış duygusu uyandırıyordu insanda. Neil'la Grace kilometreler boyunca hiç konuşmadılar, ağaçlar hâlâ sıktı, ormanın sonu görünmüyordu. Ama sonra Neil sükûneti bozdu.

"Araba kullanmayı biliyor musun?" diye sordu; Grace bilmediğini söyleyince, "Bence öğrenmelisin," dedi.

Hemen o anda öğrenmekten bahsediyordu. Arabayı durdurdu, inip etrafını dolanarak Grace'in tarafına geldi, Grace de mecburen direksiyonun arkasına geçti.

"Buradan daha iyi bir yer bulunamaz."

"Ya bir araç çıkarsa karşıma?"

"Çıkmaz. Çıkarsa da sorun olmaz. Zaten bu yüzden virajsız bir yer seçtim. Merak etme, sadece sağ ayağına iş düşüyor."

Ağaçların altında uzun bir tünelin girişindeydiler; güneş toprağa lekeler halinde vuruyordu. Neil arabanın nasıl çalıştığıyla ilgili bir açıklama yapmakla uğraşmadı, sadece ayağını nereye koyacağını gösterdi, vites değiştirme alıştırması yaptırdı, sonra da, "Şimdi sür bakalım, ben ne dersem onu yap," dedi.

Arabanın ilk hamlesi Grace'i dehşete düşürdü. Vitesi gıcırdatarak değiştirince Neil'ın dersi derhal bitireceğini düşündü ama o güldü. "Hop, yavaş. Yavaş. Devam et," dedi, Grace de devam etti. Grace'in direksiyon kullanışıyla ilgili, direksiyona bakarken gaz pedalını sürekli unutmasıyla ilgili bir yorum yapmıyor, sadece, "Devam et, devam et, yolda kal, motoru stop ettirme," diyordu.

"Ne zaman durabilirim?" diye sordu Grace.

"Ben nasıl duracağını anlattıktan sonra."

Tünelin sonuna kadar ilerletti Grace'i, sonra frenle ilgili talimatları verdi. Grace durur durmaz yer değiştirmek üzere kapıyı açtı ama Neil, "Hayır, bu mola," dedi. "Birazdan hoşuna gitmeye başlayacak." Tekrar hareket ettiklerinde Grace, Neil'ın haklı olabileceğini düşünmeye başladı. Bir anlık özgüven dalgasıyla neredeyse hendeğe savruluyorlardı. Neil bir yandan direksiyona yapışırken bir yandan gülüyordu; yine de ders devam etti.

Grace'e kilometrelerce yol almışlar gibi geliyordu; hatta birkaç viraj da almışlardı (yavaşça); Neil durmasına izin vermiyordu. Sonunda yer değiştirseler iyi olacağını, kendi kullanmayınca yön duygusunu da kaybettiğini söyledi.

Kendini nasıl hissettiğini sordu Grace'e; o da tir tir titrediği halde, "İyi," dedi.

Neil Grace'in kolunun üst kısmını sıvazlayarak, "Yalancı," dedi. Ama daha fazla dokunmadı ona, dudaklarının temasını herhangi bir yerinin tekrar hissetmesine izin vermedi.

Birkaç kilometre sonra kavşağa geldiklerinde yön duygusuna kavuşmuş olmalı ki sola döndü; ağaçlar seyreldi, bozuk ve uzun bir yolda yokuş yukarı tırmandılar, birkaç kilometre sonra bir köye geldiler; köy değilse de yol kenarında bir bina kümesiydi. Bir kilise, bir dükkân; ikisi de asıl işlevlerini yerine getirmiyordu ama etrafla-

rındaki araçlara ve pencerelerdeki eprimiş perdelere bakılırsa içlerinde yaşanıyordu. Aynı durumda birkaç ev, evlerin birinin arkasında göçmüş bir ahır, çatlamış kerestelerin arasından şişmiş bağırsaklar misali pörtleyen kararmış eski samanlar.

Neil burayı görünce neşeyle haykırdı ama durmadı.

"Oh, rahatladım," dedi. "O kadar rahatladım ki. Artık kuşkum yok. Teşekkür ederim."

"Niye?"

"Araba kullanmayı öğretmeme izin verdiğin için. Sakinleştirdi beni."

"Sakinleştirdi mi?" dedi Grace. "Sahi mi?"

"Yemin ederim." Neil gülümsüyor ama Grace'e bakmıyordu. Köyü geçtikten sonra yolun iki tarafında uzanan tarlalara bakıyordu başını çevirerek. Kendi kendine konuşur gibiydi.

"Burası. Mutlaka burası. Artık kuşkumuz yok."

Bu şekilde konuşa konuşa bir araba yoluna saptı; yol düz gitmiyor, bir tarlanın etrafını dolanıyor, kayaların, ardıçların arasından geçiyordu. Yolun sonunda köyün evleri kadar harap bir ev vardı.

"Bu sefer," dedi, "seni içeriye sokmayacağım. Beş dakika sürmez."

Daha uzun sürdü.

Grace evin gölgesinde, arabanın içinde oturuyordu. Evin kapısı açıktı, sadece sineklikli kapı kapalıydı. Sineklik yamalıydı, yeni teller eskilere bağlanmıştı. Arabaya yanaşıp Grace'e bakan olmadı, bir köpek bile. Araba durunca ortalık garip bir sessizliğe bürünmüştü. Garipti çünkü bu kadar sıcak bir öğle sonrasında çimenlerin, ardıç çalılarının arasında böceklerin vızıltısından, uğultusundan, ötüşlerinden geçilmeyeceğini sanırdınız. Hiçbir yerde bir böcek görülmese de ufka kadar tüm yeryüzün-

de yetişen her şeyden seslerinin yükselmesi beklenirdi. Ama mevsim fazlasıyla ilerlemişti, belki güneye uçan yabankazlarının ötüşünü bile duyamayacak kadar ilerlemişti. Ne olursa olsun, Grace hiçbir ses duymuyordu.

Sanki dünyanın tepesine ya da tepelerinden birine varmışlardı. Dört bir yanda tarlalar aşağı eğimliydi, ağaçlar daha alçakta olduklarından kısmen görülebiliyordu.

Neil burada kimi tanıyordu, kim yaşıyordu bu evde? Bir kadın mı? Neil'ın isteyebileceği türden bir kadının böyle bir yerde yaşaması mümkün görünmüyordu, gerçi Grace'in o gün karşısına çıkan tuhaflıklar da bitmek bilmiyordu. Bitmek bilmiyordu.

Ev bir zamanlar tuğladan yapılmış olmakla birlikte, birileri tuğla duvarları yıkmaya başlamıştı. Altından çıplak ahşap duvarlar çıkmıştı; çıkarılan tuğlalar bahçeye gelişigüzel yığılmış, belki satılmayı bekliyorlardı. Evin en yakındaki duvarında bırakılmış olan tuğlalar diyagonal bir çizgi, bir merdiven oluşturuyordu; yapacak bir işi olmayan Grace arkasına yaslandı, koltuğunu geriye ittirdi ve basamakları saymaya koyuldu. Bunu hem salakça hem ciddiyetle yapıyordu, bir çiçeğin yapraklarını yolar gibi; ama, *seviyor sevmiyor*, kadar apaçık kelimelerle değil.

Şanslı. Şanssız. Şanslı. Şanssız. Ancak bu kadarına cüret edebiliyordu.

Böyle zikzak çizen tuğlaları saymak, kapının üzerinde düz bir çizgi oluşturdukları için özellikle zordu.

Bulmuştu. Başka ne olabilirdi? Bir içki kaçakçısının eviydi. Grace kaçakçıyı evinde hayal etti: pejmürde, sısıka, suratsız, şüphe dolu bir ihtiyar. Cadılar Gecesi'nde elinde çiftesi kapının önünde oturuyordu. Kapının yanına istiflenmiş odunların üzerine çalınırsa anlasın diye numaralar yazıyordu. Onu –bu kaçakçıyı– pis ama düzenli odasında uyuklarken hayal ediyordu (odanın öyle olacağını sineklikteki yamalardan anlamıştı). Sonra üze-

rine bir kadın akrabasının, artık hayatta olmayan birinin yıllar önce yaptığı lekeli bir yama işi yorgan örtülü, gıcırdayan karyolasından ya da kanepesinden kalkıyordu.

Grace'in bir içki kaçakçısının evine girmişliği yoktu ama onun büyüdüğü yerde saygın olan yoksul hayat tarzıyla saygın olmayan arasındaki duvarlar inceydi..Nasıl yaşandığını biliyordu.

Maury'yle evlenmeyi düşünmüş olması ne tuhaftı. Evlense bir tür ihanet olurdu. Kendine ihanet. Ama Neil'ın arabasında olmak ihanet değildi çünkü Grace'in bildiği bazı şeyleri o da biliyordu. Bu arada Neil'la ilgili de giderek daha çok şey öğreniyordu.

Sonra kapının eşiğinde eniştesini görür gibi oldu; omuzları çökmüş, şaşkın şaşkın Grace'e bakıyordu, sanki Grace'i uzun yıllardır görmemiş gibi. Sanki Grace eve döneceğine söz vermiş, sonra unutmuş, eniştesi de bu arada çoktan ölmüş olması gerekirmiş ama ölmemiş gibi.

Grace onunla konuşmaya çalıştı ama eniştesi kaybolmuştu. Uyanıyordu, hareket ediyordu. Neil'la birlikte arabadaydı, tekrar yola çıkmışlardı. Grace ağzı açık uyuyakalmış, susamıştı. Neil bir an kendisine döndüğünde Grace arabaya dolan rüzgâra rağmen taze viski kokusunu aldı.

Doğru tahmin etmişti.

"Uyandın mı? Döndüğümde derin uykudaydın," dedi Neil. "Kusura bakma – biraz muhabbet etmem gerekti. Mesanen ne durumda?"

Aslında Grace evin önünde beklerken bu sorun geçmişti aklından. Evin arka tarafında, epey ötede bir tuvalet görmüş ama inip oraya kadar yürümeye çekinmişti.

Neil, "Burası uygun görünüyor," diyerek arabayı durdurdu. Grace inip çiçek açan altınbaşakların, yabani yıldızpatlarının arasından yürüyerek çömeldi. Neil da yolun karşı tarafında, aynı çiçeklerin arasında sırtı Grace'e

dönük duruyordu. Grace arabaya bindiğinde yerde, ayağının yan tarafında duran şişeyi gördü. Üçte biri boşalmıştı bile.

Neil onun nereye baktığını gördü.

"Ha, merak etme," dedi. "Şuraya döktüm bir kısmını." Elindeki matarayı havaya kaldırdı. "Araba kullanırken böyle daha kolay oluyor."

Yerde bir Coca-Cola da vardı. Neil Grace'e torpido gözüne bakmasını söyledi, açacağı orada bulabilirdi.

"Soğuk bu," dedi Grace şaşkınlıkla.

"Buzluktan. Kışın gölden buz parçalarını kesip molozların arasına yerleştiriyorlar. Evin altında tutuyor buzları."

"O evin kapısında eniştemi görür gibi oldum," dedi Grace. "Rüya görüyordum."

"Bana enişteni anlatsana. Yaşadığın yeri anlat. İşini. Herhangi bir şey anlat. Seni dinlemek hoşuma gidiyor."

Neil'ın sesinde farklı bir güç, yüzünde bir değişiklik vardı ama manik bir sarhoş parıltısı değildi. Sanki hastalanmış da –ağır bir hastalık değil, hafif bir kırgınlık– şimdi daha iyi olduğunu göstermek istermiş gibi. Mataranın kapağını kapadı, elinden bırakıp uzanarak Grace'in elini tuttu. Sıkmadan, dostça.

"Oldukça yaşlı," dedi Grace. "Aslında büyük eniştem. Hasırcı – yani iskemlelere hasır geçirir. Nasıl yapıldığını tarif edemem ama hasır geçirilecek bir iskemle olsa gösterebilirdim..."

"Ben öyle bir iskemle göremiyorum."

Grace güldü, "Sıkıcı bir iş aslında," dedi.

"Öyleyse ilginç bulduğun şeyleri anlat," dedi Neil. "Neyle ilgileniyorsun?"

"Seninle," dedi Grace.

"Ya. Benim neyimle ilgileniyorsun?" Neil elini usulca çekti.

"Şu anda yaptığın şeyle," dedi Grace kararlı bir tavırla. "Sebebiyle."

"İçkiyi mi diyorsun? İçmemin sebebini mi?" Mataranın kapağı tekrar açıldı. "Sebebini niye bana sormuyorsun?"

"Çünkü ne diyeceğini biliyorum."

"Neymiş bakalım? Ne dermişim?"

"Başka ne yapabilirim dersin. Ya da ona benzer bir şey."

"Doğru," dedi Neil. "Aşağı yukarı öyle bir şey söylerim. Sen de o zaman niye hatalı olduğumu açıklamaya çalışırsın."

"Hayır," dedi Grace, "hayır. Öyle yapmam."

Bunu söylerken içi ürperdi. Ciddi olduğunu sanıyordu ama şimdi bu cevaplarla Neil'ı etkilemeye, onun kadar görmüş geçirmiş olduğu izlenimi uyandırmaya çalıştığını anlamıştı; bu arada da çıplak gerçeğe, umutsuzluğa ulaşmıştı – hakiki, mantıklı ve ebedi bir umutsuzluk.

"Yapmaz mısın?" dedi Neil. "Hayır. Yapmazsın. Rahatladım şimdi. Beni rahatlatıyorsun Grace."

Biraz sonra Neil, "Benim uykum geldi," dedi. "Uygun bir yer bulur bulmaz kenara çekip uyuyacağım. Birazcık. Sakıncası yok, değil mi?"

"Hayır. Bence de uyumalısın."

"Sen başımı bekler misin?"

"Evet."

"Güzel."

Bulduğu yer Fortune[1] adlı küçük bir kasabadaydı. Dış mahallelerden birinde, nehir kenarında bir park, arabalar için çakıllı bir alan vardı. Neil koltuğunu yatırıp ânında uykuya daldı. Aşağı yukarı yemek saatinde akşam

1. (İng.) Talih. (Ç.N.)

olmuş, aslında bunun bir yaz günü olmadığını kanıtlamıştı. Bulundukları yerde kısa bir süre önce Şükran Günü pikniği yapılmıştı; açık havadaki ocaktan hâlâ hafif duman tütüyordu, havada hamburger kokusu vardı. Koku Grace'i tam acıktırmadı da, başka koşullardaki acıkmalarını hatırlattı.

Neil derhal uykuya daldı, Grace de arabadan indi. Direksiyon dersi sırasında durup kalktıkça üstü başı tozlanmıştı. Bir sokak çeşmesinde kollarını, ellerini, yüzünü iyi kötü yıkadı. Sonra yaralı ayağını kollayarak yavaş yavaş nehir kenarına yürüdü, su çok sığdı, yer yer sazlar fışkırıyordu içinden. Bir tabelada, bu mekânda küfür, ahlaksızlık ve sövgünün yasak ve cezaya tâbi olduğu belirtiliyordu.

Grace batıya bakan salıncaklara gitti. Salıncakta iyice hızlanıp yükselerek bulutsuz gökyüzüne baktı: uçuk yeşil, solgun yaldız, ufukta alev alev pembe bir şerit. Hava soğumaya başlamıştı bile.

Grace meselenin dokunmayla ilgili olduğunu sanırdı. Dudaklar, diller, ten, bedenler, kemiğe çarpan kemik. Kızışma. Tutku. Ama onların kısmeti bu değildi katiyen. Grace'in Neil'ı şimdi nasıl anlayıp gördüğüyle, ne kadar derinine nüfuz edebildiğiyle kıyaslandığında öylesi çocuk oyunu sayılırdı.

Grace'in gördüğü şey nihaiydi. Sanki uzayıp giden karanlık, düz bir su kütlesinin kenarında duruyordu. Soğuk, sakin bir su. Karanlık, soğuk, sakin suya bakıyor ve bundan başka bir şey olmadığını anlıyordu.

İçkiden kaynaklanmıyordu. Aynı şey her durumda her an hazır bekliyordu. İçmek, içmeye ihtiyacı olmak, başka şeyler gibi bir avuntuydu sadece.

Grace arabaya dönüp Neil'ı uyandırmaya çalıştı. Neil kıpırdadı ama uyanmadı. Bunun üzerine Grace üşümemek için etrafta dolaşmaya devam etti; bir yandan da

ayağını acıtmadan yürümenin yolunu bulmaya çalışıyordu; sabah tekrar işinin başına dönüp kahvaltı servisi yapacağını anlamıştı.

Onu tekrar uyandırmaya çalıştı, ısrarla seslendi. Neil çeşitli vaatler ve homurtularla cevap verip bir kez daha uykuya daldı. Hava iyice karardığında Grace artık vazgeçmişti. Gecenin soğuğu bastırdıkça birtakım başka gerçekler de açıklık kazanmaya başladı. Burada kalamazlardı, hâlâ dünyada yaşıyorlardı ne de olsa. Bailey's Falls'a dönmesi gerekiyordu.

Biraz zorlanarak Neil'ı yan koltuğa aldı. O sırada uyanmadıysa hiç uyanmayacağı aşikârdı. Farların nasıl yandığını keşfetmesi biraz zaman aldı, sonra arabayı yavaşça, sarsıntılı hareketlerle yola çıkardı.

Yön konusunda hiçbir fikri yoktu, sokakta yol sorabileceği tek bir insan da yoktu. Mecburen kentin öteki ucuna kadar arabayı sürdü; orada şükürler olsun, başka çeşitli yerleşimlerle birlikte Bailey's Falls yönünü de gösteren bir tabela vardı. Topu topu on beş kilometre.

İki şeritli karayolunda saatte elli kilometrenin üzerine hiç çıkmadan ilerledi. Fazla trafik yoktu. Bir-iki araba klakson çalarak onu geçti, karşıdan gelen tek tük arabaların hepsi de klakson çaldı. Geçenler herhalde bu kadar yavaş kullandığı için klakson çalmıştı, karşıdan gelenlerse kısaları yakmayı bilmediği için. Olsun. Yolun ortasında durup tekrar cesaretini toplaması imkânsızdı. Neil'ın dediği gibi devam edebilirdi ancak. Devam et.

Alışık olmadığı şekilde girdiği Bailey's Falls'u ilk anda tanıyamadı. Tanıdığında on beş kilometre boyunca korkmadığı kadar korktu. Bilinmeyen arazide sürmek başkaydı, otelin kapısına gitmek başka.

Grace otoparkta durduğunda Neil uyanmıştı. Orada olmalarına da, Grace'in yaptığına da hiç şaşırmadı. Zaten kilometrelerce önce klakson sesleri yüzünden

uyandığını ama uyuyormuş gibi yaptığını söyledi; önemli olan Grace'in dikkatini dağıtmamaktı. Endişelenmemişti ama. Becerebileceğini biliyordu.

Grace şimdi araba kullanabilecek kadar uyanıp uyanmadığını sordu.

"Tamamen uyanığım. Terütaze."

Grace'e sandaleti ayağından çıkarmasını söyledi; orasını burasını yoklayıp bastırdı, sonra, "Güzel," dedi. "Sıcak değil. Şişlik yok. Kolun ağrıyor mu? Ağrımaz belki." Grace'i kapıya kadar geçirdi, onu yalnız bırakmadığı için teşekkür etti. Grace hâlâ sağ salim dönmüş olmanın şaşkınlığı içindeydi. Vedalaşma vaktinin geldiğini bile pek anlamamıştı.

Aslında bugün hâlâ bilmez, o sözler söylendi mi, yoksa Neil sadece onu yakalayıp kollarına mı aldı; sımsıkı sarılarak, hiç gevşetmeden, sanki ikiden fazla kolu varmış gibi sıkarak, hem güçlü hem hafif bedeniyle Grace'i kuşatarak, aynı anda hem talepkâr hem feragat ederek, sanki Grace'e ondan vazgeçmekle hata ettiğini, her şeyin mümkün olduğunu ama sonra hata etmediğini, zaten kendi niyetinin de ona damgasını vurup gitmek olduğunu söyler gibi.

Sabah erken saatte otel müdürü yatakhanenin kapısını tıklatıp Grace'i çağırdı.

"Sana telefon geldi," dedi. "Zahmet etme, sadece burada mısın diye merak etmişler. Ben de bakarım, dedim. Tamamdır."

Maury olsa gerek, diye düşündü Grace. Onlardan biri her halükârda. Ama muhtemelen Maury. Maury konusunu halletmesi gerekecekti.

Kahvaltı servisi için –ayağında bez ayakkabılarıyla– aşağı indiğinde kazayı duydu. Litte Sabot Gölü yolunun ortalarında bir araba köprünün ayağına toslamıştı. Son sürat bindirmiş, paramparça olup yanmıştı. Başka araba

yoktu, görünüşe bakılırsa yolcu da yoktu. Sürücünün diş kayıtlarından teşhis edilmesi gerekecekti. Bu arada teşhis edilmiş olsa gerekti.

"Başka yolunu bulamamış mı," dedi müdür. "Git boğazını kes daha iyi."

"Kaza olabilir," dedi iyimser mizaçlı ahçı. "Uyuyakalmıştır belki."

"Hıı. Tabii."

Grace'in kolu sert bir darbe almış gibi ağrıyordu şimdi. Tepsiyi dengeleyemiyor, iki elini kullanarak önünde taşıyordu mecburen.

* * *

Maury'yle yüzleşmek zorunda kalmadı. Maury mektup yazdı ona.

Seni zorladığını söyle yeter. Gitmek istemediğini söyle.

Grace iki kelime yazdı sadece. *Gitmek istedim.* Ardından, *Özür dilerim,* diye ekleyecekti ama kendine mani oldu.

Mr. Travers onu görmeye otele geldi. Kibar ve pratik, kararlı, soğukkanlıydı, düşmanca değildi. Grace onu şimdi kendini gösterebileceği koşullarda izliyordu. İdareyi ele alabilecek, durumu toparlayabilecek bir erkek. Bu hazin olaya hepsinin çok üzüldüğünü ama alkolizmin korkunç bir şey olduğunu söyledi. Mrs. Travers kendini biraz toparladığında onu bir seyahate, tatile, sıcak bir yerlere götürecekti.

Sonra artık gitmesi gerektiğini, çok işi olduğunu söyledi. Grace'le tokalaşarak vedalaşırken eline bir zarf verdi.

"İkimiz de bunu iyi değerlendireceğini umuyoruz," dedi.

Bin dolarlık bir çekti. Grace çeki derhal geri gönder-

meyi ya da yırtıp atmayı düşündü; bugün hâlâ öyle yapsaydı ne müthiş olurdu diye geçirir ara sıra aklından. Ama sonunda yapamadı tabii. O günlerde bin dolar hayata atılmak için yeterli bir paraydı.

HATALAR

Kentten aşağı yukarı gece yarısı ayrıldılar; Harry'yle Delphine önde, Eileen'le Lauren arka koltuktaydı. Gökyüzü bulutsuzdu, kar ağaçlardan aşağı kayrılıştı ama ağaç altlarında, yolun kenarındaki çıkıntılı kayalarda erimemiş karlar vardı. Harry arabayı bir köprüde durdurdu.

"Burası olur."

"Biri burada durduğumuzu görebilir," dedi Eileen. "Ne yapıyoruz diye durup bakabilir."

Harry tekrar yola koyuldu. İlk toprak yola girdiler; hepsi arabadan inip dikkatli adımlarla siyah, dantelimsi sedirlerin arasından yamaç aşağı indiler, kısa bir yoldu. Karlar hafifçe çıtırdıyordu ama karın altındaki toprak yumuşak ve çamurluydu. Lauren paltosunu pijamasının üstüne geçirmişti ama Eileen zorla çizme giydirmişti ona.

"Burası iyi mi?" dedi Eileen.

Harry, "Yola pek uzak sayılmaz," dedi.

"Yeterince uzak."

Harry haber dergisindeki işinden tükenmişlik sendromu yüzünden ayrıldıktan bir yıl sonraydı. Çocukluğundan hatırladığı bu küçük kentin haftalık gazetesini satın almıştı. Ailesinin, civardaki küçük göllerden birinin kıyısında yazlığı vardı eskiden; ilk birasını anacaddedeki

otelde içtiğini hatırlıyordu. Harry, Eileen ve Lauren kentte geçirdikleri ilk pazar akşamı yemeğe o otele gittiler.

Ama bar kapalıydı. Harry'yle Eileen su içmek zorunda kaldılar.

"Niye?" dedi Eileen.

Harry aynı zamanda garsonluk da yapan otel sahibine bakarak kaşlarını havaya kaldırdı.

"Pazar diye mi?" dedi.

"Ruhsatım yok." Otel sahibinin kaba –ve sanki küçümseyen– bir aksanı vardı. Üzerindeki gömlek, kravat, hırka ve pantolon birbirine geçip bütünleşmiş gibiydi, hepsi yumuşak, buruşuk, tüylüydü – pul pul, kırçıllanmış bir dış deri gibi; kuşkusuz alttaki gerçek deri de öyleydi.

"Eski günlerde burada içerdik," dedi Harry; adam cevap vermeyince hepsine birer rosto söyledi.

"Çok cana yakın," dedi Eileen.

"Avrupalı," dedi Harry, "kültürleri farklı. Sürekli gülümsemek mecburiyetinde hissetmiyorlar kendilerini." Yemek salonunda değişmemiş olan şeyleri gösterdi: yüksek tavan, ağır ağır dönen pervane, hatta ağzında pas rengi tüylü bir kuş tutan karanlık, yağlıboya av köpeği tablosu.

Başka müşteriler geldi. Büyük bir aile. Rugan ayakkabılı, elbiseleri kaşındıran fırfırlarla süslenmiş kız çocukları, emekleyen bir bebek, takım elbise giymiş, utancından yerin dibine giren, ergenlik çağında bir oğlan, çeşitli anne babalar ve onların anne babaları – bir deri bir kemik, dalgın bir ihtiyar, tekerlekli iskemlede yana devrilmiş, göğüs korseli yaşlı bir kadın. Çiçekli elbiseler giymiş kadınların herhangi birinden dört Eileen çıkardı.

"Evlilik yıldönümü," diye fısıldadı Harry.

Çıkarlarken durup kendisini ve ailesini tanıttı, onlara gazetenin yeni sahibi olduğunu söyledi ve kendilerini tebrik etti. Adlarını yazmasının bir sakıncası olup olmadığını sordu. Harry geniş yüzlü, bronz tenli, parlak kum-

ral saçlı, oğlan çocuğu tipli bir adamdı. İçinden fışkıran sağlık ve genel memnuniyet masadakilere de bulaştı – belki ergen oğlanla yaşlı çift hariç. Ne kadar zamandır evli olduklarını sordu, altmış beş yıl cevabını aldı.

"Altmış beş yıl!" diye haykırdı Harry; düşüncesi bile sersemletmişti onu. Gelini öpebilir miyim, diye sordu, öptü, yaşlı kadın başını çevirince dudakları uzun, sarkık kulak memesine dokundu.

"Sen de damadı öp," dedi Eileen'e; o da gergin bir tebessümle ihtiyarın tepesine bir öpücük kondurdu.

Harry mutlu bir evliliğin sırrını sordu.

"Annem konuşamıyor," dedi iri kadınlardan biri. "Ama babama sorayım." Babasının kulağına bağırdı: "Mutlu evlilik için tavsiyen ne?"

İhtiyar hınzır bir ifadeyle yüzünü buruşturdu.

"Ayağını kadının ensesinden ayırmayacaksın."

Bütün büyükler güldü, Harry, "Tamam," dedi, "gazeteye her zaman mutlaka karınızın onayını aldığınızı yazarım."

Dışarı çıktıklarında Eileen, "Bu kadar şişmanlamayı nasıl beceriyorlar?" dedi. "Anlamıyorum. Bu kadar şişmanlayabilmek için gece gündüz yemek yemen lazım."

"Acayip," dedi Harry.

"Fasulyeler konserveydi," dedi Eileen. "Ağustos ayındayız. Taze fasulyenin mevsimi değil mi? Üstelik kırın ortasında, tarım yapılan bir yerde."

"Alelacayip," dedi Harry mutlulukla.

Neredeyse hemen ardından, otelde değişiklikler başladı. Eski yemek salonuna tavan kaplaması yapıldı: metal şeritlerle desteklenen mukavva kareler. Büyük yuvarlak masaların yerini küçük kare masalar, ağır ahşap iskemlelerin yerini de oturma yerleri bordo plastik kaplı hafif metal iskemleler aldı. Tavan alçalınca pencereler mecbu-

ren güdük dikdörtgenlere dönüştü. Birinin üzerindeki neon tabelada KAFE HOŞ GELDİN yazıyordu.

Kafenin sahibi Mr. Palagian tabelaya rağmen asla gülümsemez, mecbur kalmadıkça kimseyle tek kelime konuşmazdı.

Yine de kafe, öğlenleri ve öğleden sonranın ilerleyen saatlerinde müşterilerle dolup taşıyordu. Müşterileri liselilerdi; çoğu dokuzuncu, onuncu ve on birinci sınıf öğrencileri. Ortaokuldan büyük çocuklar da geliyordu. Kafenin başlıca cazibesi herkesin sigara içebilmesiydi. On altı yaşının altında gösterenler sigara satın alamıyordu ama. Mr. Palagian bu konuda çok katıydı. *Sana yok*, derdi, boğuk, tekdüze sesiyle. *Sana yok.*

Bu arada bir kadın yardımcı almıştı işe; yaşı tutmayan biri, kadından sigara almaya çalıştığında kadın gülerdi.

"Sen kimi kandırıyorsun, bebek surat?"

Ama on altı yaşını geçmiş biri küçüklerden para toplayıp on-on beş paket satın alabiliyordu.

Yasanın sözü, diyordu Harry.

Harry öğle yemeklerini orada yemekten vazgeçti –çok gürültülü oluyordu– ama kahvaltıya gidiyordu hâlâ. Günün birinde Mr. Palagian'ın yumuşayıp hayat hikâyesini anlatacağını umuyordu. Harry'nin yazacağı kitaplarda kullanabileceği çeşitli fikirlerle dolu bir dosyası vardı ve sürekli hayat hikâyeleri toplardı. Mr. Palagian gibi biri – hatta o şişman, dobra kadın garson bile– çok satanlar listesine girebilecek çağdaş bir trajedi ya da macera barındırıyor olabilir içinde, diyordu.

Hayatta önemli olan, diyordu Harry, Lauren'a, dünyayla ilgilenerek yaşamaktır. Gözlerini açıp karşılaştığın herkesin içinde barındırdığı potansiyeli –insanlığı– görmek. Farkında olmak. Lauren'a öğreteceği bir şey varsa o da buydu. *Farkındalık.*

Lauren kendi kahvaltısını kendi hazırlardı, genellikle süt yerine akçaağaç şurubuyla tahıl gevreği. Eileen kahvesini yatağına götürüp yavaş yavaş içerdi. Konuşmak istemezdi. Gazetede çalışarak geçecek günü göğüslemek için kendini hazırlaması gerekirdi. Kendini yeterince hazır hissettiğinde –Lauren okula gittikten bir süre sonra– yataktan kalkar, duş alır, fütursuzca kışkırtıcı kıyafetlerinden birini giyerdi. Sonbaharın ilerlediği bugünlerde kıyafeti genellikle bol, kocaman bir kazak, kısa deri etek ve göz alıcı renklerde çoraplardı. Tıpkı Mr. Palagian gibi Eileen de o kentte yaşayan herkesten farklı görünmeyi kolaylıkla beceriyordu ama o, kısacık kesilmiş siyah saçları, ünlem işaretine benzeyen ince altın küpeleri ve uçuk eflatun gözkapaklarıyla, Mr. Palagian'ın tersine güzeldi. Gazetedeki tavrı net ve kendinden emin, ifadesi mesafeliydi ama stratejik ve canlı tebessümlerle soğukluğunu telafi ederdi.

Kentin sınırında bir ev kiralamışlardı. Arka bahçenin hemen arkasında tatil köyünü andıran vahşi bir doğa manzarası uzanıyordu: kayalık tepeler, granit yamaçlar, mazılı bataklıklar, küçük göller ve aralarında kavak, kırmızı akçaağaç; Amerika melezi ve ladinlerden oluşan bir orman. Harry eve bayılıyordu. Bir sabah uyanıp arka bahçede bir sığın görebileceklerini söylüyordu. Lauren okuldan eve döndüğünde güneş gökyüzünde alçalmaya başlamıştı bile; sonbahar gününe hâkim olan ılık havanın sahte olduğu anlaşılmıştı. Evin içi soğuktu ve akşamki yemeğin, bayat kahve telvelerinin, Lauren'ın atmakla yükümlü olduğu çöplerin kokusu içeriye sinmişti. Harry bir kompost yığını yapmaktaydı – gelecek yıl sebze ekmeye niyetliydi. Lauren soyulmuş kabuklar, elma göbekleri, kahve telvesi ve yemek artıklarıyla dolu kovayı, içinden bir sığının ya da ayının çıkıp gelebileceği ormanın kenarına götürdü. Kavakların yaprakları sararmıştı, yaprak dökmeyenlerin

koyu yeşil fonunda Amerika melezlerinin tüylü turuncu dikenleri uzanıyordu. Lauren çöpü boşaltıp Harry'nin gösterdiği gibi üzerini toprak ve otlarla kapadı.

Hayatı daha birkaç hafta önceki hayatından çok farklıydı artık; o sıralar Harry, Eileen ve Lauren sıcak öğle sonralarında arabayla göllerden birine yüzmeye gidiyorlardı. Sonra akşamları Lauren'la Harry kentte heyecanla dolaşıyor, Eileen evin duvarlarını zımparalayıp boyuyor, duvar kâğıdı yapıştırıyordu; bu işleri tek başına hem daha hızlı hem daha iyi yaptığını iddia ediyordu. O sırada Harry'den bir tek kâğıt dolu kutularını, dosya dolabını ve çalışma masasını bodrumdaki harap odaya götürüp ortalıktan kaldırmasını istemişti. Lauren de Harry'ye yardım etmişti.

Lauren'ın taşımak üzere kaldırdığı mukavva kutulardan biri şaşırtıcı derecede hafifti, içinde kâğıt değil de daha yumuşak bir şeyler, kumaş ya da yün vardı sanki. Tam Lauren, "Bu ne?" derken Harry elindeki kutuyu gördü, "Dur," dedi. Ardından, "Aman Tanrı'm!" diye ekledi.

Kutuyu Lauren'ın elinden alıp dosya dolabının bir çekmecesine koydu, çekmeceyi çarparak kapattı. "Tanrı'm!" dedi tekrar.

Daha önce Lauren'la böyle sert ve tahammülsüz bir tonda konuşmamıştı hiç. Ortalıkta görmüş olabilecek biri var mı gibisinden etrafa bakındı, sonra avuçlarını bacaklarına bastırdı.

"Affedersin," dedi. "O kutuyu alabileceğini düşünmemiştim." Dirseklerini dosya dolabının tepesine dayayıp başını avuçlarına gömdü.

"Bak," dedi, "bak Lauren. Sana bir yalan da uydurabilirdim ama doğruyu söyleyeceğim. Çünkü çocuklara yalan söylememek gerektiğini düşünüyorum. En azından senin yaşına geldiklerinde. Ama şimdi söyleyeceğim şey sır olacak. Tamam mı?"

"Tamam," dedi Lauren. Daha şimdiden Harry'nin vazgeçmesini diliyordu nedense.

"O kutunun içinde kül var," dedi Harry. *Kül* derken sesi tuhaf biçimde pesleşti. "Sıradan küller değil. Bir bebeğin külleri. O bebek sen doğmadan önce öldü. Anladın mı? Otur şuraya."

Lauren, Harry'nin yazılarını içeren ciltli defter yığınının üstüne oturdu. Harry başını kaldırıp ona baktı.

"Bak, sana söylediğim şey Eileen için çok üzücü bir konu, onun için de sır olarak kalması gerekiyor. Sana daha önce bu yüzden hiç söylemedik çünkü Eileen hatırlayınca çok kötü oluyor. Anlıyor musun?"

Lauren kendinden beklenen cevabı verdi: Evet.

"Bak anlatayım – bu bebek senden önce doğmuştu. Daha minicik bir kızken Eileen hamile kaldı. Hamile kalmak onun için bir şok oldu; çünkü küçük bebeklere bakmanın ne kadar zor olduğunu yeni keşfediyordu, sürekli uykusuzdu, hamilelik yüzünden sabahları midesi bulanıyor, kusuyordu. Sırf sabahları da değil, sabah, öğlen, akşam sürekli bulanıyordu midesi, bu işin altından nasıl kalkacağını bilemiyordu. Hamileliğin yani. Bir gece kendini kaybetmiş haldeyken nereden aklına geldiyse mutlaka dışarı çıkması gerektiğine hükmetti. Arabaya bindi, bebeği de beşiğiyle birlikte yanına aldı; hava kararmıştı,yağmur yağıyordu, Eileen arabayı çok hızlı kullanıyordu, bir virajı alamadı. Evet. Bebek iyice bağlanmamıştı, beşikten dışarı fırladı. Eileen'in kaburgaları kırıldı, beyin sarsıntısı geçirdi, bir süre her iki bebeği de kaybedecekmişiz gibi görünüyordu."

Harry derin bir nefes aldı.

"Yani birini zaten kaybetmiştik. Beşikten fırladığında ölmüştü. Ama Eileen'in taşıdığı bebeği kaybetmedik. Çünkü. O sendin. Anladın mı? Sen."

Lauren başıyla belli belirsiz onayladı.

"Sana bunu söylemedik çünkü –Eileen'in ruh hali bir yana– sen istenmediğini düşünebilirdin. Koşullar yüzünden. Ama inan bana, çok istedik seni. Ah, Lauren. Çok istedik seni. Hep istedik."

Harry kolunu dosya dolabından çekip yanına giderek Lauren'a sarıldı. Üzerine ter kokusu ve Eileen'le birlikte akşam yemeğinde içtikleri şarabın kokusu sinmişti; Lauren çok rahatsız oldu, utandı. Gerçi kül kısmı biraz korkunçtu ama hikâye onu sarsmamıştı. Konunun Eileen'i çok üzdüğü konusunda Harry'nin söylediklerini sorgulamadı.

"Onun için mi kavga ediyorsunuz?" dedi aldırışsız bir tavırla; Harry kollarını çözdü.

"Kavgalarımız," dedi üzgün üzgün, "ardında buna bağlı bir şeyler yatıyor olabilir aslında. Eileen'in histerisinin ardında yani. Kavgalara çok üzüldüğümü biliyorsun, değil mi? Gerçekten üzülüyorum."

İkisi yürüyüşe çıktıklarında Harry, ara sıra ona anlattıklarıyla ilgili bir kaygısı var mı ya da üzülüyor mu diye soruyordu. Lauren kararlı, biraz sabırsız bir tonda, "Hayır," diye cevap veriyor, Harry de, "Güzel," diyordu.

Her sokakta ilginç bir şeyler vardı: Victoria döneminden kalma (şimdi huzurevi olarak kullanılan) malikâne, süpürge fabrikasından geriye kalan tek şey olan tuğla kule, 1842'den beri kullanılan mezarlık. Birkaç gün boyunca bir sonbahar panayırı da vardı. Kamyonların sırayla toprağın içinde zar zor ilerleyişini, çektikleri beton blok yüklü platformun öne doğru kaydıkça yalpa vuruşunu, durup mesafelerinin ölçülmesini seyrettiler. Harry'yle Lauren birer kamyon seçip ona tezahürat yaptılar.

Şimdi Lauren'a sanki o dönemin tamamı sahte bir parıltıyla, pervasız, salakça bir heyecanla doluymuş gibi geliyordu; okul başlayıp gazete basılmaya başladığında,

havalar değiştiğinde Lauren'ın taşımak zorunda kalacağı gündelik ya da gerçek hayat ağırlığını hesaba katmayan bir heyecan. Bir ayı ya da sığın, kendi ihtiyaçlarıyla cebelleşen gerçek bir vahşi hayvandı, heyecanlanılacak bir şey değildi. Kendisi de artık panayırda tuttuğu kamyona tezahürat yaptığı günlerdeki gibi zıp zıp zıplamayacak, bağırıp çağırmayacaktı. Okuldan biri onu görebilir ve onun acayip bir yaratık olduğunu düşünebilirdi.

Zaten aşağı yukarı öyle düşünüyorlardı.

Okuldaki tecrit edilmişliği bilgi ve deneyimden kaynaklanıyordu; bunun da masumiyet ve ukalalık gibi algınabileceğini Lauren seziyordu. Başkaları için korkunç muammalar olan şeyler onun gözünde muamma değildi ve Lauren bu konuda rol yapmayı bilmiyordu. L'Anse aux Meadows'un doğru telaffuzunu bilmek ve *Yüzüklerin Efendisi*'ni okumuş olmak kadar bu da onu diğerlerinden ayırıyordu. Beş yaşındayken yarım şişe bira içmiş, altı yaşındayken bir cigaralıktan nefes almıştı, gerçi ikisi de hoşuna gitmemişti. Ara sıra akşam yemeğinde azıcık şarap içmek hoşuna giderdi ama. Oral seks, her tür doğum kontrol yöntemi ve eşcinsellerin yaptıkları konusunda bilgiliydi. Harry'yle Eileen'i çıplak görmeye alışıktı, ormanda kamp ateşinin etrafında onların arkadaş grubunu da çıplak görmüştü. Aynı tatilde babaların, kurnazca düzenlerle karıları olmayan annelerin çadırlarına süzülüşünü başka çocuklarla birlikte gizli gizli izlemişti. Oğlanlardan biri ona sevişmeyi teklif etmiş, Lauren da peki, demişti ama oğlan bir şey beceremediği, birbirlerine kızmışlardı, daha sonra oğlandan nefret etmişti.

Burada bütün bunlar Lauren'ın sırtına yük olmuştu – bir utanç, tuhaf bir üzüntü, hatta bir yoksunluk duygusu yaratıyorlardı. Okulda Harry'yle Eileen'den, Babam ve Annem, diye bahsetmeyi hatırlamak dışında yapabileceği pek bir şey de yoktu. Öyle deyince daha büyük

görünüyorlardı ama keskinlikleri azalıyordu sanki. Kendilerinden bu şekilde bahsedildiğinde gergin siluetleri hafifçe bulanıklaşıyor, kişilikleri biraz geçiştiriliyordu. Onlarla yüz yüzeyken aynı şeyi yapmasını sağlayacak bir tekniği yoktu. Bunun bir rahatlama olabileceğini bile kabullenemiyordu.

Lauren'ın sınıfındaki bazı kızlar kafeyi yakınlığı yüzünden karşı konulmaz buluyor ama içeriye girecek cesaretleri olmadığından otelin lobisine gidip tuvaleti kullanıyorlardı. Orada saçlarını tarayarak, birbirlerinin saçında değişik modeller deneyerek, belki Stedmans'dan çaldıkları rujları sürerek, eczanedeki bedava deneme parfümlerinin hepsini sıktıkları boyunlarıyla bileklerini koklayarak bir on beş dakika ya da yarım saat geçiriyorlardı.

Kendisine onlarla birlikte gelmesini teklif ettiklerinde Lauren, bir tuzak kuruyor olabileceklerinden şüphelendi ama yine de kabul etti; giderek kısalan öğle sonralarında ormanın kıyısındaki eve tek başına dönmekten hiç hoşlanmaması kabul etmesinin sebeplerinden biriydi.

Lobiye girdikleri anda kızlardan ikisi Lauren'ı yakalayıp resepsiyon masasına itti; restorandaki kadın resepsiyonda yüksek bir tabureye oturmuş, hesap makinesinde hesaplar yapıyordu.

Kadının adı –adını Lauren Harry'den duymuştu– Delphine'di. İnce telli uzun saçları beyaza çalan sarı da olabilirdi, gerçekten beyaz da, genç değildi çünkü. Tıpkı şimdi yaptığı gibi, sık sık saçlarını yüzünden geriye itmesi gerekiyordu herhalde. Koyu çerçeveli gözlüğünün ardında gözlerinin üzerine inen gözkapakları mordu. Yüzü de vücudu gibi geniş, solgun ve pürüzsüzdü. Ama miskin bir havası yoktu katiyen. Şimdi yukarıya bakan gözleri açık mavi ve mattı, bir kızdan ötekine sanki hiçbir uygunsuz davranışları onu şaşırtamazmış gibi bakıyordu.

"İşte bu," dedi kızlar.

Kadın –Delphine– bunun üzerine Lauren'a baktı. "Adın Lauren mı? Emin misin?" dedi.

Şaşıran Lauren evet, dedi.

"Kızlara okulda Lauren adında biri var mı diye sormuştum," dedi Delphine – kızlardan sanki uzaklaşmışlar, Lauren'la konuşmasının dışındalarmış gibi bahsediyordu. "Burada bulunan bir eşyadan ötürü sordum. Biri kafede düşürmüş olmalı."

Bir çekmeceyi açıp içinden bir altın zincir çıkardı. Zincirin ucundaki künyede LAUREN yazılıydı.

Lauren başını iki yana salladı.

"Senin değil mi?" dedi Delphine. "Tüh. Lisedeki çocuklara daha önce sormuştum zaten. Madem öyle, burada tutacağım mecburen. Belki sahibi gelir sorar."

Lauren, "Babamın gazetesine ilan verebilirsiniz," dedi. Sadece "gazeteye" demesi gerektiğini ancak ertesi gün, okul koridorunda iki kızın yanından geçerken, biri yapmacık, kibar bir tonda *babamın gazetesi* deyince anladı.

"Verebilirim," dedi Delphine. "Ama o zaman da olmadık birileri gelip kendilerine ait olduğunu söyleyebilir. Yalan bir ad bile uydurabilirler. Altın bu."

"Ama gerçek adları değilse takamazlar," dedi Lauren.

"Belki. Ama kendilerinin olduğunu iddia edebilirler yine de, yapmazlar diyemem."

Öteki kızlar tuvalete yönelmişti.

"Kızlar," diye seslendi Delphine arkalarından. "Oraya giremezsiniz."

Kızlar şaşırarak döndü.

"Neden?"

"Girmeniz yasak da ondan. Başka yerde takılın."

"Daha önce hiç mani olmamıştınız bize."

"Daha önce olmamıştım, şimdi oluyorum."

"Ama tuvalet halka açık."

"Hayır değil," dedi Delphine. "Belediye binasının tuvaleti halka açık. Hadi kaybolun."

Ötekilerin peşine takılmaya yeltenen Lauren'a, "Seni kastetmedim," dedi. "Künyenin senin olmamasına üzüldüm. Bir-iki gün sonra tekrar uğra. Kimse gelip sormazsa, ne yapalım, sonuçta senin ismin yazılı."

Lauren ertesi gün tekrar uğradı. Aslında kolye umurunda değildi – boynunda adı yazılı halde ortalıkta dolaşmayı hayal edemezdi. Sırf yapılacak bir işi, gidecek bir yeri olsun istiyordu. Gazeteye uğrayabilirdi ama o *babamın gazetesi* deyişlerini duyduktan sonra oraya gitmek gelmiyordu içinden.

Resepsiyonda Delphine değil, Mr. Palagian varsa içeri girmemeye karar vermişti. Ama Delphine oradaydı işte, ön penceredeki çirkin bir bitkiyi suluyordu.

"Aa, iyi ki geldin," dedi Delphine. "Kimse gelip sormadı. Hafta sonuna kadar bekleyelim, sonunda senin olacakmış gibi bir duygu var içimde. Bu saatlerde gelebilirsin. Öğleden sonra kafede çalışmıyorum. Lobide yoksam da zili çal, yakında bir yerlerde olurum."

Lauren, "Peki," deyip gitmek üzere döndü.

"Biraz oturmak istemez misin? Ben de bir çay içeyim diyordum. Çay içer misin? İzin var mı çay içmene? Gazoz mu tercih edersin?"

"Limonlu gazoz," dedi Lauren. "Lütfen."

"Bardakta mı? Bardak ister misin? Buz?"

"Gerek yok, şişeden içerim," dedi Lauren. "Teşekkür ederim."

Delphine yine de buz dolu bir bardak getirdi. "Bana pek soğuk değilmiş gibi geldi," dedi. Lauren'a oturmak için nereyi tercih ettiğini sordu; pencere kenarındaki aşınmış deri koltuklarda mı, resepsiyon masasının arkasında yüksek taburede mi? Lauren yüksek tabureyi seçti, Delphine de öteki tabureye oturdu.

"Evet, bugün okulda neler öğrendin, anlatmak ister misin?"

Lauren, "Şey..." dedi.

Delphine ağzı kulaklarında gülümsedi.

"Şaka olsun diye sordum. Ben bu sorudan nefret ederdim. Bir kere o gün ne öğrendiğimi hiç hatırlayamazdım. Ayrıca hazır okulda değilken okuldan bahsetmesem daha iyi olurdu. Yani bu soruyu geçelim."

Lauren kadının aşikâr arkadaşlık isteğine şaşırmamıştı. Çocuklarla yetişkinlerin birbirlerinin eşitiymiş gibi ilişki kurabileceklerine inanacak şekilde yetiştirilmişti; gerçi birçok yetişkinin bunu anlamadığını da fark etmişti, ısrarcı olmamak daha iyiydi. Delphine'in biraz gergin olduğunu fark etti. Hiç ara vermeden konuşması, yerli yersiz gülmesi, çekmeceye uzanıp içinden bir çikolata çıkarma taktiğine başvurması hep bu yüzdendi.

"Gazozunla iyi gider. Beni tekrar ziyaret etmene değmeli, değil mi?"

Lauren kadın adına utandı ama çikolatayı memnuniyetle kabul etti. Evde şeker, çikolata yenmezdi.

"Sizi ziyaret etmem için bana rüşvet vermenize gerek yok," dedi. "İsterim gelmeyi."

"Ooo! Gerek yok, öyle mi? Sen de az değilmişsin. Peki, geri ver o zaman."

Çikolataya doğru bir hamle yaptı, Lauren da kurtarmak için eğildi. Bunun üzerine Lauren da güldü.

"Bir dahaki gelişimde yani. Bir daha geldiğimde rüşvet vermenize gerek yok."

"Ama bir rüşvetin ziyanı yok. Öyle mi?"

"Yapacak bir şey olması hoşuma gidiyor," dedi Lauren. "Doğrudan eve gitmek yerine."

"Arkadaşlarına gitmiyor musun hiç?"

"Arkadaşım yok aslında. Bu okula yeni geldim, eylülde."

"Aslında hepsi buraya gelen takım gibiyse bence tek başına olmak daha iyi. Kenti nasıl buluyorsun?"

"Küçük bir yer. Güzel tarafları var."

"Çöplük burası. Hepsi çöplük bu tür yerlerin. Hayatta o kadar çok çöplüğe girdim çıktım ki, sıçanlar burnumu kemirmiş olmalıydı çoktan." Parmağıyla burnuna pat pat vurdu. Tırnakları gözkapaklarıyla aynı renkti. "Neyse, buradaymış," dedi inanamazmış gibi.

Çöplük burası. Delphine sık sık bu tür laflar ediyordu. Konuşması hararetliydi – tartışmıyor, saptama yapıyordu, hükümleri sert ve keyfiydi. Kendisinden –zevklerinden, bedensel işleyişlerinden– müthiş bir muammaymış, benzersiz ve nihai bir şeymiş gibi söz ediyordu.

Pancara alerjisi vardı. Pancar suyunun tek bir damlası boğazından geçecek olsa bütün dokuları şişer, hastaneye gitmek zorunda kalırdı, nefes alabilmek için acilen ameliyat edilmesi gerekirdi.

"Ya sen? Herhangi bir şeye alerjin var mı? Yok mu? Çok iyi."

Bir kadının, ne tür bir iş yapıyor olursa olsun, ellerine bakması gerektiğini düşünüyordu. Kendisi mürekkep mavisi ya da mürdüm ojeyi tercih ediyordu. Küpe takmayı, kocaman, şıngırtılı küpeler takmayı seviyordu, işteyken bile. Küçük düğme küpeler ona göre değildi.

Yılandan korkmuyordu ama kedilerle ilgili tuhaf duyguları vardı. Bebekken bir kedinin süt kokusuna gelip üzerine yatmış olacağını düşünüyordu.

"Ya sen?" dedi Lauren'a. "Sen nelerden korkarsın? En sevdiğin renk hangisi? Hiç uykunda yürüdün mü? Güneşte bronzlaşır mısın, kızarır mısın? Saçın hızlı mı uzar yavaş mı?"

Birinin kendisiyle ilgilenmesi Lauren'ın alışık olmadığı şey değildi. Harry'yle Eileen –özellikle de Harry–

onun düşünceleriyle, yorumlarıyla, çeşitli konulardaki fikirleriyle ilgilenirlerdi. Bazen bu ilgi sinirini bozardı. Ama bu tür başka şeylerin, temelsiz kişisel tercihlerin böyle önemsenip hoşa gidebileceğini hiç düşünmemişti. Ayrıca Delphine'in sorularının ardında –evde olduğu gibi– başka sorular olduğu, dikkatli davranmazsa deşilebileceği duygusunu hiç edinmiyordu.

Delphine ona fıkralar anlatıyordu. Yüzlerce fıkra bildiğini ama Lauren'a sadece uygun olanları anlatacağını söylüyordu. Harry, Newfoundland'lilerle (Newfie'lerle) ilgili fıkraları uygunsuz bulurdu mutlaka ama Lauren nezaketen onlara da gülüyordu.

Harry'yle Eileen'e okuldan sonra bir arkadaşına gittiğini söylüyordu. Tam yalan sayılmazdı. Onlar da memnun görünüyorlardı. Ama onlar yüzünden, Delphine kendi adı yazılı altın kolyeyi alabileceğini söylediğinde almadı. Sahibinin hâlâ gelip sorabileceğini düşündüğünden çekiniyormuş gibi yaptı.

Delphine Harry'yi tanıyordu, kafede ona kahvaltı servisini yapan kendisiydi, Lauren'ın ziyaretlerinden söz edebilirdi ama etmemişti anlaşılan.

Ara sıra resepsiyona bir not *–Lütfen Zili Çalın–* bırakıp Lauren'ı otelin başka bir yerine götürüyordu. Tek tük otel müşterileri oluyordu; yatakların hazırlanması, tuvalet ve lavaboların ovalanması, yerlerin elektrik süpürgesiyle temizlenmesi gerekiyordu. Lauren'ın yardım etmesine izin yoktu. "Sen otur konuş benimle sadece," diyordu Delphine. "İnsan bu işte yalnızlık çekiyor."

Ama konuşan kendisi oluyordu. Hayatını belirli bir düzene sokmadan anlatıyordu. Çeşitli karakterler sahneye çıkıyor, sonra kayboluyordu, bunların kim olduğunu Lauren'ın sormadan bilmesi bekleniyordu. Mr. ve Mrs. adlı kişiler iyi patronlardı. Diğer patronlar İşkembe, Bey-

gir Kıçı *(beni örnek alma)* diye anılıyordu, feci tiplerdi. Delphine hastanelerde çalışmıştı *(Hemşire olarak mı? Dalga mı geçiyorsun?)*, tütün tarlalarında, düzgün restoranlarda, pavyonlarda çalışmıştı, bir kereste fabrikasında ahçılık, otogarda temizlikçilik yapmış, ağza alınmayacak rezillikler görmüş, sabaha kadar açık markette çalışırken silahlı soyguna maruz kalıp işi bırakmıştı.

Bazen Lorraine'le takılırdı bazen de Phyl'le. Phyl'in izin istemeden başkalarının eşyalarını ödünç alma âdeti vardı; Delphine'in bluzunu alıp dansa giymiş, o kadar çok terlemişti ki, bluzun koltuk altları eprimişti. Lorraine lise mezunuydu ama büyük bir hata yapıp kuş beyinlinin tekiyle evlenmişti, şimdi çok pişman olsa gerekti.

Delphine evlenebilirdi aslında. Çıktığı erkeklerden bazıları hayatta başarılı olmuştu, bazıları serseri, bazılarından da haberi yoktu. Tommy Kilbride diye bir çocuktan hoşlanmıştı ama çocuk Katolik'ti.

"Herhalde bir kadın için bunun ne anlama geldiğini bilmiyorsundur."

"Doğum kontrolü kullanamayacağı anlamına geliyor," dedi Lauren. "Eileen Katolik'miş ama bu konuda farklı düşündüğü için kiliseden ayrılmış. Eileen, annem yani."

"Annenin aslında doğum kontrolüne ihtiyacı da yokmuş, duruma bakılırsa."

Lauren ilk anda anlamadı. Sonra kendisi –yani Lauren– tek çocuk olduğu için Delphine'in öyle söylediğini düşündü. Herhalde Harry'le Eileen'in Lauren'dan sonra da çocuk yapmak istediklerini ama Eileen'in doğuramadığını düşünüyordu. Lauren'ın bildiği kadarıyla öyle olmamıştı.

"İsteselerdi başka çocuk yaparlardı," dedi. "Ben doğduktan sonra."

"Öyle mi sanıyorsun?" dedi Delphine şakalaşırcasına. "Belki hiç çocukları olamıyordu. Seni evlat edindiler."

"Hayır. Öyle değil. Öyle olmadığını biliyorum." La-

uren, Eileen hamileyken olanları anlatmak üzereyken Harry sır olması gerektiği konusunda çok ısrarlı davrandığı için bir şey demedi. Yetişkinlerin sık sık sözlerinden döndüğünü fark etmekle birlikte verdiği sözü tutmak onun için batıl inanç gibi bir şeydi.

"Bu kadar ciddiye alma," dedi Delphine. Lauren'ın yüzünü iki elinin arasına alıp mürdüm rengi tırnaklarıyla yanaklarına pat pat vurdu. "Şaka ediyorum."

Otel çamaşırhanesindeki kurutma makinesi arızalıydı, Delphine'in ıslak çarşaflarla havluları asması gerekiyordu; yağmur yağdığından çamaşır asmaya en uygun yer eski at ahırıydı. Beyaz çamaşırlarla dolu sepetlerin otelin arkasındaki çakıltaşı döşeli küçük avludan geçerek boş taş ahıra taşınmasına Lauren yardım etti. Ahırın zeminine beton atılmıştı ama alttaki topraktan, belki taş dolgu duvarlardan hâlâ bir koku sızıyordu. Nemli toprak, at derisi, yer yer keskin idrar ve kösele kokuları. Çamaşır ipleriyle birkaç kırık iskemle ve yazı masası dışında ahır boştu. Yürüdükçe ayak sesleri yankılanıyordu.

"Adını bağırarak söylesene," dedi Delphine.

Lauren, "Del-phee-een," diye bağırdı.

"Ne yapıyorsun? *Kendi* adını söyleyeceksin."

"Seninki daha güzel yankılanır," dedi Lauren ve tekrar, "Del-phee-een," diye bağırdı.

"Ben adımı sevmiyorum," dedi Delphine. "Kimse kendi adını sevmez."

"Ben kendi adımı sevmiyorum diyemem."

"Lauren güzel. Güzel bir isim. Sana güzel bir ad seçmişler."

Delphine ipe asmakta olduğu çarşafın arkasında gözden kaybolmuştu. Lauren ıslık çalarak dolaşıyordu.

"Burada en güzel şarkı söyleniyor," dedi Delphine. "En sevdiğin şarkıyı söylesene."

Lauren en sevdiği şarkının hangisi olduğuna karar veremiyordu. Delphine buna çok şaşırmıştı, tıpkı Lauren'ın hiç fıkra bilmediğini öğrendiğinde şaşırdığı gibi.

"Bende yığınla şarkı var," dedi. Sonra da söylemeye başladı.

"Moon River, wider than a mile..."[1]

Harry'nin ara sıra söylediği bir şarkıydı bu, her seferinde şarkıyla ya da kendiyle dalga geçerek söylerdi. Delphine'in söyleyişi çok farklıydı. Lauren Delphine'in sesindeki sakin kederin onu dalgalanan beyaz çarşaflara çektiğini hissetti. Çarşaflar sanki etrafında –hayır, Delphine'le onun etrafında– eriyiverecek gibiydi, yoğun ve tatlı bir duyguydu. Delphine'in şarkı söyleyişi bir kucaktı sanki, insanın koşup gömülebileceği açık bir kucak. Aynı zamanda gevşek duygusallığı Lauren'ın midesinde bir ürperti, belli belirsiz bir bulantı yaratıyordu.

"Waiting round the bend
My huckleberry friend..."[2]

Lauren oturacak yeri olmayan bir iskemleyi kapıp ayağını yere sürterek şarkıyı kesti.

Akşam yemeğinde Lauren, Harry'yla Eileen'e, "Size bir şey sormak istiyordum," dedi kararlı bir tonda. "Ben evlat edinilmiş olabilir miyim acaba?"

"Bunu da nereden çıkardın?" dedi Eileen.

Harry yemeği bıraktı, Lauren'a bakıp kaşlarını uyarı mahiyetinde kaldırdı, sonra dalga geçmeye başladı. "Evlat edinecek olsak," dedi, "bu kadar çok münasebetsiz soru soran bir çocuğu mu evlat edinirdik sence?"

Eileen eteğinin fermuarını çekiştirerek ayağa kalktı.

1. Ay Irmağı, bir milden daha geniş. (Y.N.)
2. Dönemeçte bekliyor/arkadaşım yabanmersini. (Y.N.)

Etek yere düştü, Eileen sonra çorabıyla külodunu indirdi.

"Bak," dedi. "Buradan anlarsın."

Giyinikken düz görünen karnında şimdi hafif bir şişkinlik ve sarkıklık vardı. Bikinisinin üstüne kadarki kısmı hâlâ hafif bronzdu, mutfak ışığında parlayan ölü beyazı, çizgi çizgi izler vardı üzerinde. Lauren bu çizgileri daha önce görmüş ama üzerinde durmamıştı, Eileen'in bedeninin bir parçasıydılar sadece, köprücük kemiğinin üstündeki çifte et benleri gibi.

"Derinin gerilmesinden ötürü," dedi Eileen. "Seni taşırken ta şuraya kadar genişlemişti." Elini önünde olmayacak bir mesafeye uzattı. "Şimdi inandın mı?"

Harry, Eileen'e sokulup çıplak göbeğine burnunu sürttü. Sonra çekilip Lauren'a döndü.

"Niye başka çocuk yapmadık diye düşünüyorsan, senden başka çocuğa ihtiyacımız olmadığı için yapmadık. Zekisin, güzelsin, mizah duygun var. İkinci çocuğun da bu kadar iyi olacağı ne malumdu? Ayrıca biz, ortalama bir aile değiliz. Yer değiştirmekten hoşlanıyoruz. Yeni şeyler denemeyi, esnek olmayı seviyoruz. Uyum sağlama yeteneği güçlü, mükemmel bir çocuğumuz var zaten. Şansımızı zorlamanın lüzumu yok."

Eileen'in göremediği yüz ifadesi sözlerinden çok daha ciddi bakışlar yöneltiyordu Lauren'a. Hayal kırıklığı ve şaşkınlıkla karışık süregiden bir uyarı.

Eileen yanlarında olmasa Lauren sorardı Harry'ye. Acaba bebeklerin birini değil, ikisini de mi kaybetmişlerdi? Acaba kendisi Eileen'in karnında büyümemiş miydi, karnındaki izlerden o sorumlu değil miydi? Kendisini başkasının yerini doldurmak üzere almadıklarından nasıl emin olabilirdi? Bilmediği çok önemli bir şey vardı madem, bir şey daha olamaz mıydı?

Rahatsız edici bir ihtimaldi ama uzaktan uzağa bir büyüsü de vardı.

Lauren okuldan otel lobisine bir sonraki gidişinde öksürüyordu.

"Yukarı gel," dedi Delphine. "Sana iyi gelecek bir şeyim var."

Tam *Lütfen Zili Çalın* yazısını ortaya çıkardığında Mr. Palagian kafeden lobiye girdi. Bir ayağında ayakkabı, ötekinde sargılı ayağı girebilsin diye kesilmiş bir terlik vardı. Tam ayak başparmağına denk gelen yerde kurumuş bir kan lekesi görülüyordu.

Lauren Mr. Palagian'ı görünce Delphine'in yazıyı kaldıracağını düşündü ama o kaldırmadı. "Bir fırsatını bulunca o sargıyı değiştirseniz iyi olur," dedi sadece.

Mr. Palagian başıyla onayladı ama Delphine'e bakmadı.

"Ben hemen dönerim," dedi Delphine.

Odası üçüncü katta, saçakların hemen altındaydı. Lauren öksüre öksüre merdiveni çıkarken, "Ayağına ne oldu?" dedi.

"Kimin ayağına?" dedi Delphine. "Bilmem, biri bastı herhalde. Ayakkabısının topuğuyla, olabilir mi sence?"

Odanın tavanı dik eğimliydi, ortada bir çatı penceresi vardı. Tek kişilik bir yatak, bir lavabo, bir iskemle, bir yazı masası. İskemlenin üstünde elektrikli ocak, üzerinde çaydanlık. Yazı masasının üstünde sıkış sıkış makyaj malzemeleri, taraklar, haplar, bir kutu sallama çay, bir kutu hazır sıcak çikolata. Yatak örtüsü ince taba-beyaz çizgili gofre kumaştandı, müşteri odalarındakilerin aynısı.

"Pek matah sayılmaz, değil mi?" dedi Delphine. "Burada pek vakit geçirmiyorum." Çaydanlığa lavabo musluğundan su doldurdu, elektrikli ocağın fişini prize taktı, sonra yatak örtüsünü çekip açarak içinden bir battaniye aldı. "Ceketini çıkar," dedi. "Şuna güzelce sarın." Radyatöre dokundu. "Bunun ısınması akşamı buluyor."

Lauren söyleneni yaptı. Üst çekmeceden iki fincan-

la iki kaşık çıktı, kutudan ölçüyle hazır çikolata kondu. "Sıcak suyla yapıyorum ben," dedi Delphine. "Sen herhalde süte alışıksın. Ben çayla filan da süt içmiyorum. Buraya çıkarınca bozuluyor süt. Buzdolabı yok."

"Suyla da içerim," dedi Lauren; aslında hiç sulu sıcak çikolata içmemişti. Birden evinde olmak, kanepenin üstünde sıcacık örtülere sarınıp televizyon seyretmek istedi canı.

"Öyle ayakta durmasana," dedi Delphine, hafifçe sinirli ya da gergin bir tonda. "Otur, rahatına bak. Suyun kaynaması uzun sürmez."

Lauren yatağın kenarına oturdu. Delphine ansızın döndü, Lauren'ı koltuk altlarından yakaladı –bu arada öksürüğü tekrar tetiklemiş oldu– ve yukarı çekerek sırtı duvara dayalı, ayakları dışarıda oturttu. Lauren çizmelerini çıkarmıştı, Delphine çorapları ıslak mı diye şöyle bir sıktı ayaklarını.

Değildi.

"Aa, ben sana öksürüğün için bir şey verecektim. Öksürük şurubum nerede benim?"

Aynı üst çekmeceden yarıya kadar kehribar rengi sıvıyla dolu bir şişe çıktı. Delphine bir kaşık ölçtü. "Aç ağzını," dedi. "Çok feci değil tadı."

Lauren sıvıyı yuttuktan sonra, "İçinde viski mi var?" dedi.

Delphine etiketsiz şişeye dikkatle baktı.

"Üstünde öyle bir şey yazmıyor. Sen görebiliyor musun? Öksürüğün için sana bir kaşık viski verirsem annenle baban sinir krizi mi geçirir?"

"Babam bazen bana sıcak şekerli kokteyl yapar."

"Ya, öyle mi?"

Çaydanlıktaki su kaynamıştı, fincanlara su döküldü. Delphine hızlı hızlı, topakları eze eze, bir yandan onlarla konuşarak karıştırıyordu.

"Hadi be. Hadisenize." Zorlama bir neşe.

Delphine'de o gün bir tuhaflık vardı. Aşırı telaşlı ve heyecanlı, belki alttan alta öfkeli görünüyordu. Ayrıca bu odaya fazla büyük, fazla süslü püslü, fazla gösterişli geliyordu.

"Buraya baktığında ne düşündüğünü tahmin edebiliyorum," dedi. "Vay canına, ne kadar fakirmiş diyorsundur. Niye hiç eşyası yok? Ama ben eşya biriktirmem. Çünkü toplanıp taşınma tecrübem çok. Tam yerleşirsin, bakarsın bir şey olmuş, tekrar taşınman gerekir. Tasarruf yapıyorum ama. Millet bankadaki hesabımı görse şaşırır."

Lauren'a fincanını uzattı, kendisi de yatağın başucuna yerleşti dikkatle; yastık sırtında, çoraplı ayakları açıkta kalan çarşafın üstünde. Naylon çoraplı ayak Lauren'da bir iğrenme duygusu yaratırdı. Çıplak ayak, soket çoraplı ayak, ayakkabılı ayak ya da ayakkabının içindeki naylon çoraplı ayak yaratmazdı bu duyguyu, sadece açıkta, özellikle başka bir kumaşa değen naylon çoraplı ayaklar. Bu Lauren'ın kendine has, garip duygularından biriydi, tıpkı mantarlarla ilgili duygusu, sütün içinde yüzen tahıl gevreğiyle ilgili duygusu gibi.

"Sen bugün geldiğinde hüzünlüydüm," dedi Delphine. "Eskiden tanıdığım bir kızı düşünüyordum, nerede olduğunu bilsem mektup yazardım, diye geçiriyordum içimden. Adı Joyce'tu. Hayatta başına neler geldiğini düşünüyordum."

Delphine'in ağırlığı yatağı çökerttiğinden Lauren'ın ona doğru kaymamak için çaba göstermesi gerekiyordu. Onun bedenine çarpmamak için gösterdiği çabadan utanıyor, özellikle nazik davranmaya çalışıyordu.

"Ne zaman tanımıştın onu?" dedi. "Gençken mi?"

Delphine güldü. "Evet. Gençtim. O da gençti, evden ayrılması gerekiyordu, adamın biriyle takılıyordu, yakalandı. Ne demek istediğimi anlıyor musun?"

"Hamile kalmıştı," dedi Lauren.

"Evet. Her şeyi oluruna bırakmıştı, belki kendi kendine geçer diye düşünüyordu. Ha-ha. Grip gibi. Sevgilisinin resmen evli olmadığı ama karısı sayılabilecek başka bir kadından iki çocuğu vardı; ona dönmeyi düşünüyordu hep. Ama dönemeden enselendi. Kadın da onunla birlikte enselendi –Joyce yani– çünkü o da adama yardım ediyor, bir şeyler taşıyordu. Tampax'lara doldurtuyordu, nasıl bir şey olduğunu biliyor musun? Neden söz ettiğimi anladın mı?"

Lauren her iki soruya da, "Evet," dedi, "tabii. Esrar."

Delphine gargara yapar gibi bir ses çıkararak çikolatasından içti. "Bütün bunlar sır, tamam mı?"

Topakların hepsi ezilip erimemişti, Lauren kaşıkla ezmek de istemiyordu, sözde öksürük şurubunun tadı kaşığa sinmiş olsa gerekti.

"Cezası tecil edildi, yani hamileliği işe yaradı, o sayede kurtuldu. Ardından birtakım Hıristiyanların arasına düştü, onların tanıdığı bir doktorla karısı yeni doğurmuş kızlara bakıyor, bebeklerin hemen evlat edinilmesini ayarlıyorlardı. O kadar masum bir iş değildi, bebekler karşılığında para kazanıyorlardı ama işte, böylece sosyal hizmet görevlilerinden uzak durabilecekti. Sonra bebeğini doğurdu, bir kere bile görmedi. Bir tek kız olduğunu biliyordu."

Lauren etrafına bakınıp bir saat aradı. Yoktu. Delphine'in kol saati siyah kazağının kolunun altındaydı.

"Sonra oradan çıktı, ardından çeşitli olaylar geldi başına, bebeği hiç düşünmüyordu. Evlenip birkaç çocuk doğuracağını düşünüyordu. Ama olmadı işte. Çok da umursamıyordu gerçi, ihtimalleri düşününce. Hatta çocuk doğurmamak için birkaç kere ameliyat da oldu. Ne tür ameliyattan bahsettiğimi biliyor musun?"

"Kürtaj," dedi Lauren. "Saat kaç?"

"Yaşına göre hiç cahil sayılmazsın," dedi Delphine. "Evet, doğru. Kürtaj." Kazağının kolunu çekip saate baktı. "Daha beş olmadı. Diyeceğim şu ki, sonra o küçük kızı düşünmeye, acaba ne oldu diye merak etmeye, sonra da araştırmaya başladı. Şansı yaver gitti, tekrar o insanlara rastladı. Hıristiyanlara. Biraz hoyrat davranması gerekti ama sonunda malumat aldı. Kızı alan çiftin adını öğrendi."

Lauren sürüne sürüne yataktan indi. Battaniyeye ayağı takıldı, düşüyordu neredeyse, fincanını masanın üstüne bıraktı.

"Benim gitmem lazım," dedi. Küçük pencereden dışarı baktı. "Kar yağıyor."

"Öyle mi? Ne kadar değişik bir durum. Devamını merak etmiyor musun?"

Lauren çizmelerini giyiyor, Delphine'in dikkatini çekmemek için dalgın dalgın yapmaya çalışıyordu.

"Adam sözümona bir dergide çalışıyordu, Joyce da oraya gitti, adam yoktu ama nereye gittiğini söylediler dergiden. Bebeğine verdikleri adı bilmiyordu; ama onu da öğrendi. İnsan denemedikçe neler öğrenebileceğini bilmiyor. Sen benden kaçmaya mı çalışıyorsun?"

"Gitmem lazım. Midem kötü. Nezleyim."

Lauren, Delphine'in kapının arkasındaki yüksek kancaya astığı ceketi çekti. İlk hamlede çıkaramayınca gözleri doldu.

"Bu Joyce denen kadını tanımıyorum bile," dedi perişan halde.

Delphine ayaklarını yere indirdi, ağır ağır yataktan kalktı, fincanını masaya koydu.

"Miden bulanıyorsa yatman gerekir. Herhalde çok çabuk içtin."

"Ceketimi ver lütfen."

Delphine ceketi askıdan çıkardı ama fazlasıyla yüksekte tutuyordu. Lauren çekmeye çalıştığında bırakmadı.

"Ne oldu?" dedi. "Ağlamıyorsun değil mi? Sulugöz olacağını hiç tahmin etmezdim. Tamam. Tamam. Al işte. Şaka yapıyordum."

Lauren kollarını geçirmeyi başardı ama fermuarı kapatamayacağını biliyordu. Ellerini cebine soktu.

"İyi misin?" dedi Delphine. "Toparlandın mı? Hâlâ arkadaş mıyız?"

"Sıcak çikolata için teşekkür ederim."

"Fazla hızlı yürüme, miden bulanmasın."

Delphine öne doğru eğildi. Lauren beyaz saçlar, sağa sola savrulan ipeksi saç perdeleri ağzına girecek korkusuyla geri çekildi.

İnsan saçı beyazlaşacak kadar yaşlanmışsa saçını uzatmamalıydı.

"Sen sır tutuyorsun; biliyorum görüşmelerimizi, konuşmalarımızı filan gizli tutuyorsun. Daha sonra anlayacaksın. Sen olağanüstü bir kızsın. Gel."

Lauren'ın başını öptü.

"Sakın hiçbir şeye üzülme," dedi.

İri kar taneleri dümdüz aşağı iniyor, kaldırımların üzerinde yumuşak, kabarık bir örtü halinde birikiyordu; insanların yürüdüğü yerlerde kar eriyip siyah çizgiler oluşuyor, sonra gedikler tekrar doluyordu. Arabalar dikkatle ilerliyor, flu sarı ışıklar birbirine karışıyordu. Lauren ara sıra takip eden biri var mı diye etrafına bakınıyordu. Giderek artan kar ve kararan hava yüzünden pek iyi göremiyordu ama gördüğü kadarıyla takip eden yoktu.

Midesinde hem bir şişkinlik hem de boşluk hissi vardı. Doğru şeyi yerse geçecekmiş gibiydi; bu yüzden eve girdiğinde doğru mutfak dolabına gitti, kendine alışık olduğu kahvaltılık tahıl gevreğinden bir kâse doldurdu. Akçaağaç şurubu kalmamıştı ama mısır şurubu buldu. Soğuk mutfakta ayakta durarak, çizmelerini çıkarmadan,

soyunmadan, bembeyaz olmuş arka bahçeye bakarak yiyordu. Mutfak ışığı yandığı halde dışarıda kar her şeyi görünür kılıyordu. Lauren camda kendi yansımasını görüyordu; fonda karlı bahçe, beyaz başlıklı kara kayalar, yapraklarını dökmeyen ağaçların şimdiden beyaz yüklerinin ağırlığıyla bel vermiş dalları.

Lauren son kaşığı ağzına götürür götürmez banyoya koşup hepsini çıkarmak zorunda kaldı: şekli bile pek değişmemiş mısır gevrekleri, sümüksü şurup, ip ip kaygan, açık renk çikolata.

Annesiyle babası eve geldiğinde Lauren, çizmeleriyle ceketi hâlâ üzerinde, kanepeye uzanmış televizyon seyrediyordu.

Eileen, Lauren'ın sokak kıyafetini üstünden çıkarıp bir battaniye getirdi, ateşini ölçtü –normaldi– sonra sertlik var mı diye midesini yokladı, sağ dizini kırıp göğsüne çekmesini söyledi, sağ tarafında ağrı var mı diye sordu. Eileen hep apandisitten korkardı; çünkü bir keresinde bir partide –günlerce süren partilerden birinde– kızın biri apandisiti patlayıp ölmüştü; herkesin kafası kıyak olduğundan durumun ciddiyetini kimse fark edememişti. Lauren'ın apandisiti olmadığına hükmettikten sonra akşam yemeğini hazırlamaya girişti, Harry de Lauren'ın yanında oturdu.

"Bence sen okulit oldun," dedi. "Ben hep olurdum. Ne var ki ben çocukken tedavisi bulunmamıştı. Tedavisi ne biliyor musun? Kanepeye uzanıp televizyon seyretmek."

Lauren ertesi sabah midesinin hâlâ bulandığını söyledi, doğru değildi oysa. Kahvaltı etmek istemedi ama Harry'yle Eileen evden çıkar çıkmaz büyük bir tarçınlı çörek alıp ısıtmadan, bir yandan televizyon seyrederek yedi. Yapış yapış olmuş parmaklarını üstündeki battaniyeye sildi, geleceğini düşünmeye çalıştı. Tamamını ora-

cıkta, evin içinde, kanepede geçirmek istiyordu ama gerçek bir hastalık üretmediği takdirde bunu mümkün görmüyordu.

Televizyonda haberler bitmiş, her günkü dizilerden biri başlamıştı. Geçen bahar bronşit olduğunda bu dünyayla tanışmış, sonra tamamen unutınuştu. Lauren'ın yokluğunda pek fazla değişiklik olmamış gibiydi. Karakterlerin çoğu aynıydı –koşullar farklıydı elbette– davranışları aynıydı (soylu, acımasız, seksi, hüzünlü), gözlerini ufka dikip bakmaları, kazalara, sırlara değinen yarım kalmış cümleleri hep aynıydı. Bir süre onları seyretmek hoşuna gitti ama sonra aklını bir şey kurcalamaya başladı. Bu dizilerde çeşitli çocuklar da, yetişkinler de, oldum olası aile bildikleri kişilerin çocuğu olmadıklarını öğrenmişlerdi. Bazıları deli ve tehlikeli olan yabancılar peydahlanmış, iddiaları ve duygularıyla felaketlere yol açmış, hayatlar altüst olmuştu.

Bu durum ona bir zamanlar cazip bir ihtimal gibi gelmiş olabilirdi ama artık öyle gelmiyordu.

Harry'yle Eileen kapılarını asla kilitlemezlerdi. Düşünsenize, derdi Harry, evden çıkıp kapını bile kilitlemeyebileceğin bir yerde oturuyoruz. Lauren kanepeden kalkıp hem ön kapıyı hem de arka kapıyı kilitledi. Sonra bütün pencerelerin perdelerini çekti. Kar yağmıyordu ama erimiyordu da. Daha yeni yağan kar, sanki bir gecede yaşlanmış gibi şimdiden grileşmişti.

Ön kapının küçük camlarını kapatmanın yolu yoktu. Gözyaşı damlası biçiminde, eğik bir çizgi oluşturan üç cam vardı kapıda. Eileen onlardan nefret ederdi. Bu ucuz evin duvar kâğıtlarını yolup duvarları şaşırtıcı renklere –camgöbeği, çingene pembesi, limon sarısı– boyamış, çirkin halıları söküp yerleri zımparalamıştı ama o bayağı, küçük pencerelerden kurtulmanın yolu yoktu.

Harry o kadar da kötü olmadıklarını, her birinin bir

penceresi olduğunu söylerdi, hem de her birinin dışarıya bakabileceği yükseklikte. Onlara Baba Ayı, Anne Ayı, Bebek Ayı adlarını vermişti.

Dizi bitip bir adamla bir kadın ev bitkilerinden söz etmeye başladığında Lauren uyuduğunu bile fark etmeden hafif bir uykuya daldı. Uyandığında anladı uyuduğunu, rüyasında bir hayvan görmüştü, gri bir kış gelinciği ya da sıska bir tilki –emin değildi– güpegündüz arka bahçede durmuş eve bakıyordu. Rüyasında birileri Lauren'a hayvanın kuduz olduğunu çünkü insanlardan ve insanların yaşadığı evlerden korkmadığını söylemişti.

Telefon çalıyordu. Lauren telefonun zilini duymamak için battaniyeyi kafasına çekti. Arayanın Delphine olduğundan emindi. Delphine nasıl olduğunu, niye saklandığını, anlattığı hikâye hakkında ne düşündüğünü, otele ne zaman geleceğini merak ediyordu.

Aslında arayan Eileen'di, Lauren'ın kendini nasıl hissettiğini, apandisitinin durumunu kontrol etmek istemişti. Telefonu on-on beş kere çaldırdıktan sonra üstüne paltosunu giymeden gazeteden fırladı ve arabaya binip eve geldi. Kapıyı kilitli bulunca yumruklayıp kulpunu kurcaladı. Anne Ayı penceresine suratını dayayıp Lauren, diye bağırdı. İçeriden televizyonun sesi geliyordu. Arka kapıya koşup onu da yumrukladı, tekrar bağırdı.

Lauren kafası battaniyenin altında bütün bunları duyuyordu elbette ama gelenin Delphine değil, Eileen olduğunu anlaması biraz zaman aldı. Anladığında battaniyeyi peşinde sürükleyerek, bir yandan sesin numara olabileceği şüphesinden kurtulamadan sessizce mutfağa gitti.

"Tanrı'm, ne oldu sana?" dedi Eileen, Lauren'ı sımsıkı kucaklayarak. "Kapı niye kilitli, telefonu niye açmadın, neler çeviriyorsun sen?"

Eileen bir sarılıyor, bir bağırıyordu, Lauren on beş

dakika kadar dayanabildi. Sonra pes edip her şeyi anlattı. Müthiş rahatlamıştı ama tir tir titreyerek ağlarken özel ve karmaşık bir şeyi güvenlik ve rahatlık uğruna feda ettiğini hissediyordu bir yandan. Gerçeğin tamamını anlatması imkânsızdı çünkü kendisi de anlamıyordu. Önce istediği, sonra hiç istemediği şeyin ne olduğunu açıklayamıyordu.

Eileen, Harry'ye telefon edip eve gelmesini söyledi. Yürümesi gerekecekti, kendisi gidip onu alamayacaktı, Lauren'ı bırakamazdı.

Kilidini açmak üzere ön kapıya gittiğinde yerde bir zarf buldu, posta deliğinden atılmıştı ama üstünde pul yoktu, zarfta sadece LAUREN yazıyordu.

"Bunun posta deliğinden atıldığını işittin mi?" dedi. "Verandada ayak sesi duydun mu, nasıl oldu bu iş?"

Zarfı yırtıp içinden Lauren'ın adı yazılı altın künyeyi çıkardı.

"Sana o kısmını anlatmayı unutmuştum," dedi Lauren. "Not var içinde."

"Okuma!" diye haykırdı Lauren. "*Okuma. Duymak istemiyorum.*"

"Saçmalama. Isırmayacak ya. Okula telefon ettiğini söylüyor, okulda bulamayınca acaba hasta mısın, diye düşünmüş, bu hediye belki seni neşelendirir, diyor. Kimse kaybetmemiş kolyeyi, senin için almış zaten. Ne demek bu? Martta on bir yaşını doldurduğunda doğum günü armağanı olarak verecekmiş aslında ama şimdiden veriyormuş. Doğum gününün martta olduğunu da nereden çıkarmış? Senin doğum günün haziranda."

"Biliyorum," dedi Lauren, bitkin, çocuksu, küskün bir ses tonuna sığınarak.

"Gördün mü?" dedi Eileen. "Her dediği yanlış. Kadın deli!"

"Senin adını biliyordu ama. Nerede olduğunu biliyordu. Beni evlat edinmediyseniz nereden biliyor?"

"Hangi cehennemden bildiğini bilmiyorum ama yanılıyor. Baştan aşağı yanlış. Bak. Doğum belgeni çıkartırız. Sen Toronto'da, Wellesley Hastanesi'nde doğdun. Seni oraya götürelim, hangi oda olduğunu göstereceğim sana..." Eileen tekrar nota bakıp avucunda buruşturdu.

"Kaltak. Okula telefon etmiş," dedi. "Evimize gelmiş. Deli karı!"

"Kaldır onu ortadan," dedi Lauren, kolyeyi kastederek. "Sakla. Bir yere kaldır. *Hemen!*"

Harry, Eileen kadar öfkelenmedi.

"Onunla her konuştuğumda tamamen normal görünüyordu," dedi. "Bana hiç bu tür şeyler söylemedi."

"Söyler mi?" dedi Eileen. "Lauren'ı kandırmaya çalışmış. Gidip onunla konuşman gerek. Yoksa ben konuşurum. Ciddiyim. Bugün."

Harry konuşacağını söyledi. "Ben hallederim onu," dedi. "Merak etmeyin. Bir daha bulaşmaz. Olacak iş mi?"

Eileen erkenden öğle yemeğini hazırladı. Hem Harry hem de Lauren'ın sevdiği mayonezli hardallı hamburgerlerden yaptı. Lauren ancak hamburgerini bitirdiğinde böyle bir iştah sergilemenin muhtemelen hata olduğunu düşünebildi.

"Kendini daha iyi hissediyor musun?" dedi Harry. "Öğleden sonra okula gidecek misin?"

"Nezleyim hâlâ."

Eileen, "Hayır. Hayır, okula gitmiyor," dedi. "Ben de evde, onunla kalıyorum."

"O kadarına gerek yok bence," dedi Harry.

"Şunu da verirsin ona," dedi Eileen, zarfı Harry'nin cebine sokarak. "İçine bakmana gerek yok, saçma sapan hediyesi. Söyle ona bu tür şeylere bir daha kalkışırsa başı belaya girer. Ayağını denk alsın. Bu son olsun."

Lauren'ın okula bir daha gitmesi gerekmedi, o kentteki okula bir daha gitmedi.

Öğleden sonra Eileen, Harry'nin ablasına telefon etti –eniştesi, Harry'nin hayat tarzı hakkında ileri geri konuştuğu için Harry ablasına küsmüştü– ablanın mezun olduğu Toronto'daki özel kız okulunu konuştular. Bunu başka telefon konuşmaları izledi, bir randevu alındı.

"Para meselesi değil bu," dedi Eileen. "Harry'nin yeterince parası var. Yoksa da bulur. Sadece bu olay da değil," diye devam etti. "Sen bu boktan kentte büyümeyi hak etmiyorsun. Sonunda hödükler gibi konuşmayı hak etmiyorsun. Ben bunu ne zamandır düşünüyordum. Sadece sen biraz daha büyüyünceye kadar erteliyordum."

Harry eve döndüğünde Lauren ne istiyorsa öyle yapmaları gerektiğini söyledi.

"Evden ayrılmak istiyor musun Lauren? Burayı sevdiğini sanıyordum. Arkadaşların vardı."

"Arkadaşları mı vardı?" dedi Eileen. "O kadın vardı. Del-*phine*. İyice anlattın mı gerçekten? Mesajı alabildi mi?"

"Anlattım," dedi Harry. "Aldı."

"Rüşvetini de geri verdin mi?"

"Öyle adlandırıyorsan, evet."

"Bir daha bulaşmayacak. Anladı mı bir daha bulaşmayacağını?"

Harry radyoyu açtı, yemek yerken haberleri dinlediler. Eileen bir şarap açtı.

"Bu ne?" dedi Harry, hafif tehditkâr bir tonda. "Kutlama mı?"

Lauren işaretleri okumayı öğrenmişti, şimdi neler olacağını, mucizevi kurtuluşun –Noel tatiline kadar iki hafta boyunca okula gitmek, otelin yakınından geçmek, hatta belki sokaklarda yürümek, evden çıkmak zorunda olmamanın– bedelini tahmin edebiliyordu.

İşaretlerden biri şarap olabilirdi. Bazen. Bazen olmazdı. Ama Harry, cin şişesini çıkarıp kendine yarım bardak doldurarak içine sadece buz attığında –az sonra buz da

koymayacaktı– işin rengi belli olurdu. Hâlâ neşeli bir havada olabilirlerdi ama neşeleri bıçak gibi keskindi. Harry, Lauren'la konuşurdu, Eileen Lauren'la konuşurdu, ikisi de normalde konuşmadıkları kadar çok. Ara sıra birbirleriyle de neredeyse normal şekilde konuşurlardı. Ama havada henüz kelimelere dökülmemiş bir pervasızlık olurdu. Lauren bir şekilde kavganın patlamasını önleyeceklerini umardı ya da ummaya çalışırdı – daha doğrusu, eskiden ummaya çalışırdı. Ve öteden beri –hâlâ da– bu umudu sadece kendisinin beslemediğini düşünürdü. Onlar da aynı şeyi umardı. Bir yandan umarlardı. Ama bir yandan da heveslenirlerdi. Bu hevesi asla alt edemezlerdi. Havada bu duygu olduğunda, atmosfer değiştiğinde, bütün şekilleri, mobilya ve eşyaları keskinleştiren ama aynı zamanda yoğunlaştıran o irkiltici parlak aydınlık belirdiğinde felaketin yaşanmadığı hiç olmamıştı, bir kere bile.

Lauren odasında duramazdı; onlar neredeyse oraya gider, üzerlerine atılır, itiraz eder, ağlardı, sonunda ikisinden biri onu kucağına alıp tekrar yatağına götürür, "Tamam tamam, sen bizi bırak, bırak bizi, bu bizim hayatımız, konuşmamız lazım," derdi. "Konuşmak", volta atarak suçlayıcı, tumturaklı nutuklar çekmek, çığlık çığlığa itiraz etmek, sonunda birbirlerine küllük, şişe, tabak fırlatmak demekti. Bir keresinde Eileen dışarı koşup kendini çimenlerin üstüne atarak otları yolmuş, toprakları eşelemiş, Harry kapının eşiğinde durup, "Çok güzel, herkes seyretsin şovunu," demişti, tıslar gibi. Bir keresinde de Harry kendini banyoya kilitlemiş, "Bu işkenceden kurtulmanın tek yolu var," diye seslenmişti içeriden. Her ikisi de hap ve jilet tehditleri savurmuşlardı.

"Tanrı'm, yapmayalım bunu," demişti Eileen bir keresinde. "Lütfen, lütfen, keselim şunu." Harry de onun sesini acımasızca taklit ederek tiz, sızlanan bir tonda, "Ne yapıyorsan sen yapıyorsun, *sen* kes!" demişti.

Lauren kavgaların neden çıktığını anlamaya çalışmaktan vazgeçmişti artık. Her defasında yeni bir şey yüzünden (bu gece karanlıkta yattığı yerde muhtemelen onun gidişi, Eileen'ın o kararı tek başına vermiş olması yüzünden diye düşünüyordu) ve her defasında aynı şey yüzündendi – onlara ait olan, asla vazgeçemeyecekleri şey yüzünden.

Her ikisinin de bir zaafı olduğu –Harry'nin kederli olduğu için sürekli espri yaptığı, Eileen'ın da sanki Harry'de onu dışlayan bir şeyler olduğu için sertçe kestirip attığı– ve Lauren, her birini diğerine açıklayabilse her şeyin düzeleceği fikrinden de vazgeçmişti.

Ertesi gün suskun, boyun eğmiş, utanmış ve tuhaf biçimde coşkulu olurlardı. "İnsan bunu yapmak zorunda, duygularını bastırmak kötü bir şey," demişti Eileen bir keresinde Lauren'a. "Hatta bir kurama göre, öfkeyi bastırmak kansere yol açıyormuş."

Harry kavgalardan şamata diye bahsederdi. "Şamata için özür dilerim," derdi. "Eileen çok değişken bir kadın. Ne diyeyim tatlım –Tanrı'm ne diyebilirim– oluyor işte böyle şeyler."

Bu gece Lauren onlar kırıp dökmeye başlamadan uyuyakalmıştı aslında. Kavganın patlayacağından emin bile olmadan. O yatmaya gittiğinde cin şişesi sahnede boy göstermemişti henüz.

Harry onu uyandırdı.

"Kusura bakma," dedi. "Kusura bakma canım. Kalkıp aşağı gelir misin lütfen?"

"Sabah mı oldu?"

"Hayır. Gece geç saat. Eileen'le ben seninle konuşmak istiyoruz. Seninle bir şey konuşacağız. Zaten bildiğin şeyle ilgili sayılır. Hadi güzelim. Terliklerini vereyim mi?"

"Ben terlikten nefret ederim," diye hatırlattı Lauren.

Önden giderek merdiveni indi. Harry hâlâ giyinikti, Eileen de giyinikti, holde bekliyordu. Lauren'a, "Burada tanıdığın biri daha var," dedi.

Delphine'di. Delphine her zamanki siyah pantolonuyla kazağının üstünde bir kayak ceketiyle kanepede oturuyordu. Lauren onu daha önce sokak kıyafetiyle hiç görmemişti. Yüzü sarkmış, torba torba olmuştu, vücudu tamamen çökmüş gibiydi.

"Mutfağa gitsek olmaz mı?" dedi Lauren. Nedenini bilmiyordu ama mutfak daha güvenli geliyordu ona. O kadar özel bir yer değildi, ayrıca masanın etrafına otururlarsa masaya tutunulabilirdi.

"Lauren mutfağa gitmek istiyorsa mutfağa gideriz," dedi Harry.

Masanın etrafına oturduklarında, "Lauren," dedi. "Sana bebeği söylediğimi anlattım. Senden önceki bebeğimizi ve başına gelenleri."

Lauren, "Evet," deyinceye kadar bekledi.

"Şimdi ben bir şey söyleyebilir miyim?" dedi Eileen. "Lauren'a bir şey söyleyebilir miyim?"

Harry, "Elbette, söyle," dedi.

"Harry'nin ikinci bebek fikrine tahammülü yoktu," dedi Eileen, masanın altında, kucağında duran ellerine bakarak. "Ev hayatının karmaşasını düşünmek bile istemiyordu. Yazı yazması gerekliydi. Bir şeyler başarmak istiyordu, bu yüzden karışıklığa yer yoktu. Kürtaj olmamı istedi, ben de olurum dedim sonra olmam dedim, sonra yine olurum dedim ama yapamadım; kavga ettik, ben bebeği alıp arabaya bindim, arkadaşların evine gidecektim. Hız yapmadım, sarhoş filan da değildim. Sırf yolun karanlığından ve kötü hava şartları yüzünden oldu."

"Ayrıca portbebe de bağlanmamıştı," dedi Harry. "Ama onu boşver," diye devam etti. "Ben kürtaj konusunda ısrar etmedim. Şöyle bir sözünü etmiş olabilirim ama

seni zorlamış olamam kesinlikle. Üzülmesin diye Lauren'a bunun sözünü etmedim. Üzülecekti."

"Evet ama gerçek bu," dedi Eileen. "Lauren bunu anlayacaktır, *o* değildi ki tartışılan, bunu biliyor."

Lauren kendini de şaşırtarak konuştu.

"Bendim," dedi. "Ben değilsem kimdi ki?"

"Evet ama kürtajı isteyen ben değildim," dedi Eileen.

"Tam olarak istemediğini de söyleyemezsin," dedi Harry.

"Yeter!" dedi Lauren.

"Tam da bunu yapmamaya yemin etmiştik," dedi Harry. "Yapmayacağız diye söz verdiğimiz şey bu değil miydi? Ayrıca Delphine'den özür dilememiz gerek."

Bu konuşmalar sürerken Delphine başını kaldırıp hiçbirinin yüzüne bakmamıştı. İskemlesini çekip masaya yanaştırmamıştı. Harry onun adını telaffuz ettiğinde fark etmemiş gibi göründü. Kıpırtısızlığının tek nedeni yenilgisi değildi. Harry'yle Eileen'in fark edemeyeceği bir inadın, hatta tiksintinin ağırlığıydı.

"Ben bugün öğleden sonra Delphine'le konuştum Lauren. Bebeğin başına gelenleri ona anlattım. Bebek onundu. Ben sana bebeğin evlat edinildiğini söylememiştim çünkü her şey çok daha feci gelecekti sana – o bebeği evlat edinmiş, sonra da her şeyi berbat etmiştik. Beş yıl boyunca uğraşıp başaramayınca hamilelikten umudumuzu kesip evlat edindik. Ama aslında annesi Delphine'di. Bebeğe Lauren adını verdik, sonra sana da Lauren adını verdik – herhalde en sevdiğimiz isim olduğu için, ayrıca bize sil baştan başlıyormuşuz duygusu verdiği için. Delphine kendi bebeğini merak etmiş, bizim evlat edindiğimizi öğrenmiş ve doğal olarak o bebeği sen zannetmiş. Buraya seni bulmaya gelmiş. Çok acı bir durum. Ona gerçeği anlattığımda çok haklı olarak kanıt istedi, ben de bu gece eve gelmesini söyledim, ona belge-

leri gösterdim. O seni kaçırmayı filan asla aklından geçirmemiş, sadece seninle dostluk kurmak istemiş. Kendisi çok yalnız, kafası karışık."

Delphine hava almaya çalışırmış gibi ceketinin fermuarını sertçe aşağı çekti.

"Ona ayrıca şeyi de söyledim – yani hâlâ vakit bulup ya da uygun bir an bulup..." Harry elini tezgâhın üstünde duran karton kutuya doğru salladı. "Bunu da gösterdim kendisine. Sonuçta bu gece, ailece," diye devam etti, "bu gece her şey apaçık ortaya serilmişken, çıkıp bu işi yapacağız. Ve bunların hepsinden, bu ıstıraptan, bu suçluluktan da kurtulacağız. Delphine, Eileen ve ben; senin de bizimle birlikte gelmeni istiyoruz, olmaz mı? İyi misin?"

Lauren, "Uyuyordum ben," dedi. "Nezleyim ayrıca."

"Harry'nin dediğini yapsan iyi olur," dedi Eileen.

Delphine hâlâ başını kaldırıp bakmamıştı. Harry kutuyu tezgâhın üstünden alıp ona uzattı. "Sen taşısan daha iyi olur belki," dedi. "İyi misin?"

"Hepimiz iyiyiz," dedi Eileen. "Hadi gidelim."

Delphine elinde kutuyla karların arasında öylece duruyordu, Eileen, "Alayım mı?" diyerek saygılı bir tavırla kutuyu aldı. Kutuyu açtı, tam Harry'ye uzatacakken fikir değiştirip Delphine'e uzattı. Delphine içinden avucuna biraz kül doldurdu ama kutuyu alıp başkasına geçirmedi. Eileen de bir avuç alıp kutuyu Harry'ye verdi. Biraz kül de o aldıktan sonra kutuyu Lauren'a verecekken Eileen, "Hayır. Onun yapması gerekmez," dedi.

Lauren zaten ellerini cebine sokmuştu bile.

Hiç rüzgâr yoktu; küller Harry, Eileen ve Delphine'in bıraktıkları yere, karların üzerine düştü.

Eileen boğazı şişmiş gibi bir sesle konuştu. "Göklerdeki babamız..."

Harry kararlı bir tonda, tane tane konuştu: "Lauren bizim çocuğumuzdu, onu çok sevdik – hep birlikte söy-

leyelim." Delphine'e, ardından Eileen'e baktı, hep birlikte, "Lauren," dediler; Delphine'in sesi çok alçaktı, mırıldanır gibiydi, Eileen'inki gergin bir samimiyetle doluydu, Harry'nin sesi ise toktu, hâkimdi, derin ve ciddiydi.

"Onunla vedalaşıyoruz, onu karlara teslim ediyoruz..."

Bitince Eileen hızlı hızlı, "Günahlarımızı affet. Hatalarımızı. Hatalarımızı affet," dedi.

Kente dönerlerken Delphine arkaya, Lauren'ın yanına oturdu. Harry ön koltuğa, yanına otursun diye ona kapıyı açmıştı ama Delphine tökezleyerek arkaya geçti. Şeref koltuğundan feragat etti; artık kutuyu taşımıyordu. Kâğıt mendil almak için kayak ceketinin cebine elini soktuğunda cebindeki bir şey yere düştü. Gayriihtiyari homurdanarak el yordamıyla bulmak için eğildi ama Lauren önce davranmıştı. Lauren, Delphine'in kulağında sık sık gördüğü küpelerin tekini aldı yerden; saçlarının arasında parıldayan gökkuşağı renklerinde boncuktan omzuna kadar sarkan küpeler. Herhalde bu gece de o küpeleri takmış, sonra cebine tıkmıştı. O küpeyi elinde hissettiğinde, soğuk, parlak boncuklar parmaklarının arasından kayarken Lauren ansızın birçok şeyin yok oluvermesini diledi, Delphine'in tekrar başlangıçtaki kişiye, otelde resepsiyon masasının başında oturan gözüpek, cıvıltılı kadına dönüşmesini istedi.

Delphine tek kelime etmedi. Küpeyi alırken parmakları birbirine değmedi. Ama o akşam ilk kez Lauren'la göz göze geldiler. Delphine'in gözleri açıldı, bir an gözlerinde bildik bir alay ve suç ortaklığı ifadesi belirdi. Omuz silkip küpeyi cebine attı. O kadar; sonrasında gözünü Harry'nin ensesinden ayırmadı.

Harry Delphine'i otele bırakırken yavaşladığında, "İzinli bir akşamında bize akşam yemeğine gelirsen seviniriz," dedi.

"Sürekli çalışıyorum aslında," dedi Delphine. Araba-

dan inip herhangi birine bakmadan "Hoşçakalın," dedi ve çamurlu kaldırımda ayaklarını vura vura yürüyüp otele girdi.

Eve dönerlerken yolda Eileen, "Gelmeyeceğini biliyordum," dedi.

Harry, "Ne yapalım," dedi. "Belki teklif etmemize memnun olmuştur."

"Bizi umursamıyor ki. Onun tek umursadığı Lauren'dı, Lauren'ı kendi kızı zannettiği için. Artık onu da umursamıyor."

"Ama biz umursuyoruz," dedi Harry, sesini yükselterek. "O bizim kızımız."

"Seni seviyoruz Lauren," dedi. "Bir kere daha söyleyeyim dedim."

Onun kızı. Bizim kızımız.

Lauren'ın çıplak ayak bilekleri kaşınıyordu. Eğilip baktığında pijamasının paçalarına dikenli tohum kılıfları yapışmış olduğunu gördü, hem de onlarcası.

"Karın altındaki dikenli tohum kılıfları üstüme yapışmış. *Yüzlerce* diken var üstümde."

"Eve vardığımızda temizlerim ben," dedi Eileen. "Şu anda bir şey yapamam."

Lauren bir hışım pijamasından dikenleri yolmaya koyuldu. Pijamasını kurtardığında parmaklarına yapışmış olduklarını gördü. Öteki eliyle çekmeye çalışınca bütün parmakları dikenlerle kaplandı. O kadar sıkılmıştı ki dikenlerden ellerini vura vura silkeleyip avaz avaz bağırmak istedi ama oturup beklemekten başka şey yapamayacağını biliyordu.

ENTRİKALAR

"Ölürüm," dedi Robin, yıllar önce bir akşam. "O elbiseyi yetiştiremezlerse ölürüm."

Isaac Sokağı'nda koyu yeşil ahşap kaplama bir evin sineklikli verandasındaydılar. Yandaki evde oturan Willard Greig, iskambil masasında Robin'in ablası Joanne'le remi oynuyordu. Robin kanepede oturmuş çatık kaşlarla elindeki dergiye bakmaktaydı. Tütün çiçeklerinin kokusu birkaç ev ötedeki bir mutfakta pişen ketçap kokusuyla mücadele halindeydi.

Willard belli belirsiz gülümseyen Joanne'e baktı, sonra nötr bir tonda, "Ne dedin?" diye sordu.

"Ölürüm, dedim." Robin meydan okur gibiydi. "O elbiseyi yarına yetiştirmezse ölürüm. Temizleyici yani."

"Doğru duymuşum. Ölür müsün?"

Bu tür yorumlar Joanne'i asla ele vermezdi. Ses tonu yumuşacık, küçümsemesi müthiş sessizdi, –yüzünden artık silinmiş olan– gülümsemesi ise ağzının bir köşesinin çok hafifçe yukarı çekilmesinden ibaretti.

"Evet, ölürüm," dedi Robin yine meydan okurcasına. "O elbiseye ihtiyacım var."

"Elbiseye *ihtiyacı* var, *ölürmüş*, *oyuna* gidecek," dedi Joanne, Willard'a, sır verir gibi alçak sesle.

Willard, "Yapma Joanne," dedi. Annesiyle babası ve

Willard'ın kendisi, kızların anne babasının arkadaşıydılar –ikisi onun için hâlâ "kızlar"dılar– artık bütün anne babalar ölmüştü, Willard, kızları mümkün mertebe birbirlerine bulaştırmamayı görev biliyordu.

Joanne otuz yaşındaydı, Robin de yirmi altı. Joanne'in çocuk gibi bir vücudu, dar bir gövdesi, uzun, soluk bir yüzü ve düz, ince kahverengi saçları vardı. Çocuklukla kadınlık arasında sıkışıp kalmış şanssız biri olduğu gerçeğini asla saklamaya çalışmazdı. Çocukluktan itibaren ciddi ve uzun süreli astım krizleri yüzünden gelişimini tamamlayamamış, bir bakıma sakatlanmıştı. Dış görünüşü böyle olan birinin, kışın dışarı adım atamayan, geceleri yalnız bırakılamayan birinin kendisinden daha talihli başka insanların saçmalıklarına böyle uyanıp zehir gibi karşılık vermesi beklenmedik bir şeydi. Böylesine bir aşağılama rezervi olması da beklenmezdi. Willard'a öyle geliyordu ki, hayatı boyunca hep Robin'in gözlerinin öfkeyle doluşunu, Joanne'in de, "Gene ne oldu?" deyişini izlemişti.

O akşam bu sözler Robin'i fazla incitmemişti. Ertesi gün Stratford'a gideceği gündü, şimdiden Joanne'in ulaşamayacağı bir yerde yaşadığını hissediyordu.

"Oyun ne Robin?" diye sordu Willard, ortalığı elinden geldiğince yatıştırmaya çalışarak. "Shakespeare mi?"

"Evet. *Beğendiğiniz Gibi*."

"Takip edebiliyor musun peki? Shakespeare'i?"

Robin takip edebildiğini söyledi.

"Harikasın."

* * *

Robin bunu beş yıldır yapıyordu. Her yaz bir oyun. Hemşirelik eğitimi gördüğü sırada, Stratford'da yaşarken başlamıştı. Okul arkadaşlarından biri, kostümcü teyzesin-

den iki bedava bilet bulmuş, Robin de onunla birlikte oyuna gitmişti. Biletleri alan kız sıkıntıdan patlamıştı –oyun *Kral Lear*'dı– bu yüzden Robin de kendi duygularını kendine saklamıştı. Zaten istese de ifade edemezdi; o aslında tiyatrodan çıkarken tek başına olmayı, en az yirmi dört saat boyunca da kimseyle konuşmamayı tercih ederdi. O gece tiyatroya tekrar gitmeye karar vermişti. Tek başına gitmeye.

Zor olmayacaktı. Doğup büyüdüğü, daha sonra da Joanne'den ötürü dönüp çalışmak zorunda olduğu kasaba kırk beş kilometre mesafedeydi sadece. Kasabalılar Stratford'da Shakespeare oyunlarının sahnelendiğini bilirdi ama Robin o güne kadar kimsenin kalkıp gittiğini duymamıştı. Willard gibi insanlar izleyiciler tarafından aşağılanmaktan korkardı, ayrıca lisanı takip edememek gibi bir sorunları da vardı. Joanne gibiler ise hayatta hiç kimsenin Shakespeare'i gerçekten sevemeyeceğinden emindi; yani kasabadan biri oyuna gidiyorsa ekâbirin arasına karışmak için gidiyor demekti; kaldı ki onlar da aslında oyundan hoşlanmayıp hoşlanırmış gibi yapıyorlardı. Tiyatroya gitmeyi âdet edinmiş az sayıdaki kasabalı Broadway müzikalleri turneye çıktığında Toronto'ya, Royal Alex'e gitmeyi tercih ediyordu.

Robin iyi bir yerde oturmayı sevdiğinden ancak cumartesi matinelerine parası yetiyordu. Hastaneden izinli olduğu hafta sonlarından birinde sahnelenen bir oyun seçiyordu. Oyunu önceden asla okumuyordu, trajedi ya da komedi olması fark etmiyordu onun için. O güne dek tiyatroda da, sokaklarda da tek bir tanıdığa rastlamamıştı, bu da onun işine geliyordu. Birlikte çalıştığı hemşirelerden biri, "Ben böyle bir şeyi tek başıma yapmaya asla cesaret edemem," demiş, Robin çoğu insandan ne kadar farklı olduğunu bu sayede anlamıştı. Tanımadığı yabancılarla çevrili olduğu o saatler onun kendini en rahat his-

settiği saatlerdi. Oyundan sonra nehir boyunca yürüyerek kent merkezine gider, bir şeyler yiyebileceği ucuz bir yer bulurdu; genellikle tezgâhta bir taburede oturarak sandviç yerdi. Saat sekize yirmi kala eve dönmek üzere trene binerdi. Hepsi buydu. Buna rağmen o birkaç saatin verdiği güven duygusuyla son derece eğreti ve yetersiz bulduğu hayatına geri dönerken bu hayatın geçici olduğuna, ona kolaylıkla katlanabileceğine inanırdı. Ayrıca onun, o hayatın arkasında, her şeyin arkasında, tren pencerelerinden görünen güneş ışığında ifade bulan bir parıltı vardı. Yaz tarlalarında güneş ışığı ve uzun gölgeler, tıpkı oyunun zihnindeki kalıntıları gibi.

Geçen yıl *Antonius ve Kleopatra*'yı görmüştü. Oyun bittiğinde nehir boyunca yürürken siyah bir kuğu dikkatini çekmişti –gördüğü ilk siyah kuğuydu– beyazların biraz ötesine yavaşça süzülüp beslenen bir davetsiz misafir. O akşam tezgâhta değil, gerçek bir restoranda yemek yeme fikrini aklına getiren belki beyaz kuğuların kanatlarının parıltısıydı. Beyaz masa örtüsü, birkaç taze çiçek, bir kadeh şarap ve genelde yemediği bir şey, midye ya da piliç çevirme mesela. Ne kadar parası olduğuna bakmak için çantasına uzandı.

Çantası yoktu. Nadiren kullandığı, sapı beyaz zincirden, şal deseni kumaştan küçük çantası her zamanki gibi omzuna asılı değildi. Tiyatrodan kent merkezine yolun neredeyse tamamını tek başına, çantanın olmadığını fark etmeden yürümüştü. Elbisesinin cebi yoktu elbette. Dönüş bileti, ruju, tarağı ve parası yoktu. Meteliği yoktu.

Oyun boyunca çantasının kucağında, programın altında olduğunu hatırladı. Şu anda program da yoktu elinde. İkisi de kayıp yere mi düşmüştü acaba? Hayır, kadınlar tuvaletindeki kabine girdiğinde çantasının yanında olduğunu hatırlıyordu. Kapının arkasındaki çengele asmıştı zincirinden. Ama orada bırakmamıştı. Hayır. Lava-

bonun üzerindeki aynada kendini incelemiş, saçını düzeltmek için tarağını çıkarmıştı. Saçları koyu renk ve inceydi; hep Jackie Kennedy'ninki gibi kabarık bir model hayal ederek geceleri bigudiye sardığı halde dümdüz sarkmaya eğilimliydi. Bunun dışında aynadaki görüntü onu memnun etmişti. Gözleri çakır, kaşları karaydı, teni kendiliğinden bronzlaşırdı ve kıyafeti de bütün bu avantajları öne çıkarıyordu: daracık belli, bol etekli, kalça hizasında sıra sıra plileri olan avokado yeşili saten bir elbise.

Orada bırakmıştı. Lavabonun kenarındaki setin üstünde. Kendini takdir etmiş, dönüp omzunun üstünden elbisenin V biçimi sırt dekoltesine bakmış –sırtını beğenirdi– sutyen askısının görünüp görünmediğini kontrol etmişti.

Sonra da bir kibir ve aptalca tatmin dalgasına kapılıp kadınlar tuvaletinden dışarı fırlamış, çantayı bırakmıştı.

Nehir kenarından asfalta tırmandı ve en kısa yoldan tiyatroya gitmek üzere yürümeye koyuldu. Elinden geldiğince hızlı yürüyordu. Öğle sonrası sıcağında sokakta hiç gölge yoktu, trafik de sıkışıktı. Robin neredeyse koşuyordu. Bu yüzden de teri elbisesinin zırhından dışarı sızıyordu. Güneşte kavrulan –boşalmış– otoparkı zor bela geçti, yokuşu tırmadı. Tepede gölge yoktu, tiyatro binasının etrafında tek insan görünmüyordu.

Ama kapısı kilitli değildi. Robin boş fuayede bir an durup dışarının çiğ aydınlığından sonra gözlerinin loşluğa alışmasını bekledi. Kalbi güm güm atıyordu, üstdudağından ter fışkırdığını hissediyordu. Gişeler kapalıydı, büfe de öyle. Tiyatronun iç kapıları kilitliydi. Merdivenden aşağı, tuvalete inerken mermer basamakta topuk sesleri yankılanıyordu.

Açık olsun, ne olur açık olsun, orada olsun.

Değildi. Düz, damarlı mermerin üstünde de, çöp se-

petlerinde de, kapıların arkasındaki çengellerde de hiçbir şey yoktu.

Robin yukarı çıktığında adamın biri lobinin yerlerini siliyordu. Robin'e çantanın Kayıp Eşya Bürosu'na bırakılmış olabileceğini ama büronun kilitli olduğunu söyledi. Sonra istemeye istemeye işini bırakıp Robin'i başka bir merdivenden aşağı indirerek çok sayıda şemsiye, paket, hatta ceket ve şapka, bir de iğrenç görünümlü kahverengimsi tilki etol bulunan bir bölmeye götürdü. Şal deseni kumaştan omuz çantası yoktu ama.

"Maalesef," dedi adam.

"Acaba oturduğum koltuğun altında olabilir mi?" diye yalvardı Robin, oysa çantanın orada olmadığından emindi.

"İçerisi süpürüldü."

Robin'in yapabileceği bir şey kalmamıştı; üst kata çıkıp lobiden geçti ve sokağa çıktı.

Gölge arayarak otoparka ters yönde yürümeye başladı. Joanne'in ne diyeceğini tahmin edebiliyordu: Temizlikçi adam karısına ya da kızına götürmek üzere çantayı çoktan bir kenara kaldırmıştır, o tür yerlerde insanlar böyle oluyor. Robin ne yapacağını düşünmek üzere oturabileceği bir bank ya da alçak bir duvar aradı. Etrafta hiç böyle bir yer göremiyordu.

Arkasından gelen iri bir köpek geçerken Robin'e çarptı. Uzun bacaklı, kibirli ve inatçı görünümlü, koyu kahverengi bir köpekti.

"Juno, Juno," diye seslendi bir adam. "Önüne bak."

"Çok genç ve kaba sadece," dedi Robin'e. "Kaldırımı kendine ait sanıyor. Saldırgan değildir. Korktunuz mu?"

"Hayır," dedi Robin. Zihnini kayıp çanta meşgul ediyordu, ona bir de köpek saldırısı ekleneceği geçmemişti aklından.

"İnsanlar doberman görünce korkuyor genellikle.

Dobermanlar saldırganlıklarıyla tanınıyor, Juno da bekçilik yaparken saldırgan olsun diye eğitildi ama yürürken değil."

Robin köpek cinslerini hiç bilmezdi. Joanne'in astımı yüzünden eve kedi köpek yaklaştırmazlardı.

"Önemli değil," dedi.

Juno'nun sahibi köpeğe yetişeceğine onu yanına çağırdı. Elindeki kayışı köpeğin tasmasına taktı.

"Aşağıdaki çimenlikte çıkarmıştım kayışını. Tiyatronun alt tarafında. Serbest olmaktan hoşlanıyor. Ama burada tasma lazım. Üşengeçlik ettim. Hasta mısınız siz?"

Robin konunun birden değişmesine şaşırmadı bile. "Çantamı kaybettim," dedi. "Kendi hatam. Tiyatroda kadınlar tuvaletinin lavabosunda bıraktım, sonra dönüp baktım ama yoktu. Oyun bittiğinde çantayı öylece bıraktım, çıktım yürüdüm."

"Bugünkü oyun neydi?"

"*Antonius ve Kleopatra*," dedi Robin. "Bütün param, tren biletim çantadaydı."

"Trenle mi geldiniz? *Antonius ve Kleopatra*'yı görmeye mi?"

"Evet."

Robin annesinin Joanne'le ikisine tren yolculuğu, her tür yolculuk hakkında verdiği öğütleri hatırladı. İç çamaşırınıza mutlaka birkaç banknot iğneleyin. Bir de, tanımadığınız erkeklerle sohbet etmeyin.

"Niye gülüyorsunuz?" dedi adam.

"Bilmem."

"Neyse, gülmeye devam edebilirsiniz," dedi adam, "ben size bilet parasını seve seve ödünç veririm. Treniniz kaçta?"

Robin saatini söyledi, adam da, "Peki," dedi, "ama önce bir şeyler yemeniz lazım. Yoksa açlıktan yolculuğun tadını çıkaramazsınız. Yanımda hiç para yok, Juno'yu yü-

rüyüşe çıkardığımda yanıma para almam. Ama dükkânım yakında sayılır. Benimle gelirseniz kasadan alırım."

Robin o âna kadar endişesinden adamın yabancı bir aksanı olduğunu fark etmemişti. Ne aksanıydı bu? Fransız değildi, Hollandalı değildi; Robin bu iki aksanı tanıyabiliyordu, Fransız aksanını okuldan, Hollanda aksanını da hastaneye gelen kimi göçmenlerden. Fark ettiği bir başka şey de tren yolculuğunun tadını çıkarmaktan söz etmesiydi. Robin'in tanıdığı hiç kimse bir yetişkinle ilgili böyle bir şey söylemezdi. Ama adam sanki bu doğal ve gerekli bir şeymiş gibi konuşmuştu.

Downie Sokağı'nın köşesine geldiklerinde, "Buradan sapacağız," dedi adam. "Evim biraz ileride."

Ev dedi, oysa az önce *dükkân* demişti. Ama belki dükkân evinin altındaydı.

Robin kaygılanmadı. Daha sonra düşündü bunu. Adamın yardım teklifini bir an bile duraksamadan kabul etmiş, kendisini kurtarmasına izin vermiş, yürüyüşe çıkarken yanında para taşımamasını ama dükkândaki kasadan alabilmesini son derece doğal bulmuştu.

Bunun bir nedeni aksanı olabilirdi. Hemşirelerin bazıları Hollandalı çiftçilerle karılarının aksanıyla alay ederdi – elbette arkalarından. Robin bu yüzden onlara özel bir dikkatle davranmaya başlamıştı, çok saçma olduğunu bile bile, sanki konuşma özürlüymüşler, hatta zihinsel özürlüymüşler gibi. Dolayısıyla yabancı aksanı onda bir iyilikseverlik ve nezaket uyandırıyordu.

Ayrıca adama da pek öyle dikkatli bakmamıştı. Başlangıçta aklı başka yerde olduğu için, sonra da yan yana yürüdüklerinden bakması kolay olmadığı için. Adam uzun boylu, uzun bacaklıydı, hızlı yürüyordu. Robin'in dikkatini çeken bir şey olmuştu ama: Alabros kesilmiş saçlarına güneş vuruyor, saçları parlak gümüş gibi görünüyordu. Yani kır saçlıydı. Geniş ve açık alnı da güneşte par-

lıyordu; Robin nedense onun kendisinden bir önceki kuşaktan olduğu izlenimini edinmişti; kibar ama biraz sabırsız, saygı bekleyen, asla samimiyete izin vermeyen, öğretmen tavırlı, mağrur biri. Daha sonra, içeri girdiklerinde kır saçların arasında pas rengi teller de olduğunu görmüştü –oysa teni, kızıl saçlılarda pek görünmeyen buğdaydı– içeride biraz beceriksizce hareket ediyordu, yaşadığı yerde bir başkasının bulunmasına alışık değilmiş gibi. Robin'den olsa olsa on yaş büyüktü muhtemelen.

Robin ona yanlış nedenlerden ötürü güvenmişti. Ama güvenmekle hata etmemişti.

Dükkân gerçekten bir evin alt katındaydı. Dükkân olarak kullanılmak üzere inşa edilmiş binalardan oluşan bir sokakta eski günlerden kalma, dar bir tuğla ev. Ön kapı, basamak ve pencere normal bir evden farksızdı, pencerede süslü bir saat duruyordu. Adam kapıyı anahtarla açtı ama *Kapalı* tabelasını ters çevirmedi. Juno ikisinin de önüne atılıp içeriye onlardan önce girdi, adam tekrar onun adına özür diledi.

"İçeride olmaması gereken kimse var mı, her şey bıraktığı gibi mi diye kontrol etmek onun görevi diye düşünüyor."

İçerisi saatlerle doluydu. Koyu ahşaptan, açık ahşaptan, rengârenk desenli, yaldızlı kubbeli saatler. Rafların üzerinde, yerde, hatta alışverişin yapılacağı tezgâhın üzerinde. Tezgâhın arka tarafındaki çalışma tezgâhlarında içleri dışlarına çıkmış saatler. Juno aralarından ustalıkla geçti, merdivenden yukarı çıktığı işitiliyordu.

"Saatlerle ilgilenir misiniz?"

Robin kibarlık etmeyi düşünemeden, "Hayır," deyiverdi.

"İyi öyleyse, açıklama yapmam gerekmiyor," dedi adam ve Juno'nun gittiği yoldan, muhtemelen tuvalet olan bir kapının önünden geçip dik merdivenden yuka-

rıya çıkardı Robin'i. Pırıl pırıl, temiz, düzenli bir mutfağa çıktılar; Juno yerde duran kırmızı bir tabağın başında durmuş kuyruğunu pat pat yere vuruyordu.

"Bekle bakalım," dedi adam. "Evet. Bekle. Misafirimiz var, görmüyor musun?"

Yana çekilip Robin'i geniş salona buyur etti; boyanmış geniş döşeme tahtaları çıplaktı, pencerelerde de perde yoktu, sadece storlar vardı. Bir duvarın epey büyük bölümünü kaplayan bir müzik seti, karşısındaki duvara dayalı bir kanepe vardı, açılıp yatak olabilen türden. Birkaç branda iskemle, bir rafında kitaplar, diğer raflarında düzenli biçimde dizilmiş dergiler duran bir kitaplık. Görünürde tek resim, minder ya da süs yoktu. İçindeki her şeyin düşünülmüş ve gerekli olduğu, ciddi bir tatmini dışavuran eşyalardan ibaret bir bekâr odası. Robin'in bildiği diğer tek bekâr evinden çok farklıydı; Willard Greig'in evi, ölmüş anne babasının mobilyalarının ortasına gelişigüzel kurulmuş hazin bir kampa benzerdi daha ziyade.

"Nerede oturmak istersiniz?" dedi adam. "Kanepede mi? İskemlelerden daha rahattır. Size bir kahve yapayım, siz onu içerken de akşam yemeği hazırlarım. Başka zamanlar oyun bittikten tren saatine kadar ne yapıyorsunuz?"

Yabancılar bir garip konuşuyordu, oyuncular gibi kelimelerin arasında biraz boşluk bırakarak.

"Yürüyorum," dedi Robin. "Bir şeyler yiyorum."

"O zaman bugün de aynı şeyi yapacaksınız. Tek başınıza yemek yerken sıkılıyor musunuz?"

"Hayır. Oyunu düşünüyorum."

Kahve çok koyuydu ama Robin içtikçe alıştı. Bir kadının evinde olsa yapacağı gibi, mutfakta yardım teklif etmesinin doğru olmayacağını düşündü. Ayağa kalkıp neredeyse parmak ucunda karşı duvara giderek raftan bir

dergi aldı. Daha dergiyi alırken bir işe yaramayacağını biliyordu; dergilerin hepsi ucuz kahverengi kâğıda basılmış, ne okuyabildiği ne de tanıyabildiği bir dilde dergilerdi.

Hatta kucağında dergiyi açtığında harflerin bazılarını da tanımadığını fark etti.

Adam kahvesini tazelemek üzere yanına geldi.

"Aa," dedi, "lisanımı okuyabiliyorsunuz demek."

Alaylı bir cümleydi ama gözlerini Robin'den kaçırıyordu. Sanki kendi mekânında utangaç oluvermişti.

"Hangi lisan olduğunu bile anlamıyorum," dedi Robin.

"Sırpça. Bazıları Sırp-Hırvatça diye adlandırıyor."

"Oralı mısınız?"

"Ben Karadağlıyım."

Robin şapa oturdu. Karadağ'ın nerede olduğunu bilmiyordu. Yunanistan'ın yanında mıydı? Yok, o Makedonya'ydı.

"Karadağ Yugoslavya'da," dedi adam. "Daha doğrusu onlar öyle diyor. Ama biz aynı fikirde değiliz."

"O ülkelerden çıkılabildiğini bilmiyordum," dedi Robin. "Komünist ülkelerden. Normal insanlar gibi çıkıp Batı'ya gidilemiyor sanıyordum."

"Gidiliyor canım." Adam bu konu kendisini pek ilgilendirmiyormuş ya da unutmuş gibi konuştu. "Gerçekten istiyorsan çıkabilirsin. Ben yaklaşık beş yıl önce çıktım oradan. Şimdi daha da kolay. Çok yakında geri döneceğim, sonra herhalde tekrar çıkacağım. Benim artık yemeği hazırlamam lazım. Yoksa aç döneceksiniz eve."

"Bir şey soracağım," dedi Robin. "Bu harfleri ben niye okuyamıyorum? Yani bunlar hangi alfabenin harfleri? Sizin ülkenizin alfabesi mi?"

"Kiril alfabesi. Yunan alfabesine benzer. Artık mutfağa dönüyorum."

Robin kucağında garip baskılı sayfalar açık halde otu-

rurken yabancı bir dünyaya girdiğini düşündü. Stratford'da, Downie Sokağı'nda yabancı bir dünyanın küçük bir parçası. Karadağ. Kiril alfabesi. Adama peş peşe soru sormak kabalık olurdu herhalde. Kendini acayip bir yaratık gibi hissettirmek ayıptı. Robin'in kendini kontrol etmesi gerekecekti, halbuki o anda sorabileceği yığınla soru vardı.

Aşağıdaki saatlerin hepsi –ya da çoğu– saat başını haber vermek üzere çalmaya başladı. Saat yedi olmuştu bile.

"Daha geç saatte tren var mı?" diye seslendi adam mutfaktan.

"Var. Ona beş kala."

"Ona binseniz olur mu? Merak ederler mi?"

Robin hayır, dedi. Joanne'in hoşuna gitmeyecekti ama buna merak etmek denemezdi.

Akşam yemeği kâselere konmuş yahni ya da koyu bir çorbaydı, yanında da ekmek ve kırmızı şarap vardı.

"Stroganof," dedi adam, "beğenirsiniz umarım."

"Çok lezzetli," dedi Robin samimiyetle. Şarap konusunda pek emin değildi, daha tatlı olmasını tercih ederdi. "Karadağ yemeği mi?"

"Tam sayılmaz. Karadağ yemekleri pek lezzetli değildir. Yemeklerimizle tanınmıyoruz."

Bunun üzerine Robin, "Neyinizle tanınıyorsunuz?" diye sormakta sakınca görmedi.

"Ya siz?"

"Kanadalıyım."

"Hayır. Neyinizle tanınıyorsunuz?"

Bu soru Robin'in sinirini bozdu, aptal durumuna düşmüştü. Yine de güldü.

"Bilmem. Hiçbir şeyimizle galiba."

"Karadağlılar bağırıp çağırmalarıyla, kavga etmeleriyle tanınır. Tıpkı Juno gibi. Disipline ihtiyaçları vardır."

Adam ayağa kalkıp bir plak koydu. Robin'e ne dinlemek istediğini sormadı, bu da onu rahatlattı. Hangi bestecileri sevdiği sorusuna cevap vermek istemiyordu, aklına gelen yegâne besteciler Mozart'la Beethoven'dı ve onların da eserlerini birbirinden ayırt edebileceğinden emin değildi. Aslında folk müzikten hoşlanırdı ama adam bunu sıkıcı ve aşağılayıcı bulabilir, Robin'in Karadağ hakkındaki fikriyle bağlantılandırabilirdi.

Bir tür caz müziğiydi koyduğu.

Robin'in bir sevgilisi, hatta erkek arkadaşı olmamıştı hiç. Nasıl olmuştu bu, daha doğrusu nasıl olmamıştı? Bilmiyordu. Joanne vardı elbette ama benzer angaryaları olup idare eden kızlar vardı. Belki bir nedeni Robin'in bu meseleyle yeterince ve zamanında ilgilenmemiş olmasıydı. Yaşadığı kasabada kızların çoğu daha liseyi bitirmeden birine ciddi olarak bağlanmış olurdu, bazıları liseyi bitirmez, okulu bırakıp evlenirdi. Tabii üst sınıftan kızların –aileleri onları üniversiteye gönderebilecek kadar varlıklı olan birkaç kızın– daha iyi kısmetler aramak üzere kasabadan ayrılmadan önce, lisedeki erkek arkadaşlarından ayrılmaları beklenirdi. Terk edilen oğlanlar hemen kapılır, yeterince hızlı hareket etmeyen kızlara pek seçenek kalmazdı. Belli bir yaşı geçtikten sonra kasabaya yeni gelen her erkeğin yanında karısı da olurdu.

Ama Robin'e fırsat verilmişti. Hemşirelik eğitimi için kasabadan ayrılmıştı, o zaman yeni bir başlangıç yapması gerekirdi. Hemşirelik eğitimi gören kızların bir doktor bulma ihtimali vardı. Robin onu da becerememişti. O sıralar farkında değildi. Aşırı ciddiydi, sorun buydu belki. *Kral Lear* gibi bir konuda aşırı ciddiydi, danslarla tenis maçlarını değerlendirmek konusunda da yeterince ciddi değildi. Kızlarda belirli türde bir ciddiyet, güzelliği sıfırlayabiliyordu. Ne var ki Robin, buldu-

ğu adam yüzünden tek bir kıza bile gıpta ettiğini hatırlamıyordu. Hatta keşke onunla evlenseydim diye düşündüğü tek bir adam yoktu.

Evliliğe karşı değildi. Bekliyordu sadece, on beş yaşında bir genç kızmış gibi; gerçek durumuyla nadiren yüzleşiyordu. Ara sıra birlikte çalıştığı kadınlardan biri onu biriyle tanıştırır, Robin kendisine uygun bulunan kısmet karşısında dehşete düşerdi. Kısa süre önce Willard bile onu korkutmuş, artık Robin'in yanına taşınıp Joanne'e bakmasına yardım edeceğini söylemişti şaka yollu.

Bazı insanlar ise şimdiden Robin'i mazur görüyor, hatta övüyordu; hayatını Joanne'e adamaya baştan karar verdiğini varsayıyorlardı.

Yemek bittiğinde adam Robin'e trene binmeden önce nehir kenarında yürümek ister mi diye sordu. Robin tamam, dedi, bunun üzerine adam adını öğrenmeden yürüyüşe çıkamayacaklarını söyledi.

"Belki seni birine tanıştırmak isterim," dedi.

Robin adını söyledi.

"Bildiğimiz nar bülbülü mü?"[1]

"Evet, yani kızılgerdan," dedi Robin, daha önce de aynı cevabı birçok kez vermişti, düşünmeden söyledi. Sonra o kadar utandı ki, fütursuzca konuşmaya devam etmekten başka çare bulamadı.

"Şimdi adını söyleme sırası sende."

Adı Daniel'dı. "Danilo. Ama burada Daniel."

"Burası malum," dedi Robin, kızılgerdan utancının sonucu olan arsız tonda. "Peki orası nasıl? Karadağ'da kentte mi yaşıyorsun, köyde mi?"

"Dağda yaşıyordum."

1. Robin: Nar bülbülü. (Ç.N.)

Dükkânın üstündeki salonda otururlarken aralarında bir mesafe vardı, bu mesafenin adamın ani, beceriksizce ya da sinsice bir hareketiyle ortadan kalkabileceği gibi bir korkusu olmamıştı hiç, umudu da olmamıştı. Buna benzer şeyleri başka erkeklerle yaşadığı tek tük durumlarda Robin onlar adına utanmıştı. Şimdi Robin ve bu adam mecburen birbirlerine oldukça yakın yürüyorlardı, karşıdan biri gelse kolları birbirine değebilirdi. Ya da adam yol vermek için Robin'in hafifçe arkasına geçerken kolu ya da göğsü Robin'in sırtına değebilirdi bir an. Bu ihtimaller ve karşılaştıkları insanların onları bir çift olarak gördüklerini bilmek, Robin'in omuzlarında ve boylu boyunca o kolunda sanki bir titreşim, bir gerilim yaratmıştı.

Adam Robin'e *Antonius ve Kleopatra*'yı sordu, beğenmiş miydi (evet), en çok neyi beğenmişti? Robin'in ilk aklına gelen, cüretkâr ve inandırıcı kucaklaşmalardı; ama bunu söylemesi mümkün değildi.

"Sonunu," dedi, "hani Kleopatra engereği göğsüne koymadan önce," –aslında gerdanına diyecekken vazgeçmişti ama *göğüs* de gerdandan farsızdı– "yaşlı adam engereğin olduğu incir sepetini getiriyor, şakalaşıyorlar ya, o bölüm. Galiba o anda böyle bir şeyi beklemediğim için hoşuma gitti. Aslında başka şeyler de hoşuma gitti, tamamını beğendim ama bu farklıydı."

"Evet," dedi adam, "ben de severim o bölümü."

"Oyunu gördün mü?"

"Hayır. Paramı biriktiriyorum şimdi. Ama bir zamanlar çok Shakespeare okudum, öğrenciyken İngilizce dersinde okuyorduk. Gündüzleri saatçilik öğreniyor, geceleri İngilizce öğreniyordum. Sen neler öğrendin?"

"Pek fazla bir şey öğrenmedim," dedi Robin. "Okulda yani. Daha sonra hemşire olmak için ne gerekiyorsa onu öğrendim."

"Hemşire olmak için epey şey öğrenmek gerek. Bence."

Sonra gecenin serinliğinin ne hoş olduğunu, gecelerin ne kadar uzadığını, üstelik daha önlerinde koca ağustos ayı olduğunu konuştular. Juno'yu da konuştular, onlarla birlikte çıkmayı ne kadar istediğini ama sahibi evde kalıp dükkâna bekçilik etmesi gerektiğini hatırlattığında hemen yatıştığını. Bu sohbet, artan bir kaçınılmazlıkla, zorunlulukla yaklaşan ilişkiyi kamufle eden, aralarında kararlaştırılmış bir role dönüşmekteydi giderek.

Ama umut veren, esrarengiz ne varsa tren istasyonunun ışıklarında yok oluverdi. Gişenin önünde insanlar sıraya girmişti, Daniel kuyruğa girip Robin'e biletini aldı. Bekleyen insanlarla dolu perona gittiler.

"Adını, soyadını ve adresini bir kâğıda yazarsan," dedi Robin, "hemen gönderirim parayı."

İşte şimdi olacak, diye düşündü. Olacak olan hiçbir şeydi. Hiçbir şey olmayacaktı. Hoşça kal. Teşekkür ederim. Parayı göndereceğim. Aceleye gerek yok. Teşekkürler. Lafı mı olur? Olsun, yine de teşekkür ederim. Hoşça kal.

"Şöyle yürüyelim biraz," dedi Daniel; peron boyunca yürüyüp ışıklardan uzaklaştılar.

"Parayı boş ver. Zaten pek az bir şey, hem elime ulaşmaz belki, çok yakında gideceğim. Posta yavaş çalışıyor bazen."

"Olmaz, borcumu ödemem lazım ama."

"Öyleyse nasıl ödeyebileceğini söyleyeyim sana. Dinliyor musun?"

"Evet."

"Gelecek yaz burada, aynı yerde olacağım. Aynı dükkânda. En geç haziranda dönmüş olacağım. Gelecek yaz. Sen de bir oyun seçip trene binecek, buraya gelecek, dükkânıma uğrayacaksın."

"O zaman mı ödeyeceğim borcumu?"

"Tabii. Ben akşam yemeği hazırlayacağım, şarap içe-

ceğiz, ben sana yıl boyu neler olduğunu anlatacağım, sen de bana anlatacaksın. Bir şey daha istiyorum."

"Nedir?"

"Aynı elbiseyi giyeceksin. Yeşil elbiseni. Saçın da aynı olacak."

Robin güldü. "Beni tanıyabilmen için."

"Evet."

Peronun ucuna gelmişlerdi, "Dikkat et," dedi Daniel, sonra, "tamam mı?" diye sordu, çakıltaşlarının üzerine indiklerinde.

"Tamam," dedi Robin, sesi çatlayarak, belki çakıltaşlarının oynaklığından belki bu arada Daniel omuzlarını tuttuğu, sonra da ellerini Robin'in çıplak kollarında gezdirdiği için.

"Bu önemli bir tanışmaydı," dedi. "Bence öyle. Sence de öyle mi?"

"Evet," dedi Robin.

"Evet. Evet."

Daniel ellerini Robin'in beline kaydırıp kendine çekti, uzun uzun öpüştüler.

Öpüşmenin diyalogu. İncelikli, sürükleyici, korkusuz, dönüştürücü. Öpüşmeleri bittiğinde ikisi de titriyordu; Daniel kendini zorlayarak kontrollü bir sesle, sakin ve mantıklı konuşmaya çalıştı.

"Mektuplaşmayacağız, mektup yazmak iyi bir fikir değil. Birbirimizi hatırlayacağız ve gelecek yaz buluşacağız. Önceden haber vermen gerekmez, doğrudan gelirsin. Eğer hislerin değişmemişse gelirsin."

Trenin sesi duyuldu. Daniel, Robin'in perona tırmanmasına yardımcı oldu, daha sonra ona dokunmadan yanı başında hızlı hızlı yürüdü, cebinde bir şey aradı.

Yanından ayrılmadan, son anda katlanmış bir kâğıt parçası uzattı. "Dükkândan çıkmadan önce yazmıştım," dedi.

Robin trende okudu adını. *Danilo Adzic*. Sonra da: *Bjlojevici. Köyüm.*

İstasyondan eve, bol yapraklı, karanlık ağaçların altından yürüdü. Joanne yatmamıştı. Soliter oynuyordu.

"Bir önceki treni kaçırdım ne yazık ki," dedi Robin. "Yemek yedim. Stroganof yedim."

"Demek aldığım koku onun kokusu."

"Bir kadeh de şarap içtim."

"Onun kokusu da geliyor."

"Ben doğrudan yatayım."

"İyi edersin."

Peşimizde görkemli bulutlar sürükleyerek, diye düşündü Robin yukarı çıkarken. Evimiz olan Tanrı'dan.

Ne kadar saçmaydı, hatta kutsallığa inanabiliyorsan küfürdü. Bir tren peronunda öpüşmek ve bir yıl sonra boy gösterme talimatı almak. Joanne bilse ne derdi? Bir yabancı. Yabancılar kimsenin istemediği kızları tavlarlar.

Birkaç hafta boyunca iki kardeş neredeyse hiç konuşmadılar. Sonra ne bir telefon ne bir mektup geldiğini, Robin'in akşamları bir tek kütüphaneye gitmek için evden çıktığını gören Joanne rahatladı. Bir şeylerin değişmiş olduğunu biliyordu ama ciddi bir şey olduğunu sanmıyordu. Willard'la şakalaşmaya başladı.

Robin'in yanında, "Biliyor musun, kızımız Stratford'da esrarengiz maceralar yaşamaya başladı," dedi. "Ya. Doğru söylüyorum. Eve döndüğünde içki ve gulaş kokuyordu. Ne gibi kokuyor biliyor musun? Kusmuk gibi."

Muhtemelen Robin'in, mönösünde Avrupa yemekleri olan acayip bir restorana gittiğini, hava atmak için bir kadeh de şarap ısmarladığını düşünüyordu.

Robin kütüphaneye Karadağ hakkında bir şeyler okumaya gidiyordu.

"İki asırdan uzun bir süre boyunca," diye okudu,

"Karadağlılar Türklere ve Arnavutlara karşı mücadelelerini sürdürdüler; bu mücadele onlar için neredeyse insanın tek göreviydi. (Karadağlılar bu nedenle onurlu, savaşkan, çalışmaktan hoşlanmayan kişiler olarak tanınır; işten kaçmaları Yugoslavya'da öteden beri fıkralara konu olmuştur.)"

Robin bu iki asrın hangi asırlar olduğunu öğrenemedi. Kralları, piskoposları, savaşları, suikastları, bir Karadağ kralı tarafından yazılmış, tarihin en büyük Sırp şiiri, "Dağ Çelengi"ni okudu. Okuduklarının tek kelimesi bile aklında kalmıyordu. Bir tek Karadağ'ın nasıl telaffuz edildiğini bilmediği gerçek adı kaldı hatırında: Crna Gora.

Ülkenin kendisini bile zor bulduğu haritalara bakıp büyüteç yardımıyla (hiçbiri Bjelojevici olmayan) çeşitli kent adlarıyla, Moraça ve Tara nehirleriyle, Zeta Vadisi dışında her yeri kaplarmış gibi görünen gölgeli sıradağlarla haşır neşir oluyordu.

Araştırmaya devam etme ihtiyacını niçin hissettiğini açıklaması zordu, Robin de açıklamaya çalışmıyordu (ama kütüphanedeki varlığı ve konsantrasyonu dikkati çekmişti elbette). Herhalde yapmaya çalıştığı –ve en azından yarı yarıya başardığı– şey, Danilo'yu gerçek bir yere, gerçek bir geçmişe oturtmaktı; öğrendiği bu adları onun bildiğini, okulda bu tarihi öğrendiğini, bu yerlerin bazılarını çocukken ya da gençken gidip gördüğünü düşünüyordu. Belki şu anda da oralara gidiyordu. Basılı bir ada, parmağıyla dokunduğunda onun bulunduğu yere dokunmuş gibi oluyordu adeta.

Ayrıca kitaplardan, şemalardan saatçilik hakkında bilgi edinmeye de çalıştı ama bu konuda başarılı olamadı.

Danilo onu terk etmedi. Uyandığında, çalışırken boş anlarında ona ait düşünceler buluyordu zihninde. Noel kutlamaları ona Ortodoks kilisesinin törenlerini düşündürdü; bu törenler hakkında bir şeyler okumuştu: yal-

dızlı cübbeler içinde sakallı papazlar, mumlar, tütsü, yabancı dilde söylenen ağır, kederli ilahiler. Soğuk hava ve gölün içerilerine kadar uzanan buzlar ona dağda kış mevsimini düşündürdü. Yeryüzünün bu tuhaf bölgesine bağlanmak üzere, farklı bir kaderi yaşamak üzere özel olarak seçildiğini hissediyordu. Bunlar kendi kendine düşünürken kullandığı kelimelerdi. *Kader. Sevgili. Erkek arkadaş* değil. *Sevgili.* Bazen Danilo'nun o ülkeye giriş çıkışla ilgili olarak kaçamak, istemeye istemeye konuşması geliyor, onun adına korkuyordu; onun karanlık entrikalara, filmlerde gördüğü türden komplolara ve tehlikelere bulaştığını kuruyordu hayalinde. Yazışmamaları gerektiğine karar vermekle iyi etmişti herhalde. Yazışsalar Robin'in hayatı mektup yazmak ve beklemekten ibaret olurdu. Yazmak, beklemek, beklemek, yazmak. Ve elbette mektup gelmezse kaygılanmak.

Artık her an üzerinde taşıyabileceği bir şeyi vardı. Üzerinde, bedeninde, sesinde ve her yaptığında bir parlaklık olduğunun farkındaydı. O parlaklık yüzünden yüüyüşü değişmişti, yok yere gülümsüyor, hastalara özel bir şefkatle bakıyordu. Ayrıntıların üzerinde tek tek durmayı zevk edinmişti; hem işini yaparken hem de Joanne'le akşam yemeği yerken bunu yapabiliyordu. Salonun çıplak duvarı, stor şeritlerinin arasından giren güneş ışığının duvardaki çizgi çizgi yansıması. Dergilerin kaba kâğıdı, fotoğraf yerine elle çizilmiş eski moda illüstrasyonları. Stroganofun sofraya içinde getirildiği etrafı sarı şeritli kalın seramik çanak. Juno'nun çikolata rengi burnu, ince, güçlü bacakları. Sonra sokaklarda giderek serinleyen hava, belediyenin çiçek tarhlarından yükselen rayiha, nehir kenarındaki sokak lambaları ve etraflarında ok gibi fırlayan, çemberler çizen koca bir minik böcekler uygarlığı.

Danilo elinde biletiyle döndüğünde göğsünün adeta içine çöküşü, sonra da kapanışı. Ama sonra yürüyüp sa-

yılı adımlarla perondan çakılların üstüne iniş. Sivri taşlar ayakkabılarının ince tabanından ayağını acıtmıştı.

Program ne kadar tekrarlansa da hiçbir şey parlaklığını yitirmiyordu zihninde. Anıları ve anılarına eklediği süslemeler giderek daha derin bir oluk açıyordu sadece.

Bu önemli bir tanışmaydı.

Evet. Evet.

Bununla birlikte, haziran geldiğinde Robin harekete geçmeyi erteledi. Henüz hangi oyuna gideceğine karar vermemiş, biletini ısmarlamamıştı. Sonunda en iyisinin yıldönümünü, geçen yılla aynı günü seçmek olacağına karar verdi. O günkü oyun Beğendiğiniz Gibi'ydi. Oyunla uğraşmayıp doğrudan Downie Sokağı'na gidebileceği geçti Robin'in aklından; zaten oyunu izleyemeyecek kadar kaygılı ya da heyecanlı olacaktı. Ama günün akışını değiştirmek uğursuzluk getirir diye düşünüyordu. Biletini aldı. Yeşil elbisesini temizleyiciye götürdü. O günden sonra bir daha giymemişti ama tiril tiril, yepyeni olsun istiyordu.

Temizleyicide ütüyü yapan kadın o hafta birkaç gün işe gitmemişti. Çocuğu hastaydı. Ama kadının işe döneceğini söyleyip elbisenin cumartesi sabahı hazır olacağına söz verdiler.

"Ölürüm," dedi Robin. "O elbiseyi yarına yetiştirmezlerse ölürüm."

Masada remi oynayan Joanne'le Willard'a baktı. Onları bu halde ne çok görmüştü, bir daha görmeyebilirdi. Robin'in hayatındaki gerilimden, meydan okuyuştan, riskten ne kadar uzaktaydılar.

Elbiseyi yetiştiremediler. Çocuk hâlâ hastaydı. Robin elbiseyi eve götürüp kendi ütülemeyi düşündü ama bu gergin halinde iyi ütüleyemeyeceğini düşündü. Hele Joanne onu izlerken. Doğru kasabanın merkezine, bir

şey bulabileceği tek giysi dükkânına gitti ve üzerine öteki kadar güzel oturan ama düz kesimli, kolsuz bir başka yeşil elbise bulunca şanslı olduğunu düşündü. Bu elbise avokado yeşili değil, misket limonu yeşiliydi. Dükkândaki kadın o yıl bu rengin moda olduğunu, bol eteklerle dar bellerin artık moda olmadığını söyledi.

Robin tren penceresinden yağmurun başladığını gördü. Şemsiyesi bile yoktu. Karşısındaki koltukta oturan yolcuyu tanıyordu; kadın daha birkaç ay önce hastanede ameliyat olmuş, safrakesesi alınmıştı. Stratford'da oturan evli bir kızı vardı. Birbirini tanıyan iki kişi trende karşılaşırsa ve aynı yere gidiyorlarsa yol boyu sohbet etmeleri gerektiğini düşünen bir insandı.

"Kızım beni karşılayacak," dedi. "Seni gideceğin yere bırakabiliriz. Üstelik yağmur da yağıyor."

Stratford'a vardıklarında yağmur yağmıyordu; güneş çıkmıştı, hava çok sıcaktı. Buna rağmen Robin teklifi kabul etmekten başka çare bulamadı. Arka koltukta buzlu lolipop yiyen iki çocukla birlikte oturdu. Elbisesine erimiş portakal ya da çilek damlamaması mucize gibi geldi ona.

Oyunun bitmesini bekleyemedi. Klimalı salonda titriyordu; çünkü yeni elbisenin kumaşı çok inceydi ve kolsuzdu. Belki de gerginlikten titriyordu. Özür dileyerek sıra başına kadar izleyicilerin önünden geçti, basamakları farklı yükseklikteki koridoru tırmandı ve lobiye, gün ışığına çıktı. Yine yağmur yağıyordu, hem de çok. Kadınlar tuvaletinde, çantasını bıraktığı tuvalette tek başına saçlarını düzeltmeye çalıştı. Havadaki nem, buklelerini mahvediyordu, düzleştirmek için bigudiye sardığı saçlar minik siyah kıvırcıklar halinde yüzünü çevrelemişti. Yanında saç spreyi getirmeliydi. Saçlarını arkaya doğru tarayarak elinden geldiğince düzeltmeye çalıştı.

Dışarı çıktığında yağmur dinmişti, güneş tekrar çık-

mış, kaldırımı kavuruyordu. Bunun üzerine Robin yola koyuldu. Tıpkı okulda bir matematik problemi çözmek ya da ezberden bir şey okumak için tahtaya kaldırıldığında olduğu gibi bacakları titriyordu. Downie Sokağı'nın köşesine çabucak vardı. Birkaç dakika içinde hayatı değişecekti. Hazır değildi buna ama daha fazla ertelemeye tahammülü yoktu.

İleride, ikinci blokta o tuhaf, küçük evi gördü; dükkân olarak inşa edilmiş iki binanın arasına sıkışmış kalmış.

Yaklaştı, yaklaştı. Kapı sokaktaki çoğu dükkânın kapısı gibi açıktı; dükkânların birçoğunda klima yoktu. Sadece sinekleri dışarıda tutmak için sineklikli kapı kapalıydı.

İki basamağı çıkıp kapıya vardı. Ama hemen itip açmadı; içeri girdiğinde tökezlememek için gözlerini loşluğa alıştırmak istiyordu.

Orada, tezgâhın arkasındaki çalışma alanında, yanan tek bir ampulün ışığında çalışıyordu. Onu profilden görüyordu; öne doğru eğilmişti, bir saatin tamirine dalmıştı. Robin bir değişiklik olmasından korkmuştu. Aslında onu doğru hatırlamamaktan korkmuştu. Ya da Karadağ'da bir şeylerin değişmiş olmasından – yeni bir saç kesimi, bir sakal. Ama hiçbir değişiklik yoktu, aynıydı. Başını aydınlatan çalışma lambasının ışığında kızıl-kahve lekeli gümüşi saçları eskisi gibi parlıyordu. Kalın, hafifçe öne eğik bir omuz, gömleğinin kolu dirseğe kadar sıvanmış, kaslı kolu açıkta. Yüzünde bir konsantrasyon, şevk, yaptığı işe, uğraştığı mekanizmaya tam bir hâkimiyet ifadesi. Daha önce onu saat tamir ederken hiç görmediği halde Robin'in zihnindeki ifadenin aynısı. Aynı ifadeyi kendisine bakarken hayal etmişti yüzünde.

Hayır. İçeri girmek istemiyordu. Onun yerinden kalkıp kendisine doğru gelerek kapıyı açmasını istiyordu. Bu yüzden seslendi. Daniel. Son anda Danilo demeye çekindi, yabancı heceleri yanlış telaffuz etmekten korktu.

Duymamıştı ya da muhtemelen işine dalmış olduğundan başını kaldırıp bakmakta gecikmişti. Sonra kaldırdı başını ama doğrudan Robin'e bakmadı, o anda ihtiyacı olan bir şeyi arar gibiydi. Bu arada gördü onu. Dikkatle önündeki bir şeyi kenara çekti, iskemlesini geriye itip ayağa kalktı, gönülsüzce Robin'e doğru yürüdü.

Başını iki yana hafifçe salladı.

Robin eliyle kapıyı itmek üzereydi ama itmedi. Onun konuşmasını bekledi ama o, konuşmadı. Tekrar başını salladı. Kaygılıydı. Kıpırtısız durdu. Başını çevirip dükkânda göz gezdirdi; sanki onlardan bilgi ya da destek alabilirmiş gibi sıra sıra saatlere baktı. Robin'in yüzüne tekrar baktığında ürperdi ve gayriihtiyari –belki de kasten– dişleri açığa çıktı. Sanki Robin'in görüntüsü onda yoğun bir korku, bir tehlike korkusu uyandırıyormuş gibi.

Robin olduğu yerde donakalmış duruyordu, sanki bunun bir şaka, bir oyun olması ihtimali hâlâ varmış gibi.

Sonra Danilo ne yapacağına karar vermiş gibi tekrar ona doğru yürüdü. Artık Robin'e bakmıyordu ama kararlılıkla ve –Robin'e öyle geldi ki– tiksintiyle hareket ediyordu; elini uzatıp tahta kapıyı, açık duran dükkân kapısını Robin'in suratına kapadı.

Kestirmeyi seçmişti. Robin onun ne yaptığını anlayarak dehşete düştü. Bir açıklama yapıp Robin'in şaşkınlığıyla, kadınlara özgü dırdırıyla, kalp kırıklığıyla, hatta muhtemelen fenalaşmasıyla ve gözyaşlarıyla uğraşacağına bu şekilde, kolay yoldan ondan kurtulmak için yapıyordu bunu.

* * *

Utanç, feci bir utanç, Robin'in hissettiği buydu. Daha güvenli ve deneyimli bir kadın olsa öfkelenir ve küplere binerek çeker giderdi. *Bok yesin.* Robin iş arka-

daşlarından bir kadının kendisini terk eden erkek hakkında söylediklerini hatırladı. *Erkek değil mi?* O kadın şaşırmamış gibi davranmıştı. Aslında içten içe Robin de şaşırmamıştı ama kendini suçluyordu. Geçen yaz söylenen sözlerin, istasyondaki vaatlerle vedalaşmanın bir anlık bir çılgınlık olduğunu, çantasını kaybetmiş, tek başına tiyatroya giden yalnız bir kadına gösterilen gereksiz bir iyi yüreklilik olduğunu anlamalıydı. Muhtemelen adam daha evine dönmeden pişman olmuş, Robin onu ciddiye almasın diye dua etmişti.

Karadağ'dan yanında karısıyla gelmiş olabilirdi pekâlâ, karısı üst katta olabilirdi; yüzündeki panik ifadesi, ürperişi bu şekilde açıklanabilirdi. Robin'i düşünmüşse, tam da yaptığı şeyi yapmasından –acınası bakire hayalleri kurmasından, aptalca planlar yapmasından– korkarak düşünmüş olmalıydı. Daha önce başka kadınlar da onun karşısında kendilerini rezil etmiş, onlardan kurtulmanın bir yolunu bulmuş olsa gerekti. Bir yolu da buydu. Şefkattense acımasızlık. Özürsüz, açıklamasız, umut vermeden. Onu tanımamış gibi yaparsın, işe yaramazsa kapıyı suratına çarparsın. Senden ne kadar çabuk nefret ederse o kadar iyi.

Gerçi bazıları uğraştırır adamı.

Kesinlikle. Robin ağlamaya koyulmuştu. Sokak boyunca gözyaşlarını tutmayı başarmış ama nehir boyunca uzanan toprak yolda ağlamaya başlamıştı. Yine tek başına yüzen siyah bir kuğu, yine vakvak eden anne babanın peşindeki ördek yavruları, yine suya vuran güneş. Kaçmaya çalışmamak, bu darbeyi görmezden gelmemek daha iyiydi. Bir an bile unuttuğu takdirde aynı darbeyi tekrar yeme tehlikesi vardı, göğsüne güm diye inen, nefesini kesen bir yumruk.

"Bu yıl zamanlaman daha iyi," dedi Joanne. "Oyun nasıldı?"

"Sonuna kadar izlemedim. Tam tiyatroya girerken gözüme sinek kaçtı. Gözlerimi kırpıştırıp durdum ama çıkaramadım; mecburen kalkıp tuvalete gittim, suyla yıkadım. Herhalde havludan öbür gözüme de bulaştı sonra."

"Ağlamaktan gözlerin akmış gibi görünüyorsun. Geldiğinde amma acıklı oyunmuş, diye düşündüm. Yüzünü tuzlu suyla yıkasan iyi olur."

"Ben de onu yapacaktım."

Yapacağı, daha doğrusu yapmayacağı başka şeyler de vardı. Asla Stratford'a gidilmeyecek, o sokaklarda yürünmeyecek, asla tiyatroya gidilmeyecek. Yeşil elbiseler asla giyilmeyecek, misket limonu yeşili olan da, avokado yeşili olan da. Karadağ hakkında herhangi bir haber duymaktan kaçınılacak – bu pek zor olmayacaktı muhtemelen.

II

Kış artık gerçekten geldi, göl neredeyse dalgakırana kadar boydan boya buz tuttu. Buz engebeli, bazı yerlerde sanki koskoca dalgalar öylece donmuş gibi görünüyor. İşçiler sokaklardaki Noel ışıklandırmalarını söküyorlar. Grip salgını var. Rüzgâra karşı yürümekten insanların gözü sulanıyor. Kadınların çoğu kışlık üniformalarını giymiş: eşofman altı, kayak ceketi.

Robin giymemiş. Hastanenin üçüncü, yani en üst katında asansörden indiğinde; üzerinde uzun siyah bir palto, gri yünlü etek ve eflatun-gri ipek bluz var. Gür, düz, kömür karası saçları omuz hizasında kesilmiş, kulaklarında minnacık pırlantalar. (Tıpkı eskiden olduğu gibi şimdi de kasabanın en alımlı en iyi giyinen kadınlarının evlenmemiş kadınlar olduğu dikkat çekiyor.) Robin'in artık hemşire üniforması giymesi gerekmiyor; çünkü artık yarım gün ve sadece bu katta çalışıyor.

Asansörle üçüncü kata normal çıkılıyor ama aşağı inmek daha zor. Danışmadaki hemşirenin izni, gizli bir düğmeye basması gerekiyor. Burası psikiyatri koğuşu ama genelde bu adla anılmıyor. Tıpkı Robin'in dairesi gibi burası da batıya, göle bakıyor, bu yüzden de genellikle Günbatımı Oteli diye anılıyor. Daha yaşlı bazı kasabalılar da Royal York diyor. Koğuştaki hastaların çoğu kısa süreliğine orada ama bazılarının bu kısa kalışları tekrarlanıyor. Sanrıları, geri çekilmeleri ya da kederleri kalıcı hale gelenler başka yere, kasabanın hemen dışındaki Devlet Huzurevi'ne, tam adıyla Uzun Süreli Bakımevi'ne yatırılıyor.

Kasaba kırk yılda pek büyümemekle birlikte değişti. İki alışveriş merkezi var ama meydandaki dükkânlar hâlâ direniyor. Kayalıkların orada yeni evler var –emekliler sitesi– göle bakan eski büyük evlerden ikisi de dairelere bölünerek apartman haline getirildi. Robin'in şansı yaver gitti, bu dairelerden birine yerleşti. Joanne'le birlikte oturdukları, Isaac Sokağı'ndaki eve marley döşendi ve emlak bürosuna dönüştürüldü. Willard'ın evi aşağı yukarı aynı. Birkaç yıl önce felç geçirdi; gerçi iki koltuk değneğiyle ancak yürüyebiliyor ama büyük ölçüde toparlandı. Hastanedeyken Robin onunla epey görüştü. Willard, Robin'le Joanne'in ne kadar iyi komşular olduklarını, iskambil oynarken ne eğlendiklerini yâd etti.

Joanne on sekiz yıl önce öldü; Robin evi sattıktan sonra eski tanıdıklardan koptu. Artık kiliseye gitmiyor, hastanede karşısına hasta olarak çıkanlar hariç gençliğinde tanıştığı insanları, okul arkadaşlarını görmüyor.

Bu yaşında sınırlı da olsa evlilik ihtimalleri tekrar belirmeye başladı. Birini arayan, tek başına kalmış dul erkekler var. Genellikle evlilik konusunda tecrübeli kadınları tercih ediyorlar ama iyi bir iş de yabana atılmıyor. Ne var ki Robin niyeti olmadığını açıkça ortaya koyuyor. Onu gençliğinden beri tanıyanlar zaten öteden beri hep öyle

olduğunu söylüyor. Şimdiki tanıdıklarından bazıları muhtemelen aslında lezbiyen olduğunu; ama son derece ilkel ve baskıcı bir çevrede yetiştiğinden bunu kabullenemediğini düşünüyor.

Artık kasabada farklı insanlar var, Robin'in arkadaşlık kurduğu kişiler de bunlar. Bazıları evlenmeden birlikte yaşıyor. Hindistan'da, Mısır'da, Filipinler'de, Kore'de doğmuş olanlar var. Eski hayat tarzı, geçmiş günlerin kuralları bir ölçüde varlığını sürdürüyor ama çok sayıda insan da bütün bunlardan habersiz kendi yollarına gidiyor. İstediğin her yiyeceği neredeyse bulabiliyorsun, güneşli bir pazar sabahı bir kafenin kaldırımdaki masasına oturup kaliteli kahve içerek, aklından ibadet filan geçmeden kilise çanlarını dinleyebiliyorsun. Sahil artık demiryolu hangarlarıyla, depolarla dolu değil, göl kenarında bir buçuk kilometre boyunca ahşap döşeli yolda yürüyebiliyorsun. Kasabanın bir korosu bir de tiyatrosu var. Robin tiyatroda hâlâ çok faal ama eskisi kadar sık sahneye çıkmıyor. Birkaç yıl önce Hedda Gabler'ı oynadı. İzleyenlerin çoğu oyunun pek tatsız olduğunu; ama Robin'in Hedda'yı muhteşem oynadığını düşündü. Oynadığı karakter gerçek kişiliğinin tam tersi olduğundan --öyle diyorlardı– iki kat başarılı bulunmuştu.

Günümüzde kasabadan Stratford'a gidenler çok. Ama Robin tiyatroya Niagara-on-the-Lake'e gidiyor.

Robin karşı duvarda yan yana dizilmiş üç sedyeyi görüyor.

"Ne oluyor?" diyor görevli hemşire Coral'a.

"Geçici hastalar," diyor Coral, şüpheci bir tonda. "Yeni düzenleme."

Robin hemşire masasının arkasındaki dolaba paltosuyla çantasını asmaya gidiyor, Coral yeni hastaların Perth County'den geldiğini söylüyor. Orada aşırı yoğunluk var-

mış, buraya gönderildiler, diyor. Ama birileri yanlış anlamış, buradaki bakımevinde onları kabul etmek üzere hazırlık yapılmamış, şimdilik bize bırakmaya karar verdiler.

"Gidip bir hoş geldiniz diyeyim mi?"

"Sen bilirsin. Son baktığımda hepsi başka dünyadaydı."

Üç sedyenin de kenarları kapalı, hastalar dümdüz yatıyor. Coral haklıymış, hepsi uyuyor. İki yaşlı kadınla yaşlı bir erkek. Robin sırtını dönüyor, sonra tekrar dönüyor. Durup yaşlı adama bakıyor. Ağzı açık, takma dişleri –varsa– çıkarılmış. Saçları dökülmemiş, beyaz, alabros kesilmiş. Etler erimiş, avurtlar çökmüş ama şakak hizasında hâlâ geniş bir yüz, hâlâ otoriter ve –tıpkı Robin'in son gördüğündeki gibi– kaygılı bir ifade. Muhtemelen kanserli lekelerin alındığı yerlerde yama yama kurumuş, solgun, neredeyse gümüşi deri. Beden erimiş, bacaklar örtünün altında neredeyse kaybolmuş ama göğüs ve omuzlarda bir genişlik hâlâ var, tıpkı hatırladığı gibi.

Yatağın ayakucuna iliştirilmiş kartı okuyor.

Alexander Adzic.

Danilo. Daniel.

Belki o göbek adıdır. Alexander. Belki ona yalan söyledi, ta başından neredeyse sonuna kadar, önlem olsun diye yalan ya da yarım bir yalan uydurdu.

Robin hemşire masasına dönüp Coral'a soruyor:

"Şu adam hakkında bilgi var mı?"

"Niye? Tanıyor musun?"

"Tanıyor olabilirim."

"Bir bakayım. Araştırabilirim."

"Acelesi yok," diyor Robin. "Boş vaktin olduğunda. Meraktan soruyorum. Şimdi gidip benimkileri göreyim."

Bu hastalarla haftada iki kere konuşup sanrılarındaki ya da depresyonlarındaki gelişmeleri, hapların işe yarayıp yaramadığını, akraba ya da eş ziyaretlerinin ruh

hallerini nasıl etkilediğini değerlendiren raporlar yazmak Robin'in işi. Robin yıllardır bu katta çalışıyor, psikiyatri hastalarını eve yakın tutma uygulaması yetmişli yıllarda başladığından beri; tekrar tekrar hastaneye yatan kişilerin çoğunu tanıyor. Psikiyatri hastalarının tedavisi konusunda kurslara gitti ama zaten öteden beri bu işe yatkındı. Stratford'dan *Beğendiğiniz Gibi*'yi görmeden döndükten bir süre sonra bu işe ilgi duymaya başlamıştı. Bir şeyler –ama onun beklediği şey değil– gerçekten de hayatını değiştirmişti.

Robin, Mr. Wray'i genellikle en çok vakte o ihtiyaç duyduğu için sona bırakıyor. Her seferinde Mr. Wray'in istediği kadar uzun vakit ayıramıyor ona – diğerlerinin sorunlarına bağlı. Bugün diğerleri haplar sayesinde iyileşme yolunda, ortalığı velveleye verdikleri için özür dileyip sonra pek konuşmuyorlar. Ama DNA'nın keşfine katkılarının asla ödüllendirilmediğini, kabullenilmediğini düşünen Mr. Wray, James Watson'a yazdığı mektubu anlatıyor pürhiddet. Jim diye bahsediyor ondan.

"Jim'e gönderdiğim mektup," diyor, "öyle bir mektup gönderip kopyasını saklamayacak değilim. Ama dün dosyalarımı taradım, ne göreyim? Tahmin edin."

"Bilmem, siz söyleyin," diyor Robin.

"Yok. Yok. Çalınmış."

"Yanlışlıkla başka yere konmuştur. Ben bir bakayım."

"Şaşırmadım aslında. Çoktan vazgeçmem gerekirdi. 'Büyük Adamlarla' mücadele ediyorum, onlarla mücadeleyi kim kazanmış? Doğruyu söyleyin bana. Siz söyleyin. Vazgeçmeli miyim?"

"Buna sizin karar vermeniz gerekir. Tek başınıza."

Mr.Wray bir kez daha başına gelen felaketin ayrıntılarını anlatmaya koyuluyor. Kendisi bilimadamı değil, yapı kontrolörü olarak çalışmış ama hayatı boyunca bilimsel gelişmeleri izlemiş olsa gerek. Robin'e verdiği bil-

giler, hatta ucu körelmiş bir kurşunkalemle çizebildiği şemalar doğru kuşkusuz. Sadece kandırılış öyküsü beceriksizce, tahmin edilebilir ve muhtemelen sinema ya da televizyondan aşırı etkilenmiş.

Yine de Robin, öykünün bir yerini dinlemekten her defasında hoşlanıyor: sarmalın çözülüşünü ve iki şeridin birbirinden ayrılışını Mr. Wray'in tarif ettiği bölüm. Robin'e nasıl da zarif hareketlerle, kadirbilir ellerle gösteriyor. Her bir şerit kendi belirlenmiş yoluna gidip aldığı talimatlara göre kendini ikiye katlıyor.

Bu bölümü Mr. Wray de çok seviyor, gözünde yaşlarla, hayran kalıyor. Robin her defasında ona açıklaması için teşekkür ediyor, keşke burada bitirse diye geçiyor içinden ama o bitiremiyor elbette.

Bununla birlikte Robin onun biraz iyileştiği kanısında. Haksızlıkla ilgili dolambaçlara sapıp onları deşmeye, çalınmış mektup türünden şeylere yoğunlaşmaya başladığına göre, muhtemelen iyileşiyor demektir.

Biraz cesaret verilse, dikkatini bir an başka yöne çekebilse Robin'e âşık olabilir belki. Daha önce iki hastayla bu durum yaşandı. Her ikisi de evliydi. Ama bu Robin'in taburcu olmalarından sonra onlarla yatmasını engellemedi. Ne var ki o arada duygular değişmişti. Erkekler minnet duyuyor, Robin iyi niyet besliyordu, her iki taraf da yersiz bir nostalji hissediyordu.

Robin pişman değil. Artık pişman olduğu pek az şey var. Kesintili ve gizli; ama genelde rahatlatıcı olan cinsel hayatıyla ilgili pişmanlık duymadığı kesin. Gizli tutmak için harcadığı çaba, insanların onun hakkında vardıkları yargıya bakılırsa tamamen fuzuliydi belki de; şimdiki tanıdıkları da, tıpkı uzun zaman önce tanıdığı insanlar gibi kesinkes ve yanlış yargılamışlardı Robin'i.

* * *

Coral, Robin'e bir çıktı veriyor.

"Fazla bir şey yok," diyor.

Robin teşekkür edip çıktıyı çantasına koymak üzere dolaba götürüyor. Okuduğunda tek başına olmak istiyor. Ama eve dönünceye kadar beklemeye de sabrı yok. Eskiden Dua Odası olan Sessiz Oda'ya gidiyor. Şu anda odada sessiz biri yok.

Adzic, Alexander. Doğumu: 3 Temmuz 1924, Bjelojevici, Yugoslavya. Kanada'ya göç edişi: 29 Mayıs 1962; 3 Temmuz 1924, Bjelojevici doğumlu, Kanada vatandaşı erkek kardeşi Danilo Adzic'in kefaletiyle.

Alexander Adzic kardeşi Danilo'nun 7 Eylül 1995 tarihli ölümüne kadar onunla birlikte yaşadı. 25 Eylül 1995'te Perth County Uzun Süreli Bakımevi'ne yatırıldı ve o tarihten bu yana bakımevinde yaşıyor.

Alexander Adzic görünüşe bakılırsa doğuştan ya da doğumdan kısa bir süre geçirdiği bir hastalıktan ötürü sağır dilsiz. Çocukken özel eğitim imkânı bulamamış. Zekâ katsayısı ölçülmemiş, ancak saat tamircisi olarak eğitilmiş. İşaret dili eğitimi görmemiş. Kardeşine bağımlı yaşamış, anlaşıldığı kadarıyla başkasıyla duygusal iletişim kurması imkânsız. İlgisizlik, iştahsızlık, zaman zaman düşmanlık, yatırıldığından beri genel bir gerileme.

Olacak iş değil.

Kardeş.

İkiz kardeş.

Robin kâğıt parçasını birinin, bir yetkilinin önüne koymak istiyor.

Abes bir şey bu, gülünç. Bunu kabul etmem mümkün değil.

Ne var ki.

Shakespeare'den hazırlıklı olması gerekirdi. Shakes-

peare'de ikizler çoğu kez karışıklığa ve felakete yol açar. Çevrilen entrikalar bir amaca ulaşmak için kullanılan araçlardır hep. Ve sonunda muammalar çözülür, oynanan oyunlar affedilir, gerçek aşk ya da ona benzer bir şey tekrar kıvılcımlanır ve kandırılanlar şikâyet etmeme inceliğini gösterir.

Bir işi halletmek üzere dışarı çıkmış olmalıydı. Kısa süreliğine. Kardeşini uzun süre tek başına bırakamazdı. Belki sineklikli kapının çengeli takılıydı, Robin itip açmaya çalışmamıştı. Belki kardeşine kapıya çengeli takıp kendisi Juno'yu çabucak dolaştırırken kimseye de açmamasını söylemişti. Robin Juno'nun niçin ortalıkta olmadığını merak etmişti zaten.

Biraz daha sonra gitseydi. Ya da biraz daha önce. Oyunun sonuna kadar kalsaydı ya da oyuna hiç gitmeseydi. Saçıyla uğraşmasaydı.

Peki sonra? Nasıl idare edeceklerdi? Danilo Alexander'ı, Robin de Joanne'i nasıl idare edecekti? Alexander'ın o günkü davranışına bakılırsa herhangi bir müdahaleye, bir değişikliğe boyun eğecekmiş gibi görünmüyordu. Joanne de acı çekecekti mutlaka. Belki sağır dilsiz Alexander'ın evdeki varlığından çok, Robin'in bir yabancıyla evlenmesinden ötürü.

O dönemin anlayışına şimdi inanmak zor.

Genellikle bu tür ilişkilerin bozulduğu şekilde, bitmek bilmeyen bir süreçte, düşe kalka, mücadeleler, umutlar ve kayıplar sonucunda değil, bir günde, birkaç dakikada bozulmuştu. İlişkilerin genellikle bozulduğu doğruysa, en hızlı şekli katlanılması en kolay şekli değil miydi?

Ama insan öyle düşünmüyor, kendisi söz konusuysa öyle düşünmüyor. Robin öyle düşünmüyor. Kaçan fırsata bunca yıl sonra hayıflanabiliyor. Çevrilen entrikaya bir an bile minnet duymayacak. Ama öğrendiği için minnet duyacak sonunda. Hiç değilse diyecek – keşif, keyfi

müdahale ânına kadar her şeyin bütünlüğünü korur. İsyan eder insan ama utanç içermeyen, uzaktan bir sıcaklıkla hissedilen bir isyandır.

Onlar farklı bir dünyanın içine girmişlerdi, öyle olsa gerekti. Sahnede oluşturulan herhangi bir dünya kadar farklı bir dünyanın. Yaptıkları muğlak anlaşma, öpüşme töreni, her şeyin planladıkları gibi oluvereceğine duydukları gözü kara inanç. Böyle bir durumda üç-beş santim sağa, üç-beş santim sola kay, mahvolursun.

Robin'in taraklarla diş fırçalarının belli bir düzende durması, ayakkabıların belli bir yöne bakması, adımların sayılması gerektiğine, yoksa bir şekilde cezalandırılacaklarına inanan hastaları oldu.

Eğer öyle bir hata yaptıysa, hatası yeşil elbiseydi. Temizleyicide çalışan kadın yüzünden, hasta çocuk yüzünden yanlış yeşil elbiseyi giydi.

Keşke birine anlatabilsem diye geçti içinden. Ona anlatabilseydim.

GÜÇLER

Dante'ye biraz ara ver

13 Mart 1927. Kış şimdi geldi, tam bahara hazırlanacakken. Fırtınadan yollar kapandı, okullar tatil edildi. Yaşlı bir adam demiryolunun orada yürüyüşe çıkmış, donduğu sanılıyor. Bugün kar ayakkabılarımla sokağın tam ortasından yürüdüm, karın üzerinde benimkilerden başka ayak izi yoktu. Bakkaldan dönerken ayak izlerim tamamen karla örtülmüştü. Bunun sebebi gölün her zamanki gibi donmamış olması ve günbatısının bütün nemi toplayıp üzerimize kar halinde yığması. Kahve ve bir-iki erzak daha almaya gitmiştim. Bakkalda kimi göreyim: belki bir yıldır görmediğim Tessa Netterby. Onu ihmal ettiğim için kötü hissettim kendimi; o okulu bıraktıktan sonra iyi kötü arkadaşlığımızı devam ettirmeye çalışmıştım. Sanıyorum benden başka görüşen yoktu onunla. Koskoca bir şala sımsıkı sarınmış, masal kitabından çıkmış gibiydi. Bütün ağırlığı tepede toplanmıştı sanki; geniş bir yüzü çevreleyen kıvırcık, kabarık siyah saçlar, omuzları da geniş, oysa boyu bir elliden fazla değil. Gülümsedi sadece, bildiğin Tessa. İyi misin diye sordum; insan Tessa'yı ne zaman görse bu soruyu ciddi olarak sorar, yaklaşık on dört yaşındayken okulu bırakmasına sebep olan uzun hastalık dönemi yüzünden. Ama ayrıca başka konuşulacak laf bulamadığı için de sorar, çünkü Tessa bizim dün-

yamızda yaşamaz. Hiçbir kulübe üye değildir, spor yapması imkânsız, normal bir sosyal hayatı da yok. İnsanlardan tamamen de kopuk olmayan bir yaşantısı var gerçi, utanılacak bir şey de değil ama işte, o konuda ne konuşacağımı bilemem hiç, belki o da bilemiyordur.

Mr. McWilliams dükkânda Mrs. McWilliams'a yardım ediyordu, tezgâhtarlar gelememişti. Mr. McWilliams milleti tiye almaya bayılır, Tessa'yla şakalaşmaya başladı, fırtınayı önceden haber almamış mı, niye hepimize söylememiş filan; Mrs. McWilliams kocasını susturmaya çalıştı. Tessa duymazlıktan gelip bir kutu sardalya istedi. Birden feci hissettim kendimi, onun akşam yemeği olarak bir kutu sardalyanın başına oturduğunu hayal ettim. Aslında öyle bir şey yok, herkes gibi o da yemek pişirebilir pekâlâ.

Bakkalda duyduğum en önemli haber, Knights of Pythias binasının çatısının çöktüğüydü. Mart sonunda *Gondolcular*'ı sahneye koyacaktık, sahnemiz yok şimdi. Belediye binasının sahnesi yeterince büyük değil, eski opera binası ise şu anda Hay's mobilyacısının tabut deposu olarak kullanılıyor. Bu akşam prova yapacaktık ama kim gelir, ne olur bilmiyorum.

16 Mart. *Gondolcular*'ı bu yıl sahnelemekten vazgeçtik, kilise okulu binasındaki provada sadece altı kişiydik, provadan vazgeçip kahve içmeye Wilf'in evine gittik. Wilf aslında bunun son performansı olacağını da söyledi, işleri çok artmış, başka bir tenor bulmamız gerekiyormuş. Ağır bir darbe bizim için, Wilf müthiştir.

Henüz otuz yaşında olsa bile bir doktora adıyla hitap etmek bana hâlâ tuhaf geliyor. Oturduğu ev eskiden Dr. Coggan'ın eviydi, bir sürü insan hâlâ Dr. Coggan'ın evi diyor. Özellikle doktor evi olarak yapılmış, bir tarafı muayenehane. Ama Wilf bütün evi tadilattan geçirdi, bir-

takım duvarları yıktı, ev şimdi çok ferah, aydınlık; Sid Ralston, evi müstakbel eşine hazırlıyorsun diye takılıyordu ona. Ginny de orada olduğu için hassas bir konuydu ama Sid'in haberi yoktu herhalde. (Ginny üç evlilik teklifi aldı. Birincisi Wilf Rubstone'dan, ikincisi Tommy Shuttles'dan, son olarak da Euan McKay'den. Bir doktor, ardından bir optometrist, sonra da bir papaz. Benden sekiz ay büyük ama ona yetişme ihtimalim olduğunu sanmıyorum. Bence biraz baştan çıkarıyor onları; ama kendisi hiç anlayamadığını söylüyor hep, üçünü de hiç beklemiyormuş, şaşırmış. Bana kalırsa insan işi espriye vurup bir evlilik teklifine sıcak bakmadığını ifade edebilir, böylece karşındaki de kendini rezil etmemiş olur.)

Günün birinde ağır bir hastalığa yakalanırsam bu günlüğü ortadan kaldırma fırsatım olur umarım, en azından ölmeden önce tarayıp çirkin lafları karalayabileyim bari.

Neden bilmem, hepimiz ciddi ciddi konuşmaya başladık, okulda öğrendiklerimizden ve şimdiden ne çok şeyi unuttuğumuzdan bahsediyorduk. Birisi kasabanın eski münazara kulübünden, savaştan sonra herkes arabayla dolaşmaya, sinemaya gitmeye, golf oynamaya başladığında o tür şeylerin tarihe karıştığından dem vurdu. O zamanlar ne kadar ciddi konular konuşulurdu. "İnsan kişiliğinin oluşmasında bilim mi daha önemlidir, edebiyat mı?" Şimdi insanların böyle bir konuyu dinlemeye gideceği hayal bile edilemezdi. Teklifsiz bir arkadaş toplantısında bile oturup bunu konuşsak kendimizi aptal gibi hissederiz. Sonra Ginny en azından bir kitap kulübü kursak dedi, bunun üzerine öteden beri okumaya niyetlendiğimiz ama bir türlü okuyamadığımız önemli kitapları hatırladık. Yıllar yılı salonlarda camlı kütüphanelerin raflarında duran Harvard Classics dizileri. *Savaş ve Barış* olabilir, dedim ben ama Ginny onu okuduğunu iddia

etti. Sonunda *Kayıp Cennet*'le *İlahî Komedya* arasında oylama yapıldı, *İlahî Komedya* kazandı. Hakkında tek bildiğimiz, pek komik olmadığı ve İtalyanca olduğu; ama biz İngilizcesini okuyacağız tabii. Sid Latince sanıyordu, Miss Hurt'ün dersinde gördüğü Latincenin ona ömür boyu yeteceğini söyledi, hepimiz yuhaladık, sonra aslında biliyormuş gibi yaptı. Her neyse şimdi *Gondolcular* ertelendiğine göre okumaya vakit buluruz, iki haftada bir toplanıp birbirimize cesaret vereceğiz.

Wilf bize bütün evi gezdirdi. Holün bir tarafında yemek odası, bir tarafında da salon var; mutfak dolapları gömme, ikili lavabo, son model elektrikli ocak. Arka hole açılan çamaşır odası yeni yapılmış, banyo modern, dolaplar içinde durabileceğin kadar büyük, kapıların içine boy aynaları takılmış. Zemin her yerde altuni meşe. Eve döndüğümde burası o kadar bunaltıcı, lambriler o kadar karanlık ve eski moda göründü ki gözüme. Kahvaltıda yemek odasını genişletip camlı bir oda yapsak en azından bir aydınlık, modern odamız olurdu, dedim babama. (Wilf'in evinin bir kanadında muayenehane, bir kanadında da yaptırdığı camekânlı oda olduğunu ve böylece güzel bir denge tutturduğunu söylemeyi unuttum.) Babam biri sabah öteki öğleden sonra güneş alan iki verandamız varken camekânlı odaya ne gerek var? dedi. Kısacası evi güzelleştirme planlarım suya düştü.

* * *

1 Nisan. Sabah kalkar kalkmaz babama bir şaka yaptım. Çığlık çığlığa hole çıkarak odama bacadan yarasa girdi, diye bağırdım, babam pantolon askıları aşağıda, yüzü köpükle kaplı halde banyodan dışarı fırladı, bağırıp çağırmayı bırak da koş süpürgeyi getir, dedi. Süpürgeyi getirdim, korkudan taş kesilmiş gibi yaparak arka merdi-

vene saklandım; babamın gözünde gözlüğü yoktu, yarasayı arayarak ortalıkta debeleniyordu. Sonunda acıdım ona, "Bir Nisan!" diye bağırdım.

Sonra Ginny telefon etti, "Nancy," dedi, "ne yapacağımı bilmiyorum. Saçlarım dökülüyor, yastığın üstü saçlarla kaplı, güzelim saçlarım tutam tutam dökülüyor, yarı kel kaldım, bu evden dışarı çıkmam mümkün değil, koşup gelir misin, belki dökülen saçlardan peruk yaparız?"

Ben hiç istifimi bozmadan, "Kolayı var, unla suyu karıştırıp kafana yapıştırıver," dedim. "Ne tesadüf, tam da Bir Nisan sabahı dökülmüş."

Sıra geldi yazmaya pek de heveslenmediğim bölüme.

Wilf'in hastaneye erken saatte gittiğini bildiğimden kahvaltıyı beklemeden hemen onun evine gittim. Kapıyı kendi açtı, üstünde gömleği ve yeleğiyle. Muayenehaneyi henüz açmamıştır diye oraya bakmamıştım hiç. Ev işlerini yapan yaşlı kadın –adını bile bilmiyorum– mutfakta takır tukur bir şeyler yapıyordu. Kapıyı onun açması gerekirdi herhalde ama Wilf çıkmaya hazırlandığından holdeydi zaten. "Aa, Nancy," dedi.

Ben tek kelime etmeden boğazımı tutarak yüzümü buruşturdum.

"Ne oldu sana Nancy?"

Aynı pozisyonda başımı iki yana sallayarak gak guk sesler çıkardım, konuşamıyorum gibisinden. Rezalet.

"Gel benimle," dedi Wilf, sonra da yan hole açılan kapıdan geçirip muayenehaneye götürdü beni. Yaşlı kadının çaktırmadan baktığını gördüm ama gördüğümü belli etmeyip numara yapmayı sürdürdüm.

"Otur bakalım," dedi Wilf, beni hasta koltuğuna itip ışıkları yaktı. Storlar henüz açılmamıştı, içerisi berbat kokuyordu, antiseptik gibi bir koku. Dili bastırmak için kullandıkları sopalardan birini çıkardı, bir de boğazı aydınlatmak için kullandıkları aletten.

"Şimdi ağzını iyice aç, açabildiğin kadar."

Açtım ben de ama tam sopayı dilime bastıracakken, "Bir Nisan!" diye bağırdım.

Wilf'in yüzünde en ufak bir tebessüm bile belirmedi. Sopayı çekti, aletin ışığını çat diye kapadı, sonra tek kelime etmeden muayenehanenin kapısını sertçe çekip açtı. Sonra da, "Benim hastalarımla ilgilenmem gerekiyor Nancy," dedi. "Yaşına uygun davranmayı ne zaman öğreneceksin?"

Ben de kuyruğumu kıstırıp süklüm püklüm çıktım dışarı. Cesaret edip, sen şaka kaldırmayı ne zaman öğreneceksin, diyemedim. Mutfaktaki o meraklı hatun, Wilf'in ne kadar kızdığını, benim nasıl rezil olup kaçtığımı bütün kasabaya yayacak kesin. Sabahtan beri çok kötü hissediyorum kendimi. En beteri de, olmayacak bir tesadüf, hasta bile hissettim kendimi bir ara, ateşim yükselmiş, boğazım hafif şişmiş gibiydi; ben de salonda dizlerime bir battaniye örtüp Dante Efendi'yi okudum. Kitap kulübünün toplantısı yarın akşam, hepsinden çok daha ilerideyimdir herhalde. Gel gör ki okuduklarımın hiçbiri aklımda kalmadı çünkü bir yandan okurken, bir yandan da ben ne salakça ne aptalca bir şey yaptım diye düşünüyordum, yaşıma uygun davranmamı söyleyen sert sesi de kulaklarımdaydı. Ama sonra kafamda onunla tartışmaya girişiyor, hayatta biraz eğlenmenin o kadar da kötü bir şey olmadığını söylüyordum. Galiba babası papazmış, acaba ondan olabilir mi? Papaz aileleri oradan oraya o kadar çok gezerler ki, Wilf birlikte büyüyen, birbirlerini anlayıp maskaralık eden bir çeteye dahil olacak vakit bulamamıştır herhalde.

Şa anda da kolalı gömleği ve yeleğiyle kapıyı açışı gözümün önünde. Bıçak gibi ince uzun. Saçlarının düzgün ayrımı, ciddi bıyığı. Rezalet.

Acaba ona bir not yazıp bence şakanın bir suç olma-

dığını mı açıklasam? Yoksa onurlu bir özür mektubu mu yazsam?

Ginny'ye danışamıyorum çünkü Wilf ona evlenme teklif etti, demek ki ona benden daha çok değer veriyor. Şu andaki ruh halimde bunu gizli gizli bana karşı koz olarak kullandığını düşünebilirim. (Teklifi geri çevirmiş olduğu halde.)

4 Nisan. Yaşlı bir adam felç geçirdiği için Wilf, kitap kulübü toplantısına gelmedi. Ben de not yazdım. Özür dileyen ama ezilip büzülmeyen bir ton tutturmaya çalıştım. Kafam sürekli bununla meşgul. Notla değil, yaptığımla.

12 Nisan. Salak ve kısa hayatımın en büyük sürprizini bugün öğlen zil çaldığında kapıyı açınca yaşadım. Babam eve yeni gelmiş, yemeğe oturmuştu; kapıdaki Wilf'ti. Ona yazdığım nota cevap gelmeyince ben de kaderime boyun eğmiştim; benden sonsuza dek tiksineceğini, benim de onu hiçe saymaktan başka çarem kalmadığını düşünüyordum.

Yemekten mi kaldırdım, diye sordu.

Yemekten kaldırmış olması mümkün değildi çünkü üç kilo verinceye kadar öğle yemeği yememeye kararlıyım. Babamla Mrs. Fox öğle yemeği yerken ben odama kapanıp Dante'yle cebelleşiyorum.

Hayır, dedim.

İyi, madem öyle, arabayla biraz gezelim mi, dedi. Nehirdeki buzların çekilişini seyrederiz, dedi. Sonra devam edip geceyi ayakta geçirdiğini, saat birde muayenehaneyi açmak zorunda olduğunu söyledi; uyuyacak vakti yokmuş, açık hava onu canlandırırmış. Geceyi niçin ayakta geçirdiğini söylemedi; herhalde doğumdaydı, söylerse utanırım belki diye düşünmüş olmalı.

O günkü okuma seansıma yeni başladığımı söyledim.

"Dante'ye bir süre ara ver," dedi.

Ben de paltomu alıp babama haber verdim, sonra çıkıp arabasına bindik. Kuzey Köprüsü'ne gittik; bir yığın insan buzları seyretmek üzere toplanmıştı, çoğu öğle tatilindeki erkeklerle oğlanlar. Bu yıl kış çok geç başladığından o kadar iri buz kütleleri yoktu. Yine de buzlar köprünün payandalarına çarpıyor, sürtünüyor, her zamanki gibi patırtı çıkarıyordu, aralarında küçük derecikler akıyordu. Durup bu manzaraya büyülenmiş gibi bakmaktan başka yapılacak şey yoktu, ayaklarım üşüdü. Buzlar kırılıyor olabilir ama kış şimdilik teslim olmuş gibi görünmüyor, bahar daha çok uzakta. Nasıl olup da insanların bu olayı orada dikilerek saatlerce seyredecek kadar eğlenceli bulduğunu anlayamıyorum.

Wilf'in sıkılması da uzun sürmedi. Tekrar arabaya döndüğümüzde konuşacak şey bulamadık, ben de bodoslama dalıp notumu aldın mı? diye sordum.

Evet, aldım, dedi.

Ben yaptığım şey yüzünden sonra kendimi aptal gibi hissettiğimi söyledim (dediğim doğru olmakla birlikte, kulağa pişmanlık gibi gelebilirdi).

"Aman, boşver onu," dedi.

Arabayı çevirdi, kasabaya doğru yola koyulduk, "Sana evlenme teklif etmekti niyetim," dedi. "Bu şekilde etmeyecektim ama. Önce biraz hazırlayacaktım. Daha uygun koşullarda teklif etmekti niyetim."

"Niyetin oydu ama şimdi teklif etmiyorsun, bunu mu söylemek istiyorsun?" dedim. "Yoksa şu anda teklif mi ediyorsun?"

Yemin ederim bunu söylerken gaz vermiyordum. Gerçekten açıklığa kavuşturmak istiyordum.

"Teklif ediyorum," dedi.

Daha şaşkınlığımı atlatamadan, "Evet," lafı ağzım-

dan çıktı. Nasıl olduğunu ben de bilmiyorum. Tatlılıkla, kibarca evet, dedim ama fazla hevesliymiş gibi değil. Daha ziyade, evet, bir çay içerim, der gibi. Şaşırmış gibi görünmedim bile. O ânı bir an önce atlatmamızı sağlayabilirsem sonra daha rahat daha normal oluruz gibi geldi. Gerçi aslında Wilf'in yanında hiçbir zaman rahat ve normal davranmamıştım. Eskiden onu pek anlamıyordum, hem ürkütücü hem komik buluyordum; o talihsiz Bir Nisan gününden sonra da utanıyordum sadece. Umarım utanca son vermek için evlenme teklifine evet dediğim anlamı çıkmıyordur bundan. Bir ara eveti geri alıp düşünmek için süre istemem gerektiğini aklımdan geçirdiğimi hatırlıyorum ama öyle bir şey yaparsam da ikimiz de iyice utanacaktık. Ayrıca düşünülecek ne var, onu da bilmiyorum.

Wilf'le nişanlandım. İnanamıyorum. Herkese böyle mi oluyor?

14 Nisan. Wilf eve gelip babamla konuştu, ben de Ginny'ye gidip onunla konuştum. Lafı dolandırmadan ona söylemenin zor geldiğini itiraf ettim, sonra nedimem olmakta sakınca görmezsin umarım, dedim. Elbette olurum, dedi, ikimiz de epey duygusal bir havaya girip birbirimize sarıldık, azıcık ağlaştık.

"Bir erkek arkadaş kadar önemli olabilir mi hiç?" dedi Ginny.

Ben de vurdumduymaz hallerimden birine girip zaten her şeyin onun yüzünden olduğunu söyledim.

Adamcağızın iki kız tarafından reddedilmesine gönlüm razı olmadı, dedim.

30 Mayıs. Bunca zamandır yazamadım çünkü bir yapılacak işler girdabına kapıldım. Düğün 10 Temmuz'da. Gelinliğimi Miss Cornish dikiyor, iç çamaşırımla saatler-

ce ayakta tutup çıldırtıyor beni, bir yandan kıpırdama, diye bağırıp bir yandan her tarafımı toplu iğnelerle tutturuyor. Gelinlik beyaz markizetten, kuyruk istemedim, bir yolunu bulup takılır tökezlerim diye korktum. Çeyizimde altı yazlık gecelik, zambak desenli hareli ipekten bir Japon kimonosu, üç tane de kışlık pijama var; hepsi Toronto'da Simpson's dükkânından alındı. Pijamalar çeyiz için uygunsuzmuş ama gecelik de sıcak tutmaz, zaten ben gecelikten nefret ederim, eninde sonunda hepsi insanın belinde toplanır. Bir yığın da ipek külot filan, hepsi yavruağzı ya da "nü" tonlarında. Ginny fırsat bu fırsat bol bol stok yapmamı söylüyor; çünkü Çin'de savaş çıkarsa ipekliler zor bulunacakmış. Ginny her zamanki gibi bütün haberleri takip ediyor. Onun nedime elbisesi uçuk mavi.

Mrs. Box dün pastayı pişirdi. Altı hafta beklemesi gerekiyormuş, yani son dakikaya ancak yetişecek. Şansım açık olsun diye ben karıştırdım, meyveler hamuru o kadar ağırlaştırmıştı ki, kolum kopacak sandım. Ollie gelmişti, Mrs. B.'ye göstermeden ara sıra o da karıştırdı. Hamur karıştırmak şansımı ne bakımdan açacak bilemiyorum.

Ollie, Wilf'in kuzeni, iki aylığına geldi. Wilf'in erkek kardeşi olmadığı için sağdıçlığı da o yapacak – Ollie yani. Ollie benden yedi ay büyük, yani ikimiz Wilf'ten farklı olarak hâlâ bazı bakımlardan çocuk sayılırız (Wilf'in çocuksu olduğu bir dönemi düşünemiyorum zaten). Ollie üç yıl sanatoryumda kalmış ama şimdi daha iyi. Sanatoryumda yattığı sırada ciğerlerinden birini iptal etmişler. Bunu duyduğumda; sonra tek ciğerle idare etmek zorunda olduğunu sanmıştım ama öyle değilmiş. Bir süreliğine iptal ediyorlarmış, bu arada ilaçla tedavi edip iltihabı da yayılmasın diye kese içine alıyorlarmış. (Doktor nişanlısıyım ya, tıp konusunda uzman kesildim artık!) Wilf bunları açıklarken Ollie kulaklarını elleriyle kapattı. Ya-

pılan işlemi düşünmemeyi tercih ettiğini söylüyor; taşbebek gibi içi boş olduğunu hayal ediyormuş. Wilf'e taban tabana zıt bir insan ama gayet iyi anlaşıyorlar.

Tanrı'ya şükür pastanın kremasını fırında yapacaklar. Öyle olmasa Mrs. Box bu strese dayanamazdı bence.

11 Haziran. Bir aydan az kaldı. Hatta şimdi oturup bunları yazacağıma düğün hediyesi listeleriyle uğraşmam gerekirdi. Bunca şeyin benim olacağına inanamıyorum. Wilf duvar kâğıdını seçeyim diye başımın etini yiyor. Ben bütün odaları öyle sevdiği için beyaza boyattığını sanıyordum, meğer duvar kâğıtlarını karısı seçsin diye çıplak bırakmış. Galiba ilk anda salak salak baktım bunu duyunca ama sonra toparlanıp çok ince düşünceli olduğunu ama orada yaşamaya başlayıncaya kadar ne istediğimi bilemeyeceğimi söyledim. (Biz balayından döndüğümüzde her şey yapılıp bitmiş olur diye umuyordu sanırım.) Böylece o işi erteledim.

Eskisi gibi haftada iki kere fabrikaya gidiyorum. Ben, evlendikten sonra da devam edeceğimi düşünmüştüm hep ama babam, olur mu hiç diyor. Dul kalmadıkça ya da durumu pek sıkışık olmadıkça evli bir kadını istihdam etmek pek yasal olmazmış filan; zaten bana para ödemediği için istihdam etmiş de sayılmayacağını söyledim. Bunun üzerine başlangıçta utandığından söyleyemediği sebebi açıkladı: Evlendikten sonra çalışamayacağım dönemler olacakmış.

"İnsan içine çıkmayacağın dönemler," dedi.

"Onu bilemem," dedim ve salak gibi kıpkırmızı oldum.

Babam kafasına takmış, benim yaptığım işi Ollie devralsın istiyor, asıl istediği Ollie'nin işe ortak olması, ileride de bütün işi devralması. Belki benim bunu yapabilecek biriyle evlenmemi isterdi; ama Wilf'in *şahane adam* ol-

duğunu söylüyor. Ollie şu anda işsiz, zeki ve tahsilli olduğundan (tam olarak nerede ve ne kadar eğitim gördüğünü bilmiyorum ama buralardaki aşağı yukarı herkesten daha çok şey bildiği aşikâr), ideal aday gibi görünebilir. İşte bu yüzden dün onu büroya götürüp defterleri filan gösterdim, babam onu yanına katıp adamlarla, tesadüfen orada bulunanlarla tanıştırdı, her şey iyi gidiyordu. Ollie çok dikkatliydi, büroda ciddi bir işadamı havası takındı, sonra adamlarla tanıştığında neşeliydi, şakalaştı (ama aşırıya da kaçmadı), hatta konuşma biçimini de tıpatıp gerektiği kadar değiştirdi, babam o kadar memnun ve coşkuluydu ki. Ona iyi geceler dediğimde, "Bu delikanlının çıkıp gelmesini talih kuşu olarak görüyorum. Kendine bir istikbal, bir yuva kurmak istiyor," dedi.

Ben itiraz etmedim ama bence benim Ziegfeld Follies'e girme ihtimalim ne kadarsa Ollie'nin de buraya yerleşip bir kereste fabrikası işletme ihtimali de o kadar.

Elinde değil, bir rol oynayacaksa güzel oynuyor.

Bir ara Ginny'nin beni Ollie'den kurtaracağını düşündüm. Ginny çok okur, sigara içer, kiliseye gider ama bazı insanların ateist diyeceği fikirleri vardır. Ayrıca Ollie'nin biraz kısa boylu olmakla birlikte (tahminim bir yetmiş beş civarı), yakışıklı sayılabileceğini de söylemişti bana. Ginny'nin zevkine uygun mavi gözleri, açık kumral saçları, kasten sevimli görünen, alnına düşen bir perçemi var. Tanıştıklarında Ollie tabii ki Ginny'ye çok kibar davrandı, onu bol bol konuşturdu, Ginny gittikten sonra da, "Ufaklık tam bir entelektüel, değil mi?" dedi.

"Ufaklık." Ginny'nin boyu en az onunki kadar, söylemek geçti içimden haliyle. Ama boydan yana pek nasibini alamamış bir erkeğe boyla ilgili bir şey söylemek fesatlık olurdu, bu yüzden çenemi tuttum. "Entelektüellik" konusunda ne diyeceğimi bilemedim. Bana sorulursa Ginny enetelektüeldir (Ollie, *Savaş ve Barış*'ı okumuş

mu mesela?) ama Ollie'nin ses tonundan söylediğini mi, tam tersini mi kastettiğini çıkaramadım. Anladığım bir şey varsa o da şu: eğer Ginny entelektüelse Ollie bundan hoşlanmıyor, entelektüel değilse, entelektüelmiş gibi davranıyor ve Ollie bundan da hoşlanmıyor. Soğukkanlılıkla terslemem gerekirdi, "Ben senin kadar derin düşünemiyorum," filan gibi ama tabii ki aklıma ancak daha sonra bir şeyler geldi. İşin en kötü tarafı, o bu lafı söyler söylemez içten içe, gizliden gizliye Ginny'yle ilgili bir şeyler sezdim, bir yandan (zihnimde) onu savunurken bir yandan da sinsice Ollie'ye hak veriyordum. Ginny bana bir daha eskisi kadar zeki gelir mi bilmiyorum.

Wilf yanımızdaydı, konuşmanın tamamını duymuş olsa gerekti ama bir şey demedi. Bir zamanlar evlenme teklif ettiği kızı savunmak istemez mi diye sorabilirdim ona ama o olayı bildiğimi ona tam olarak söylemedim hiç. Wilf genellikle (çok uzun boylu olduğundan çoğu insanı dinlediği gibi) başı öne eğik, yüzünde hafif bir tebessümle Ollie'yle beni dinliyor sadece. Aslında gülümsüyor mu, yoksa dudaklarının şekli mi öyle, tam bilemiyorum. Akşamları ikisi birlikte bize geliyorlar, bir süre sonra babamla Wilf iskambil oynuyorlar, Ollie'yle ben de çene çalıyoruz. Bazen de Wilf, Ollie ve ben üçlü briç oynuyoruz. (Babam nedense çok "havalı" olduğunu düşündüğünden briçe hiç girişmedi.) Bazen Wilf'e hastaneden ya da Elsie Bainton'dan (adını bir türlü hatırlayamadığım temizlikçisi – şimdi de Mrs. Box'a seslenip sordum) telefon geliyor, gitmesi gerekiyor. Bazen de iskambil oyunu bittiğinde piyanonun başına geçip ezberden bir şeyler çalıyor. Bazen karanlıkta. Babam verandaya çıkıp Ollie'yle benim yanıma oturuyor, hepimiz iki yana sallanarak dinliyoruz. Wilf sanki bizim için değil, kendisi için çalarmış gibi çalıyor. Bizim dinleyip dinlememiz, sohbet etmemiz onu ilgilendirmiyor. Bazen sohbet edi-

yoruz da; çünkü en sevdiği eser *My Old Kentucky Home* olan babam için biraz fazla klasik olabiliyor. Babam gözle görülür biçimde huzursuz oluyor, o tür müzikleri duyduğunda sanki ayaklarının altındaki yer kaymış gibi oluyor, biz de onun hatırına sohbete başlıyoruz. Sonra da babam Wilf'e çaldıklarını ne kadar beğendiğimizi söylemeyi ihmal etmiyor, Wilf de kibar ve dalgın bir tavırla teşekkür ediyor. Ollie'yle ben, bir şey söylememiz gerekmediğini, Wilf'in bu konudaki fikirlerimizi umursamadığını biliyoruz.

Bir keresinde Wilf piyano çalarken, Ollie'nin çok alçak sesle şarkıyı söylediğini duydum.

"*Morning is dawning and Peer Gynt is yawning...*"[1]

"Ne?" diye fısıldadım.

"Hiç," dedi Ollie, "çaldığı şey."

Harf harf söylettim. P-e-e-r G-y-n-t.

Müzik konusunda biraz daha bilgili olmam gerekir, Wilf'le ortak bir yanımız olsun diye.

Hava birden ısındı. Şakayıklar koskocaman açtı, bebek poposu kadarlar, çayırmelikesi çalılarından çiçekler kar gibi dökülüyor. Mrs. Box bu böyle sürerse düğün günü ortalıkta çiçek kalmayacağını söyleyip duruyor.

Bu satırları yazarken üç fincan kahve içtim ve daha saçımı bile taramadım. Mrs. Box, "Pek yakında bu rahatı bulamayacaksın," diyor.

Elsie Bilmemne ben evin idaresini ele alabileyim diye kendisinin istifa edeceğini söylemiş Wilf'e de ondan.

İşte şimdi rahatımdan vazgeçiyorum, şimdilik Elveda Günlük. Hayatımda gerçekten sıradışı bir şeyler olacakmış ve her şeyi kaydetmek önemliymiş gibi bir his vardı hep içimde. Bir his miydi sadece?

1. (İng.) Şafak söküyor, Peer Gynt esniyor. (Ç.N.)

"Burada böyle siftinebileceğini sanıyorsan yanılıyorsun," dedi Nancy. "Sana bir süprizim var."

"Sende sürpriz bol," dedi Ollie.

O gün pazardı, Ollie siftinebilmeyi umuyordu aslında. Nancy'nin her zaman takdir etmediği bir yanı varsa, o da enerjisiydi.

Yakında o enerjiye ihtiyacı olacaktı herhalde; Wilf'in her zamanki duyarsızlığı ve sıradanlığıyla beklediği yuvayı kurmak için.

Kiliseden sonra Wilf doğrudan hastaneye gitmiş, Ollie de Nancy ve babasıyla öğle yemeğine onlara gelmişti. Pazar günleri sıcak yemek olmazdı; Mrs. Box o gün kendi kilisesine gider, öğle sonrasını da kendi küçük evinde uzun uzun dinlenerek geçirirdi. Ollie Nancy'ye yardım etmiş, mutfağı toparlamışlardı. Yemek odasından katmerli horultular geliyordu.

"Baban," dedi Ollie, içeriye bir göz attıktan sonra, "baban sallanan koltuğunda, dizinde *Saturday Evening Post*'la uyuyor."

"Pazar öğle sonralarında uyuyacağını asla kabullenmez," dedi Nancy, "her defasında bir şeyler okuyacağını sanır."

Nancy beline bir önlük bağlamıştı – ciddi mutfak işi için takılan cinsten bir önlük değildi. İşi bitince önlüğü çıkarıp kapının kulbuna astı, mutfak kapısının yan tarafındaki küçük aynaya bakıp saçlarını kabarttı.

"Berbat görünüyorum," dedi şikâyetçi bir tonda; ama memnuniyetsiz de sayılmazdı.

"Haklısın. Wilf sende ne buluyor anlamıyorum."

"Laflarına dikkat et, çakarım bir tane."

Ollie'yi kapıdan çıkarıp frenküzümü çalılarının etrafından dolandırarak –iki-üç kere anlattığı– eski salınca-

ğının asılı olduğu akçaağacın altına götürdü. Oradan arkadaki toprak yoldan sokağın sonuna yürüdüler. Günlerden pazar olduğu için ortalıkta çim biçen kimse yoktu. Daha doğrusu arka bahçelerde hiç kimse yoktu; evler kapalı, kibirli ve koruyucu görünüyordu, sanki her birinin içinde Nancy'nin babası gibi, Alın Teriyle Kazanılmış Tatil gününde dünyadan elini eteğini çekmiş onurlu insanlar vardı.

Ama bu, kasabanın tamamen sessiz olduğu anlamına gelmiyordu. Pazar öğleden sonraları kasabalılarla civar köylülerin dört yüz metre kadar uzakta, bir kayalığın dibinde uzanan plaja indikleri zamandı. Su kaydırağından çeşitli çığlıklar, denize dalan, suda debelenen çocukların haykırışları, araba klaksonları, dondurmacının kornası, kendilerini gösterme gayretiyle deliye dönmüş delikanlılarla kaygıdan deliye dönmüş annelerin böğürmeleri duyuluyordu. Bu seslerin hepsi karmakarışık tek bir haykırış gibi geliyordu.

Sokağın sonunda, daha yoksul, asfalt döşenmemiş yolun karşı tarafında Nancy'nin eski buzhane olduğunu söylediği boş bir bina vardı; onun arkasında da boş bir arsa, kurumuş bir hendeği aşmak için köprü vazifesi gören bir kalas; sonra sadece bir otomobilin –tercihen tek atlı bir arabanın– geçebileceği genişlikte bir yola çıktılar. Bu yolun her iki yanında duvar oluşturan dikenli çalıların küçük, parlak yeşil yaprakları ve dağınık, kuru pembe çiçekleri vardı. Yola hava girmesini engelliyor, gölge de yapmıyorlardı, Ollie'nin kolları dallara takılıyordu.

Ollie bu kahrolası çalıların ne çalısı olduğunu sorduğunda Nancy, "Yabangülü," dedi.

"Sürpriz de buydu herhalde?"

"Dur, göreceksin."

Ollie bu tünelin içinde tere batmıştı, Nancy biraz yavaşlasa diye dua ediyordu. Herhangi bir üstünlüğü ol-

mayan, olsa olsa şımarıklığı, arsızlığı ve bencilliğiyle dikkat çekebilecek bu kızla ne kadar çok vakit geçirdiğine sık sık şaşırıyordu. Kızı rahatsız etmekten hoşlanıyordu belki. Ortalama kızlardan biraz fazla olan zekâsı sayesinde rahatsız edebiliyordu onu.

Ollie'nin uzaktan görebildiği, bir evin çatısıyla evi gölgeleyen doğru düzgün ağaçlardı; Nancy'den daha fazla bilgi alma umudu kalmadığından, oraya vardıklarında serin bir yerde oturabileceklerini ummakla yetindi.

"Misafir var," dedi Nancy. "Tahmin etmeliydim."

Yolun sonundaki park yerinde külüstür bir T model[1] duruyordu.

"Neyse, bir araba var sadece," dedi Nancy. "Belki gitmek üzeredirler."

Ama arabanın yanına vardıklarında düzgün görünümlü, bir buçuk katlı evden kimse çıkmamıştı – ev bu yörede "beyaz", Ollie'nin memleketinde "sarı" denen tuğlalardan yapılmıştı. (Aslında bozla taba rengi arası bir şeydi.) Evin etrafında çalılık çitler yoktu, sadece çimleri biçilmemiş bahçenin etrafına sarkık bir tel çit çekilmişti. Bahçe kapısından evin kapısına giden beton yol da yoktu, toprak bir yol vardı sadece. Kent dışındaki evlerde normal sayılan bir durumdu – çoğu çiftçi yola taş döşemezdi, çim biçme aletleri de yoktu.

Belki eskiden çiçek tarhları vardı, en azından uzun otların arasında tek tük beyaz ve altın sarısı çiçekler görülüyordu. Ollie bunların papatya olduğundan emin sayılırdı ama Nancy'ye sorup da onun alaylı düzeltmelerine maruz kalmamayı tercih etti.

Nancy onu daha asil ya da yavaş dönemlerden kalma gerçek bir yadigâra götürdü: karşılıklı iki bankı olan,

1. Tin Lizzie diye bilinen ve 1908-1927 arasında üretilen T Model Ford. (Y.N.)

boyanmamış ama sağlam bir ahşap salıncak. Etrafındaki otlar ezilmemişti, belli ki fazla kullanılmıyordu. Sık ve iri yapraklı iki ağacın gölgesinde duruyordu. Nancy salıncağa oturur oturmaz tekrar ayağa fırladı, iki bank arasında dengede durarak, gıcırtılı salıncağı ileri geri sallamaya koyuldu.

"Böylece bizim geldiğimizi anlar," dedi.

"Kim anlar?"

"Tessa."

"Arkadaşın mı?"

"Tabii."

"Yaşlı bir hanım arkadaş mı?" dedi Ollie coşkusuzca. Nancy'nin "hayat dolu" diye adlandırılabilecek –okuyup da çok etkilenmiş olabileceği, kız çocukları için yazılmış kitaplarda muhtemelen böyle adlandırılan– kişiliğini sakınmadan ortalığa saçışına sık sık şahit olmuştu. Aklına fabrikadaki ihtiyarlara takılışı geliyordu.

"Okul arkadaşıyız Tessa'yla biz. Tessa'yla ben."

Bunun üzerine Ollie'nin aklına başka bir şey geldi: Ginny'yle arasını yapmaya çalışması.

"Nedir bu kadar ilginç olan yanı?"

"Göreceksin. Aa!"

Sallanırken birden aşağı atladı ve evin yakınındaki kollu tulumbaya koştu. Hararetle kolu çekmeye koyuldu. Epey uzun süre, enerjik biçimde çektikten sonra su geldi. Ama Nancy yorulmuş gibi görünmüyordu, suyu bir süre boşa akıttıktan sonra çengele asılı teneke kupayı doldurup döke döke salıncağa götürdü. Yüzündeki hevesli ifadeden, Ollie suyu derhal ona uzatacağını sandı ama Nancy, kupayı kendi dudaklarına götürüp mutlu mesut içti.

"Şehir suyu değil bu," dedi, kupayı Ollie'ye uzatarak. "Kuyu suyu. Mis gibi."

Bir kuyunun tepesine asılı eski bir teneke kupadan

arıtılmamış su içebilecek bir kızdı. (Ollie kendi bedeninin uğradığı felaketler yüzünden bu tür tehlikelere başka delikanlılardan daha duyarlıydı.) Nancy'nin gösterişçi bir yanı vardı kuşkusuz. Ama gerçek ve doğal bir pervasızlığı da vardı; büyülü bir hayat sürdüğüne dair saf bir inancı vardı.

Ollie kendisi hakkında aynı şeyi söyleyemezdi. Buna rağmen sıradışı bir kaderi olduğu, anlamlı bir hayatı olacağı hissini de taşırdı – ama bundan ancak şaka yollu söz edebilirdi. Belki de onları yakınlaştıran şey buydu. Ama arada bir fark vardı: Ollie yoluna devam edecek, daha azına razı olmayacaktı. Nancy kız olduğu için razı olacaktı, hatta olmuştu bile. Kızların hayalinden geçemeyecek kadar geniş bir seçenek yelpazesi fikri Ollie'yi birden rahatlattı, Nancy'ye daha şefkatli ve oyunbaz yaklaştı. Bazen niçin onun yanında olduğunu sorması gerekmiyordu kendi kendine; o Nancy'ye, Nancy ona takılarak zaman pırıltılı, kesintisiz akıyordu.

Su gerçekten mis gibiydi ve soğukluğu da harikaydı.

"İnsanlar Tessa'yı ziyarete gelir," dedi Nancy, Ollie'nin karşısına oturarak. "Ziyaretçisi olup olmayacağını asla bilemezsin."

"Öyle mi?" dedi Ollie. Aklından Nancy'nin yarı profesyonel, gelişigüzel bir köy fahişesiyle arkadaşlık kuracak kadar ahlaksız ve bağımsız olabileceği gibi çılgınca bir fikir geçti. En azından kötü yola düşmüş bir kızla arkadaş kalabilecek kadar.

Nancy düşüncelerini okudu – zaman zaman zekiydi.

"Yok artık," dedi. "Öyle bir şey değil kastettiğim. Hayatta duyduğum en feci düşünce bu. Tessa dünyada... iğrenç bir şey. Kendinden utanman gerekir. Dünyada yapmaz öyle şey... Neyse, göreceksin zaten." Nancy'nin yüzü kıpkırmızı olmuştu.

Kapı açıldı, her zamanki uzatılan vedalaşmalar –du-

yulabilen herhangi bir vedalaşma– olmadı; orta yaşlı, yorgun görünümlü ama arabaları kadar perişan halde olmayan bir erkekle bir kadın evden çıktı; toprak yoldan yürürlerken salıncağa bakıp Nancy'yle Ollie'yi gördüler ama konuşmadılar. Tuhaftır, Nancy de konuşmadı, neşeyle selamlamadı onları. Adamla kadın arabaya binip gittiler.

Sonra gölgeli eşikte bir siluet hareket etti, bunun üzerine Nancy seslendi.

"Hey. Tessa."

Tessa gürbüz bir çocuğun vücuduna sahip bir kadındı. Kıvırcık kara saçlarla taçlanmış iri bir kafa, geniş omuzlar, kütük gibi bacaklar. Çorapsızdı, üzerinde tuhaf bir kostüm vardı: denizci yakalı bluz ve etek. En azından o sıcak günde ve artık okullu bir kız olmadığı düşünülürse tuhaftı. Büyük ihtimalle bir zamanlar okulda giydiği bir kıyafetti ve tasarrufçu bir tip olduğundan şimdi evde giyiyordu. Bu tür giysiler hiç eskimez, Ollie'ye sorulursa hiçbir kıza da yakışmazdı. Tessa tıpkı çoğu kız öğrenci gibi beceriksizce taşıyordu kıyafeti.

Nancy, Ollie'yi kapıya götürerek tanıştırdı; Ollie de –genelde kızların hoşlandığı ima eder tonda– onun hakkında çok şey duyduğunu söyledi.

"Hiç de değil," dedi Nancy. "Söylediklerinin tek kelimesine inanma. Onu buraya sırf başka nasıl oyalayacağımı bilemediğim için getirdim aslında."

Tessa'nın gözleri pek iri değildi, gözkapakları torbalıydı ama gözlerinin rengi şaşırtıcı derecede derin ve yumuşak bir maviydi. Gözlerini Ollie'ye çevirdiğinde ne dostça ne düşmanca, hatta ne de meraklı bir ifadeyle parlıyorlardı. Sadece çok derin ve güvenli bakışlardı ve Ollie'nin salak salak, kibarca laflar etmesini engelliyorlardı.

"Gelsenize içeri," dedi Tessa ve önden yürüdü. "Kusura bakmazsanız yayık işini bitireceğim. Son misafirler

geldiğinde yayık çalkalıyordum, ara verdim ama bırakırsam tereyağı kesilebilir."

"Pazar günü yayık çalkalıyorsun, seni seni," dedi Nancy. "Bak Ollie. Tereyağı böyle yapılıyor. Bahse girerim sen, inekten hazır paketli çıkıp dükkâna gittiğini sanıyorsundur. Sen işine bak," dedi Tessa'ya. "Yorulursan ben de deneyebilirim. Seni düğünüme davet etmek için uğramıştım aslında."

"Öyle bir şeyler duydum," dedi Tessa.

"Davetiye gönderirdim ama ilgilenip bakmazsın belki diye düşündüm. En iyisi kendim gidip geleceğim, dedirtene kadar boğazını sıkayım, dedim."

Doğrudan mutfağa girmişlerdi. Pencerelerdeki storlar aşağı kadar çekilmişti, yüksek tavanda bir pervane dönüyordu. İçerisi yemek, çay tabaklarına doldurulmuş sinek zehri, gazyağı ve mutfak bezi kokuyordu. Bütün bu kokular belki on yıllar boyunca duvarlara ve yer tahtalarına sinmişti. Ama birisi –büyük ihtimalle yayığın başında sesli sesli, neredeyse homurtuyla nefes alan kız– dolapları, kapıları açık turkuvaza boyama zahmetine girişmişti.

Yerler kirlenmesin diye yayığın etrafına gazete serilmiş, gazeteler masayla ocağın etrafında çok basılan yerlerde yırtılmıştı. Ollie başka bir köylü kızı olsa centilmenlik yapıp yardım teklif ederdi ama bu durumda kendine pek güvenemiyordu. Bu Tessa asık suratlı bir kız gibi görünmüyordu, sadece yaşına göre büyük, insanı bocalatacak kadar dobra ve kendine yeterli görünüyordu. Onun yanında bir süre sonra Nancy bile sakinleşti.

Tereyağı çıktı. Nancy ayağa fırlayıp baktı, gelip baksın diye Ollie'ye seslendi. Ollie tereyağının açık rengine şaşırdı, sarı bile denemezdi ama Nancy, cehaletine yüklenir diye bir şey demedi. Sonra kızlar yapışkan solgun kütleyi masaya, bir bezin üzerine aldılar ve tahta spatüllerle

dövdükten sonra beze güzelce sardılar. Tessa zemindeki bir kapağı açtı, ikisi Ollie'nin varlığını tahmin edemeyeceği basamaklardan aşağı, mahzene taşıdılar. Nancy inerken tökezleyip çığlık attı. Ollie'nin aklından Tessa'nın tek başına olsa daha kolay taşıyacağı; ama yaramaz, sevimli bir yumurcağa müsamaha eder gibi Nancy'ye müsamaha ettiği geçti. Tessa mahzenden getirdiği limonata şişelerini açarken Nancy'nin yerdeki gazeteleri toparlamasına izin verdi. Köşedeki buzluktan iri bir buz parçası aldı, üstündeki talaşı yıkayıp temizledi, lavaboda bardaklara koymak üzere parçaladı. Ollie yine yardım teklif etmedi.

"Hadi Tessa," dedi Nancy, limonatasından bir yudum aldıktan sonra. "Hadi, söyle şimdi. Hatırım için. Lütfen."

Tessa limonatasından bir yudum aldı.

"Söyle Ollie'ye," dedi Nancy, "ceplerinde neler olduğunu söyle. Sağ ceple başla."

Tessa başını kaldırmadan, "Şey, cüzdanı var herhalde," dedi.

"Hadi ama," dedi Nancy.

"Aslında doğru söylüyor," dedi Ollie. "Cüzdanım var. İçindekileri de tahmin etmesi şart mı? Fazla bir şey yok çünkü."

"Onu boş ver," dedi Nancy. "Başka ne olduğunu söylesene Tessa. Sağ cebinde."

"Nedir bu kuzum?" dedi Ollie.

"Tessa," dedi Nancy tatlılıkla, "hadi Tessa, beni tanıyorsun. Unuttun mu, biz eski arkadaşız, birinci sınıftan beri arkadaşız. Lütfen, hatırım için söyle."

"Bu bir oyun mu?" dedi Ollie. "İkinizin uydurduğu bir oyun mu?"

Nancy ona güldü.

"Ne oldu?" dedi. "Cebinde ne var da utanıyorsun? Pis kokulu bir çorap mı yoksa?"

"Kurşunkalem," dedi Tessa çok alçak sesle. "Biraz para. Bozuk para. Miktarını bilemiyorum. Bir kâğıt parçası, üstünde yazılar var galiba. Basılı olabilir."

"Boşalt Ollie!" diye haykırdı Nancy. "Boşalt cebini."

"Ha, bir de çiklet," dedi Tessa. "Sanıyorum çiklet. Başka bir şey yok."

Çikletin kâğıdı çıkmış, kirlenmişti.

"Çikletin cebimde olduğunu unutmuşum," dedi Ollie, unutmamıştı oysa. Kurşunkalem, birkaç beş sentlikle bakır paralar, katlanmış, yıpranmış bir gazete kupürü.

"Onu bana biri verdi," dedi Ollie, Nancy kupürü kapıp açarken.

"Kaliteli, özgün şiir ve düzyazı eserler alıyoruz," diye okudu yüksek sesle. *"Başvurular ciddi olarak..."*

Ollie kupürü Nancy'nin elinden çekip aldı.

"Onu bana biri verdi. Fikrimi almak istedi, ciddi bir kurum mudur diye."

"Aman Ollie."

"Hâlâ cebimde olduğunun bile farkında değildim. Çikletin de öyle."

"Şaşırmadın mı peki?"

"Şaşırdım tabii. Unutmuştum."

"Tessa'ya şaşırmadın mı? Her şeyi bilmesine?"

Ollie'yi sıkıntıdan ter basmıştı ama Tessa'ya iyi kötü gülümseyebildi. Tessa'nın bir suçu yoktu.

"Bir yığın erkeğin cebinde olan şeyler," dedi. "Bozuk para, normal. Kalem..."

"Peki çiklet?" dedi Nancy.

"Olabilir."

"Peki basılı kâğıt. *Basılı*, dedi."

"Bir kâğıt parçası, dedi. Üstünde ne yazdığını bilmiyordu. Bilmiyordun, değil mi?" dedi Ollie Tessa'ya.

Tessa başını iki yana salladı. Gözü kapıda, kulak kesilmişti.

"Galiba bir araba geliyor," dedi.

Haklıydı. Şimdi üçü de duyuyorlardı araba sesini. Nancy kalkıp perdenin kenarından baktı, o anda Tessa beklenmedik biçimde Ollie'ye gülümsedi. Suç ortaklığı ya da özür gülümsemesi değildi, olağan bir cilveleşme de değildi. Açık seçik bir davette bulunmayan bir dostluk gülümsemesi olabilirdi. İçindeki sıcaklığın, sorunsuz bir ruh halinin sunulmasıydı sadece. Aynı anda Tessa'nın geniş omuzları da hareket etti, huzurlu bir yerleşme oldu sanki, gülümsemesi bütün varlığına yayılıyormuş gibi.

"Lanet olsun!" dedi Nancy. Ama o heyecanını, Ollie de garip ilgi ve şaşkınlığını kontrol etmek durumundaydılar.

Tam bir adam arabadan inerken Tessa da kapıyı açtı. Adam bahçe kapısının önünde durup Nancy'yle Ollie'nin geçmesini bekledi. Muhtemelen altmış yaşlarında, kalın omuzlu, ciddi suratlı, açık renk yazlık takım elbise giymiş, melon şapkalı bir adamdı. Arabası yeni model spor bir arabaydı. Nancy'yle Ollie'yi başıyla selamlarken bir doktor muayenehanesinden çıkan iki kişiye kapıyı açarak yol verircesine saygılı ve kasten meraksızdı.

Tessa'nın kapısı onun arkasından kapanalı çok olmamıştı ki, yolun başında bir araba daha göründü.

"Kuyruk," dedi Nancy, "pazar öğle sonraları yoğundur. En azından yazın. İnsanlar onu ziyarete kilometrelerce öteden gelir."

"Ceplerinde neler olduğunu söylesin diye mi?"

Nancy yorum yapmadı.

"Genellikle kayıp eşyalarını sorarlar. Değerli şeyler. En azından kendileri için değerli."

"Para alıyor mu peki?"

"Sanmıyorum."

"Alması gerekir."

"Neden gerekir?"

"Yoksul değil mi?"

"Açlıktan ölmüyor ama."

"Belki çoğu zaman pek bilemiyordur."

"Bence biliyor, yoksa insanlar durmadan gelmezdi, değil mi?"

Güneşli, havasız tünelde gül çalıları arasında yürürlerken sohbetlerinin tonu değişti. Yüzlerinden akan teri siliyorlardı, birbirlerine laf çakacak enerjileri de kalmamıştı.

"Anlayamıyorum," dedi Ollie.

"Anlayabilen var mı bilmem," dedi Nancy. "Sırf insanların kaybettiği şeyler de değil. Ceset bulduğu da oldu."

"Ceset mi?"

"Demiryolunun orada yürüyen bir adamın tipiye tutulup donarak öldüğü düşünülüyordu; cesedini bulamadılar, Tessa göl kenarına, uçurumun altına bakmalarını söyledi. Buldular. Demiryoluyla alakası yoktu. Bir keresinde de kayıp bir inek vardı, Tessa boğulduğunu söyledi."

"Öyleyse," dedi Ollie, "bütün bunlar doğruysa niye kimse araştırmadı? Yani bilimsel olarak demek istiyorum."

"Doğru tabii."

"Ona güvenmediğimi söylemek istemiyorum. Ama nasıl becerdiğini de merak ediyorum. Sen hiç sormadın mı?"

Nancy'nin cevabı Ollie'yi şaşırttı. "Kabalık olmaz mı sormak?" dedi.

Şimdi bu sohbetten sıkılmış gibi görünen Nancy'ydi.

"Peki," diye ısrar etti Ollie, "okulda, çocukken de görüyor muydu bir şeyler?"

"Hayır. Bilmiyorum. Görüyorduysa da hiç çaktırmıyordu."

"Diğer çocuklardan farksız mıydı?"

"Tam farksız da sayılmazdı. Ama kim herkesten farksızdır ki? Yani mesela ben kendimi farksız görmedim hiç.

Ginny de kendini farksız görmezdi. Tessa'nın farklılığı uzakta oturması, sabahları okula gelmeden önce ineği sağmak zorunda olmasıydı, hiçbirimiz yapmazdık böyle şeyler. Ben hep onunla arkadaş olmaya çalıştım."

"Eminim," dedi Ollie yumuşak bir tonda.

Nancy duymazlıktan geldi.

"Sanıyorum hastalandığında başladı, öyle olsa gerek. Lise ikideydik, Tessa hastalandı, nöbet geçiriyordu. Okulu bıraktı, bir daha da dönmedi, işte o zaman dünyadan kopmuş gibi oldu."

"Nöbet," dedi Ollie. "Sara nöbeti mi?"

"Öyle bir şey duymadım. Öf..." dedi Nancy Ollie'ye sırtını dönerek. "İğrenç bir şey yaptım."

Ollie olduğu yerde durdu. "Neden?" dedi.

Nancy de durdu.

"Seni oraya bilhassa götürdüm, burada özel bir şeyimiz olduğunu göstermek için. Onu. Tessa'yı. Yani Tessa'yı göstermek için."

"Evet. Ne olmuş?"

"Çünkü sen burada dikkate değer herhangi bir şeyimiz olmadığını düşünüyorsun. Bizi sadece alay edilecek insanlar olarak görüyorsun. Hepimizi. Ben de sana onu göstermek istedim. Hilkat garibesiymiş gibi."

"Ona *hilkat garibesi* diyemem."

"Ama benim niyetim buydu. Kafamı duvara vursam yeridir."

"Yok canım."

"Gidip ondan özür dilemeliyim."

"Ben olsam dilemezdim."

"Dilemez miydin?"

"Hayır."

O akşam Ollie, Nancy'ye yardım etti, soğuk büfe hazırladılar. Mrs. Box bir piliç pişirip jöleli salatalar ya-

parak buzdolabına kaldırmış, Nancy de cumartesi günü çilekle yenmek üzere kek yapmıştı. Her şeyi çıkarıp öğleden sonra gölgede kalan verandaya yerleştirdiler. Yemek bitip tatlıya geçilmeden önce Ollie yemek tabaklarıyla salata servis tabaklarını mutfağa taşıdı.

Durup dururken, "Acaba gelenlerin herhangi biri ona bir şeyler getirmeyi akıl ediyor mudur?" dedi. "Piliç mesela ya da çilek?"

Nancy en güzel görünen çilekleri meyve şekerine batırmakla meşguldü. Birkaç saniye sonra, "Anlamadım?" dedi.

"O kıza. Tessa'ya."

"Ha," dedi Nancy, "onun tavukları var, isterse birini keser. Çilek ekmiş de olabilir. Köylüler ekiyor genellikle."

Eve dönerlerken yolda kapıldığı pişmanlık dalgası Nancy'ye iyi gelmiş, şimdi de sona ermişti.

"Mesele sadece hilkat garibesi olmaması değil," dedi Ollie. "Ayrıca o da kendisini öyle görmüyor."

"Tabii görmüyor."

"O halinden memnun. İnanılmaz gözleri var."

Nancy Wilf'e seslenip kendisi tatlıyı hazırlarken piyano çalmak ister mi, diye sordu.

"Kremayı çırprnam lazım, bu havada çırp çırp bitmeyecek."

Wilf bekleyeceklerini söyledi, yorgundu.

Ama sonra, bulaşıklar yıkanır, hava kararırken çaldı. Nancy'nin babası kilisedeki akşam ayinine gitmedi –o kadarı da fazla diye düşünüyordu– ama pazar günleri iskambil ya da başka bir oyun oynanmasına izin vermezdi. Wilf piyano çalarken o da tekrar *Post*'a göz gezdirdi. Nancy babasının göremeyeceği bir yere, verandadaki basamaklara oturup kokunun yayılmayacağını umarak bir sigara içti.

"Evlendiğimde," dedi parmaklığa yaslanmış duran

Ollie'ye, "evlendiğimde canım istediği zaman sigara içeceğim."

Ollie ciğerleri yüzünden sigara içmiyordu elbette.

Güldü. "Bak sen," dedi, "evlenmek için yeterli bir neden mi sence?"

Wilf ezberden "*Eine Kleine Nachtmusik*"i çalıyordu.

"İyi çalıyor," dedi Ollie. "Elleri maharetli. Ama kızlar ellerinin soğuk olduğunu söylerdi."

Ne var ki aklı Wilf'te, Nancy'de ya da bu tür bir evlilikte değildi. Tessa'yı, tuhaflığını ve dinginliğini düşünüyordu. Yabangüllü yolun sonundaki evinde bu uzun, sıcak akşamda ne yaptığını merak ediyordu. Ziyaretçiler gelmeye devam ediyor muydu, hâlâ insanların sorunlarını çözmekle mi meşguldü? Yoksa dışarı çıkıp gıcırtılı salıncağa oturmuş, yeni doğan ayla baş başa, ileri geri sallanıyor muydu?

Kısa bir süre sonra, Tessa'nın akşamlarını ekili domateslere tulumbadan kova kova su taşıyarak, fasulyelerle patatesleri toprağa gömerek geçirdiğini ve onunla konuşma fırsatı yakalamak istiyorsa kendisinin de bu işlerle meşgul olması gerekeceğini keşfedecekti.

Bu süre boyunca Nancy düğün hazırlıklarına giderek daha fazla gömülecek, zihninde Tessa'ya da, Ollie'ye de yer olmayacak, sadece bir-iki kere Ollie'ye artık ona ihtiyacı olduğunda hiç ortalıkta görünmediğini söyleyecekti.

29 Nisan, Sevgili Ollie,

Quebec'ten döndüğümüzden beri senden bir haber alacağımız beklentisi içindeydim, hiçbir haber (Noel'de bile!) almayınca şaşırdım ama daha sonra sebebini öğrendim diyebilirim herhalde – birkaç kere mektup yazmaya başladım ama duygularımı bir düzene sokuncaya kadar ertelemek zorunda kaldım. *Saturday Night*'taki makaleyle ya da öyküyle ya da her

ne şekilde adlandırıyorsan yazınla ilgili olarak, iyi yazılmış demem gerekir herhalde; bir dergide yazının yayımlanması da senin için başarı mutlaka. Babam "küçük" bir göl limanı teriminden hoşlanmadı, sana buranın Huron Gölü'nün bu yakasındaki en iyi ve en işlek liman olduğunu hatırlatıyor, bense "alelade" lafından pek hoşlanmadım galiba. Burası herhangi bir yerden daha mı alelade bilmiyorum, ayrıca nasıl olmasını beklerdin, şiirsel mi?

Ne var ki esas sorun Tessa ve bunun onun hayatını nasıl etkileyeceği. Bunu düşündüğünü sanmıyorum. Ona telefonla ulaşamadım, direksiyon arkasına oturup onu ziyarete gitmem de (tahmin edebileceğin nedenlerden ötürü) kolay değil. Zaten duyduğuma göre, gelen gidenin ardı arkası kesilmiyormuş, üstelik oturduğu yere bu mevsimde arabayla gitmek çok zor, çekiciler hendeğe yuvarlanmış arabaları çekiyormuş (karşılığında da teşekkür değil, ilkel koşullarımızla ilgili nutuk dinliyorlar). Yol berbat durumda, onarılacak hali kalmamış. Yabangülleri herhalde tarihe karıştı. Belediye şimdiden masrafları nasıl karşılayacağını düşünüyor kara kara, bir yığın insan reklamın Tessa'nın işi olduğunu ve köşeyi döndüğünü düşündüğünden çok öfkeli. Asla para almadığına inanmıyorlar, bu işten para kazanan biri varsa o da sensin. Bu babamın lafı, ben senin paracı bir insan olmadığını biliyorum. Senin derdin yazının dergide basılmasının şanı şerefi. Eğer bu sözlerim sana alaylı geldiyse kusura bakma. Hırslı olmak iyi bir şey ama başkalarını da düşünmek gerekmez mi?

Sen belki bir tebrik mektubu bekliyordun, umarım beni mazur görürsün, bu düşüncelerimi daha fazla içimde tutamadım.

Yalnız bir şey daha eklemek istiyorum. Sana bir şey soracağım, başından beri yazmaya niyetli miydin? Tessa'nın evine birçok kere tek başına gittiğini duydum. Bana bundan hiç bahsetmemiştin, birlikte gitmeyi teklif etmemiştin. "Malzeme" peşinde olduğunu (herhalde sen böyle tanımlıyorsundur) hiç

söylememiştin, hatırladığım kadarıyla olayın tamamını da alay ederek kestirip atmıştın. Yazının tamamında seni oraya benim götürdüğümle, Tessa'yla tanıştırdığımla ilgili tek laf yok. Yok sayılmış tamamen, tıpkı şahsen de bir takdir ya da teşekkür olmaması gibi. Merak ediyorum, niyetin konusunda Tessa'ya ne kadar dürüst davrandın, "bilimsel merakını" –senden alıntı yapıyorum– doyurmak için ondan izin istedin mi? Ne yaptığını ona açıkladın mı? Yoksa öyle gidip gelip "yazarlık mesleğine" atılmak için bizleri, buralı "alelade insanları" kullandın mı?

Her neyse, sana iyi şanslar Ollie, senden bir daha haber alacağımı sanmıyorum. (Zaten daha önce de bu şerefe nail olmamıştık.)

Yengen Nancy.

Sevgili Nancy,

Nancy, bence gerçekten yok yere mesele çıkarıyorsun. Tessa'yı eninde sonunda biri keşfedecek ve "yazacak"tı, o kişi neden ben olmayayım? Yazıyı yazma fikri zamanla, onunla konuştukça biçimlendi kafamda. Gerçekten "bilimsel merak" güdüsüyle hareket ettim; mizacımın daima savunacağım bir unsuru varsa o da bu merakımdır. Anladığım kadarıyla senden izin almamı ya da her hareketimden ve niyetimden seni haberdar etmemi bekliyormuşsun, senin gelinlik, hediye partileri, kaç gümüş tepsi geldiği ve daha Tanrı bilir nelerin telaşıyla oradan oraya koşuşturduğun bir dönemde.

Tessa'ya gelince, yazım çıktıktan sonra onu unuttuğumu ya da bunun hayatını nasıl etkileyeceğini düşünmediğimi sanıyorsan yanılıyorsun. Hatta bana bir not da yazdı; hayatının senin tarif ettiğin gibi karmakarışık olmadığı anlaşılıyor. Zaten oradaki hayatına pek uzun süre katlanmak zorunda da kalmayacak. Yazıyı okuyup ilgilenen birkaç kişiyle temastayım. Bu konularda meşru araştırmalar yapılıyor, burada da birkaç araştırma var ama çoğu ABD'de. Sanıyorum sınırın ötesinde bu tür konulara ayıracak daha fazla paraları ve daha içten bir

ilgi var; dolayısıyla oradaki bazı ihtimalleri –araştırma konusu olarak Tessa ve bu alanda bilim muhabiri olarak benim için– araştırıyorum; Boston, Baltimore, belki de Kuzey Carolina'da.

Hakkımda bu kadar katı düşünmene üzüldüm. Üstü kapalı tek bir haber (müjde?) dışında evlilik hayatın hakkında hiçbir şey yazmamışsın. Wilf'ten hiç söz etmiyorsun ama onu da yanında Quebec'e götürdün herhalde, umarım iyi vakit geçirmişsinizdir. Umarım Wilf her zamanki gibi afiyettedir.

Sevgiler, Ollie.

Sevgili Tessa,

Anlaşılan telefonunu kapattırmışsın, bu kadar meşhur olunca mecbur kaldın herhalde. Laf çakmak için söylemiyorum. Bu aralar söylediklerim sık sık niyetimden farklı çıkıyor ağzımdan. Bebek bekliyorum –duymuş muydun bilmem– bu yüzden çok alınganlaştım, gerginleştim.

Tahmin ederim ki bugünlerde onca gelen gidenle işin başından aşkındır, kafan da karışıktır. Normal hayatını sürdürmekte zorluk çekiyor olmalısın. Fırsat bulursan seninle görüşmeyi çok isterim. Yani aslında kente gelirsen (artık her ihtiyacını sipariş ettiğini duydum bakkalda) bize davet ediyorum seni. Yeni –yani yeni döşenmiş ve benim için yeni– evimi hiç görmedin. Aslında düşünüyorum da, eski evimi de görmemiştin, hep ben sana geliyordum. Aslında daha sık gelmeyi isterdim. Hayat hep koşturmacayla geçiyor. Elde ederek ve harcayarak, yıkıp dökeriz güçlerimizi. Niye koşturmacaya kendimizi kaptırıp yapmamız gereken ya da yapmak istediğimiz şeyleri yapamıyoruz? Eski tahta spatüllerle tereyağını nasıl dövmüştük, hatırlıyor musun? Çok hoşuma gitmişti. O gün sana Ollie'yi getirmiştim, umarım pişman değilsindir.

Tessa, lütfen işlerine karıştığımı, beni ilgilendirmeyen konulara burnumu soktuğumu düşünme ama Ollie bana yazdığı bir mektubunda ABD'de araştırma mı ne yapan birtakım insanlarla temas kurduğundan söz etti. Umarım seninle de bu

konuda temas etmiştir. Ne tür araştırmaları kastettiğini bilmiyorum ama itiraf etmem gerekir ki mektubun o bölümünü okuduğumda kanım dondu. Senin –eğer düşündüğün buysa– buralardan ayrılıp kimsenin seni tanımadığı, arkadaş olarak, normal bir insan gibi görmediği yerlere gitmenin iyi bir şey olmayacağını hissediyorum. Sana bunu söylemek istedim.

Sana söylemem gereken bir şey daha var ama nasıl söyleyeceğimi de bilemiyorum. Konu şu: Ollie kötü bir insan değil elbette ama etkileyici bir tarafı var –şimdi düşünüyorum da, sadece kadınları değil, erkekleri de etkiliyor– ve bunu tam olarak bilmiyor değil de, sorumluluğunu üstlenmiyor. Açıkça söyleyeyim, ona âşık olmaktan daha kötü bir kader düşünemiyorum. Seninle ya da bu deneylerle veya olaylarla ilgili mektup yazabildiğine göre ikinizi bir şekilde bir bütün olarak görüyor; sana çok dostça ve doğal davranacaktır ama sen onun davranışlarını yanlış anlayıp daha fazla bir şey bekleyebilirsin. Lütfen bunları söylediğim için bana kızma. Ziyaretini bekliyorum.

Öpücükler Nancy.

Sevgili Nancy,

Lütfen beni merak etme. Ollie her konuda benimle teması sürdürüyor. Sen bu notu aldığında evlenmiş, hatta belki ABD'de olacağız. Yeni evini göremediğime üzüldüm.

Sevgiler, Tessa.

Kafada bir delik

Orta Michigan'ın tepeleri meşe ormanlarıyla kaplıdır. Nancy bu ormanlara ilk ve tek ziyaretini 1968 sonbaharında, meşe yaprakları renk değiştirdikten sonra; ama henüz ağaçlardan dökülmemişken yapmıştı. O meşe ormanlarına değil, sonbahar renkleri kırmızı ve altın yal-

dız olan akçaağaç ve gürgen ormanlarına alışıktı. İri meşe yapraklarının daha koyu renkleri, pas ve vişne çürüğü tonları güneşli havada bile ruhunu hafifletmemişti.

Özel hastanenin bulunduğu tepede hiç ağaç yoktu ve herhangi bir kente, köye, hatta yaşanan çiftliğe yakın sayılmazdı. Bazı küçük kentlerde görülen türden bir binaydı: eskiden önemli bir ailenin malikânesiyken herkes ölünce ya da binaya bakamayacak hale düşünce hastaneye "dönüştürülmüş" bir yer. Ön kapının iki yanında iki sıra çıkma pencere, ikinci katta boydan boya çatı pencereleri. Eski, pis tuğla, ne bir çalı, ne bir çit, ne elma ağacı sadece kırpılmış otlar ve çakıltaşı döşeli otopark.

Kaçmak isteyen biri için saklanacak yer değil.

Wilf hastalanmadan önceki günlerde böyle bir şey aklından geçmezdi – en azından bu kadar hızlı geçmezdi.

Arabasını otoparktaki birkaç arabanın yanına park etti, acaba personelin mi yoksa ziyaretçilerin arabaları mı diye düşündü. Böyle ücra bir yere kaç ziyaretçi gelirdi?

Ön kapıdaki tabelayı okuyabilmek için birkaç basamak çıkmak gerekiyordu; tabelada yan kapıyı kullanmanız söyleniyordu. Yaklaştığında, Nancy bazı pencerelerde parmaklık olduğunu gördü. Çıkma pencerelerde değil de –ama bunlar da perdesizdi– onların üzerindeki ve altındaki, kısmen zeminin üzerinde kalan bir bodrum katı denebilecek kattaki bazı pencerelerde.

Gitmesi söylenen kapı bu alt kata açılıyordu. Nancy zili çaldı, sonra kapıyı tıklattı, ardından tekrar zili denedi. Zilin çaldığını duyar gibiydi ama emin olamıyordu, içeride müthiş bir patırtı vardı. Kapının tokmağını çevirmeyi denedi ve şaşırarak –pencerelerde parmaklık vardı çünkü– açıldığını gördü. Mutfağın eşiğindeydi, bir yığın insanın öğle yemeği bulaşıklarını yıkayıp kaldırdığı kocaman, hareketli, kurumsal bir mutfak.

Mutfak pencereleri çıplaktı. Yüksek tavan, sesleri

yükseltiyordu; duvarlar, dolaplar hep beyaza boyanmıştı. Güneşli sonbahar gününün en aydınlık saati olmasına rağmen içerideki bazı ışıklar da yakılmıştı.

Nancy ânında fark edildi elbette. Ama kimse onu selamlayıp ne istediğini sormuyordu.

Bir şey daha ona tanıdık geldi. Işığın ve gürültünün sert baskısıyla birlikte, artık kendi evinde de kapıldığı ve eve gelenlerin muhtemelen daha da belirgin biçimde fark ettiği hissin aynısına kapılmıştı.

Bir şeylerin ayarı kaçmış, düzeltmenin, değiştirmenin imkânı yokmuş, sadece elinden geldiğince direnebilirmişsin gibi bir duygu. Bazı insanlar bu tür bir yere girdiğinde derhal vazgeçer, direnmeyi bilmezler, dehşete ya da korkuya kapılırlar, kaçmaları gerekir.

Beyaz önlüklü bir adam, içinde çöp kovası olan bir el arabasını sürerek Nancy'nin yanına geldi. Adamın onu karşılamak için mi geldiğini yoksa sadece yolunun üzerinde mi olduğunu anlayamadı Nancy ama adam gülümsüyordu, dostane görünüyordu, Nancy de kim olduğunu ve kimi görmeye geldiğini söyledi. Adam dinledi, birkaç kere başıyla onayladı, daha da çok gülümsedi, başını iki yana sallayıp parmaklarıyla ağzına pat pat vurdu, oyun oynar gibi, konuşamadığını ya da konuşmasının yasak olduğunu anlatmak ister gibi, sonra da arabasını paldır küldür bir rampadan aşağı, alt bodruma sürerek yoluna devam etti.

Adam personel değil hastaydı herhalde. Çalışabilecek durumda olanların çalıştırıldığı türden bir yer olsa gerekti. Çalışmanın onlara iyi geleceği düşünülerek, belki geliyordu da.

Sonunda yetkili gibi görünen biri geldi; aşağı yukarı Nancy'yle aynı yaşta, koyu renk tayyör giymiş –diğerlerinin çoğunun üzerindeki boy önlüklerinden takmamış– bir kadındı; Nancy her şeyi baştan bir kere daha anlattı.

Bir mektup almıştı, hastalardan biri –onlar, sakinlerimizden biri demeyi tercih ediyordu– temas edilecek kişi olarak onun adını vermişti.

Mutfaktakilerin personel olmadığı konusundaki tahmini doğruydu.

"Ama burada çalışmak hoşlarına gidiyor," dedi müdire. "Gurur duyuyorlar." Sağa sola uyaran gülümsemeler bahşettikten sonra Nancy'yi mutfağa açılan bir odaya, ofisine götürdü. İkisi konuşurlarken müdirenin çok çeşitli mevzuları hallemek zorunda kalacağı anlaşıldı; mutfaktaki işlerle ilgili kararlar veriyor, beyaz önlüğe bürünmüş biri kapıdan başını uzattığında şikâyetleri dinliyordu. Dosyalarla, duvarlardaki çengellere pek profesyonel olmayan biçimde iliştirilmiş faturalarla, duyurularla da o ilgilenmek zorundaydı herhalde. Ayrıca Nancy gibi ziyaretçilerle de uğraşıyordu.

"Eski kayıtlarımıza bakıp verilen akraba isimlerini çıkardık..."

"Ben akraba değilim," dedi Nancy.

"Her neyse, sizin aldığınız mektubun aynısını başkalarına da yazdık, bu tür vakaların nasıl ele alınmasını istedikleri konusunda birtakım ilkeler oluşturmak için. Doğrusu pek fazla kişiden tepki alamadık. Bunca yolu geldiğiniz için teşekkür ederim."

Nancy *bu tür vakalar*'la neyi kastettiğini sordu.

Müdire yıllardır burada olan bazı kişilerin belki de burada olmamaları gerektiğini söyledi.

"Şunu söyleyeyim ki ben burada yeniyim," dedi, "ama bildiklerimi size anlatacağım."

Müdirenin anlattığına göre, kurum resmen ardiye gibi kullanılmıştı, gerçekten akıl hastası olanlar, bunaklar, asla şu veya bu şekilde normal bir gelişme gösteremeyecek hastalar, ailelerinin baş edemediği ya da baş etmek istemediği insanlar, hepsi burada toplanmıştı. Öteden be-

ri geniş bir yelpaze oluşturmuşlardı, hâlâ da öyle olmaya devam ediyordu. Ciddi sorunları olanların hepsi kuzey kanadında, güvenlik önlemleri altındaydı.

Başlangıçta burası özel bir hastaneydi, sahibi ve yöneticisi bir doktordu. O öldükten sonra hastanenin yönetimi ailenin –doktorun ailesinin– eline geçmiş, onların başka türlü iş yaptığı anlaşılmıştı. Bir bölümü yoksullar hastanesine dönüştürülmüştü, aslında hiç de yoksul olmayan kimi yoksul hastalar için ödenek almak amacıyla garip anlaşmalar yapılmıştı. Defterlerde hâlâ kayıtlı olan hastaların bazıları aslında ölmüştü, bazılarınınsa burada bulunmaya hakkı da yoktu, kaydı da. Elbette hastaların birçoğu bakımlarının bedelini çalışarak ödüyorlardı, bu genelde moralleri açısından yararlı olabilirdi –öyleydi de– ama yasal değildi.

Ve yakın zamanda kapsamlı bir soruşturma yapılmıştı, hastane kapatılacaktı. Bina zaten harabeydi. Kapasitesi yetersizdi, şimdi işler farklı yürütülüyordu. Ciddi vakalar Flint ya da Lansing'de büyük bir kuruma gönderilecekti –henüz kesinleşmemişti– bazıları huzurevlerine, son dönemlerde rağbet gören toplu evlere gidebilecek durumdaydı, son olarak da akrabalarının yanına yerleştirilirlerse idare edebilecek hastalar vardı.

Tessa'nın bunlardan biri olduğu düşünülüyordu. Hastaneye ilk yattığında elektrik tedavisi gerekmişti anlaşılan ama uzun süredir pek hafif ilaçlar kullanıyordu sadece.

"Şok mu veriliyordu?" dedi Nancy.

"Belki şok *terapi*," dedi müdire, sanki fark edermiş gibi. "Akraba olmadığınızı söylediniz. Yani onu yanınıza almak gibi bir niyetiniz yok."

"Benim eşim..." dedi Nancy, "eşim de, yani onun da bu tür bir yerde olması gerekir herhalde ama ben evde bakıyorum."

"Ya, öyle mi?" dedi müdire, inanmamış gibi değilse de duygudaşlık kurmadan iç çekerek. "Bir sorun da, anlaşıldığı kadarıyla vatandaş bile olmaması. Kendisi olmadığını sanıyor – evet, bu durumda onu görmek istemezsiniz herhalde, değil mi?"

"İsterim," dedi Nancy. "İsterim. Onu görmek için geldim buraya."

"Ya. Peki. Hemen şu köşeyi dönünce, pastane bölümünde bulabilirsiniz onu. Yıllardır burada pastacılık yapıyor. Başlangıçta profesyonel ahçı varmış sanıyorum; ama o, işten ayrılınca başkasını tutmamışlar, Tessa varken ihtiyaç duymamışlar."

Müdire ayağa kalkarken, "Evet," dedi, "isterseniz ben bir süre sonra uğrar, sizinle bir şey konuşmak istediğimi söylerim. Siz de sıvışırsınız. Tessa oldukça zekidir, gelişmelerden de haberdar, onu yanınıza almadan gittiğinizi görürse üzülebilir. Ben size usulca ayrılma fırsatı tanıyacağım."

Tessa'nın saçları tamamen ağarmamıştı. Bukleleri sımsıkı bir filenin içine hapsedilmişti, her zamankinden geniş, yüksek ve beyaz alnında hiç kırışık yoktu. Vücudu da genişlemişti. Beyaz fırıncı önlüğünün altında kaya gibi sert görünen iri göğüsleri vardı ve bu yüke rağmen, o andaki pozisyonuna rağmen –bir masanın üzerine eğilmiş koca bir hamur parçasını açmaktaydı– omuzları dimdik ve haşmetliydi.

Fırında Tessa'dan başka bir tek kız –hayır, kadın– vardı; ince, uzun boyluydu, yüz hatları düzgündü; güzel yüzü sürekli garip tiklerle çarpılıyordu.

"Aa, Nancy, sen mi geldin," dedi Tessa. Oldukça doğal bir tonda konuşuyordu ama kemiklerinin üzerinde hatırı sayılır bir et yükü taşıyan herkes gibi sesli nefes alıyor, istemsiz bir samimiyet yayıyordu etrafına. "Yap-

ma Elinor. Saçmalama. Hadi git arkadaşıma bir iskemle getir."

Nancy'nin yeni âdetlere uygun şekilde onu kucaklamaya yeltendiğini görünce telaşlandı. "Ah, una batmış haldeyim. Ayrıca Elinor seni ısırabilir. Elinor insanların benimle fazla samimi olmasından hoşlanmaz."

Elinor elinde bir iskemleyle çabucak dönmüştü. Nancy özellikle onun gözlerine bakarak tatlılıkla konuştu.

"Çok teşekkür ederim Elinor."

"Elinor konuşmaz," dedi Tessa. "Ama harika bir yardımcı. Onsuz yapamazdım, değil mi Elinor?"

"Biliyor musun?" dedi Nancy. "Beni tanımana şaşırdım. Eski günlerden beri epey çöktüm."

"Evet," dedi Tessa, "gelip gelmeyeceğini merak ediyordum."

"Ölmüş de olabilirdim aslında. Ginny Ross'u hatırlıyor musun? Ginny öldü."

"Evet."

Tessa turta hamuru açıyordu. Hamurdan yuvarlak bir parça kesip madeni bir turta kalıbına yapıştırdı, kalıbı bir eliyle havada tutup ustalıkla çevirerek öteki elinde tuttuğu bıçakla kesti. Bu işi peş peşe, hızla birçok kere yaptı.

"Wilf ölmedi mi?" dedi.

"Hayır, ölmedi. Ama keçileri biraz kaçırdı Tessa." Nancy patavatsızlık ettiğini biraz geç fark etti ve daha hafif bir tonda konuşmaya çalıştı. "Zavallı Wolfie bir tuhaflaştı." Yıllar önce Wilf'e Wolfie[1] diye seslenmeyi denemişti; uzun çenesine, ince bıyığına ve parlak, sert bakışlı gözlerine uygun olduğunu düşünürdü. Ama Wilf alay ettiğinden şüphelenerek bu takma addan hoşlanmamış, Nancy de vazgeçmişti. Wilf artık aldırmıyordu, sırf

1. (İng.) *Wolf*: kurt. (Ç.N.)

o adı telaffuz etmek bile Nancy'nin Wilf'e daha iyimser ve şefkatli davranmasını sağlıyordu, halihazırdaki koşullarda bu iyi bir şeydi.

"Halılara gıcık oluyor mesela."

"Halılara mı?"

"Salonda şöyle dolaşıyor," dedi Nancy, havada bir dikdörtgen çizerek. "Duvara yapışık mobilyaların yerini değiştirmek zorunda kaldım. Dönüp duruyor, dönüp duruyor." Sonra yersiz biçimde, belki özür diler gibi güldü.

"Aa, burada da öyle yapanlar var," dedi Tessa başını sallayıp işin içyüzünü bilircesine onaylayarak. "Duvarla aralarında hiçbir şey olmasın istiyorlar."

"Çok bağımlı oldu. Bütün gün, *Nancy nerede? Nancy nerede?* Bu aralar benden başkasına güvenmiyor."

"Saldırgan mı?" dedi Tessa aynı profesyonel tonda, uzman havasında.

"Hayır. Şüpheleniyor ama. Birilerinin geldiğini, ondan bir şeyleri gizlediğini sanıyor. Saatlerin kurcalandığını, hatta gazetedeki tarihin değiştirildiğini sanıyor. Sonra ben, birinin sağlık sorunundan bahsettiğimde bir anda normale dönüp ânında teşhis koyuyor. Zihin denen şey acayip."

Hadi bakalım. Bir patavatsızlık daha.

"Kafası karışık; ama saldırgan değil."

"İyi bari."

Tessa turta kalıbını masanın üstüne koyup *Böğürtlen* etiketli iri, markasız bir konserve kutusundan kepçeyle içini doldurdu. Turtanın içi biraz ince ve yapış yapış görünüyordu.

"Al bakalım Elinor," dedi Tessa. "Artıklar senin."

Elinor Nancy'nin tam arkasında duruyordu, Nancy dönüp bakmamaya özen göstermişti. Elinor başını kaldırmadan masanın etrafını dolanıp bıçakla kesilmiş hamur parçalarını birleştirmeye koyuldu.

"O adam öldü ama," dedi Tessa. "O kadarını biliyorum."

"Hangi adamdan bahsediyorsun?"

"O adam. Arkadaşın."

"*Ollie* mi? Ollie öldü mü?"

"Bilmiyor musun?" dedi Tessa.

"Hayır. Hayır."

"Biliyorsundur diye düşünmüştüm. Wilf de bilmiyor muydu?"

"Wilf de *bilmiyor* mu?" dedi Nancy düşünmeden, kocasını yaşayanlar kategorisine sokup savunarak.

"Biliyordur diye düşünmüştüm," dedi Tessa. "Onlar akraba değil miydi?"

Nancy cevap vermedi. Tessa burada olduğuna göre Ollie'nin ölmüş olacağını düşünmesi gerekirdi.

"Sana söylememiş demek ki," dedi Tessa.

"Wilf o konuda hep başarılı olmuştur," dedi Nancy. "Nerede öldü? Sen yanında mıydın?"

Tessa başını iki yana salladı, belki hayır, belki de bilmiyorum anlamında.

"Peki ne zaman öldü? Ne dediler sana?"

"Kimse bana bir şey söylemedi. Hiçbir şey söylemezlerdi."

"Tessa'cım..."

"Kafamda bir delik vardı. Uzun süre boyunca."

"Bir şeyleri bildiğin zamanki gibi mi?" dedi Nancy. "Hatırlıyor musun?"

"Gaz verdiler bana."

"Kim?" dedi Nancy sertçe. "Ne demek gaz verdiler?"

"Buradaki yetkililer. İğne yaptılar."

"Gaz dedin."

"İğne de yaptılar, gaz da verdiler. Kafamı iyileştirmek için. Hatırlamayayım diye. Bazı şeyleri hatırlıyorum ama ne kadar zaman önce olduğunu hatırlayamıyorum. O kafamdaki delik çok uzun süre vardı."

"Ollie sen buraya geldikten önce mi öldü, sonra mı? Nasıl öldüğünü hatırlamıyor musun?"

"Gördüm ben onu. Kafası siyah bir paltoya sarılıydı. Boynuna da ip bağlanmıştı. Biri öldürdü onu." Dudakları bir an sımsıkı kenetlendi. "Birilerinin elektrikli sandalyeye oturması gerekiyordu."

"Belki gördüğün bir kâbustur. Rüyayla gerçeği karıştırmış olabilirsin."

Tessa bir şeyi kesinleştirmek ister gibi çenesini kaldırdı. "Onu değil. Onu karıştırmam."

Şok tedavisi, diye düşündü Nancy. Şok tedavileri zihinde boşluklar mı bırakıyordu? Kayıtlarda bir şeyler olsa gerekti. Gidip müdireyle tekrar konuşacaktı.

Elinor artmış hamur parçalarıyla ne yapıyor diye baktı. Parçaları ustalıkla biçimlendirmiş, kafa, kulak, kuyruk yapmıştı. Hamurdan minik fareler.

Tessa hızlı ve kesik hareketlerle turtaların üstünde hava delikleri açtı. Fareler de turtalarla birlikte, ayrı bir madeni kalıpta fırına girdi.

Sonra Tessa ellerini uzatıp bekledi, Elinor küçük ıslak bir havluyla gelip eline yapışmış hamurları, unları temizledi.

"İskemle," dedi Tessa alçak sesle, Elinor bir iskemle getirip Tessa otursun diye masanın ucuna, Nancy'ninkinin yanına koydu.

"Bize bir çay yapsana," dedi Tessa. "Merak etme, kurabiyelerine biz bakarız. Fareciklerle ilgileniriz."

"Boş verelim şimdi bu konuştuklarımızı," dedi Nancy'ye. "Senden son haber aldığımda bebek bekliyordun, öyle değil mi? Kız mı oldu, oğlan mı?"

"Oğlan," dedi Nancy. "Uzun yıllar önce. Sonra iki de kızım oldu. Hepsi büyüdüler artık."

"İnsan burada zamanın nasıl geçtiğini anlamıyor. İyi bir şey mi, kötü mü, bilmem. Ne yapıyorlar peki?"

"Oğlan..."

"Adını ne koydunuz?"

"Alan. O da tıp okudu."

"Doktor demek. Çok güzel."

"Kızların ikisi de evli. Alan da evli aslında."

"Peki onların adı ne? Kızların?"

"Susan'la Patricia. İkisi de hemşire oldu."

"Güzel adlar seçmişsiniz."

Çay geldi –burada çaydanlık sürekli ocakta kaynıyor olsa gerekti– servisi Tessa yaptı.

"Fincanlar pek matah değil," dedi, kendine hafif çatlamış bir fincan alarak.

"Gayet iyi," dedi Nancy. "Tessa. Eskiden bir becerin vardı, hatırlıyor musun? Bir şeyleri bilirdin. İnsanlar bir şeylerini kaybettiğinde sen yerini söylerdin."

"Yok canım," dedi Tessa. "Numara yapardım."

"İmkânı yok."

"Bu konuyu konuşmak zihnimi yoruyor."

"Affedersin."

Müdire kapının eşiğinde boy gösterdi.

"Çay içerken rahatsız etmek istemezdim ama," dedi Nancy'ye, "bitirdiğinizde odama bir uğrayabilirseniz..."

Tessa kadının duyamayacağı kadar uzaklaşmasını bile beklemeden konuştu.

"Benimle vedalaşmak zorunda kalmayasın diye," dedi. Bildik bir espriye gülmeye hazırlanır gibiydi. "Hep yaptığı numara. Herkes biliyor. Beni götürmeye gelmediğini biliyordum. Nasıl götürebilirdin ki?"

"Seninle ilgisi yok Tessa. Wilf'le uğraşıyorum, o yüzden."

"Doğru."

"Wilf'e bakmak boynumun borcu. İyi bir kocaydı, elinden geleni yaptı. Kendi kendime onu bir kuruma yatırmayacağım diye yemin ettim."

"Yok. Kurum olmaz," dedi Tessa.

"Ah, ne kadar aptalca bir laf ettim."

Tessa gülümsüyordu, Nancy yıllar önce onu şaşırtan ifadeyi gördü gülümsemesinde. Üstünlük denemezdi de, olağanüstü, mesnetsiz bir iyilikseverlikti daha çok.

"Gelip beni ziyaret ettiğin için teşekkür ederim Nancy. Gördüğün gibi sağlığım yerinde. Bu da bir şey. Sen iyisi mi kadına bir uğra."

"Ona uğramaya hiç niyetim yok," dedi Nancy. "Gizlice sıvışacağım. Seninle adam gibi vedalaşacağım."

Yani Tessa'nın söyledikleriyle ilgili olarak müdireye bir şey soramayacaktı, zaten sormalı mıydı, ondan da emin değildi; Tessa'nın arkasından iş çevirmek gibi olurdu, misillemeye de yol açabilirdi. Bu tür bir yerde neyin misillemeye yol açacağı belli olmazdı.

"Öyleyse Elinor'un farelerinden bir tane tatmadan vedalaşma. Elinor'un kör fareleri. O da tatmanı istiyor. Seni seviyor artık. Merak etme, ellerinin temiz olmasına dikkat ediyorum."

Nancy fareyi yedi, Elinor'a çok lezzetli olduğunu söyledi. Elinor onunla el sıkışmaya razı oldu, ardından Tessa da tokalaştı.

"Ölmüş olmasaydı," dedi Tessa, oldukça sağlıklı ve mantıklı bir tonda, "buraya gelip beni almaz mıydı? Alacağını söylemişti."

Nancy başıyla onayladı. "Sana mektup yazacağım," dedi.

Gerçekten de yazmaya niyetlenmişti ama eve döner dönmez Wilf'in bakımı o kadar zorlaştı, Michigan ziyareti zihnini o kadar kurcaladı, buna rağmen o kadar gerçekdışı görünmeye başladı ki, yazamadı sonunda.

Bir kare, bir daire, bir yıldız

Yetmişli yılların başında bir yaz günü geç saatte bir kadın Vancouver'da dolaşıyordu; daha önce hiç gitmediği bir şehirdi ve bilebildiği kadarıyla bir daha da görmeyecekti. Şehir merkezinde, Burrard Sokağı Köprüsü'nün karşısındaki otelinden yürümüş ve bir süre sonra kendini Dördüncü Cadde'de bulmuştu. O yıllarda Dördüncü Cadde tütsü, cam biblolar, devasa kâğıttan çiçekler, Salvador Dali ve Beyaz Tavşan posterleri, ayrıca dünyanın yoksul ve efsanevi ülkelerinde yapılmış parlak renkli ve incecik ya da battaniye kadar kalın ve toprak rengi ucuz giysiler satan küçük dükkânlarla doluydu. Bu dükkânların önünden geçerken insan içeride çalan müziğin saldırısına uğruyordu – müzik insanı yere deviriyordu neredeyse. Tatlımsı yabancı kokular, kaldırımı mesken tutmuş oğlanlarla kızların ya da da genç erkeklerle kadınların miskin varlığı da öyle. Kadın bu gençlik kültürüyle –yanılmıyorsa böyle adlandırılıyordu– ilgili bir şeyler duymuş ya da okumuştu. Birkaç yıldır varlığını sürdürüyordu, hatta artık gerilediği düşünülüyordu. Ama kadın daha önce hiç bu kadar yoğunlaşmış halinin içinden geçmek zorunda kalmamış, adeta ortasında tek başına kalmamıştı.

Kadın altmış yedi yaşındaydı, o kadar inceydi ki, kalçalarıyla göğüsleri neredeyse yok olmuştu; cesur adımlarla, başını öne uzatıp sağa sola meydan okuyan, sorgulayan bakışlar yönelterek yürüyordu.

Görünürdeki en yaşlı insanla arasında en az otuz yaş fark vardı.

Bir oğlanla bir kız, ciddi ama hafifçe ahmak bir ifadeyle kadına yaklaştı. Kafalarında örülmüş kurdeleden taçlar vardı. Kadına minicik bir kâğıt rulosu satmak istediler.

Kadın kâğıtta falının mı yazılı olduğunu sordu.

"Olabilir," dedi kız.

Oğlan tasvip etmeyen bir tonda, "Bilgelik yazılı," dedi.

"Madem öyle," dedi Nancy ve uzatılan işlemeli berenin içine bir dolar attı.

"Adınız ne?" diye sordu, bastıramadığı, karşılıksız kalan bir sırıtışla.

"Âdem'le Havva," dedi kız, bir doları alıp kat kat kıyafetinin içinde bir yerlere tıkarken.

"Âdem, Havva, bir de Çimdikle Beni," dedi Nancy. *"Nehre gitmiş cumartesi gecesi..."*

Ne var ki çift, derin bir küçümseme ve bıkkınlık ifadesiyle uzaklaştı.

Buyrun bakalım. Nancy yürümeye devam etti.

Benim burada bulunmam kanuna aykırı mı?

İzbe bir kafenin camında bir şeyler yazıyordu. Nancy otelde ettiği kahvaltıdan sonra hiçbir şey yememişti. Saat dördü geçiyordu. Ne sunuyorlar diye durup okudu.

Çimenlere şükret. Bu karalanmış kelimelerin arkasında da cılız saçları, yanaklarıyla alnından geriye doğru uçuşan kızgın görünümlü, buruşmuş, neredeyse gözü yaşlı bir yaratık duruyordu. Kuru, solgun kızılımsı kahverengi saçlar. Kuaför daima kendi saç renginizden daha açığa boyatın demişti. Kendi saçı koyu renkti, koyu kahverengi, neredeyse siyah.

Hayır, değildi. Kendi saçı beyazdı şimdi.

İnsan hayatta sadece birkaç kere –en azından kadınlar için birkaç kereyi geçmez– böyle hazırlıksız yakalar kendini. Sokağın ortasında kendini geceliğiyle ya da aldırışsızca pijamasının sadece üstünü giymiş halde bulduğu rüyalar kadar kötüydü.

Son on ya da on beş yılda makyajla neleri halledebi-

leceğini daha iyi görebilmek, saçını boyatma vaktinin kesinlikle gelip gelmediğine karar verebilmek için kendi yüzünü çiğ ışıkta incelemeye epey vakit ayırmıştı. Ama hiç böyle sarsılmamış, birtakım eski ve yeni sorunlu noktalar ya da artık görmezden gelinemeyecek bir çöküş değil, hiç tanımadığı bir yabancı gördüğü bir an olmamıştı.

Tanımadığı ve tanımak istemeyeceği biri.

Yüz ifadesini derhal gevşetti elbette, yararı da oldu. Kendini o zaman tanıdı denebilir. Sonra sanki kaybedecek bir dakika bile yokmuş gibi tutunabileceği bir dal aradı. Saçları böyle geriye doğru uçuşmasın diye saç spreyi kullanması gerekiyordu. Daha belirgin renkte bir ruj kullanmalıydı. Bu neredeyse çıplak, moda ve kasvetli pembemsi kahverengi yerine artık hiç bulunmayan parlak mercan rengi. İhtiyacını derhal karşılama kararlılığıyla geri döndü, üç-dört sokak geride bir eczane görmüştü; tekrar Âdem'le Havva'nın yanından geçmek zorunda kalmamak için karşı kaldırıma geçti.

Öyle yapmasa karşılaşma gerçekleşmeyecekti.

Kaldırımın karşısından Nancy'ye doğru bir başka yaşlı geliyordu. Erkekti, uzun boylu değildi ama dik duruşlu ve kaslıydı, başının tepesinde, tıpkı Nancy'nin saçları gibi her yana uçuşan bir tutam ince beyaz saç dışında keldi. Yakası açık kot gömlek, eski ceket ve pantolon. Sokaktaki genç erkeklere benzemeye çalışırmış gibi görünen bir yanı yoktu – ne at kuyruğu, ne bandana, ne de blucin. Buna rağmen Nancy'nin son bir-iki haftadır her gün gördüğü erkeklerden farklı olduğu da aşikârdı.

Neredeyse ilk anda tanıdı. Ollie'ydi. Ama Nancy haklı nedenlerle böyle bir şey olamayacağını düşündüğünden donakaldı.

Ollie. Yaşıyor. Ollie.

Adam da, "Nancy!" dedi.

Nancy'nin yüzündeki ifade (Ollie'nin fark etmemiş

göründüğü bir anlık panikten sonraki ifadesi) herhalde Ollie'nin yüzündeki ifadenin aynısıydı. İnanamayan, gülen, özür dileyen bir ifade.

Özür dileme neyle ilgiliydi? Arkadaşça ayrılmamış, bunca yıldır birbirlerinden kopmuş olmalarıyla mı? Yoksa her birindeki değişikliklerle, artık sunmak zorunda oldukları iflah olmaz görüntüyle mi?

Kuşkusuz Nancy'nin şaşırmaya ondan fazla hakkı vardı. Ama o konuyu açacak değildi. En azından ikisi de kendini toparlayıncaya kadar.

"Bir geceliğine buradayım," dedi Nancy. "Daha doğrusu dün gece kaldım, bu gece de kalıyorum. Alaska turundan döndüm. Bir yığın yaşlı dulla birlikte. Biliyorsun Wilf öldü. Neredeyse bir yıl oldu. Açlıktan ölmek üzereyim. Saatlerdir yürüyorum. Buraya nasıl geldiğimi bile bilmiyorum."

Sonra da aptalca bir laf etti: "Senin burada oturduğunu bilmiyordum." Aptalcaydı çünkü herhangi bir yerde yaşadığını düşünmemişti. Ama öldüğünden de kesin emin olamamıştı. Anlayabildiği kadarıyla Wilf, öyle bir haber almamıştı. Aslında Wilf'ten pek fazla bir şey öğrenememişti, Tessa'yı görmeye Michigan'a gittiği o kısa seyahat süresinde Wilf iletişim kurulamayacak aşamaya gelmişti.

Ollie Vancouver'da oturmadığını, Nancy gibi kısa bir süreliğine geldiğini söylüyordu. Tıbbi bir nedenle hastaneye gelmişti, rutin kontrol. Texada Adası'nda oturuyormuş. Adanın nerede olduğunu açıklamak zormuş. Şu kadarını söylese yetermiş: Vancouver'dan oraya gitmek için üç tekneye, üç feribota biniliyormuş.

Ollie onu yan sokaklardan birine park edilmiş kirli beyaz Wolkswagen minibüse götürdü, restorana gittiler. Minibüsün içi deniz kokuyormuş; yosun, balık ve kauçuk kokuyormuş gibi geldi Nancy'ye. Ollie artık balık

yediğini, hiç et yemediğini söyledi. Beş-altı küçük masadan ibaret restoran Japon restoranıydı. Genç bir rahibin tatlı mahzun yüzüne sahip Japon bir oğlan, tezgâhın arkasında ürkütücü bir süratle balık doğruyordu. Ollie, "Ne haber Pete?" diye seslendi, delikanlı ritmini hiç bozmadan, alaylı bir Kuzey Amerikalı sesiyle, "Ha-ri-ka," diye cevap verdi. Nancy hafif bir rahatsızlık duydu; Ollie delikanlıya ismiyle hitap ettiği, karşılığında delikanlı Ollie'nin adını söylemediği için miydi? Bunu fark ettiğini Ollie'nin fark etmemesini umduğu için mi? Bazı insanlar –bazı erkekler– dükkânlardaki, restoranlardaki kişilerle arkadaş olmayı pek önemserler.

Nancy çiğ balığın düşüncesine bile tahammülü olmadığından noodle yedi. Yemek çubukları ona yabancıydı –bir-iki kere kullandığı Çin çubuklarından farklıydılar– ama başka bir servis yoktu.

Yerleştikten sonra Nancy, Tessa hakkında konuşması gerektiğini düşündü. Gerçi Ollie'nin konuyu açmasını beklemek daha kibarca olacaktı.

Bu yüzden Nancy turdan söz etmeye başladı. Bir daha öyle bir tura öldürseler katılmayacağını söyledi. Hava koşullarından ötürü değil, aslında epey kötü hava da olmuştu, yağmurdan, sisten etrafı görememişlerdi. Yine de yeterince manzara görmüşlerdi, ömür boyu yetecek kadar. Peş peşe dağlar, peş peşe adalar, kayalar, ırmaklar, ağaçlar. Herkes birbirine, "Olağanüstü, değil mi?" diyordu. Muhteşem, değil mi?

Muhteşem, muhteşem, muhteşem. Olağanüstü.

Ayılar görmüşlerdi. Foklar, denizaslanları, bir balina. Herkes fotoğraf çekmişti. Ter içinde, küfrederek, havalı yeni makinelerinin doğru çalışmamasından korkarak. Sonra gemiden inip meşhur trene binmişler, meşhur altın madeni kasabasına gitmişler, yine fotoğraflar çekilmişti, Şen Doksanlar kıyafetli oyuncular vardı, çoğu in-

san orada ne mi yapıyordu? Şekerleme almak için kuyruğa giriyorlardı.

Trende şarkılar söylenmişti. Gemide içki içilmişti. Bazıları kahvaltıda başlıyordu içmeye. İskambil, kumar. Her gece dans, on yaşlı kadına bir yaşlı erkek.

"Hepimiz yarışmaya çıkan köpekler gibi kurdelelerimizle, saçımız kıvrılıp kabartılmış, tellenmiş, pullanmış halde. İnan kıyasıya bir rekabet vardı."

Nancy anlatırken Ollie ara sıra gülüyordu ama Nancy bir keresinde onu kendisine değil, dalgın, kaygılı bir ifadeyle tezgâha doğru bakarken yakaladı. O sırada çorbasını bitirmişti, belki sonra gelecek olan yemekteydi aklı. Belki o da başka bazı erkekler gibi yemeği tam zamanında gelmezse adam yerine konmadığını düşünüyordu.

Noodlelar sürekli Nancy'nin çubuklarının arasından kayıyordu.

"Benim burada ne işim var Yüce Tanrı'm, ne işim olabilir, diye düşünüyordum hep. Herkes biraz uzaklaşman lazım, deyip duruyordu. Wilf son birkaç yıl Wilf olmaktan çıkmıştı, evde bakmıştım ona. O öldükten sonra herkes bir yerlere gitmem, bir şeylere katılmam gerektiğini söylüyordu. Yaşlılar İçin Kitap Kulübü'ne katıl, Yaşlılar İçin Doğa Yürüyüşleri'ne katıl, Sulu Boya Resim kurslarına katıl. Hatta Gönüllü Yaşlı Ziyaretçiler'e; şu hastanelerdeki zavallı savunmasız insancıkların rahatını bozan grup. Benimse canım bunlardan hiçbirini çekmiyordu, sonra hepsi uzaklaş, uzaklaş demeye başladı. Çocuklarım da. Her şeyden uzak bir tatile ihtiyacın var. Mırın kırın ettim, nasıl uzaklaşacağımı bilemedim, sonra biri, canım gemi turuna çıksana, dedi. Ben de, iyi bari gemi turuna çıkayım dedim."

"İlginç," dedi Ollie. "Eşimi kaybetsem tura çıkmak hayatta gelmezdi aklıma."

Nancy hiç duraksamadan, "Akıllısın," dedi.

Tessa'yla ilgili bir şey söylemesini bekledi Ollie'nin ama bu sırada balık geldi, Ollie onunla uğraşmaya başladı. Nancy'yi bir parça tatması için ikna etmeye çalıştı.

Nancy tatmayı reddetti. Hatta yemekten tamamen vazgeçip bir sigara yaktı.

Ollie'nin gazetede çıkan yazısından sonra hep bir yazısını daha beklediğini söyledi. O yazıyla iyi bir yazar olduğunu kanıtlamıştı.

Ollie bir an onun neden söz ettiğini hatırlamazmış gibi şaşırdı. Sonra yine şaşkın bir ifadeyle başını iki yana salladı, yıllar geçti üstünden, dedi, yıllar.

"Aslında yapmak istediğim o değildi."

"Ne demek istiyorsun?" dedi Nancy. "Sen eskisinden farklısın artık, değil mi? Aynı Ollie değilsin."

"Elbette değilim."

"Demek istediğim; temelde, somut bir farklılık var. Yapın değişmiş. Omuzların. Yoksa yanlış mı hatırlıyorum?"

Ollie tam üstüne bastığını söyledi. Daha somut bir hayat yaşamak istediğini anlamıştı. Yok, hayır. Sırayla anlatmak gerekirse, önce eski şeytan tekrar yoklamıştı onu (Nancy veremi kastettiğini düşündü), o da hep yanlış şeyler yaptığını anlamış, sonra değişmişti. Üzerinden yıllar geçmişti. Bir gemi imalatçısının yanına çırak girmişti. Sonra derin deniz balıkçılığı yapan bir adamın yanına. Bir multimilyonerin tekneleriyle ilgilenmişti. Oregon'da. Sonra çalışa çalışa kuzeye çıkarak Kanada'ya dönmüştü; burada –Vancouver'da– biraz takıldıktan sonra Sechelt'ta küçük bir arazi satın almıştı, deniz kenarında, hâlâ ucuzken. Kano işine başlamıştı. İmalat, kiralama, satış, ders. Bir müddet sonra Sechelt'ın çok kalabalıklaştığını düşünerek araziyi yok pahasına bir arkadaşına satmıştı. Sechelt'ta araziden para kazanmayan tek kişiydi bildiği kadarıyla.

"Ama benim hayatım paranın etrafında dönmüyor," dedi.

Texada Adası'nda arazi satın alınabileceğini duymuştu. Artık oradan pek ayrılmıyordu. Geçimini çeşitli işler yaparak sağlıyordu. Hâlâ kano işi yapıyordu, biraz balıkçılık da. Onarım işleri, inşaat işleri, marangozluk yapıyordu.

"İdare ediyorum," dedi.

Kendine yaptığı evi tarif etti Nancy'ye; dışarıdan kulübe gibi görünüyordu ama içi harikaydı, en azından kendisi öyle buluyordu. Çatının hemen altında, küçük yuvarlak pencereli bir uyuma bölümü. İhtiyacı olan her şey dolaplarda değil, elinin altında, açıktaydı. Evden yürüyerek kısa bir mesafede, bir şifalı ot tarhının ortasında, toprağın içine gömülü bir küveti vardı. Küvete kovalarla sıcak su taşıyor, kışın bile yıldızları seyrederek keyif yapıyordu.

Sebze yetiştiriyor, yetiştirdiklerini geyiklerle paylaşıyordu.

Ollie bütün bunları anlatırken Nancy bir mutsuzluk hissediyordu. Temelde önemli bir aykırılık olmasına rağmen inanamak değildi hissettiği. Daha ziyade giderek artan bir şaşkınlık, sonra da hayal kırıklığıydı. Başka bazı erkekler gibi konuşuyordu. (Mesela gemi turunda birlikte vakit geçirdiği bir adam – turda Ollie'ye ima ettiği kadar tutarlı biçimde ayrı durmamış, asosyallik etmemişti.) Erkeklerin birçoğu, zaman ve mekân belirtmek haricinde hayatları hakkında hiç konuşmazlardı. Ama daha modern olan bazıları doğaçlamaymış gibi yaparak ama aslında prova edilmiş nutuklar atar, hayatın gerçekten engebelerle dolu olduğunu; ama felaketlerden ders alıp daha iyi şeylere yöneldiklerini ve sonunda kesinlikle mutluluğu bulduklarını söylerlerdi.

Başka erkeklerin bu şekilde konuşmasına Nancy'nin itirazı yoktu, genellikle o sırada başka şey düşünürdü ama Ollie, külüstür masanın ve ürkütücü balık parçala-

rının durduğu tahta servis tabağının üstünden eğilip aynı şekilde konuşunca içini bir keder kapladı.

Ollie eski Ollie değildi. Gerçekten aynı kişi değildi.

Peki ya kendisi? Zaten mesele de kendisinin aynı kalmış olmasıydı. Turdan bahsederken heyecanlanmıştı, kendi konuşmasını, içinden fışkıran tasvirleri beğenmişti. Gerçi eskiden Ollie'yle bu şekilde konuşmazdı ama öyle konuşmuş olmak ister, bazen, Ollie gittikten sonra, içinden böyle konuşurdu onunla. (Elbette önce ona olan öfkesinin dinmesi gerekmişti.) Bir şey olur, bunu Ollie'ye anlatabilsem, diye geçerdi içinden. Başka insanlarla konuşmak istediği şekilde konuştuğunda bazen çok ileri giderdi. Akıllarından geçenleri yüzlerinden anlardı. *Alaycı*, *eleştirici*, hatta *hınçlı*. Wilf bu sıfatları kullanmazdı ama belki düşünürdü, hiç bilemezdi Nancy. Ginny gülümserdi ama eskisi gibi değil. Ginny bekâr orta yaşında ketum, mülayim ve iyiliksever olmuştu. (Ketumluğu ölmeden kısa süre önce Budist olduğunu itiraf ettiğinde anlaşıldı.)

Yani Nancy ne özlediğini hiçbir zaman tam bilemeden Ollie'yi çok özlemişti. Ollie'nin içinde hafif bir ateş gibi yanan, Nancy'nin üstesinden gelemediği belalı bir şey. Onunla görüştüğü kısa dönemde Nancy'nin sinirini bozan şeyler geriye dönüp baktığında aslında Ollie'nin en parlak yönleriydi.

Şimdi ciddiyetle, içtenlikle konuşuyordu. Nancy'nin gözlerinin içine bakıp gülümsüyordu. Nancy onun eskiden karşısındakini ne kadar kolaylıkla büyülediğini hatırladı. Ama kendisinin asla hedef olmayacağını düşünmüştü.

Ollie'nin, "Canını sıkmıyorum, değil mi?" ya da, "Hayat ne müthiş, değil mi?" demesinden korkuyordu neredeyse.

"Benim inanılmaz şansım oldu," dedi Ollie. "Hayatta şansım oldu. Evet, biliyorum, bazı insanlar öyle düşün-

mez. Hiçbir şeyi sonuna kadar götürmediğim, para kazanmadığım düşünülebilir. Bütün o serserilik dönemimi boşa harcadığım düşünülebilir. Ama öyle değil. Ben işareti aldım," dedi, kaşlarını kaldırıp kendi lafına hafifçe gülümseyerek. "Cidden. Aldım. Kutunun içinden çıkmam gerektiği işaretini aldım. 'İllaki önemli bir şeyler yapmak lazım' kutusundan. Ego kutusundan. Ben başından beri şanslıydım. Hatta vereme yakalanmam bile şanstı. Böylece üniversiteye gitmedim, gitsem kafam bir yığın saçmalıkla tıkanacaktı. Savaş daha önce patlasa askere gitmekten de kurtarırdı verem beni."

"Zaten evli bir erkek olarak askere alınmazdın," dedi Nancy.

(Bir keresinde Wilf'le konuşurken acaba Ollie'nin evlenme nedeni bu mu diye soracak kadar alaycı bir ruh haline bürünmüştü. "Başka insanların evlenme nedeni beni çok ilgilendirmiyor," demişti Wilf. Zaten savaş çıkmayacağını söylemişti. Çıkmamıştı da, bir on yıl kadar.)

"Evet, öyle," dedi Ollie. "Ama aslında o tamamen yasal bir evlilik değildi. Ben çağımın ilerisindeydim Nancy. Ama gerçekten evli olmadığımı hep unutuyorum. Belki Tessa çok derin ve ciddi bir kadın olduğu için. Onunla birlikteysen onunla birlikte olurdun. Tessa'yla öyle gevşek bir ilişki mümkün değildi."

"Peki," dedi Nancy, elinden geldiğince hafif bir tonda. "Sonra. Senle Tessa..."

"Her şeyi borsanın çöküşü mahvetti," dedi Ollie.

Sonra ne demek istediğini açıkladı: İlgi büyük ölçüde azalmış, dolayısıyla finansman da büyük ölçüde kesilmişti. Araştırma fonları. Yaklaşımlar değişmiş, bilim camiası kuşkusuz ciddiyetten yoksun olduğu kanısına vardığı bu alandan uzaklaşmıştı. Bir süre bazı deneyler sürdürülmüştü ama kör topal. En ilgili en kendini adamış kişiler –üstelik başlangıçta kendisinin onlarla temas kur-

madığını, onların kendisini arayıp bulduğunu söylüyordu Ollie– ortadan ilk kaybolanlardı, mektuplarına cevap vermemiş, aramamış, sonunda sekreterleri aracılığıyla anlaşmanın feshedildiğini haber vermişlerdi. Rüzgâr dönünce Ollie'yle Tessa'ya köpek muamelesi yapmış, baş belası fırsatçılarmış gibi davranmışlardı.

"Akademisyenler," dedi Ollie, "biz onların hizmetine kendimizi sunacağız diye neler çektik. Beş para etmezler benim gözümde."

"Ben daha çok doktorlarla temastasınızdır sanıyordum."

"Doktorlar. Kariyer peşinde koşanlar. Akademisyenler."

Ollie'yi bu geçmiş haksızlıklar ve huysuzluk sapağından uzaklaştırmak için Nancy, deneylerle ilgili soru sordu.

Çoğu iskambil kâğıtlarıyla yapılan deneylerdi. Normal iskambil kâğıdı değil de, kendi sembolleri olan özel duyu ötesi algı kâğıtları. Haç, daire, yıldız, dalgalı çizgiler, kare. Her sembolden bir kâğıdı açık olarak masanın üstüne yerleştiriyorlar, destenin geri kalanını karıştırıp kapalı tutuyorlardı. Tessa'nın, önündeki sembollerden hangisinin destenin en üstündeki kâğıdın sembolüne eş olduğunu söylemesi gerekiyordu. Bu açık eşleştirme testiydi. Kapalı eşleştirme testi de aynıydı, yalnız beş anahtar kâğıt da masanın üstünde kapalı duruyordu. Giderek artan zorlukta başka testler vardı. Zar ya da bozuk para kullanıldığı da oluyordu. Bazen de zihinsel bir imgeden başka şey kullanılmıyordu. Hiçbir şey yazılmadan, zihinsel imge dizileri. Denekle araştırmacı bazen aynı odada bulunuyordu, bazen dört yüz metre mesafede, ayrı ayrı odalarda.

Sonra Tessa'nın başarı yüzdesi tesadüfen alınabilecek sonuçlarla kıyaslanıyordu. Olasılık yasası, yüzde yirmiydi galiba.

Odada bir iskemle, bir masa ve lamba dışında bir şey olmuyordu. Sorgu odalarındaki gibi. Tessa dayak yemiş gibi çıkıyordu odadan. Saatler boyunca sembollerden kurtulamıyor, nereye baksa onları görüyordu. Sonra baş ağrıları başlamıştı.

Alınan sonuçlar ise kesin değildi. Çeşitli itirazlar yükseliyordu, Tessa'yla ilgili değil de, testler hatalı mı diye. İnsanların tercihleri olduğu söyleniyordu. Mesela yazı mı tura mı diye para atıldığında tura, diyenler daha çoktur. Sebepsiz. Bu tür şeyler. Bir de bunlara ek olarak daha önce söylediği şey vardı: o dönemdeki eğilimler, bu tür araştırmaların ciddiyetten uzak bulunması.

Hava kararmaktaydı. Restoranın kapısına KAPALI tabelası asıldı. Ollie hesabı okumakta güçlük çekti. Meğer Vancouver'a geliş sebebi, tıbbi sorun gözleriyle ilgiliymiş. Nancy gülüp hesabı elinden aldı ve ödedi.

"Tabii, zengin dul değil miyim?"

Sonra, sohbetleri yarım kaldığından –Nancy'ye göre daha konuşulacak çok şey vardı– sokağın biraz ilerisindeki Denny's'e kahve içmeye gittiler.

"Daha şık bir yeri mi tercih ederdin?" dedi Ollie. "Bir kadeh bir şey içmek isterdin belki?"

Nancy gemide içtiği içkilerin ona uzun süre yeteceğini söyledi hemen.

"Ben ömür boyu yetecek kadar içtim," dedi Ollie. "On beş yıl önce bıraktım. Tam olarak on beş yıl, dokuz ay. Ayları da sayıyorsan eski ayyaşsın demektir."

Deneylerin sürdüğü parapsikologlar döneminde, Ollie ve Tessa birtakım dostlar edinmişlerdi. Hayatlarını yetenekleriyle kazanan insanlarla tanışmışlardı. Sözümona bilimin hizmetinde olmayan, falcılıkla, zihin okumayla, telepati ya da parapsikolojik eğlencelerle geçinen insanlar. Bazıları iyi bir yere yerleşiyor, evlerinden ya da dükkân-

larından iş yapıyor, yıllarca aynı yerde yaşıyordu. Bunlar kişisel tavsiyelerde bulunup geleceği görenlerdi: astroloji uzmanları ve şifacılar. Bazılarıysa gösteri düzenliyordu. Konuşmalar, okumalar, Shakespeare'den sahneler, aryalar ve seyahat slaytlarından oluşan Chautauqua tipi (Sansasyon değil Eğitim) gösterilerden, en alt kademeye, biraz vodvil biraz hipnotizma, bir de bütün vücuduna yılanlar dolanmış yarı çıplak kadından oluşan ucuz karnavallara uzanan geniş bir yelpaze. Doğal olarak Ollie'yle Tessa kendilerini ilk kategoride görüyorlardı. Onlar da sansasyon değil, eğitim peşindeydi gerçekten. Ama yine zamanlama açısından şanssızdılar. O tür seviyeli şeylerin zamanı geçmişti. Müzik radyoda dinlenebiliyor, yine radyodan bir miktar eğitim alınıyordu; insanlar zaten kilise sergilerinde yeterince seyahat fotoğrafı görmüştü.

Bulabildikleri tek para kazanma yolu, gezici gösterilere katılıp belediye salonlarında ya da sonbahar panayırlarında boy göstermekti. Sahneyi hipnotizmacılarla, yılanlı dilberlerle, belden aşağı fıkracılarla, tüyler takmış striptizcilerle paylaşıyorlardı. Bu tür gösteriler de azalmış ama savaş başlayınca tuhaf bir patlama yaşanmıştı. Benzin karneye bağlanıp insanlar şehirdeki gece kulüplerine, büyük sinemalara gidemeyince gösterilerin ömrü de yapay olarak uzamıştı bir süre. Evlerinde kanepelerinde otururken insanları sihirli numaralarla eğlendirecek televizyon da yoktu henüz. Ellili yılların başlarında, Ed Sullivan, vs. her şeyi bitirmişti.

Bununla birlikte bir süre boyunca epey izleyici toplamış, tiyatroları doldurmuşlardı – Ollie ara sıra izleyicileri ciddi ama kışkırtıcı bir konuşmayla gösteriye hazırlamaktan hoşlanıyordu. Bir süre sonra gösterinin bir parçası olmuştu. Tessa'nın tek başına yaptığı şeyden biraz daha heyecanlı, daha dramatik ya da gerilimli bir şeyler bulmaları gerekiyordu. Ayrıca hesaba katılması gereken

bir unsur daha vardı. Tessa sinirleri ve bedensel dayanıklılığı açısından iyi idare ediyordu ama adı her ne idiyse gücü o kadar güvenilir değildi. Bocalamaya başlamıştı. Eskisine göre çok daha fazla konsantre olması gerekiyordu ve çoğu kez işe de yaramıyordu. Baş ağrıları devam ediyordu.

Çoğu insanın şüpheleri doğrudur. Bu tür gösterilerde bir yığın numara vardır. Bir yığın sahtekârlık bir yığın kandırmaca. Bazıları bundan ibarettir. Ama insanların –çoğu insanın– umutları da bazen boş değildir. Her şeyin sahtekârlık olmadığı umudu. Gerçekten dürüst olan Tessa gibi yetenekler bu umudu bildiği ve anladığı içindir ki –onlardan daha iyi kim anlayabilir?– doğru sonuç elde edilmesi garantili bazı numaralar ve şovlar kullanmaya başlayabilirler. Çünkü her gece, her gece o sonuçları elde etmek şarttır.

Bazen kullanılan numaralar çiğdir, aşikârdır, kutuya konup testereyle doğranan kadın numarasında kutunun sahte bölmesi gibi. Gizli bir mikrofon kullanılabilir. Genellikle sahnedeki kişiyle izleyiciler arasında bulunan partneri arasında kararlaştırılmış bir kod kullanılır. Bazen bu kodlar kendi başlarına bir sanat dalı sayılabilir. Gizli kodlardır, yazılı hiçbir şey yoktur.

Nancy, Ollie'ye kendi kodunun, Tessa'yla ikisinin kodunun kendi başına sanat dalı olup olmadığını sordu.

"Bir yelpazesi vardı," dedi Ollie, gözleri parlayarak. "Bir inceliği vardı."

Sonra, "Aslında bazı numaralarımız oldukça pespayeydi," dedi. "Benim siyah bir pelerinim vardı..."

"Ollie. Gerçekten mi? Siyah pelerin!"

"Yemin ederim. Siyah bir pelerin. Tessa'nın gözleri bağlandıktan sonra –gözlerini izleyicilerden biri bağlardı, gerçekten bağlandığından emin olunsun diye– bir gönüllü çağırıp pelerini üstümden çıkarır, adamın ya da

kadının omuzlarına dolardım ve Tessa'ya sorardım: 'Pelerinin içinde kim var?' Ya da: 'Pelerinin içindeki kim?' Veya 'paltonun', 'siyah kumaşın'. 'Ne var burada?' 'Kimi görüyorsun?' 'Saçları ne renk?' 'Boyu uzun mu, kısa mı?' İpucu kullandığım kelimeler de olabilirdi, sesimdeki belli belirsiz tonlamalar da. Giderek daha ayrıntılı sorular. Bunlar sadece açılış sorularıydı."

"Bunları yazmalısın."

"Niyetlenmiştim. Sunum gibi bir şey düşünüyordum. Ama sonra kimin umurunda olur ki, diye düşündüm. İnsanlar kandırılmayı ya isterler ya da istemezler. Kanıtların peşine düşmezler. Düşündüğüm bir başka şey de polisiye romandı. Gösterilerimiz doğal bir polisiye dekoruydu. Çok para kazanıp bırakırız bu işleri diye düşündüm. Film senaryosu da düşündüm. Fellini'nin bir filmi var, gördün mü..."

Nancy, hayır, dedi.

"Saçmaydı zaten. Fellini'nin filmini demiyorum. Fikirlerimi diyorum. O zaman düşündüğüm şeyler."

"Tessa'yı anlatsana."

"Sana yazmış olmalıyım. Yazmadım mı?"

"Hayır."

"Wilf'e yazdım herhalde."

"Yazsan bana söylerdi sanıyorum."

"Aslında yazmamış olabilirim. Belki o sıralar dibe batmış haldeydim."

"Hangi yıldaydı?"

Ollie hatırlayamıyordu. Kore Savaşı devam ediyordu. Başkan Harry Truman'dı. Başlangıçta Tessa, sıradan bir gribe yakalanmış gibiydi. Ama iyileşmemiş, giderek güçten düşmüştü, bütün vücudu sebepsiz morartılarla kaplanmıştı. Lösemiymiş meğer.

Yaz sıcağında bir dağ kasabasına tıkılmış kalmışlardı. Kış gelmeden California'ya gitmeyi ummuşlar ama

bir sonraki gösteriye bile katılamamışlardı. Birlikte turnede oldukları insanlar onları bırakıp yollarına devam etmişlerdi. Ollie kasabadaki radyo istasyonunda bir iş bulmuştu. Tessa'yla sahneye çıka çıka sesi eğitimden geçmişti. Radyoda haberleri okuyor, reklamların birçoğunu da o seslendiriyordu. Bazı reklamların metinlerini de kendi yazıyordu. Her zamanki metin yazarı o sıralar ayyaşlar için bir hastanede altın tedavisi mi ne görüyordu.

Ollie'yle Tessa otelden mobilyalı bir daireye taşınmışlardı. Doğal olarak klimalı değildi ama neyse ki tepesinden ağaç dalları sarkan küçük bir balkonu vardı. Ollie, Tessa temiz hava alabilsin diye kanepeyi oraya çekmişti. Onu hastaneye yatırmak zorunda kalmak istemiyordu –elbette yine para meselesi de vardı, hiçbir sigortaları yoktu çünkü– ama ayrıca onun orada, kıpırdayan yaprakları seyrederek daha huzurlu olduğunu düşünüyordu. Yine de sonunda hastaneye yatırmak zorunda kalmış, Tessa hastanede bir-iki hafta sonra ölmüştü.

"Orada mı gömüldü?" dedi Nancy. "Sana para göndermeyeceğimizi mi düşündün?"

"Hayır," dedi Ollie. "Her iki soruya da. Yani, sormak gelmedi aklıma. Kendi sorumluluğum olduğunu düşündüm. Bu yüzden de yakıldı. Külleri alıp kasabadan ayrıldım hemen. Sahile varmayı başardım. Tessa'nın neredeyse son sözüydü bu, yakılmak istediğini, küllerinin Büyük Okyanus'un dalgalarına serpilmesini istediğini söylemişti."

O da istediğini yapmıştı. Oregon sahilini, okyanusla karayolu arasındaki dar kumsalı, sabahın erken saatindeki sisi ve soğuğu, deniz kokusunu, dalgaların hüzünlü patlayışını hatırlıyordu. Ayakkabılarıyla çoraplarını çıkarıp pantolon paçalarını sıvamış, suya girmişti; martılar yiyecek bir şey verir mi diye peşinden gelmişti. Ama onda Tessa'dan başka şey yoktu.

"Tessa..." dedi Nancy. Ama devam edemedi.

"Ondan sonra ayyaş oldum. Bir şekilde hayatımı sürdürüyordum ama uzun bir süre içim kupkuruydu. Sonunda kendimi toparlamam gerekti."

Ollie başını kaldırıp Nancy'ye bakmadı. Derin bir sessizlik ânı oldu; Ollie küllükle oynuyordu.

"Herhalde hayatın devam ettiğini gördün," dedi Nancy.

Ollie içini çekti. Sitem ve rahatlama.

"Sivri dilli Nancy."

Ollie Nancy'yi kaldığı otele götürdü. Minibüsteki aletler tangur tungur ses çıkarıyor, ayrıca aracın kendisi de titreyip takırdıyordu.

Özellikle pahalı ya da lüks bir otel değildi –ortalıkta kapı görevlisi, içeride etçil gibi görünen çiçek öbekleri yoktu– buna rağmen Ollie, "Bahse girerim buraya böyle bir külüstür ilk kez geliyordur," dediğinde Nancy mecburen gülüp onayladı.

"Feribotun kaçta?"

"Kaçırdım. Çoktan."

"Nerede kalacaksın?"

"Horseshoe Bay'de, arkadaşlarda. Onları uyandırmak istemezsem burada da kalırım. Daha önce çok kaldım burada."

Nancy'nin odasında iki yatak vardı. İki tek yatak. Ollie'yi peşinden içeri götürürse bir-iki pis bakışa hedef olabilirdi ama o kadarını kaldırabilirdi herhalde. Çünkü gerçek, görenlerin aklından geçebileceklerden çok farklıydı.

Hazırlık niteliğinde bir nefes aldı.

"Hayır Nancy."

Nancy bunca zamandır Ollie'nin tek bir doğru laf etmesini beklemişti. O gün öğleden sonra boyunca, bel-

ki hayatının büyük bir bölümü boyunca. Beklemişti, işte şimdi Ollie doğru bir laf etmişti.

Hayır.

Nancy'nin henüz ifade etmediği teklifi geri çevirmek olarak yorumlanabilirdi. Nancy'ye o hayır, kibirli ve çekilmez gelebilirdi. Ama aslında işittiği hayır net ve şefkatliydi; o anda Nancy'ye hayatı boyunca kendisine söylenmiş sözlerden daha anlayışlı gelmişti. *Hayır.*

Herhangi bir şey söylemesinin tehlikeli olacağını biliyordu. Kendi arzusunun tehlikesi; çünkü aslında ne tür bir arzu olduğunu, neyin arzusu olduğunu bilmiyordu. Her neyse, yıllar önce ondan kaçınmışlardı, şimdi yaşlanmışken haydi haydi kaçınmak zorundaydılar; çok yaşlı olmasalar da biçimsiz ve abes görünecek kadar yaşlıydılar. Birlikte geçirdikleri vakti yalan söyleyerek geçirdikleri için de talihsiz.

Çünkü sessiz kalarak Nancy de yalan söylemişti. Ve şimdilik yalan söylemeye devam edecekti.

"Hayır," dedi tekrar Ollie, tevazuyla ama utanmadan. "Sonu iyi olmaz."

Elbette olmazdı. Bunun bir nedeni de şuydu: Nancy eve varır varmaz yapacağı ilk şey Michigan'daki o kuruma mektup yazıp Tessa'nın ne olduğunu öğrenmek ve onu ait olduğu yere geri getirmekti.

Yolculuğa hafif çıkarsan yol rahattır.

Âdem'le Havva'nın sattığı kâğıt parçası Nancy'nin cebinde kalmıştı. Neden sonra –evde, neredeyse bir yıl boyunca o ceketi hiç giymemişken– kâğıdı bulduğunda üzerinde yazılı kelimeler onu şaşırttı ve sinirlendirdi.

Yol rahat değildi. Michigan'a yazdığı mektup açılmadan geri gelmişti. Anlaşılan öyle bir hastane artık yoktu. Ama Nancy bilgi isteyebileceğini öğrendi ve bilgi edinmek için uğraşmaya başladı. Çeşitli yetkililere mek-

tup yazılması, mümkünse arşivlerden kayıtların bulunması gerekiyordu. Nancy vazgeçmedi. İzlerin silindiğini kabul edemiyordu.

Ollie'yle ilgili olarak izlerin silindiğini kabullenmek zorunda kalacaktı belki. Texada Adası'na mektup göndermişti – adada pek az insan yaşadığından hepsinin bulunabileceğini düşünerek daha ayrıntılı adresin gerekmeyeceğini sanmıştı. Ama mektup geri gelmişti, zarfın üzerine tek bir kelime yazılmıştı. *Taşındı.*

Nancy zarfı açıp kendi yazdıklarını okuyamadı. Çok fazla şey yazdığından emindi. PENCERE PERVAZINDA SİNEKLER

Kendi evinin camekânlı odasında, Wilf'in eski yatar koltuğunda oturuyor. Uyumaya niyeti yok. Sonbahar sonlarında güneşli bir öğle sonrası – aslında Grey Kupası günü, final maçını televizyonda seyretmek üzere herkesin yemek getirdiği bir partiye davetli. Son anda bir bahane uydurdu. İnsanlar artık onun bu hallerine alışıyor – bazıları hâlâ onun için kaygılandıklarını söylüyorlar. Ama ara sıra bir partiye gittiğinde eski alışkanlıklar ya da ihtiyaçlar kendini gösteriyor, bazen partinin can damarı oluyor ister istemez. Bunun üzerine kaygılar bir süreliğine diniyor.

Çocukları "geçmişte yaşamaya" başlamadığını umduklarını söylüyorlar.

Ama ona sorulursa yaptığı, vakti olursa yapmak istediği şey geçmişte yaşamaktan ziyade, geçmişi açıp iyice bir bakmak.

Kendini bir başka odaya girerken bulduğunda uyumadığını sanıyor. Camekânlı oda, arkasındaki güneşli oda küçülüp karanlık bir hole dönüşmüş. Otelin anahtarı oda kapısında; eskiden anahtarların kapıda bırakıldığını düşünüyor, gerçi hayatında rastladığı bir şey değil.

Yoksulca bir yer. Yorgun yolcular için yorgun bir oda. Bir tavan lambası, bir çubuğa asılı tel askılar, asılı giysilerin önüne çekilebilecek pembeli sarılı çiçekli kumaştan bir perde. Çiçekli kumaş odaya bir iyimserlik, hatta neşe katsın diye seçilmiş olabilir ama nedense tam tersi bir etki yaratıyor.

Ollie yatağın üzerine ansızın bütün ağırlığını bırakınca yaylar acıklı acıklı inliyor. Bu aralar Ollie'yle Tessa her yere arabayla gidiyorlar, arabayı da hep Ollie sürüyor. Bugün baharın ilk sıcağı ve tozu Ollie'yi her zamankinden de çok yordu. Tessa araba kullanmıyor. Kostüm sandığını açarken epey gürültü çıkardı, banyonun ince ahşap bölmesinin arkasından başka gürültüler de geldi. Tessa banyodan çıktığında Ollie uyuyormuş gibi yapıyor ama hafifçe aralık gözkapaklarının arasından Tessa'nın tuvalet masasının aynasına baktığını görüyor; aynanın sırları yer yer dökülmüş, lekeli. Tessa'nın üzerinde bileklerine kadar inen sarı saten eteği, siyah bolerosu ve saçakları yarım metre uzunluğunda gül desenli siyah şalı var. Kostümleri Tessa kendi tasarlıyor, ne orijinal ne de ona yakışan kostümler. Yüzü şu anda pudralı ama teni mat. Saçları toplanıp spreylenmiş, kıvır kıvır bukleleri siyah bir kask halinde düzleştirilmiş. Gözkapakları mor, kaşları yukarıdan siyah kalemle çizilmiş. Karga kanadı. Gözkapakları soluk gözlerinin üzerine bir ceza gibi inmiş. Aslında bütün varlığı giysiler, saç ve makyajın ağırlığı altında çökmüş gibi.

Ollie'nin dudaklarından çıkan istemsiz bir ses –şikâyet ya da sabırsızlık ifadesi– Tessa'nın kulağına ulaşıyor. Yatağa yaklaşıp Ollie'nin ayakkabılarını çıkarmak üzere eğiliyor.

Ollie zahmet etmemesini söylüyor.

"Zaten iki dakika sonra tekrar çıkacağım," diyor. "Gidip adamlarla görüşmem lazım."

Adamlar, tiyatrodakiler ya da eğlenceyi düzenleyenler her kimse onlar.

Tessa bir şey demiyor. Aynanın önünde durup kendine bakıyor, sonra kat kat kostümünün ve saçının –peruk takıyor– ayrıca ruhunun ağırlığını taşımaya devam ederek sanki yapacak işleri varmış gibi odada dolanıyor ama hiçbir işe koyulamıyor.

Ollie'nin ayakkabılarını çıkarmak üzere eğildiğinde bile yüzüne bakmadı. Ollie yatağa kendini attığı an gözlerini kapadıysa –Tessa öyle düşünüyor– onun yüzüne bakmaktan kaçınmak için kapamış olabilir. İkisi profesyonel bir çift oldular; birlikte yatıyor, yemek yiyor ve seyahat ediyorlar, birbirlerinin nefesinin yakınındalar. Buna rağmen birbirlerinin yüzüne asla –seyircilere karşı ortak sorumluluklarıyla bağlandıkları anlar dışında– asla bakamıyorlar; çünkü fazlasıyla korkutucu bir şey görmekten ürküyorlar.

Aynasının sırları dökülmüş tuvalet masasına uygun bir duvar önü yok; masanın bir bölümü pencerenin önünde, içeri girebilecek ışığı kesiyor. Tessa bir an masaya şüpheyle bakıyor, sonra bütün gücünü toplayarak masayı bir köşesinden odanın içine doğru birkaç santim çekiyor. Nefeslenip pis tül perdeyi çekiyor. Pencere pervazının en uzak köşesinde, genellikle perdenin ve masanın arkasında kalan yerde küçük bir ölü sinek öbeği duruyor.

Yakın zamanda bu odada bulunmuş birisi bu sinekleri öldürerek vakit geçirmiş; sonra bütün o küçük cesetleri toplayıp saklamak için de o köşeyi bulmuş. Eğreti bir piramit halinde, özenle yerleştirilmişler.

Tessa görüntüye bir çığlıkla tepki veriyor. İğrendiğinden ya da korktuğundan değil, şaşkınlıktan, hatta zevkten de denebilir. Aa, aa, aa. Sineklere bayılıyor; mikroskop altında masmavi, yaldızlı ve zümrüt yeşili mücevherlere

dönüşen sinekler sanki gerçekten birer mücevhermiş, parıltılı tülden kanatları karşısında görürmüş gibi. Aa, diye haykırıyor ama pencenin pervazında böcek ışımaları gördüğü için olamaz. Tessa'nın mikroskobu yok, sinekler de ölünce bütün parıltılarını kaybetmişler.

Sebebi onları orada görmesi; karmakarışık üst üste yığılmış, hep birlikte toza dönüşen minik ceset kümesini o köşeye gizlenmiş olarak görmesi. Elini masaya götürmeden, perdeyi çekmeden önce bulundukları yerde görmesi. Orada olduklarını biliyordu, bazı şeyleri bildiği gibi.

Ama uzun zamandır bilmiyor. Hiçbir şey bilmiyor, prova edilmiş numaralara ve hilelere güveniyor. Daha önce gerçekten bilebildiğini neredeyse unutmuş, şüpheye düşmüş.

Bu arada Ollie'yi uyandırmış oldu, kısacık huzursuz uykusunu böldü. Ne oldu, diyor Ollie, bir şey mi soktu? İnleyerek ayağa kalkıyor.

Hayır, diyor Tessa. Parmağıyla sinekleri gösteriyor.

Orada olduklarını biliyordum.

Ollie bunun, Tessa için anlamını, ne kadar rahatlamış olacağını ânında kavrıyor ama mutluluğuna pek nüfuz edemiyor. Bunun nedeni Ollie'nin de bazı şeyleri neredeyse unutmuş olması; Tessa'nın gücüne bir zamanlar inanmış olduğunu neredeyse unutmuş, artık sadece kaygılanıyor; Tessa için, kendisi için kaygılanıyor, sahtekârlıkları işe yarayacak mı diye kaygılanıyor.

Ne zaman bildin?

Aynaya baktığımda. Pencereye baktığımda. Tam zamanını bilemiyorum.

Tessa o kadar mutlu ki. Eskiden yapabildikleri konusunda asla mutlu ya da mutsuz olmazdı, kanıksamıştı. Şimdi gözleri sanki yıkanıp kirlerinden arındırılmış gibi parlıyor, sesi de sanki boğazı tatlı bir suyla yıkanmış gibi çıkıyor.

Evet, evet, diyor Ollie. Tessa yukarıya doğru uzanıp kollarını Ollie'nin boynuna doluyor ve başını göğsüne öyle sıkı sıkı yapıştırıyor ki, Ollie'nin iç cebindeki kâğıtlar hışırdıyor.

Bunlar Ollie'nin bu kasabalardan birinde tanıştığı bir adamdan alıp gizli tuttuğu kâğıtlar; turnedeki insanlara baktığı ve bazen olağanın ötesinde hizmet de verdiği bilinen bir adam. Ollie doktora, karısı için endişelendiğini, karısının yatağa uzanıp saatler boyunca yüzünde bir açlık ve konsantrasyon ifadesiyle tavana baktığını, günler boyunca seyirciler karşısında söylemesi gereken sözlerin dışında tek kelime etmediğini söyledi (bunların hepsi doğru). Önce kendi kendine, sonra da doktora, karısının olağanüstü gücünün aslında zihnindeki, mizacındaki tehlikeli bir dengesizlikle ilgili olup olamayacağını sordu. Geçmişte nöbetler geçirdiği olmuştu, acaba buna benzer bir şey tekrar yaşanacak mı diye merak ediyor. Karısı mizacı bozuk ya da kötü alışkanlıkları olan bir kadın değil ama normal bir insan da değil, benzersiz biri, benzersiz biriyle birlikte yaşamak stres kaynağı olabiliyor, hatta belki normal bir erkeğin kaldıramayacağı bir stres kaynağı. Doktor bunu anlıyor, karısını dinlenmesi için götürebileceği bir yerden bahsetti Ollie'ye.

Ollie, Tessa kendisine sarıldığında kuşkusuz işittiği sesin ne olduğunu soracak diye korkuyor. *Kâğıt* demek istemiyor, Tessa'nın ne kâğıdı diye sormasını istemiyor.

Ama gücüne gerçekten kavuştuysa –Ollie, Tessa'ya beslediği, neredeyse unuttuğu hayranlık dolu saygının geri gelmesiyle onun gücüne kavuştuğunu düşünüyor– eskisi gibiyse, o kâğıtları hiç görmeden üzerinde yazılı şeyleri bilmesi de mümkün olamaz mı?

Bir şeyler biliyor ama bilmemeye çalışıyor.

Çünkü bir zamanlar sahip olduğu şeye, gözlerinin derin görüşlü kullanımına, dilinin ânında ifşaatına kavuş-

mak bu demekse, kavuşmasa daha iyi olmaz mı? Mesele bu sahip olduklarının onu terk etmesi değil, kendisinin onları terk etmesiyse, böyle bir değişikliğe daha memnun olamaz mı?

Başka bir şey yapabileceklerine, başka bir hayatları olabileceğine inanıyor Tessa.

Ollie ilk fırsatta kâğıtlardan kurtulmaya, o konuyu tamamen unutmaya karar veriyor, o da umutlu ve onurlu yaşayabilir.

Evet. Evet. Tessa, yanağının altındaki hafif hışırtının tehditten tamamen arındığını hissediyor.

Bağışlanmış olma duygusu havayı tamamen aydınlatıyor. O kadar net, o kadar güçlü ki, Nancy onun saldırısı karşısında bilinen geleceğin kuruyup solduğunu, pis eski yapraklar gibi dağıldığını hissediyor.

Ama o anda içten içe bekleyen bir dengesizlik var, Nancy bu dengesizliği görmezden gelmeye kararlı. Nafile. O iki insandan çekilip uzaklaştırıldığını ve kendi içine döndüğünü hissetmeye başladı bile. Sanki sakin ve kararlı birisi –Wilf mi acaba?– onu tel askılı, çiçekli perdeli odadan dışarı çıkarma görevini üstlenmiş gibi. Usulca, acımasızca Nancy'yi uzaklaştırırken, arkasında her şey yıkılıyor ve tatlı bir karanlığa gömülerek is ve yumuşak kül gibi bir şeye dönüşüyor.